

ACTUALISATIE NATUURTOETS TRAM MAASTRICHT-HASSELT

TMH4.1|013

19 SEPTEMBER 2017

Contactpersonen

ING. M.W. KLASBERG

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 1632

6201 BP Maastricht

Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Doel en opzet natuurtoets	6
1.3	Plannen TMH en TVM	6
1.3.1	Planbeschrijving TMH	6
1.3.2	Relatie met natuurtoets TVM uit 2013	8
1.4	Leeswijzer	9
2	NATUURWETGEVING	10
2.1	Wet natuurbescherming	10
2.1.1	Gebiedsbescherming	10
2.1.2	Soortbescherming	11
2.1.3	Bescherming houtopstanden	13
2.2	Natuur Netwerk Nederland	14
3	TOETSING NATURA 2000-GEBIEDEN	17
3.1	Inleiding	17
3.2	Samenvatting effectbepaling oorspronkelijke plan	17
3.3	Gevolgen wijziging wetgeving	19
3.4	Gevolgen planwijziging	19
3.4.1	Inleiding	19
3.4.2	Effecten van stikstofdepositie	19
3.5	Conclusie voortoets plan TMH	20
4	TOETSING SOORTBESCHERMING	21
4.1	Inleiding	21
4.2	Effectbepaling en mitigatie oorspronkelijke plan	21
4.3	Effecten wijziging wetgeving	24
4.3.1	Verandering in beschermde soorten	24
4.3.2	Verandering in beschermingsregime	25
4.3.3	Onderzoeksplicht	25
4.3.4	Betekenis wijzigingen	26

4.3.5	Effecten door verandering aanwezige beschermde soorten	27
4.4	Effecten planwijziging	27
4.4.1	Effectbepaling planwijziging	27
4.4.2	Kappen bomen	28
4.4.3	Verharden noodopgangen spoor	28
4.4.4	Hekwerken op het spoortalud	29
4.4.5	Fietspad	29
4.4.6	Voorzieningen onderstation Thomas Regout	30
4.4.7	Conclusie effecten planwijziging	31
4.5	Conclusie en vervolgstappen plan TMH	31
4.5.1	Conclusie	31
4.5.2	Vervolgstappen	32
5	TOETSING HOUTOPSTANDEN	33
5.1	Inleiding	33
5.2	Bescherming houtopstanden	33
5.3	Houtopstanden binnen bebouwde kom	33
5.4	Houtopstanden buiten de bebouwde kom	34
5.5	Conclusie houtopstanden	34
6	NATUURNETWERK NEDERLAND	36
6.1	Samenvatting effectbepaling oorspronkelijke plan	36
6.2	Effecten wijziging plannen en wetgeving	36
6.3	Conclusie	36
7	LITERATUUR	38

BIJLAGEN

BIJLAGE A TE KAPPEN BOMEN OP DE KANTOORWEG, BOSSCHERWEG EN FRANSENSINGEL	39
BIJLAGE B NATUURTOETS TVM 2013	42
BIJLAGE C SOORTEN DIE WEL EN NIET ONDER DE WET NATUURBESCHERMING (VANAF 2017) EN ONDER DE FLORA- EN FAUNAWET BESCHERMD ZIJN (WAREN)	43

BIJLAGE D HUIDIGE BESCHERMDE SOORTEN	44
BIJLAGE E ONTHEFFING FLORA- EN FAUNAWET BELVÉDÈRE UIT 2014	45
BIJLAGE F CONCEPT ONTHEFFING ONTWIKKELINGSGEBIED BELVEDERE MAASTRICHT	46
BIJLAGE G VELDRESULTATEN ONDERZOEK ECOLYBRIUM TMH 2017	47
BIJLAGE H RESULTATEN BOMENINMETING ECOLYBRIUM	48

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding

De Belgische en Nederlandse overheden en de Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn werken gezamenlijk aan het tot stand brengen van een tramverbinding tussen Hasselt en Maastricht.

Om dit project te realiseren is een bestemmingsplan opgesteld. Het bestemmingsplan beoogt het vastleggen van de circa 3,8 kilometer geëlektrificeerde tramverbinding op Nederlands grondgebied met twee haltes; nabij de Timmerfabriek (halte Sphinxkwartier) en ter hoogte van de Van Hasseltkade (halte Mosae Forum). Dit is tevens de eindhalte van de tramlijn. Buitenstedelijk wordt gebruik gemaakt van het bestaande goederenspoor. Binnenstedelijk wordt een nieuwe railverbinding aangelegd. Voor zowel het buiten- als binnenstedelijk tracé geldt dat er portalen moeten worden geplaatst om de elektrische lijnen van de tram te geleiden. Bovendien moet er één onderstation worden gerealiseerd op het bedrijventerrein Bosscherveld (nabij Thomas Regout aan de Industrieweg).

De gemeente Maastricht heeft enkele jaren geleden het toenmalige (2013) plan voor de tramverbinding laten onderzoeken op mogelijke effecten op natuuraspecten. Er is toen een volledige natuurtoets met Voortoets uitgevoerd. Voor mogelijke overtreding van verbodsbepalingen op beschermde soorten is destijds een ontheffing aangevraagd en verkregen. Voor gebiedsbescherming was geen vergunning (Natura 2000) of overeenkomst (Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen EHS) nodig. Omdat het plan in de tussentijd op enkele plekken is gewijzigd, daarnaast enkele jaren zijn verstreken en de natuurwetgeving een verandering heeft ondergaan, heeft de gemeente Maastricht Arcadis gevraagd de toetsing te actualiseren.

1.2 Doel en opzet natuurtoets

Voor de uitvoering van het project voor de tramverbinding in 2013 is een ontheffing van de Flora- en faunawet verkregen. Omdat het plan sindsdien in beperkte mate is gewijzigd, is de toetsing uit 2013 het uitgangspunt van onderhavige toetsing. Het doel van dit rapport is de planologisch-juridische verankering van het plan vanuit het onderdeel natuurwetgeving en daarbij de beoordeling van het plan uit het oogpunt van de Wet natuurbescherming. In dit rapport is dit gedaan door de verschillen aan te geven tussen de oude en nieuwe situatie en de toetsing aan de wetgeving bij te werken. De resultaten van de monitoring en het onderzoek naar beschermde soorten is daarin meegenomen. De monitoring inclusief het veldonderzoek naar onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten is in 2017 uitgevoerd (Ecolybrum, 2017a,b). Dit onderzoek is een volledig soortgericht onderzoek ten behoeve van de toetsing van het plan TMH. Daarnaast wordt duidelijk gemaakt of het aannemelijk is dat voor de uitvoering van het project een ontheffing en een vergunning op basis van de Wet natuurbescherming verkregen kan worden.

1.3 Plannen TMH en TVM

1.3.1 Planbeschrijving TMH

TMH valt uiteen in een buitenstedelijk tracé en een binnenstedelijk tracé. Het buitenstedelijk tracé loopt via het bestaande spoor. Het binnenstedelijk tracé is: Boschstraat - Bassin - Maasboulevard.

Het doel is om eind 2020 een tramverbinding tussen Hasselt en Maastricht te realiseren om een stevige impuls te geven aan de bereikbaarheid van de aan deze tramverbinding gelegen stedelijke gebieden en hierdoor bij te dragen aan versterking van het maatschappelijk en economisch functioneren van deze stedelijke gebieden.

Het bestemmingsplan beoogt het vastleggen van de circa 3,8 kilometer geëlektrificeerde tramverbinding op Nederlands grondgebied met twee haltes; nabij de Timmerfabriek (halte Sphinxkwartier) en ter hoogte van de Van Hasseltkade (halte Mosae Forum). Dit is tevens de eindhalte van de tramlijn. Buitenstedelijk wordt gebruik gemaakt van het bestaande goederenspoor. Binnenstedelijk wordt een nieuwe railverbinding aangelegd. Voor zowel het buiten- als binnenstedelijk tracé geldt dat portalen moeten worden geplaatst om de elektrische lijnen van de tram te geleiden. Bovendien moet één onderstation worden gerealiseerd op het bedrijventerrein Bosscherveld (nabij Thomas Regout aan de Industrieweg).

Figuur 1 Overzicht plangebied TMH incl. grens tussen binnen- en buitenstedelijk deel op kilometer 2,9

1.3.2 Relatie met natuurtoets TVM uit 2013

In 2013 is de ontwikkeling van de Tramlijn Vlaanderen-Maastricht onderzocht op natuuraspecten. De ingreep voor de tramverbinding verandert nu op een beperkt aantal punten, waaronder de naam. De naam verandert naar Tram Maastricht-Hasselt (TMH).

De volgende punten zijn gewijzigd ten opzichte van 2013:

- Natura 2000
 - Voor de verkeersbewegingen wordt gebruik gemaakt een nieuw verkeersmodel.
 - Voor depositie van stikstofhoudende stoffen moet een nieuw model voor depositieberekeningen worden toegepast (Aerius).
 - Beschermde natuurmonumenten zijn geschrapt uit de wet. Hier hoeft niet meer aan getoetst te worden.
 - De gebiedsbescherming van Natura 2000-gebieden is sinds 1 januari 2017 opgenomen in de Wet natuurbescherming.
- Beschermde soorten
 - Een aantal soorten is onder de Wet natuurbescherming wel beschermd, waar ze dat onder de Flora- en faunawet niet waren en andersom.
 - De wet is op onderdelen gewijzigd ten opzichte van de Flora- en faunawet waardoor een vernieuwde beoordeling noodzakelijk is.
- Houtopstanden
 - De Boswet is opgenomen in de Wet natuurbescherming. Het verwijderen van houtopstanden is getoetst in het kader van de Wet natuurbescherming.
- NNN
 - Het NNN (=goudgroene natuurzone) en de bronsgroene landschapszone zijn de opvolgers van de EHS en de verschillende zones van de POG.
 - De gebiedsbescherming moet worden getoetst aan het nieuwe beleid van de provincie Limburg ten aanzien van de goudgroene natuurzone (=NNN) en de bronsgroene landschapszone.
- Plan TMH

In grote lijnen is het binnenstedelijke traject licht aangepast (zie onderstaande punten). Het traject tramverbinding tussen Maasboulevard en station Maastricht is geschrapt. Het buitenstedelijke traject is hetzelfde gebleven met enkele detailaanpassingen (zie onderstaande punten).

- Een aantal locaties met te kappen bomen op de Kantoorweg, Bosscherweg, Fransensingel (bijlage A) en aan de noordoostkant van het spoor vanaf de locatie Kantoorweg (in de bijlage) tevens het schouwpad en de waterberging tussen de Kantoorweg en de Belgische grens zijn toegevoegd;
- Verharding van bestaande opgangen bij Sillebergweg, kruising industrieweg x Fort Willemweg;
- Hekwerken langs het spoor komen op spoortalud in plaats van onderaan het talud en worden onderaan verstevigd ingegraven zodat er niet onderdoor gegraven kan worden;
- Fietspad Industrieweg bij Fort Willemweg dat deels al bestemming groen met mogelijkheden voor aanleg van fietspad heeft;
- Locatie onderstation Thomas Regout aan de Industrieweg en leidingen vanaf het onderstation naar het spoor;
- De verkeersbewegingen worden met een ander model berekend.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de Wet natuurbescherming. Daar vallen nu drie oude wetten onder, namelijk de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet. Deze wetten zijn licht gewijzigd in de Wet natuurbescherming teruggekomen. Daarnaast wordt de bescherming van het NatuurNetwerk Nederland (=goudgroene natuurzone) en bronsgroene landschapszone beschreven (voorheen EHS en POG).

In hoofdstuk 3 tot en met 6 wordt de ingreep opnieuw aan deze beschermingsregimes getoetst:

3. Toetsing aan de Natura 2000-gebieden (Wnb).
4. Toetsing aan de beschermde soorten (Wnb).
5. Het laatste onderdeel van de toetsingen in het kader van de Wet natuurbescherming en toetsing van de ingreep aan het verdwijnen van houtopstanden.
6. Toetsing aan het beleid van het NatuurNetwerk Nederland.

De hoofdstukken zijn als volgt opgebouwd:

- De toetsing aan de betreffende wetgeving in 2013 (Natura 2000, beschermde soorten, houtopstanden en NNN) wordt in de desbetreffende hoofdstukken (3, 4, 5 of 6) samengevat (de hele toetsing van 2013 staat in de bijlage);
- De veranderingen die in de tussentijd zijn opgetreden (in wetgeving of aan het plan) en de gevolgen daarvan voor het huidige plan worden vervolgens in het hoofdstuk over de betreffende wetgeving beschreven;
- Uit de toetsing van de tramverbinding uit 2013 en de toetsing van de tussentijdse veranderingen plus de gewijzigde plannen worden conclusies getrokken voor het plan TMH en vervolgens worden de te nemen vervolgstappen beschreven.

Hoofdstuk 7 vat tenslotte de conclusies van de toetsing aan de natuurbeschermingsregimes samen en doet aanbevelingen voor het vervolg.

2 NATUURWETGEVING

Bij een ruimtelijke ontwikkeling dient rekening gehouden te worden met natuurwetgeving. Derhalve is het van belang om na te gaan of de ruimtelijke ontwikkeling een negatief effect heeft op beschermde natuurwaarden.

De natuurwetgeving kan verdeeld worden in soort- en gebiedsbescherming. De soortbescherming wordt geregeld via de Wet natuurbescherming (hierna Wnb). Daarnaast valt onder deze wet ook de gebiedsbescherming van de Natura 2000-gebieden en de houtopstanden. Gebiedsbescherming van het Natuurnetwerk Nederland verloopt via het planologische spoor.

2.1 Wet natuurbescherming

2.1.1 Gebiedsbescherming

De Wet natuurbescherming (Wnb) maakt het mogelijk gebieden aan te wijzen als beschermde natuurgebieden.

De Wnb noemt daarbij verschillende soorten gebieden.

- Het Natuurnetwerk Nederland (NNN): het samenhangende ecologische netwerk waarvoor de provincies (Gedeputeerde Staten) zorgdragen voor de totstandkoming en instandhouding (art 1.12, lid 2).
- "Bijzondere provinciale natuurgebieden" en "Bijzondere provinciale landschappen" zijn gebieden buiten het NNN aangewezen door Gedeputeerde Staten vanwege bijzondere natuurwaarden of landschappelijke en cultuurhistorische waarden (art 1.12, lid 3).
- Natura 2000-gebieden zijn de gebieden die de Minister van Economische Zaken heeft aangewezen ter uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit de Vogel- en Habitatrichtlijn (art. 2.1, lid 1).
- "Bijzondere nationale natuurgebieden" zijn door de Minister van Economische Zaken aangewezen buiten bestaande Natura 2000-gebieden (art. 2.11, lid 1).

De Wnb kent alleen voor de Natura 2000-gebieden een toetsingskader. De bescherming van het NNN verloopt via het planologische spoor. Ten aanzien van de bescherming van bijzondere nationale en provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen is in de Wnb geen regeling opgenomen. Provincies kunnen -wanneer zij een dergelijk gebied aan zouden wijzen- daarvoor zelf een regeling opstellen. De provincie Limburg heeft nog geen regeling voor een gebied opgesteld.

Regels ten aanzien van de bescherming van Natura 2000-gebieden

De Minister van Economische Zaken wijst Natura 2000-gebieden aan. In ieder besluit tot aanwijzing van een Natura 2000-gebied zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende gebied beschreven. Daarbij gaat het in ieder geval om instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de leefgebieden van vogels, voor zover nodig ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en/of ten aanzien van habitats en habitats van soorten, voor zover nodig ter uitvoering van de Habitatrichtlijn. Op de aanwijzing of wijziging van de aanwijzing van gebieden is afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing, tenzij het een wijziging van ondergeschikte aard is. Dit betekent dat deze besluiten openstaan voor bezwaar en beroep.

Gedeputeerde Staten zijn verplicht zorg te dragen voor het treffen van instandhoudingsmaatregelen ten aanzien van de in de provincie gelegen Natura 2000-gebieden en moeten ook -indien daar aanleiding voor bestaat- passende maatregelen nemen om verslechtering van de kwaliteit van Natura 2000-gebieden te voorkomen. Daarnaast moet er voor ieder Natura 2000-gebied een beheerplan worden opgesteld.

Plan, project of andere handeling?

De Wnb maakt onderscheid in plannen, projecten en andere handelingen. Het verschil tussen een plan enerzijds en project en andere handeling anderzijds is duidelijk: Een plan gaat over het voornemen tot het verrichten van een handeling of om het scheppen van een (planologisch) kader voor een toekomstige handeling. Een project of andere handeling gaat altijd om een daadwerkelijk uit te voeren handeling.

Het verschil tussen een project en een andere handeling is lastiger. Kort gezegd komt het erop neer dat er sprake is van een project in geval van een “fysieke ingreep in het natuurlijk milieu” en dat “activiteiten waarbij geen sprake is van werken of ingrepen die de materiële toestand van een plaats veranderen”, niet kunnen worden aangemerkt als een project. Bouw-, aanleg- of sloopwerkzaamheden zijn bijvoorbeeld wel projecten.

Een activiteit waarbij slechts gebruik wordt gemaakt van een bepaalde locatie, zonder dat deze locatie feitelijk wijzigt, kan niet als project worden aangemerkt. Zo heeft de ABRvS geoordeeld, toen een Nbw-vergunning voor het uitvoeren van strandexcursies met een strandbus aan de orde was dat het een “andere handeling” betrof. Deze activiteit, net als bijvoorbeeld het openstellen van een reeds bestaande weg, kwalificeert niet als project. Ook het verlenen van toestemming om de exploitatie van een vliegveld voort te zetten is geen project. Het verlengen van een start- en landingsbaan van een vliegveld is dan wel weer een project.

Beoordeling van plannen

Een plan dat niet direct verband houdt met, of nodig is voor het beheer van een gebied, en dat afzonderlijk of in cumulatie significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, mag door het betreffende bestuursorgaan pas worden vastgesteld nadat uit een Passende Beoordeling is gebleken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast (art 2.8 lid 1 en art 2.8 lid 3). Een uitzondering is een plan dat een herhaling of voortzetting is van een ander plan waarvoor al een Passende Beoordeling is gemaakt en een nieuwe Passende Beoordeling geen nieuwe gegevens of inzichten op kan leveren (art 2.8 lid 2).

Wanneer de zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast niet is verkregen, mag het plan alleen worden vastgesteld wanneer er geen alternatieve oplossing is, er een dwingende reden van groot openbaar belang wordt gediend en er compenserende maatregelen worden getroffen (de ADC-toets; art 2.8 lid 4). Wanneer er sprake is van significante gevolgen voor een prioritair habitat of prioritaire soort en de dwingende reden van groot openbaar belang is een reden van sociale of economische aard, dient in aanvulling op de ADC-toets door de Minister van Economische Zaken een advies gevraagd te worden aan de Europese Commissie voordat het plan wordt vastgesteld (art 2.8 lid 5). De te nemen compenseren de maatregelen moeten onderdeel uitmaken van het betreffende plan (art 2.8 lid 7). Een eventueel in te richten compensatiegebied dient de status van Natura 2000-gebied te krijgen (art 2.8 lid 8).

Voorafgaand aan het vaststellen van een plan hoeft dus geen vergunning aangevraagd te worden. Wel dient het bestuursorgaan, indien nodig, middels een Passende Beoordeling de effecten op Natura 2000-gebied te toetsen. Mocht een plan vervolgens (deels) worden uitgevoerd dan spreken we van een project of handeling die mogelijk wel vergunningplichtig is.

2.1.2 Soortbescherming

Het plangebied is in de huidige situatie geschikt leefgebied voor een groot aantal soorten. Niet alle soorten zijn (jaarrond) beschermd en niet alle functies voor soorten komen in het plangebied voor en worden dus mogelijk geschaad.

In Nederland staat het onderdeel soortenbescherming beschreven in de paragrafen 3.1 t/m 3.3 van de Wet. Hier staan drie beschermingsregimes:

- Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn (lid 3.1 t/m 3.4); aangewezen vogels als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn.
- Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn (lid 3.5 t/m 3.9); beschermde dier- en plantsoorten die zijn genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage I en II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn.
- Beschermingsregime andere soorten (lid 3.10 en 3.11); ‘andere’ soorten zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten die niet vallen onder de Habitatrichtlijn of natuurbeschermingsverdragen. Deze soorten staan in de bijlage van de wet, onderdeel A en B.

De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet opzettelijk gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet opzettelijk geplukt, uitgestoken of verzameld. Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren. Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. In de Wet natuurbescherming zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd.

Verbodsbepalingen

De algemene verbodsbepalingen, die handelingen verbieden die het voortbestaan van planten en diersoorten mogelijk in gevaar brengen, zijn een belangrijk onderdeel van de Wet natuurbescherming. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

Algemene verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (artikelen 3.1 t/m 3.10)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Algemene zorgplicht

Aanvullend op de verbodsbepalingen is er artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming de 'Algemene zorgplicht'. Hierin staat dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor alle in het wild levende dieren en planten dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel, indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Toetsingsplicht

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk.

Deze moet tijdens de uitwerking van zijn plannen of tijdens het plannen van werkzaamheden het volgende in kaart brengen:

- Welke beschermde dier- en plantensoorten komen in en nabij het plangebied voor?
- Welke effecten hebben de plannen of de uitvoering van geplande werkzaamheden voor deze soorten en hun leefgebied?
- Zijn deze gevolgen strijdig met de algemene verbodsbepalingen van de Wnb betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- Kunnen de plannen of de voorgenomen werkzaamheden aangepast worden zodat de invloed op beschermde soorten beperkt of opgeheven wordt? Welke mitigerende maatregelen zijn hiervoor nodig?
- Is vrijstelling mogelijk of ontheffing (Wnb) van de verbodsbepalingen betreffende planten op de groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving vereist?

2.1.3 Bescherming houtopstanden

De Wet natuurbescherming heeft middels het onderdeel bescherming houtopstanden tot doel om bos en bomenlanen te beschermen. De wet werkt vanuit het principe dat hetgeen bos is, ook bos moet blijven in de toekomst. Wanneer bos gekapt wordt in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling moet dat bos worden herplant. Indien dit niet mogelijk is op dezelfde locatie moet elders aanplant plaatsvinden ter compensatie.

Onder de Wet natuurbescherming vallen:

- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1000 m² of 0,1 ha) of;
- rijbeplanting bestaande uit meer dan 20 bomen;
- bossen buiten de 'bebouwde kom houtopstanden'. De gemeente kan een bebouwde kom houtopstanden vaststellen die afwijkt van de bebouwde kom verkeerswet (de "gewone" bebouwde kom).

Er wordt gesproken van een bos als de bomen elkaar duidelijk beïnvloeden. Als richtlijn voor de definitie van bos wordt een bedekkingspercentage van 60% gehanteerd.

De Wet natuurbescherming is niet van toepassing op:

- bosplantsoen;
- erven en tuinen;
- eenrijige beplantingen van populier of wilg of langs landbouwgronden;
- een- of meerrijige beplantingen van populier of wilg langs wegen;
- Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg;
- vruchtbomen;
- windschermen langs boomgaarden;
- kerstsparren;
- kweekgoed.

Het onderdeel bescherming houtopstanden van de Wet natuurbescherming is juridisch eveneens niet van toepassing indien het werk wordt uitgevoerd binnen een goedgekeurd bestemmingsplan.

Werking onderdeel bescherming houtopstanden van de Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming kent drie belangrijke instrumenten:

1. Meldingsplicht.
2. Herplantplicht.
3. Kapverbod.

Meldingsplicht

Voordat een perceel bos dat onder de wet valt, wordt gekapt, moet een kapmelding gedaan worden. Een kapmelding moet ten minste één maand voor de kap worden gedaan bij Gedeputeerde Staten. Binnen één jaar na melding moet de kap worden uitgevoerd. Gebeurt dat niet, dan moet opnieuw melding worden gedaan. De kapmelding dient voornamelijk ter registratie van de herplantplicht. Elke kap waaruit een herplantplicht voortvloeit, moet worden gemeld. Dunningen en het afzetten van hakhout en grienden leiden doorgaans niet tot een herplantplicht. Dit indien de kroonsluiting na dunning boven de 60% blijft. Die hoeven dan ook niet gemeld te worden. Kaalkap en groepenkap leiden doorgaans wel tot een herplantplicht.

Herplantplicht

Binnen drie jaar nadat een bos is gekapt, moet het worden herplant. Deze termijn van drie jaar geldt ook als het bos door een calamiteit (brand, storm, ziekten of plagen) verloren gaat. Na drie jaar moet er een geslaagde herbebossing zijn uitgevoerd. Een herbeplanting die niet goed is aangeslagen moet, binnen drie jaar na kap, worden ingeboet.

Dergelijke herplant moet bosbouwkundig verantwoord plaatsvinden en over minimaal dezelfde oppervlakte. Herplant moet vooraf worden geregeld. Hiervoor is overleg met de handhaver van de wet (de provincie) nodig. Indien herplant niet op hetzelfde perceel kan plaatsvinden, moet een andere locatie hiervoor worden aangemerkt.

Aan herplant zijn de volgende voorwaarden verbonden (Website Rijksdienst voor Ondernemend Nederland):

- De nieuwe aanplant moet kwalitatief en kwantitatief in verhouding staan tot de gekapte houtopstand. Men kan geen populieren aanplanten voor het kappen van eiken.
- De grond ligt in hetzelfde gebied als het gekapte perceel.
- De grond is van minimaal dezelfde kwaliteit en oppervlakte als het gekapte perceel.
- De te kappen bomen maken geen deel uit van een boskern.
- Er rust niet al een herplantplicht op het perceel.
- Er bestaat geen bezwaar tegen de herplant vanuit andere vigerende natuur en ruimtelijke wetgeving en beleid.

Kapverbod

In uitzonderlijke gevallen kan de minister een kapverbod opleggen. Dit kan het geval zijn wanneer het gaat om zeer waardevolle oude bomen of boomgemeenschappen. In de praktijk komt dit zelden voor.

2.2 Natuur Netwerk Nederland

Het Natuur Netwerk Nederland (NNN, voorheen EHS) in Limburg is uitgewerkt in de Goudgroene natuurzone (POL2014). De Zilvergroene natuurzone wordt enkel als subsidie instrument ingezet voor agrarisch natuurbeheer. De POG is vervangen door de Bronsgroene landschapszone. De Bronsgroene landschapszone dient als een buffer voor de huidige Goudgroene natuurzone waarin de nadruk ligt op natuurontwikkeling en compensatie. Verder omvat de bronsgroene landschapszone de landschappelijk waardevolle beekdalen en bufferzones rond bestaande natuurgebieden met de daarin aanwezige (extensievere) landbouwgebieden, monumenten, kleinere landschapselementen, waterlopen en dergelijke.

Goudgroene zone natuur

Bescherming van de Goudgroene zone is als volgt opgenomen in de Omgevingsverordening:

Artikel 2.6.2 Bescherming Goudgroene natuurzone

Een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op een gebied dat deel uitmaakt van de Goudgroene natuurzone, maakt geen nieuwe activiteiten dan wel wijziging van bestaande activiteiten mogelijk die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten.

Artikel 2.6.3 Ontwikkelingen van groot openbaar belang

Het verbod van artikel 2.6.2 is niet van toepassing op nieuwe activiteiten dan wel wijziging van bestaande activiteiten, indien:

1. er sprake is van een groot openbaar belang;
2. er geen reële alternatieven zijn en
3. uit het ruimtelijk plan blijkt dat en hoe negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en voor het overige worden gecompenseerd, waarbij:
 - a. de compensatie niet mag leiden tot verlies van areaal, samenhang en kwaliteit van de wezenlijke kenmerken en waarden; en
 - b. de compensatie plaatsvindt:
 - op financiële wijze of
 - in natura in nog niet gerealiseerde delen van de Goudgroene natuurzone

De Wezenlijke kenmerken en waarden van de Goudgroene natuurzone zijn in de toelichting op artikel 2.6.2 van de Omgevingsverordening Limburg 2014 als volgt beschreven:

Wezenlijke kenmerken en waarden

“Artikel 2.6.2. bepaalt dat ecologische kenmerken en waarden bescherming behoeven. Deze kenmerken en waarden zijn per gebied vastgelegd in een beheertypenkaart en in een ambitiekaart. Beide kaarten vormen de kern van het Provinciaal natuurbeheerplan. De beheertypenkaart brengt in beeld wat de actuele situatie is. De ambitiekaart geeft de gewenste eindsituatie (ambitie) aan. De wezenlijke actuele en potentiële waarden van het gebied zijn in het licht van natuurdoelen en -kwaliteit niet alleen de aanwezige flora en fauna maar bijvoorbeeld ook de geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte, openheid of juist geslotenheid van de landschapsstructuur.”

Bronsgroene landschapszone

Voor de Bronsgroene zone natuur zijn geen wezenlijke kenmerken en waarden bepaald maar worden kernkwaliteiten beschreven. De kernkwaliteiten van de Bronsgroene landschapszone zijn opgenomen in de Bijlage bij artikel 2.7.2., derde lid van de Omgevingsverordening Limburg 2014. De toelichting bij een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op een gebied gelegen in de Bronsgroene landschapszone, bevat een beschrijving van de in het plangebied voorkomende kernkwaliteiten, de wijze waarop met de bescherming en versterking van de kernkwaliteiten is omgegaan en hoe de negatieve effecten zijn gecompenseerd. Bij de compensatie van de negatieve effecten op natuurwaarden (kernkwaliteit “Groene karakter”) wordt de beleidsregel als bedoeld in artikel 2.6.7, tweede lid, gevolgd: *Gedeputeerde Staten stellen beleidsregels vast voor de wijze waarop de compensatie als bedoeld in artikel 2.6.3 dient te worden uitgevoerd: uit het ruimtelijk plan blijkt dat en hoe negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en voor het overige worden gecompenseerd, waarbij:*

a. de compensatie niet mag leiden tot verlies van areaal, samenhang en kwaliteit van de wezenlijke kenmerken en waarden; en

b. de compensatie plaatsvindt:

- op financiële wijze of

- in natura in nog niet gerealiseerde delen van de Goudgroene natuurzone

De kernkwaliteiten in de Bronsgroene landschapszone zijn het groene karakter, het visueel-ruimtelijk karakter, het cultuurhistorisch erfgoed en het reliëf. Het plangebied ligt niet in het Nationaal landschap Zuid-Limburg waardoor de kernkwaliteiten daarvan niet van toepassing zijn.

Tabel 1 Kernkwaliteiten bronsgroene landschap

Kernkwaliteit	Wat (de belangrijkste aspecten)	Nadere ruimtelijke duiding
Groene karakter	Zuid-Limburg: bronbossen, beken, hellingbossen, kalkgraslanden, heischrale graslanden, moerassen, bronnen, zinkflora, mantel- en zoomvegetaties, hellingen met veel graften, grubben en holle wegen.	
Visueel-ruimtelijke karakter	Zuid-Limburg: het contrast tussen de open plateaus en de kleinschaligheid van de bronsgroene landschapszone zoals rondom dorpen, op hellingen en in (droog)dalen.	Bronsgroene landschapszone nabij randen van plateaus.
Cultuurhistorisch erfgoed	Generiek: verwachte en reeds bekende archeologische waarden, mottes, kastelen, historische bouwkunst, historisch geografische elementen en patronen, zoals de wegen- en kavelpatronen, verdedigingswerken, ondergrondse kalksteengroeves, heggen.	Geheel bronsgroene landschapszone (vooral punt, lijnlocaties en ensembles).
Reliëf	Generiek: steilere hellingen, steilranden, holle wegen, droogdalen, grubben, beekdalen, bron- en kwelzones, vochtige laagten, breuktrekken, overgangen Maasterrassen, geologische ontsluitingen.	

Invloedsfeer NNN en Bronsgroene landschapszone

Binnen de Provincie Limburg hoeven mogelijke effecten als gevolg van ruimtelijke plannen buiten het NNN niet getoetst te worden ('externe werking'). Dit beschermingsregime wordt daarom in eerste instantie getoetst op ruimtebeslag. Alleen als effecten fysiek in het NNN plaatsvinden, kan sprake zijn van werking van verstoringsfactoren buiten de locatie waar de fysieke aantasting plaatsvindt.

Het plangebied ligt in een of meer van de beschreven bronsgroene landschapstypen. Welke kernkwaliteiten van toepassing zijn, is afhankelijk van de ligging van het plangebied en wordt in een volgend hoofdstuk getoetst.

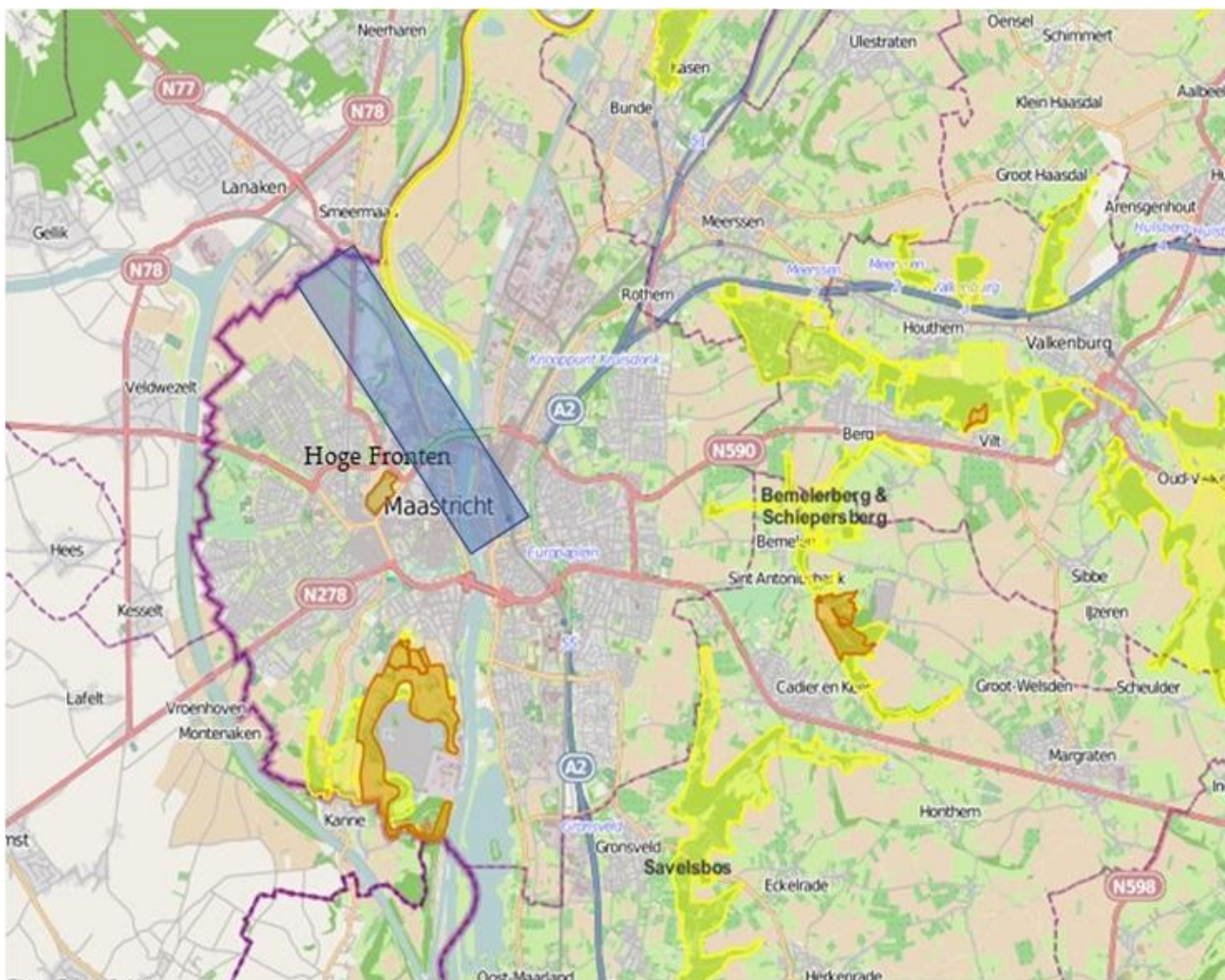
3 TOETSING NATURA 2000-GEBIEDEN

3.1 Inleiding

De Natuurbeschermingswet is bij de overgang naar de Wet natuurbescherming op enkele punten gewijzigd. In de situatie onder de Wet natuurbescherming zijn bijvoorbeeld alleen Natura 2000-gebieden beschermd, vandaar de titel van dit hoofdstuk. In dit hoofdstuk staat een uitgebreide samenvatting van de Voortoets van het oorspronkelijk plan uit 2013. Vervolgens zijn de relevante wijzigingen in de wetgeving beschreven en daarbij is direct getoetst of deze wijzigingen van invloed zijn op het plan. In de paragraaf daarna zijn de planwijzigingen getoetst.

3.2 Samenvatting effectbepaling oorspronkelijke plan

In de Voortoets Natuurbeschermingswet TVM (Arcadis, 23 oktober 2013) is beschreven welke mogelijke typen effecten als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling optreden. Daarin zijn de mogelijke effecten afgebakend. Daarnaast is de gevoeligheid van aanwezige natuurwaarden en de aanwezigheid van relevante habitattypen en soorten in de invloedzone beschreven. De Voortoets gaat in op tijdelijke en permanente effecten.

Figuur 2 Traject tram TVM ligt binnen het blauwe kader. In oranje staan de beschermde natuurmonumenten aangegeven en in het geel de Natura 2000-gebieden. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is ten noordoosten van het plangebied: Grensmaas. Ten zuiden van Maastricht ligt St. Pietersberg & Jekerdal.

De volgende conclusies konden worden getrokken:

- Tijdelijke effecten
 - Een verstorend effect van de tijdelijke verandering van geluidsemissie is uitgesloten. Significant negatieve effecten zijn daarmee ook uitgesloten.
 - Versturende effecten als gevolg van trilling zijn uitgesloten, gezien de afstand tot de Natura 2000-gebieden.
 - Het effect van de tijdelijke verandering van visuele verstoring is uitgesloten. Significant negatieve effecten zijn uitgesloten.
 - De veranderingen van verlichting als gevolg van werkzaamheden zijn gering en in reeds verlicht gebied. Negatieve effecten en daarmee significant negatieve effecten zijn uitgesloten.
 - Gezien de huidige aanwezigheid van verkeer (emissie van stikstof) is de tijdelijke toename van stikstof door werkzaamheden verwaarloosbaar. Effecten en daarmee significant negatieve effecten zijn uitgesloten.
- Permanente effecten
 - In de plansituatie neemt het geluidsbelaste areaal (> 47 dB) rondom de tramverbinding niet toe. Negatieve effecten en daarmee significant negatieve effecten zijn uitgesloten.
 - De aanpassingen leiden tot geringe toename van verkeersbewegingen, maar de bewegingen blijven plaatsvinden op en nabij de reeds aanwezige wegen. En vanwege de afstand tot het meest dichtbijgelegen Natura 2000-gebied (Grensmaas op circa 500 meter) kan visuele verstoring bij voorbaat worden uitgesloten. Een effect en daarmee een significant negatief effect is uitgesloten.
 - Lichtverstoring richting het Natura 2000-gebied Grensmaas en Hoge fronten is uitgesloten vanwege de stedelijke ligging tussen de woonwijk Boschpoort (ten oosten) en het industrieterrein Bosscherveld (ten westen). Een effect als gevolg van lichtverstoring en daarmee een significant negatief effect is uitgesloten.
 - De effecten van stikstofdepositie zijn berekend met OPS-Pro versie 4.3.15 voor vier verschillende situaties. De maximale toename van 0,1 mol N/ha/jr was in het Natura 2000-gebied Grensmaas. Vanwege de aanwezigheid van niet stikstofgevoelige habitattypen konden negatieve effecten op habitattypen worden uitgesloten. Op de overige beschermde gebieden (Natura 2000 of beschermde natuurmonumenten) lag de depositie maximaal tussen de 0 en 0,05 mol N/ha/jr waardoor significant negatieve effecten konden worden uitgesloten.

De algehele conclusie luidde: “De ontwikkeling leidt op geen enkele wijze tot een effect op de kwaliteit of oppervlakte van de kwalificerende habitattypen van de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied. De natuurlijke kenmerken worden op geen enkele wijze aangetast. Daarmee zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden uitgesloten. Dit geldt logischerwijs ook voor de verder weg gelegen Natura 2000-gebieden. Voor het direct aan de ontwikkeling grenzende Beschermde Natuurmonument Hoge Fronten is aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied uitgesloten. Een vervolprocedure in de vorm van een Passende Beoordeling aan de Natuurbeschermingswet 1998 is om die reden niet noodzakelijk.”

3.3 Gevolgen wijziging wetgeving

De Natuurbeschermingswet is bij de overgang naar de Wet natuurbescherming op enkele punten gewijzigd. In onderstaande opsomming staan de wijzigingen die relevant zijn voor de toetsing van TMH aan de Wet natuurbescherming:

- De beschermde natuurmonumenten (in dit geval de Hoge Fronten) zijn vervallen. Hierdoor hoeft niet meer getoetst te worden aan de doelen van het natuurmonument.
- De complementaire doelen zijn vervallen.
Er zijn dus:
 - geen Habitatrichtlijndoelen in Vogelrichtlijngebieden;
 - geen Vogelrichtlijndoelen in Habitatrichtlijngebieden. Dit kan van invloed zijn op de resultaten van de toetsing.

(NB. Veel gebieden zijn aangewezen als Habitatrichtlijn- én als Vogelrichtlijngebied. Daar gelden de doelen uiteraard wel).

- Er bestaat geen verplichte koppeling meer tussen MER en Passende Beoordeling (PB). Mocht uit deze toetsing komen dat een PB nodig is dan is een MER vanwege die PB niet noodzakelijk.
- Stikstofberekeningen worden uitgevoerd met het voorgeschreven model Aeries. Dit betekent dat de resultaten kunnen verschillen met de berekeningen in 2013. Mede daarom zijn de berekeningen opnieuw uitgevoerd (zie volgende paragraaf).

Naast deze wijzigingen heeft de wet nog een aantal andere wijzigingen ondergaan, maar die zijn niet relevant voor het plan.

3.4 Gevolgen planwijziging

3.4.1 Inleiding

De in hoofdstuk 1 beschreven planwijzigingen hebben geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen in Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied van de tramverbinding. Er zijn namelijk geen verstoringsfactoren die reiken tot in de Natura 2000-gebieden. De enige wijziging die mogelijk effecten heeft, zou kunnen komen van veranderde berekeningsmethoden voor stikstofdepositie. Naast de aangegeven verandering van het berekeningsmodel voor stikstofdepositie (Aeries) zijn de verkeersstromen ook door een ander model berekend. Hierdoor kunnen de resultaten van de stikstofdepositieberekeningen verschillen met de berekeningen uit 2013. De berekeningen zijn daarom opnieuw uitgevoerd en in deze voortoets gerapporteerd.

3.4.2 Effecten van stikstofdepositie

De tram rijdt op elektriciteit en stoot daardoor geen stikstof uit. De enige manier waarop stikstofdepositie kan ontstaan, is door verkeersaantrekkende werking van autoverkeer door het plan.

Goudappel Coffeng heeft met het nieuwe model de verkeersstromen berekend en komt tot de resultaten dat de verschillen in intensiteiten tussen de plansituatie en de autonome situatie zeer gering tot nihil zijn (Goudappel Coffeng & Ecorys, 2017).

Verschillende scenario's zijn doorgerekend:

- Voor het jaartal 2021 is het verschil tussen het plan en de autonome ontwikkeling berekend. De berekening komt tot verschillen van enkele tientallen motorvoertuigen meer of minder op een wegvak per dag.
- Voor het jaartal 2030 is het verschil tussen het plan en de autonome ontwikkeling berekend. De berekening komt tot verschillen van enkele tientallen motorvoertuigen meer of minder op een wegvak per dag.

De verschillen blijven ruimschoots onder de grens van 250 of 500 motorvoertuigen waarbij een netwerk wordt bepaald om een stikstofdepositieberekening uit te kunnen voeren. Dit betekent dat het geen toegevoegde waarde heeft om de stikstofdepositieberekeningen met Aeries op te starten, omdat de uitkomst zeker nul (geen toename) is.

Ook al zou de emissie gering toenemen (wat dus niet het geval is), dan nog ligt het dichtstbijzijnde gevoelige gebied (St. Pietersberg & Jekerdal) op enige afstand (grens Natura 2000-gebied op 2,1 kilometer). Het Natura 2000-gebied Grensmaas ligt in de buurt van het plangebied (250 meter), maar dit gebied heeft, zoals in paragraaf 3.2 ook al staat aangegeven, geen gevoelige habitattypen of habitats van soorten. Het gebied is daarom ook niet opgenomen in het Programma Aanpak Stikstof (PAS). Negatieve effecten van stikstofdepositie op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden zijn dan ook uitgesloten. Effecten op Belgische gebieden zijn tevens uitgesloten omdat voor deze gebieden een veel hogere grenswaarde wordt gehanteerd en te ver liggen om een te hoge depositie op te hebben.

3.5 Conclusie voortoets plan TMH

De conclusie van deze voortoets is dezelfde als die van TVM in 2013: De ontwikkeling leidt op geen enkele wijze tot een effect op de kwaliteit of oppervlakte van de kwalificerende habitattypen van de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied. De natuurlijke kenmerken worden op geen enkele wijze aangetast. Daarmee zijn significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden uitgesloten. Dit geldt logischerwijs ook voor de verder weg gelegen Natura 2000-gebieden. Een vervolprocedure in de vorm van een Passende beoordeling aan de Wet natuurbescherming is om die reden niet noodzakelijk.

De conclusie over de Hoge Fronten is geschrapt omdat dit gebied onder de Wet natuurbescherming niet meer beschermd is.

4 TOETSING SOORTBESCHERMING

4.1 Inleiding

Het project TVM is getoetst op de toen beschermde soorten en de mitigatie voor de effecten is bepaald. Voor het overkoepelende project Belvédère is een ontheffing verkregen waar het TVM project onder valt (FF/75C/2013/0187.toek.sg, zie bijlage E).

In dit hoofdstuk wordt eerst een samenvatting gegeven van het plan TVM en de onderdelen waarvoor een ontheffing is afgegeven.

Vervolgens worden de effecten van de wijzigingen door nieuwe wetgeving en het gewijzigde plan (TMH) beschreven. De nieuwe wetgeving heeft twee onderdelen in zich:

- Het zorgt voor een andere manier van bescherming dan voorheen;
- Sommige soorten zijn niet meer beschermd of minder en andere soorten zijn nu juist wel beschermd (Andere soorten dan voorheen zijn bij het veldonderzoek overigens niet aangetroffen (zie 4.3.).

De gewijzigde planelementen staan in hoofdstuk 1 genoemd en worden in paragraaf 4.4. beoordeeld.

De effecten van de wijzigingen door nieuwe wetgeving en het gewijzigde plan worden in de paragraaf conclusie en vervolgstappen gecombineerd tot de conclusies voor het plan vanuit de soortbescherming.

4.2 Effectbepaling en mitigatie oorspronkelijke plan

Onderstaande figuren geven voor het project Tramlijn Vlaanderen Maastricht uit 2013 de ruimtelijke impact en daarmee de min- en de pluspunten voor aanwezige natuurwaarden weer. De positieve en negatieve ontwikkelingen komen tot de netto balans voor dit deelproject van Belvédère. Het project en de ontheffingsaanvraag is in 2013 gebaseerd op het No net loss principe. In het geval van de tramverbinding kwam de balans uit op geen verlies en geen winst voor natuur (0). TVM was in 2013 onderdeel van het overkoepelende project Belvédère. De ontheffing die toen is aangevraagd en verkregen was voor het project Belvédère.

Figuur 3 Minpunten ruimtelijke impact deelproject TVM. Deze minpunten zijn de aangegeven minpunten die in figuur 5 staan benoemd.

Figuur 4 Pluspunten ruimtelijke impact deelproject TVM. Deze pluspunten zijn de aangegeven pluspunten die in figuur 5 staan benoemd.

Ontwikkelingen Belvédère-gebied	Omschrijving	Min punten	Plus punten
Aanleg infra	• Realisatie Tramlijn Vlaanderen Maastricht – binnenstedelijk (B1)	-3	
	• Realisatie Tramlijn Vlaanderen Maastricht – buitenstedelijk (B2)	-7	
	• Realisatie tramhalte en parkeerplaats Belvédère (B2)	-5	
Behoud groene raamwerk	• Faunapassage Spoorlijn - Fort Willemweg (XI)		+3
Versterken groene raamwerk	• Belvédère berg; hagen, bloemrijk grasland en stenige biotopen (L) – gedeeld		+6
	• Koppelstuk Hoge Fronten en Lage Fronten (I) – gedeeld		+3
	• Faunapassage Brusselseweg – spoorlijn (X)		+3
Netto balans		0	

Figuur 5 Balans plus- en minpunten ruimtelijke impact deelproject TVM uit Arcadis (2013). De cijfers in rood zijn lastig te lezen. Deze zijn van boven naar beneden -3, -7 en -5. Deze balans was ten behoeve van de ontheffing uit 2014.

Voor de ontheffing uit 2014 is een verlenging aangevraagd omdat de werkzaamheden nog niet zijn afgerond. De provincie Limburg heeft het voornemen de verlenging van de ontheffing en de lichte wijzigingen te verlenen (bijlage F). Voor de veranderde uitwerking van de plannen is een wijzigingsverzoek voor mitigatie van reptielen, amfibieën en de das ingediend door de Belvédère WOM BV op 7 maart 2017 (Belvédère WOM, 2017):

- een alternatieve verbinding voor de muurhagedis tussen het Frontenpark en de Belvédèreberg;
- het aanleggen van een veilige oversteek voor de das langs het spoor in plaats van een dassentunnel ter hoogte van de Brusselseweg;
- alternatieven voor faunapassages voor reptielen en amfibieën;

Bij het wijzigingsverzoek is een plan ingediend ter verbetering van biotoop voor reptielen langs het spoor, parallel aan de Industrieweg. Het plan TMH is nog geen onderdeel van het wijzigingsverzoek van Belvédère WOM BV van maart 2017. Bij de uitvoering van het plan TMH moet aan de geldende voorwaarden uit de ontheffingen in bijlagen E en F worden voldaan.

Omdat het wijzigingsverzoek een verdere uitwerking is van de bestaande ontheffing, is het onderdeel van het bestaande project (Belvédère inclusief TVM) uit 2013. Aangezien het bevoegd gezag het voornemen heeft om de ontheffing te verlenen, worden bovenstaande wijzigingen, die zijn aangevraagd, niet nogmaals getoetst.

4.3 Effecten wijziging wetgeving

4.3.1 Verandering in beschermde soorten

In bijlage C staan tabellen met soorten die onder de Wet natuurbescherming wel beschermd zijn (vanaf 2017) en onder de Flora- en faunawet (vóór 2017) niet en andersom.

In de tabellen is te zien dat een groot aantal:

- insecten, 23 soorten vlinders en libellen;

- planten, 59 soorten en
- één vissoort, de kwabaal

nu wel beschermd is en een groter aantal soorten, met soorten uit de groepen insecten, planten, vissen, weekdieren en zoogdieren niet meer beschermd is.

Daarnaast sluit de soortbescherming nauwer aan bij de Europese bescherming waardoor soorten zijn verschoven van strikte bescherming naar minder strikte bescherming en voor een kleiner aantal andersom. De volledige lijst met onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten staat in bijlage D.

4.3.2 Verandering in beschermingsregime

Tabel 2 Verandering verboden Flora- en faunawet en Wet natuurbescherming

Flora- en faunawet	Wet natuurbescherming Vogels	Wet natuurbescherming Planten, dieren van Hr, Bonn & Bern	Wet natuurbescherming Overige dier- en plantensoorten
Doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen	Opzettelijk doden en vangen	Opzettelijk doden en vangen	Opzettelijk doden en vangen
Opzettelijk verontrusten	Opzettelijk te storen, tenzij niet van wezenlijke invloed op staat van instandhouding	Opzettelijk te storen	
Nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren	Opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen, beschadigen, nesten opzettelijk weg te nemen	Voortplantings- en rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Opzettelijk vaste voortplantings- of rustplaatsen van dieren te beschadigen of vernielen
Eieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen	Eieren rapen of onder zich te hebben	Eieren opzettelijk rapen of onder zich te hebben	
Dieren/planten of producten daarvan te verkopen, ruilen enz.	Onder zich hebben of verkopen van vogels of gemakkelijk herkenbare delen daarvan	Onder zich hebben/vervoeren (al dan niet voor verkoop), verhandelen, ruilen of te koop aanbieden	
Plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats verwijderen		Opzettelijk plukken, verzamelen, af te snijden, te onwortelen of vernielen van plantensoorten	Opzettelijk plukken, verzamelen, af te snijden, te onwortelen of vernielen van plantensoorten

Andere relevante veranderingen zijn dat:

- een gedragscode onder de Flora- en faunawet gebruikt kon worden om geen ontheffing aan te hoeven vragen voor beheer en onderhoud. Onder de Wet natuurbescherming kan een gedragscode tevens gebruikt worden om geen ontheffing aan te hoeven vragen voor ruimtelijke ingrepen;
- voor soorten kan een vrijstelling gelden ten behoeve van ruimtelijke inrichting of bestendig beheer.

4.3.3 Onderzoeksplicht

Wat in de wet niet is veranderd, is de onderzoeksplicht dat een initiatiefnemer moet weten welke soorten voorkomen en of deze schade op kunnen lopen bij de uitvoering van het project (of bij het aannemelijk maken van de uitvoerbaarheid van een plan). De houdbaarheid van soortonderzoek is voor strikt

beschermde soorten drie en voor overige soorten vijf jaar. Soortonderzoeken voor de ontheffing van 2014 zijn tot in 2013 uitgevoerd.

Voor alle soort(groep)en zijn de gegevens verouderd, waardoor ze opnieuw onderzocht moeten worden.

Voor de soort(groep)en die al eerder zijn onderzocht, is de verplichte monitoring uit de ontheffing van 2014 voldoende omdat het plangebied de afgelopen jaren niet wezenlijk is gewijzigd.

Voor de soorten die sinds dit jaar beschermd zijn, is een volledig onderzoek nodig om te weten te komen of ze in het plangebied voorkomen en hoe ze het gebruiken. De monitoring en het onderzoek naar sinds 1 januari 2017 beschermde soorten hebben gezamenlijk in 2017 plaatsgevonden (Ecolyrium, 2017a,b).

4.3.4 Betekenis wijzigingen

Voor de soorten die eerder niet beschermd waren, is niet bekend of ze in het plangebied voorkomen en mogelijk bescherming nodig hebben. Voor deze soorten is een verkenning uitgevoerd of ze in het plangebied voor kunnen komen. Hiervoor is op vrijdag 17 maart 2017 een bezoek aan het plangebied gebracht door Max Klasberg en Piet Oudejans, twee ter zake kundig ecologen van Arcadis. Het bezoek aan het plangebied is geen inventarisatie van soorten (voor een inventarisatie moet het gebied gericht meerdere malen bezocht worden in het juiste seizoen), maar een onderzoek of het juiste habitat in het plangebied voorkomt. Uit het veldbezoek is naar voren gekomen dat van de soortgroepen ongewervelden (onder andere vlinders en libellen) en planten, beschermde soorten in het plangebied voor kunnen komen.

De betekenis van de wijzigingen in wetgeving en beschermde soorten is in navolgende tabel overzichtelijk per soortgroep opgenomen.

Tabel 3 Betekenis voor het plan Tram Maastricht-Hasselt door wijzigingen in de natuurwetgeving

Soortgroepen	Betekenis verandering soorten	Betekenis verandering wet
Broedvogels	-	Het (bij gunstige staat van instandhouding) opzettelijk mogen storen van vogels is niet van toepassing op broedende vogels, waardoor de verandering van de wet geen verschil maakt voor de toetsing
Grondgebonden zoogdieren	-	Verstoring van de in 2013 aanwezige grondgebonden soorten (das, eekhoorn en steenmarter) is niet strafbaar meer
Vleermuizen	-	-
Reptielen	-	Hazelworm is minder strikt beschermd dan voorheen. Leefgebied en individu is beschermd waardoor het voor de toetsing geen verschil maakt*
Amfibieën	-	-
Vlinders, libellen en overige ongewervelden	Over het algemeen een slecht onderzochte groep, dus uitsluiting niet mogelijk De laatste 10 jaar zijn bosbeekjuffer, iepenpage en grote vos aangetroffen. Habitat geschikt voor meerdere soorten**.	-
Planten	Over het algemeen een slecht onderzochte groep, dus uitsluiting niet mogelijk De laatste 10 jaar zijn geen beschermde gemeld bij het NDFF De habitat is geschikt voor meerdere soorten***.	-

*hiervoor geldt de verleende ontheffing Flora- en faunawet en geen lager beschermingsniveau. De handelingen uit de ontheffing moeten daarom uitgevoerd worden.

**geschikt voor meerdere vlinders, alleen vliegend hert kan van de kevers wegens zijn verspreiding aanwezig zijn. Libellen hebben hooguit een tijdelijk jachtgebied langs het spoor. Deze soortgroep is afhankelijk van water om zich voort te planten.

***Stijve wolfsmelk, zandwolfsmelk, wilde averuit, tengere veldmuur, smalle raai, knollathyrus, kalketrip, grote leeuwenklauw, groot spiegelklokje, glad biggenkruid, echte gamander, akkerboterbloem, akkerdoornzaad e.a. echte zuidelijke soorten.

De volgende conclusies voor het plan kunnen naar aanleiding van de wijziging van de wetgeving worden getrokken:

- Een aantal soorten planten en vlinders, libellen en overige ongewervelden is onder de Wet natuurbescherming beschermd en is in het verleden niet onderzocht op aanwezigheid in het plangebied. Daarom zijn ze in 2017 onderzocht.
- Verstoren van de drie in 2013 aanwezige soorten grondgebonden zoogdieren (das, eekhoorn en steenmarter) is niet meer verboden. Het verstoren bij vaste verblijfplaatsen waardoor ze onbruikbaar zijn, is nog wel verboden. Als verblijfplaatsen van deze soorten niet fysiek door het plan geschaad worden, vindt een overtreding van verbodsbepaling op deze drie soorten niet plaats.

4.3.5 Effecten door verandering aanwezige beschermde soorten

In 2017 is door Ecolybrum in opdracht van de gemeente Maastricht veldonderzoek gedaan naar beschermde soorten in het plangebied (Ecolybrum, 2017a) en aanvullend naar de consequenties van de bomenkap ten behoeve van het vernieuwde plan (Ecolybrum, 2017b). De onderzoeken en de aangetroffen soorten zijn in de bijlagen (G en H) opgenomen.

Van de soorten (en onderzochte functies van enkele soorten) in het plangebied is in het onderzoek van Ecolybrum aangegeven dat soorten niet voorkomen en functies niet zijn gewijzigd. Een verandering van effecten op beschermde soorten doordat andere beschermde soorten (dan in 2013) niet aanwezig zijn, treedt hierdoor niet op. Hierdoor vindt een overtreding van verbodsbepalingen door verandering in beschermde soorten en in beschermingsregime niet op.

4.4 Effecten planwijziging

4.4.1 Effectbepaling planwijziging

In de tabel staat aangegeven of zich effecten voor kunnen doen van een planwijziging op beschermde soorten binnen de soortgroepen. Tevens staat aangegeven of een dergelijk effect permanent is of tijdelijk. Afhankelijk van de werkelijke aanwezigheid van soorten, dat moet blijken uit de inventarisaties, doet een effect zich voor.

Tabel 4 Effecten van verandering plan TMH op beschermde soortgroepen

Veranderingen plan	Broedvogels	Grondgebonden zoogdieren	Vleermuizen	Reptielen	Amfibieën	Vlinders, libellen en overige ongewervelden	Planten
Kappen bomen Kantoorweg, Bosscherweg en Fransensingel (zie bijlage A)	P	P	P	P	T	P	P
Bestaande opgangen bij Sillebergweg, kruising industrieweg x Fort Willemweg verhard	T	T	T	P	P	P	P
Geen traject tramverbinding tussen Maasboulevard en station Maastricht	-	-	-	-	-	-	-
Hekwerken langs het spoor op spoortalud	T	P	T	T	T	-	-
Fietspad industrieweg bij Fort Willemweg	P	-	P	P	P	P	P

Veranderingen plan	Broedvogels	Grondgebonden zoogdieren	Vleermuizen	Reptielen	Amfibieën	Vlinders, libellen en overige ongewervelden	Planten
Voorzieningen onderstation Thomas Regout	-	-	-	T	-	-	P
De verkeersbewegingen worden met een ander model opnieuw berekend	-	-	-	-	-	-	-

Legenda				
Geen conflict ingreep			Permanent	P
Mogelijk conflict ingreep			Tijdelijk	T
Conflict ingreep				

De effecten op beschermde natuurwaarden door de ingreep ten behoeve van de tramverbinding en het gebruik ervan verschillen weinig ten opzichte van de plannen in 2013.

Daarnaast hebben de toen aangetroffen en beschermde soorten met de nieuwe wet een vergelijkbaar beschermingsregime. De effecten blijven, op het verstoren van enkele soorten na, dezelfde, waardoor in het nieuwe plan de mitigerende maatregelen uit de reeds verleende ontheffing van de Flora- en faunawet gehandhaafd moeten blijven.

Vijf onderdelen van de planwijzigingen die niet in eerdere onderzoeken zijn beoordeeld, kunnen effecten hebben op soorten waardoor een verbodsovertreding plaats zou kunnen vinden (zie tabel 4). Onder de vogel- en habitatrictlijn beschermde soorten zijn nu even strikt beschermd als in 2013. Het is, omdat het plangebied niet van aard is veranderd en omdat andere strikt beschermde soorten niet in de directe omgeving van het plangebied voorkomen, niet waarschijnlijk dat andere strikt beschermde soorten zich in de tussentijd hebben gevestigd. Uit het onderzoek van Ecolybrum blijkt dat beschermde soorten zich niet hebben gevestigd.

De effecten van de vijf planwijzigingen worden in de volgende paragrafen beoordeeld.

4.4.2 Kappen bomen

Het kappen van bomen is in het rapport van Ecolybrum (2017b) beoordeeld op effecten op de soorten. Verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming worden niet overtreden als het plan zich aan de voorwaarden uit het rapport houdt. De voorwaarden en mitigerende maatregelen moeten voorafgaand aan de uitvoering in een werkprotocol worden uitgewerkt. De voorwaarden en mitigerende maatregelen moeten middels een ontheffingsaanvraag aan de Provincie Limburg worden voorgelegd. Het is aannemelijk dat een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor deze planwijziging verkregen wordt.

4.4.3 Verharden noodopgangen spoor

Beschermde reptielen (muurhagedis, hazelworm), amfibieën (alpenwatersalamander), vleermuizen (alle aangetroffen soorten) en de das kunnen zich ophouden in de buurt van de opgangen op het spoor. De opgangen zijn in de huidige situatie aanwezig, maar niet verhard. De opgangen zelf zijn geen leefgebied van de soorten. Het zijn verharde stukken grond zonder dekking. Vervanging naar een ander type opgang heeft daardoor geen negatief effect op het leefgebied van de soorten.

Het gebruik van de opgangen blijft minimaal. Ze worden alleen bij reparaties en calamiteiten gebruikt. Een gevaar voor het overrijden van dieren is daardoor nihil.

Gedurende het verharderen van de opgangen is de directe omgeving van de opgangen tijdelijk minder geschikt als leefgebied voor diersoorten. Bij de uitvoering dient hiermee zo veel mogelijk rekening te worden gehouden door:

- in geschikte perioden de verharding aan te brengen (buiten broedseizoen algemene broedvogels en het liefst buiten het trekseizoen van alpenwatersalamander en in de vrijstellingsperiode van de hazelworm). Bij verstoring van de alpenwatersalamander en hazelworm worden echter geen verbodsbepalingen overtreden;
- niet 's nachts te werken met verlichting ter voorkoming van verstoring van foeragerende vleermuizen en de routefunctie van vleermuizen.

De voorwaarden en mitigerende maatregelen moeten voorafgaand aan de uitvoering in een werkprotocol worden uitgewerkt.

Bij aanleg en gebruik van de verharde noodopgangen van het spoor worden door rekening met soorten te houden bij de aanleg geen verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming overtreden. Een ontheffing moet worden aangevraagd omdat zonder de mitigerende maatregelen een verbodsbepaling overtreden had kunnen worden. Het is aannemelijk dat een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor deze planwijziging verkregen wordt.

4.4.4 Hekwerken op het spoortalud

Het verplaatsen van de hekwerken tot op het spoortalud kan ervoor zorgen dat dassen opgesloten worden in de buurt van het spoorbed. Hierdoor wordt de aanrijdingskans vergroot. Om ervoor te zorgen dat dassen niet worden aangereden of opgesloten raken, moeten voorzieningen worden getroffen waardoor dassen de hekwerken van het spoor(bed) naar het spoortalud kunnen passeren. Daarnaast moeten ook andere kleinere soorten (zoals amfibieën en reptielen) de hekwerken kunnen passeren.

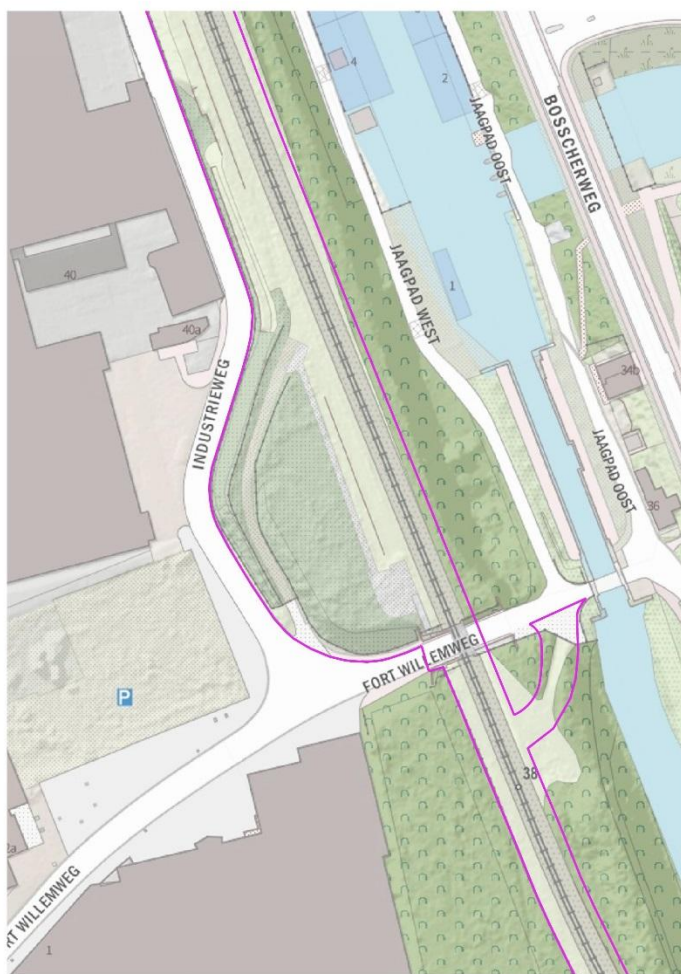
Door verplaatsing van de hekwerken naar het spoorbed komt het spoortalud beschikbaar als leefgebied voor soorten die de hekwerken (naar binnen toe) niet kunnen passeren. Dit is een positieve ontwikkeling voor die soorten.

Gedurende de aanleg van de hekwerken is de directe omgeving van de werkzaamheden tijdelijk minder geschikt als leefgebied voor diersoorten. Bij de uitvoering dient hiermee zo veel mogelijk rekening te worden gehouden door de mitigerende maatregelen uit paragraaf 4.4.3 in acht te nemen.

Bij aanleg en aanwezigheid van de hekwerken op het spoor worden door rekening met soorten te houden bij de aanleg geen verbodsbepaling van de Wet natuurbescherming overtreden. Een ontheffing moet worden aangevraagd omdat zonder de mitigerende maatregelen een verbodsbepaling overtreden had kunnen worden. Het is aannemelijk dat een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor deze planwijziging verkregen wordt.

4.4.5 Fietspad

Bij aanleg van het fietspad kan het leefgebied van de aanwezige beschermde soorten hazelworm, muurhagedis en alpenwatersalamander worden geschaad. Het bestemmingsplan maakt het fietspad mogelijk (voor locatie zie figuur 6). De locatie is leefgebied van de drie soorten en verslechterd door aanleg van een fietspad. Mitigatie kan plaatsvinden middels de aanleg van leefgebied voor de soorten in de omgeving, verbindingsmogelijkheden voor de soorten door het gebied met het fietspad en het vangen en verplaatsen van de individuen op de locatie van het fietspad.

Figuur 6 Locatie mogelijkheid tot aanleg fietspad tussen spoor, Fort Willemweg en Industrieweg

In de taluds langs het spoor, dat leefgebied is voor alle drie de soorten, liggen locaties die nog niet geschikt zijn (gemaakt) als leefgebied voor de soorten. Deze locaties zoals vanaf de Brusselseweg in de richting van België, kunnen verder worden geoptimaliseerd als leefgebied. Deze locaties optimaliseren zou een grote verbetering zijn voor de verdere verbreiding van de soorten langs het spoor en het aaneenschakelen van populaties in Nederland en België. Mitigatielocaties zijn dus nog zeker aanwezig.

Daarnaast moet de locatie van het fietspad geschikt blijven als route voor de drie soorten tussen het leefgebied rond het spoor en het leefgebied bij de Lage Fronten. Als mitigatie kunnen voorzieningen worden getroffen langs het fietspad en onder het fietspad door. Daarnaast kan het leefgebied bij het fietspad worden geoptimaliseerd zodat de routefunctie voor de soorten in stand blijft.

Verplaatsen is in het kader van het project Belvédère al meerdere keren geslaagd toegepast. De gemeente Maastricht heeft hier ervaring mee en zal verplaatsing van deze dieren in de toekomst ook op een juiste manier uit kunnen voeren.

Met mitigatie van leefgebied, garantie als route en verplaatsen van de aanwezige soorten is de aanleg van het fietspad mogelijk. De mitigerende maatregelen moeten bij aanleg van het fietspad verder uitgewerkt worden en met een mitigatieplan moet bij uitvoering een ontheffing van de Wnb worden aangevraagd. Het is aannemelijk dat een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor deze planwijziging verkregen wordt.

4.4.6 Voorzieningen onderstation Thomas Regout

Het onderstation Thomas Regout komt op het industrieterrein ten westen van de Industrieweg te staan. De kabels en leidingen moeten naar het spoor worden aangelegd. Gedurende de aanleg van de voorzieningen voor het onderstation is de directe omgeving van de werkzaamheden tijdelijk minder geschikt als leefgebied voor diersoorten. Bij de uitvoering dient hiermee zo veel mogelijk rekening te worden gehouden door de mitigerende maatregelen uit paragraaf 4.4.3 in acht te nemen. Daarnaast moet voorkomen worden dat

leefgebied van de muurhagedis verloren gaat door om de bestaande voorzieningen voor de muurhagedis heen te werken. De kabels en leidingen kunnen eenvoudig om de voorzieningen voor de muurhagedis heen. Het is aannemelijk dat een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor deze planwijziging verkregen wordt.

4.4.7 Conclusie effecten planwijziging

De ingrepen, die in de voorgaande deelparagrafen in details zijn beoordeeld, zijn beperkt van aard en een overtreding van een verbodsbepaling kan met mitigerende maatregelen voorkomen worden. Daardoor is het aannemelijk dat een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor deze planwijzigingen verkregen zal worden.

4.5 Conclusie en vervolgstappen plan TMH

4.5.1 Conclusie

De ingreep ten behoeve van de verbetering van de tramverbinding en het gebruik ervan verschillen, in de effecten op beschermde natuurwaarden, weinig ten opzichte van de plannen in 2013. Daarnaast hebben de toen aangetroffen en beschermde soorten met de nieuwe wet een vergelijkbaar beschermingsregime. De effecten blijven, op het verstoren van enkele soorten na, dezelfde, waardoor in het nieuwe plan de mitigerende maatregelen tevens gehandhaafd moeten blijven.

Uit de veranderingen van de wet samen met de veranderingen van het plan kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Voor alle soortgroepen zijn de inventarisatiegegevens verouderd. Aangezien zich op alle soortgroepen effecten voor kunnen doen, gold de onderzoeksplicht voor alle soortgroepen. Deze soortgroepen zijn vanwege de monitoring die in de ontheffing uit 2014 staat aangegeven en middels het onderzoek in het voorjaar en zomer van 2017 onderzocht.
- In het onderzoek in 2017 zijn geen nieuwe beschermde soorten (die al beschermd waren onder de Flora- en faunawet en die nu onder de Wet natuurbescherming nieuw beschermd zijn) aangetroffen;
- Verstoren van de drie in 2013 aanwezige soorten grondgebonden zoogdieren (das, eekhoorn en steenmarter) is niet meer verboden. Verblijfplaatsen van deze soorten worden niet fysiek door het plan geschaad. Hierdoor vindt een overtreding van verbodsbepaling op deze drie soorten niet plaats.
- De fysieke ingrepen zijn beperkt van aard omdat de spoorlijn zelf al aanwezig is. Veranderingen in soortsaamenstelling in het gebied treedt niet op. Dit was ook niet verwacht omdat in het plangebied in de tussentijd geen wijzigingen hebben plaatsgevonden.
- Soorten die ook al onder de Flora- en faunawet beschermd waren, kunnen met de al voorgestelde maatregelen uit de vigerende ontheffing gemitigeerd worden.
- Nieuw onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten, komen niet in het plangebied voor;
- De voorwaarden uit de toetsing van de planwijzigingen (paragraaf 4.4) moeten bij uitvoering van het project in een mitigatieplan worden opgenomen, waarmee vervolgens een ontheffing kan worden aangevraagd en het plan uitvoerbaar is. Naast de voorwaarden uit deze toetsing, moet voldaan worden aan de voorwaarden uit bestaande ontheffing(en);
- Vanwege bovenstaande conclusies is het aannemelijk dat een (aanvulling op de) ontheffing van de Wet natuurbescherming verkregen wordt.

4.5.2 Vervolgstappen

De volgende vervolgstappen moeten worden genomen voorafgaand aan de uitvoering van het plan (zie ook paragraaf 4.4):

- Aanvraag van een ontheffing voor overtreding van verbodsbepalingen (zonder mitigatie) voor het project;
- Opstellen van een mitigatieplan om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen;
- Opstellen van een ecologisch werkprotocol om de voorgestelde mitigatie af te stemmen op de uitvoering van het project.

5 TOETSING HOUTOPSTANDEN

5.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming beschermt middels het onderdeel bescherming houtopstanden, bos en bomenlanen. Het principe is dat wat bos is ook bos moet blijven. Wanneer bos gekapt wordt in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling moet dat bos herplant worden. Indien dit niet mogelijk is op dezelfde locatie moet elders aanplant plaatsvinden ter compensatie.

5.2 Bescherming houtopstanden

Houtopstanden kunnen op vier manier beschermd zijn die kunnen overlappen:

1. Middels Wet natuurbescherming. Dit is van toepassing op houtopstand zoals genoemd in de wet die niet in het NatuurNetwerk Nederland of "houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom" (artikel 4.1a Wet Natuurbescherming) gelegen zijn. Eén van de aangegeven nieuw te kappen houtopstanden ligt buiten de bebouwde kom houtopstanden aan de Kantoorweg. Deze houtopstand moet worden gekapt onder de Wet natuurbescherming.
2. Als de houtopstand in het NNN ligt. Ligt de houtopstand in het NNN en wordt deze gekapt dan moet de waarde van het NNN worden gecompenseerd via de Wet ruimtelijke ordening. De houtopstanden liggen niet in de NNN.
3. Binnen de bebouwde kom middels de bomenverordening gemeente Maastricht. De verordening regelt de kap van bomen binnen en buiten de bebouwde kom. De bebouwde kom houtopstanden is in Maastricht dezelfde als de bebouwde kom voor de Verkeerswet. De grens bebouwde kom ligt op het eind van de verharde weg op de industrieweg en op de Brusselseweg richting het noorden net na de afslag naar het bedrijventerrein. Daarmee liggen drie van de aangegeven nieuw te kappen houtopstanden binnen de bebouwde kom houtopstanden. Deze moeten worden gekapt onder de APV van de gemeente.
4. Buiten de bebouwde kom (tevens) middels de bomenverordening van de gemeente Maastricht. Hoewel de Wet natuurbescherming geldt voor houtopstanden buiten de 'bebouwde kom houtopstanden' geeft de bomenverordening gemeente Maastricht 2000 aan dat voor kap van bomen buiten de bebouwde kom een Omgevingsvergunning nodig is (Gemeente Maastricht, 2010). Dit geldt daarmee voor de houtopstand aan de Kantoorweg.

De gemeente kan bezwaren hebben bij kap van bomen die van grote betekenis zijn. De gemeente kan tevens een verzoek afwijzen als de gemeente vindt dat de boom:

- geen hinder oplevert;
- bijzonder is voor een straat of buurt;
- onderdeel uitmaakt van een rij bij elkaar horende bomen;
- een monumentale status heeft.

Houtopstanden binnen het plangebied van TMH komen zowel binnen als buiten de bebouwde kom voor.

5.3 Houtopstanden binnen bebouwde kom

De houtopstanden aan de Bosscherweg en Fransensingel zijn geïnventariseerd (Ecolybrum, 2017b in bijlage H). Bomen met een monumentale status zijn niet aangetroffen. De houtopstanden moeten verder geïnventariseerd worden op onderstaande voorwaarden van de website van de gemeente Maastricht en als het nodig blijkt, moet er een omgevingsvergunning voor worden aangevraagd.

De voorwaarden van de bomen waar op moet worden gelet, zijn als volgt:

Voor iedere te kappen houtopstand moeten gegevens worden toegevoegd. Deze gegevens kunnen worden aanleveren in een rapport, op het aanvraagformulier of op de situatietekening kappen.

Het rapport, het aanvraagformulier of de situatietekening, moet per houtopstand de volgende gegevens bevatten:

- Volgnummer dat overeenkomt met het volgnummer op de situatietekening kappen.
- Soort houtopstand (Ecolybrum, 2017b).
- Diameter in centimeter gemeten op 1,30 meter vanaf het maaiveld (Ecolybrum, 2017b).

- Mogelijkheid tot herbeplanten.

Indien van toepassing moet het rapport, het aanvraagformulier of de situatietekening per houtopstand ook de onderstaande gegevens bevatten:

- Locatie van herbeplanten, indien er wordt gekozen voor herbeplanten.
- Aantal en soorten te herplanten houtopstanden, indien er wordt gekozen voor herbeplanten.

In de vergunning staat altijd een herplantplicht (gemeentemaastricht.nl, 2017).

5.4 Houtopstanden buiten de bebouwde kom

In eerste instantie geldt voor bomen buiten de bebouwde kom houtopstanden de Wet natuurbescherming. De bomen aan de Kantoorweg staan buiten de bebouwde kom Verkeerswet. De bomen zijn door Ecolybrum in 2017 geïnventariseerd. Bomen met een monumentale status zijn niet aangetroffen.

Bij controle of het gaat om bomen die vallen onder de wet moet in eerste instantie gecontroleerd worden of:

- de beplanting van bomen groter is dan 10 are (1000 m² of 0,1 ha) of;
- de rijbeplanting bestaat uit meer dan 20 bomen;
- of de bomen buiten de bebouwde kom houtopstanden staan. De gemeente kan een bebouwde kom houtopstanden vaststellen die afwijkt van de bebouwde kom Verkeerswet (de “gewone” bebouwde kom).

Andere voorwaarden staan in het hoofdstuk natuurwetgeving.

Als de bomen aan de Kantoorweg aan bovenstaande voorwaarden voldoen, moet een melding worden gedaan bij de provincie Limburg en moeten de bomen worden herplant. De inventarisatie van de houtopstand aan de Kantoorweg moet daarom worden voltooid met bovenstaande voorwaarden.

Voor de te kappen bomen aan de Kantoorweg is mogelijk naast een vergunning onder de Wet natuurbescherming ook een vergunning van de gemeente nodig (zie 5.2 punt 4). De inventarisatie van de houtopstand aan de Kantoorweg moet daarom tevens voltooid worden op de voorwaarden uit de bomenverordening gemeente Maastricht 2000.

5.5 Conclusie houtopstanden

De aanvullende houtopstanden die moeten worden gekapt voor de aanleg van de tramverbinding en haar voorzieningen aan de Bosscherweg, Fransensingel en Kantoorweg zijn geïnventariseerd. De inventarisatie moet verder voltooid worden door controle op de voorwaarden uit de bomenverordening gemeente Maastricht 2000 en de Wet natuurbescherming:

- De bomen aan de Bosscherweg en Fransensingel moeten worden gecontroleerd op de voorwaarden uit de bomenverordening gemeente Maastricht 2000;
- De bomen aan de Kantoorweg moeten worden gecontroleerd op de voorwaarden uit de bomenverordening gemeente Maastricht 2000 en Wet natuurbescherming.

Vergunning gemeente

Afhankelijk van wat de gemeente Maastricht van de te kappen bomen vindt, wordt al dan niet een kapvergunning verleend. De gemeente kan de vergunning weigeren dan wel onder voorschriften verlenen in het belang van onder meer:

- natuur- en milieuwaarden;
- landschappelijke waarden;
- cultuurhistorische waarden;
- waarden van stads- en dorpsschoon;
- waarden voor recreatie en leefbaarheid
- de intrinsiek boomwaarde.

Kapmelding provincie

Bij de provincie Limburg moet een maand voorafgaand aan de kap een kapmelding worden gedaan van de te kappen bomen aan de Kantoorweg conform de voorwaarden in dit hoofdstuk en hoofdstuk 2.

Uitvoerbaarheid kap

Het is aannemelijk dat de bomen voor een project van deze omvang en interregionaal belang mogen worden gekapt. Het is daarmee dus ook aannemelijk dat het plan vanuit bomenverordening gemeente Maastricht 2000 en Wet natuurbescherming, houtopstanden uitvoerbaar is.

6 NATUURNETWERK NEDERLAND

De EHS en de POG zijn opgegaan in het Natuurnetwerk Nederland (=NNN) en bronsgroene landschapszone en de beschermde waarden ervan. De beschermde waarden staan in hoofdstuk 2 beschreven.

6.1 Samenvatting effectbepaling oorspronkelijke plan

De voorgenomen ontwikkelingen in het kader van het project TVM hebben een neutraal effect op de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG) indien rekening wordt gehouden met de gestelde randvoorwaarden, zie paragraaf 5.3 van de toetsing uit 2013 (Arcadis, 2013). Deze gelden als randvoorwaardelijke bepaling voor het bestemmingsplan. Verder kan geconcludeerd worden dat de ecologische functie van het spoortalud (leefgebied van diersoorten en verbindingfunctie) binnen het bestemmingsplan TVM afdoende planologisch wordt geregeld.

Met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur is de conclusie dat geen directe aantasting plaatsvindt als gevolg van de ontwikkelingen in het kader van TVM.

6.2 Effecten wijziging plannen en wetgeving

Het NNN en de bronsgroene landschapszone zijn sinds de wijziging van de beleidsmatige beschermde gebieden in Limburg de opvolgers van de EHS en de verschillende zones van de POG. Het NNN bestaat in Limburg uit de goudgroene natuurzone. Een ingreep moet in Limburg worden getoetst aan het nieuwe beleid gebiedsbescherming van de provincie Limburg dat bestaat uit beschermde waarden van de goudgroene natuurzone en de bronsgroene landschapszone.

Voor de goudgroene natuurzone geldt geen externe werking. Dit betekent dat een ingreep buiten die zones niet getoetst hoeft te worden op eventuele effecten erin. Aangezien het plan voor de tramverbinding geen ingreep in de goudgroene zone voorziet, is een toetsing aan het NNN niet nodig.

De tramverbinding ligt in de bronsgroene zone. De toelichting bij een ruimtelijk plan dat betrekking heeft op een gebied gelegen in de bronsgroene landschapszone, bevat een beschrijving van de in het plangebied voorkomende kernkwaliteiten, de wijze waarop met de bescherming en versterking van de kernkwaliteiten is omgegaan en hoe de negatieve effecten zijn gecompenseerd. De kernkwaliteiten in de bronsgroene landschapszone zijn het groene karakter, het visueel-ruimtelijk karakter, het cultuurhistorisch erfgoed en het reliëf (details staan in hoofdstuk 2). Het plangebied ligt niet in het Nationaal landschap Zuid-Limburg waardoor de kernkwaliteiten daarvan niet van toepassing zijn.

Het plan bevat geen aanpassingen van het landschap. De enige aanvullende ruimtelijke ingreep in het bronsgroene landschap is de kap van bomen bij de Kantoorweg. De kap heeft geen invloed op de kernkwaliteiten (het groene karakter, het visueel-ruimtelijk karakter, het cultuurhistorisch erfgoed en het reliëf (tabel 1)) omdat:

- de tramlijn als structuur in het landschap zichtbaar blijft (het visueel-ruimtelijk karakter)
- het bos geen speciaal type bos is (het groene karakter van zeer speciale bossen, beken en graslanden)
- het bos geen cultuurhistorisch erfgoed is en
- het reliëf niet verandert.

6.3 Conclusie

De wijzigingen van het plan bevatten geen aanpassingen van het landschap. De enige aanvullende ruimtelijke ingreep is de kap van bomen bij de Kantoorweg. Dit heeft geen effecten op de kernkwaliteiten van de bronsgroene landschapszone. Het plan voor de tramverbinding voorziet geen ingreep in de goudgroene zone, daarom is een toetsing aan het NNN niet nodig.

Legenda van Goud, Zilver, Brons

- Goudgroene natuurzone
- Zilvergroene natuurzone
- Bronsgroene landschapszone

7 LITERATUUR

Arcadis, 2013. Voortoets Natuurbeschermingswet 1998 tram Vlaanderen-Maastricht (TVM).

Kenmerk: 077146122:B – Definitief, B02046.000017.0200, 23 oktober 2013.

Arcadis, 2013. Natuurtoets TVM Buitenstedelijk. Kenmerk: 077358664:0.1 – Definitief, B02043.000178.0600, 25 oktober 2013.

Arcadis, 2012. Planstudie stadstracé tram Vlaanderen Maastricht, ecologische aspecten.

Kenmerk: 077146038:0.1 – Definitief, D01021.000134.0100, 25 september 2012.

Belvédère WOM, 2017. Wijzigingsverzoek FF/75C/2013/0187 met bijlage (Ducot, 2017).

Op het spoor van de muurhagedis. Optimalisatie leefgebied muurhagedis tramtraject Maastricht-Hasselt.

Rapportnr. 16-882RP001) Belvédère WOM BV op 7 maart 2017.

Ecolybrum, 2017a. Overzicht aanwezige natuurwaarden Tram Maastricht-Hasselt. Kenmerk: 17-204-AO, opgesteld door M.J.M Coenen, 17 augustus 2017.

Ecolybrum, 2017b. Uiteenzetting ingemeten te kappen bomen TMH en beoordeling aanwezig zijn beschermde soorten ter plekke van de te kappen bomen. kenmerk: 17-204-BI, Opgesteld door M.J.M Coenen, 2 augustus 2017.

Gedeputeerde Staten van Limburg, 2017. Wijziging Ontheffing Wet natuurbescherming (art. 3.5, eerste, tweede en vierde lid jo. art. 3.6, tweede lid, van de Wnb). Ontwikkelingsgebied Belvédère te Maastricht. Zaaknummer: 2017-20317320.

Gemeente Maastricht, 2010. Bomenverordening gemeente Maastricht 2000.

01-06-2010 Gemeenteblad 2010, C. no. 64.

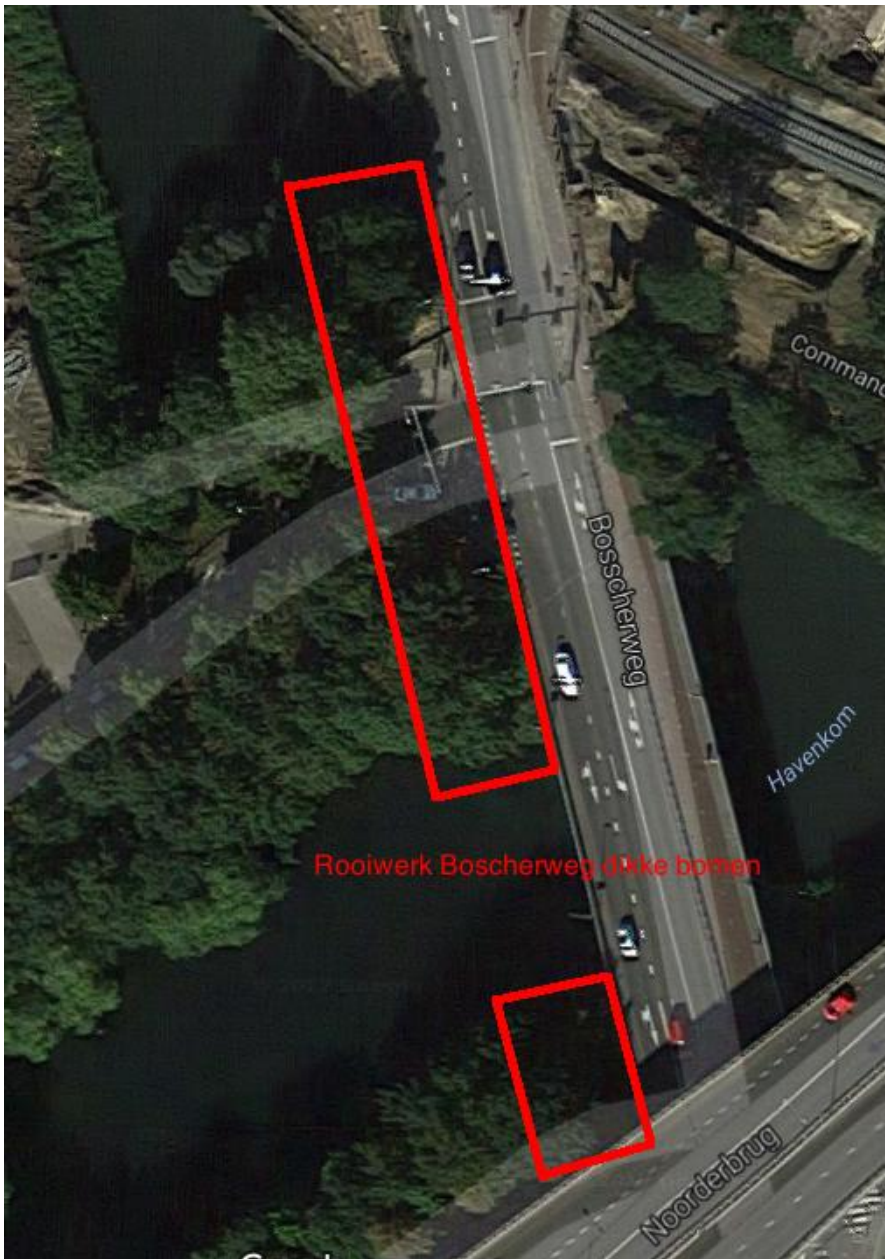
Goudappel Coffeng & Ecorys, 2017. Bestuurlijke rapportage: Tram Maastricht-Hasselt.

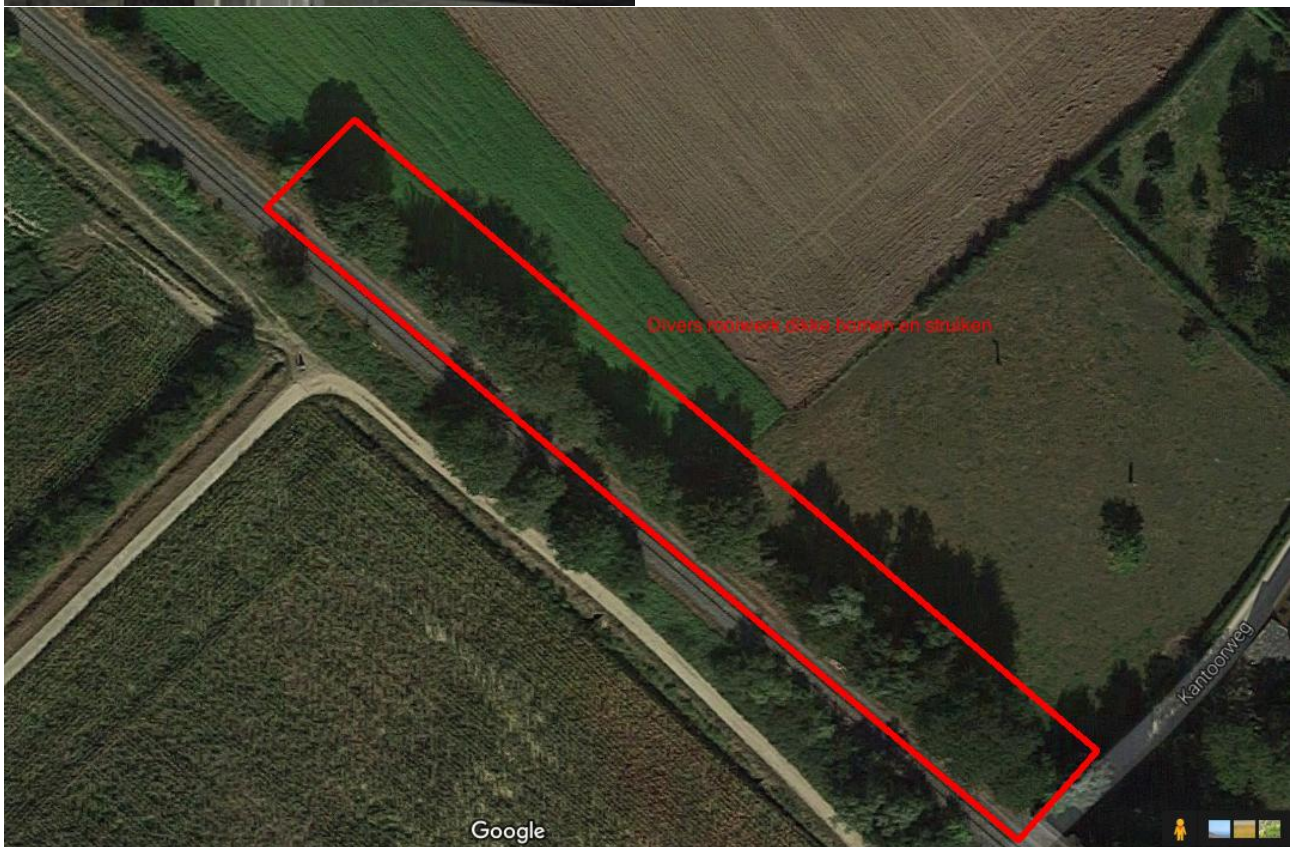
Vervoerkundige, verkeerskundige en regionaal-economische effecten, 24 mei 2017 MTT174/gvb/1212.04

Websites:

Gemeentemaastricht.nl, 22 maart 2017 <https://www.gemeentemaastricht.nl/product/bomen-kappen-vergunning/>

BIJLAGE A TE KAPPEN BOMEN OP DE KANTOORWEG, BOSSCHERWEG EN FRANSENSINGEL

BIJLAGE B NATUURTOETS TVM 2013

NATUURTOETS TVM BUITENSTEDELIJK

PROVINCIE LIMBURG /
GEMEENTE MAASTRICHT

25 oktober 2013
077358664:0.1 - Definitief
B02043.000178.0600

Inhoud

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Doel en opzet natuurtoets.....	5
1.2.1	Toetsing ruimtelijke ontwikkelingen TVM	5
1.2.2	Relatie met natuurtoets en raamwerk natuur Belvédère.....	6
2	Huidige beschermde natuurwaarden.....	8
2.1	Ecologisch veldonderzoek.....	8
2.2	Beschermde gebieden EHS en POG	9
2.3	Beschermde soorten Flora- en faunawet.....	10
2.3.1	Onderzoeksgebied en soortenoverzicht.....	10
2.3.2	Broedvogels	12
2.3.3	Vleermuizen	12
2.3.4	Grondgebonden zoogdieren	12
2.3.5	Reptielen	13
2.3.6	Amfibieën	13
2.3.7	Vlinders, libellen en overige ongewervelden.....	14
2.3.8	Hogere planten.....	14
3	Ontwikkelingen en mogelijke effecten op natuurwaarden.....	15
3.1	Inleiding.....	15
3.2	Voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen	15
3.2.1	Realisatie tramlijn	15
3.2.2	Ontwikkeling groenblauwe raamwerk.....	18
3.3	Mogelijke effecten op natuurwaarden	21
3.3.1	Positieve ontwikkelingen natuur.....	21
3.3.2	Negatieve ontwikkelingen natuur.....	21
4	Toetsing aan Flora- en faunawet	23
4.1	Relevante effecten	23
4.2	Effectbeoordeling.....	23
4.2.1	Onopzettelijk doden (artikel 9)	23
4.2.2	Verstoring door licht, geluid en trillingen (artikel 10)	25
4.2.3	Versnippering van leefgebied (artikel 11)	27
4.2.4	Verlies van leefgebied (artikel 11).....	29
4.2.5	Verlies van vast rust- en verblijfplaatsen (artikel 11).....	31
4.2.6	Verlies van groeiplaatsen (artikel 8).....	32
4.3	Mitigerende maatregelen.....	33
4.4	Eindoordeel	36
5	Toetsing aan EHS en POG	37
5.1	Effecten op EHS	37
5.2	Effecten op POG.....	37
5.2.1	Inleiding	37

5.2.2	Areaalverlies.....	38
5.2.3	Versnippering en barrière werking	38
5.2.4	Verstoring door geluid, licht en trillingen.....	39
5.3	Randvoorwaarden.....	40
5.4	Eindoordeel	40
Bijlage 1	Geraadpleegde bronnen.....	41
Bijlage 2	Regelgeving EHS en POG	42
Bijlage 3	Regelgeving Flora- en faunawet	44
Bijlage 4	Verspreidingskaarten relevante beschermde soorten	48
Bijlage 4.1	Zoogdieren.....	49
Bijlage 4.2	Reptielen.....	51
Bijlage 4.3	Hogere planten	54
Bijlage 5	Realisatie van het groene raamwerk Belvédère.....	56

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING

Als alles volgens plan verloopt, rijdt er vanaf 2018 een tram tussen de steden Hasselt en Maastricht. Vanuit België tot aan de Boschstraat maakt de tram gebruik van de route van de huidige goederenspoorlijn uit Lanaken. Via Boschpoort komt hij dan onder de Noorderbrug via de Boschstraat de binnenstad in. Vanaf dit punt moeten nieuwe rails worden aangelegd. In het kader van de reactivering van de goederenspoorlijn is een pakket van mitigatie- en compensatiemaatregelen uitgevoerd ten behoud van de populatie aan beschermde reptielen (muurhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm) op en langs het spoor.

Als het project TVM Buitenstedelijk wordt uitgevoerd, dan wordt het spoor deels verbreed, een bovenleiding gebouwd, en wordt het gebruik van het spoor geïntensiveerd. Daarnaast treedt verstoring op door geluid en trillingen. Hierdoor gaat een deel van het nieuwe leefgebied van de betreffende reptielen verloren. De mogelijke effecten van de aanleg en exploitatie van de TVM zullen getoetst moeten worden aan natuurwet- en regelgeving. Daarnaast zullen maatregelen moeten worden getroffen om deze effecten te mitigeren. Het gaat enerzijds om de realisatie van vervangend leefgebied (via groene raamwerk Belvédère) en anderzijds om het hanteren van ecologische werkprotocollen bij de fysieke ingrepen (verwijderen begroeiing, graafwerkzaamheden, etc.)

1.2 DOEL EN OPZET NATUURTOETS

1.2.1 TOETSING RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN TVM

Voorliggende rapportage toetst de mogelijke effecten in het kader van Flora- en faunawet, Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG). Zie bijlagen 2 en 3 voor de beschrijving van het wettelijk kader en regelgeving van EHS/POG en Flora- en faunawet. De mogelijke effecten op Natura 2000 gebieden en het Beschermd Natuurmonument Hoge Fronten zijn in dit rapport buiten beschouwing gelaten en zijn in een aparte Voortoets in beeld gebracht.

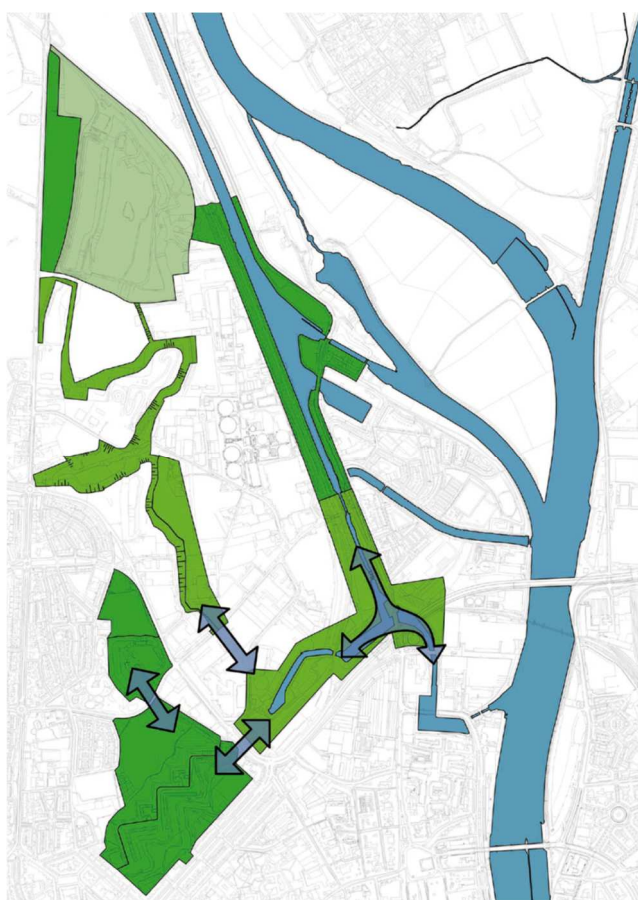
Daarnaast wordt aangegeven welke randvoorwaarden (lees: mitigatie- en compensatiemaatregelen) moeten worden gesteld aan het plan om te komen tot een vergunbare situatie in het kader van natuurwet- en regelgeving. In dit rapport wordt een uitwerking gegeven van het functionele niveau. Dit sluit aan op de Natuurtoets en raamwerk natuur voor ruimtelijke ontwikkelingen Belvédère (ARCADIS, 15 april 2013) en bijbehorende bestemmingsplannen. De rapportage kan desgewenst gebruikt worden voor het doorlopen van een bestemmingsplanprocedure.

De voorgeschreven mitigerende maatregelen moeten in de verdere planvorming van TVM nog worden uitgewerkt tot het operationele niveau. Het uitgangspunt is om wettelijke overtredingen te voorkomen en

daarmee de noodzaak om een ontheffing voor de Flora- en faunawet aan te vragen. De provincie Limburg, gemeente Maastricht en ProRail houden nadrukkelijk de optie open om een ontheffing aan te vragen. Deze vervolgstappen vallen echter buiten de scope van dit onderzoek en advies.

1.2.2 RELATIE MET NATUURTOETS EN RAAMWERK NATUUR BELVÉDÈRE

In het belang van de stedelijke ontwikkeling en de veiligstelling van (beschermde) natuurwaarden in het Belvédère-gebied kiest de gemeente doelbewust voor een gebiedsgerichte aanpak. Er is daarbij gekozen voor de ontwikkeling van een ecologisch samenhangend mitigatie- en compensatieplan (het zogenaamde groenblauwe raamwerk) voor het totale Belvédère-gebied, anticiperend op de toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied. Zie onderstaande afbeelding voor de globale begrenzing conform Structuurplan Belvédère Maastricht dat als basis dient voor de ruimtelijke ontwikkelingen.

Afbeelding 1 Het groenblauwe raamwerk binnen het plangebied van de Belvédère te Maastricht conform het Structuurplan Belvédère Maastricht.

Het gaat in feite om een 'raamcontract' tussen de betrokken overheden – waaronder de provincie Limburg in het kader van TVM - en eventuele belangengroepen, waarbij het mogelijk wordt om stapsgewijs te bouwen aan een samenhangend en duurzaam raamwerk van natuurwaarden binnen een verstedelijkende omgeving. Het groenblauwe raamwerk wordt daarbij gerealiseerd vanuit de wettelijke mitigatie- en compensatietaakstelling vanuit de Flora- en faunawet alsmede de compensatietaakstelling vanuit de regelgeving voor de Ecologische Hoofdstructuur en Provinciale Ontwikkelingszone Groen. Daarbij wordt niet alleen het areaalverlies gecompenseerd, maar tevens de ecologische samenhang in het gebied versterkt. Daarbij wordt onder meer invulling gegeven aan de ecologische doelstelling van de EHS en POG.

Het mitigatie- en compensatieplan is door de gemeente Maastricht vastgesteld en is daarmee ook van toepassing op onderhavig plan. Het mitigatieplan voorziet in de functionele verankering aan concrete plannen en projecten, zie bijlage 5. De planologische vastlegging wordt geregeld via de bestemmingsplannen waaronder Bosscherveld Noord. Zie afbeelding 1 voor de globale begrenzing conform Structuurplan Belvédère Maastricht dat als basis dient voor de ruimtelijke ontwikkelingen. In paragraaf 3.2.3 is de ontwikkeling van het groene raamwerk nader uitgewerkt, geprioriteerd en toegelicht, voor zover relevant in het kader van TVM.

2

Huidige beschermde natuurwaarden

2.1 ECOLOGISCH VELDONDERZOEK

In en rondom het plangebied zijn de nodige ecologische inventarisaties en studies uitgevoerd (zie bijlage 1 voor literatuurlijst). In onderstaande tabel zijn de rapporten en informatiebronnen weergegeven die onder meer als basis zijn gehanteerd voor de onderhavige natuurtoets. De onderzoeken zijn geordend naar jaartal. Daarnaast zijn de onderzochte soortgroepen vermeld.

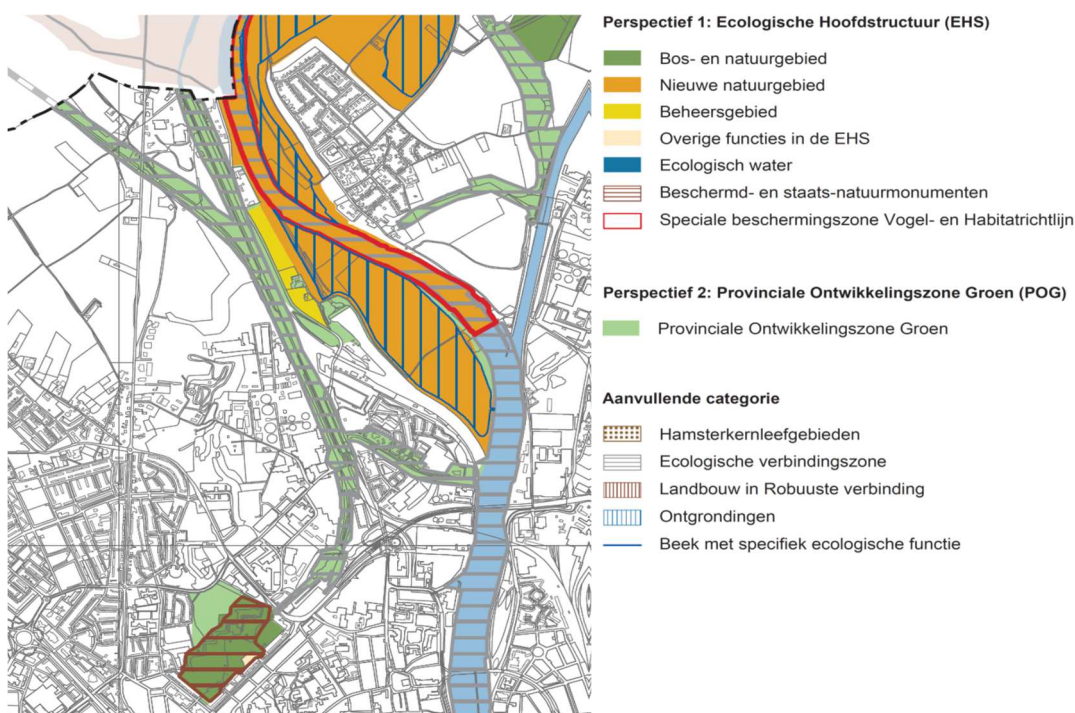
Ecologisch veldonderzoek Belvédère-gebied	Jaar	Soortengroepen
Natuurtoets en raamwerk natuur voor ruimtelijke ontwikkelingen Belvédère	2013 / 2012 / 2011	Vleermuizen, flora, broedvogels
Reptielen in Maastricht voor de toekomst behouden	2012	Reptielen
Natuurtoets TramTrein Maastricht-Lanaken	2011	Alle
Najaaronderzoek vleermuizen toekomstige PDV industrieterrein Bosscherveld	2011	Vleermuizen
Verkenning van de mogelijkheden om te komen tot duurzame populaties reptielen in het Belvédère gebied in Maastricht	2011	Reptielen
Onderzoek naar gevolgen voor reptielen van de nog te realiseren tramlijn Maastricht - Vlaanderen	2011	Reptielen
Natuurtoets beoogde locatie Coffeecorner Brusselseweg	2011 / 2007	Alle
Website van provincie Limburg met inventarisatiegegevens broedvogels en flora uit 1995 en 2009.	2009 / 1995	Broedvogels Flora
Monitoring reptielen spoorlijn Maastricht-Lanaken 2008	2008	Reptielen
Naar duurzame populaties reptielen op het te reactiveren spoortraject Maastricht-Lanaken	2007	Reptielen
Natuurtoets stedelijke ontwikkeling Lanakerveld	2006	Alle
Milieueffectrapport Stadsvernieuwing Belvédère Maastricht	2004	Alle
Ecologisch veldonderzoek Lanakerveld 2003	2003	Alle
Zoogdiereninventarisatie Belvédère 2003	2003	Zoogdieren
Amfibieën, reptielen en vissen in de voorgenomen stadsvernieuwing Belvédère, Maastricht	2003	Amfibieën, reptielen en vissen
Inventarisatie van territoriale vleermuizen in de Noordwest entree Belvédère in 2002	2002	Vleermuizen
De waarde van de Lage Fronten en de spoorlijn Boschpoort als leefgebied voor de muurhagedis	2001	Reptielen

Tabel 1 Ecologische inventarisaties waarbij de spoorlijn Lanaken-Maastricht ter hoogte van Belvedere en/of Lanakerveld zijn onderzocht. Het betreft een selectie van het onderzoek dat heeft plaatsgevonden binnen de Belvedere.

Het Belvédère-gebied is het afgelopen decennium dus grondig onderzocht op (beschermde) flora en fauna. Samen met de kennis van de habitateisen (dieren) en standplaatseisen (planten), is er een goed beeld van de relevante soorten en hun verspreiding op en langs de spoorlijn Lanaken-Maastricht. Daarmee is voldoende informatie beschikbaar voor de toetsing van het project TVM Buitenstedelijk aan de Flora- en faunawet, waarbij wordt ingezet op volledige mitigatie van negatieve effecten.

2.2 BESCHERMDE GEBIEDEN EHS EN POG

Binnen het plangebied is de gereactiveerde goederenspoorlijn Maastricht-Lanaken en een deel van het spooreplacement aangewezen als Provinciale Ontwikkelingszone Groen, zie onderstaande kaart. Deze groenzone heeft tevens de aanduiding gekregen van ecologische verbindingszone (EVZ). Verder dient opgemerkt te worden dat binnen het plangebied van de spoorlijn geen natuurgebieden liggen die behoren tot de Ecologische hoofdstructuur (EHS). In de directe omgeving liggen de Hoge Fronten en Grensmaas die beide beschermd zijn in het kader van de EHS.

Afbeelding 2 Begrenzing Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Provinciale Ontwikkelingszone groen (POG) in en rond het plangebied TVM Buitenstedelijk.

Het spoortalud (POG) is spontaan begroeid en kenmerkt zich door de afwisseling van de volgende natuurdoeltypen: A5.5.2 (Glanshaverhooiland), A7.1 (Droge ruigte) en A2.1 (Doornstruweel). De indeling is op basis van de natuurdoeltypen conform het 'Handboek streefbeelden voor natuur en water in Limburg' (provincie Limburg, 2002).

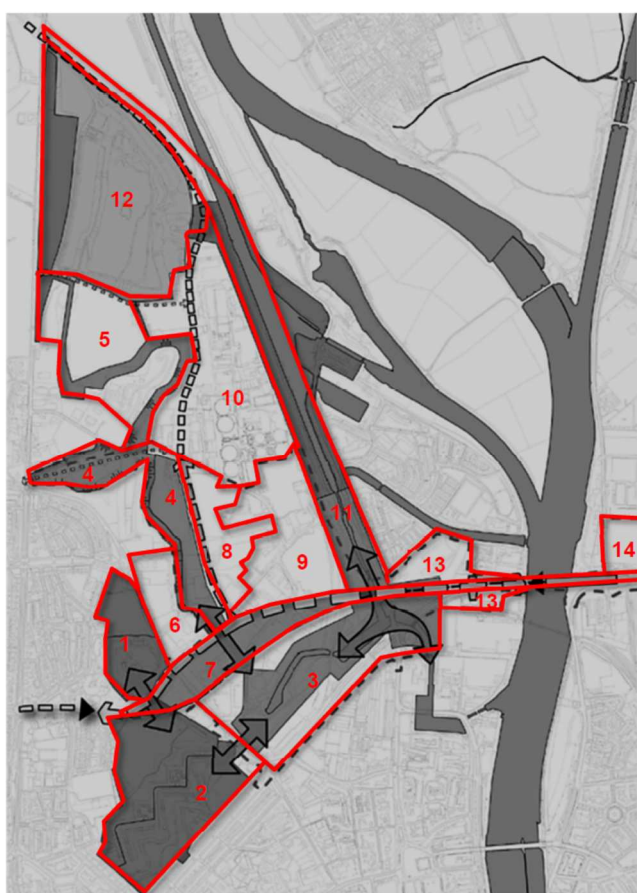
Verder dient in het kader van de status als Ecologische verbindingszone vermeld te worden dat de POG op dit moment een belangrijke migratiefunctie heeft voor reptielen, dagvlinders, vleermuizen en kleine grondgebonden zoogdieren. Het huidige beheer van het spoortalud richt zich vooral op het deels verwijderen van bosopslag om te voorkomen dat het gebied teveel dichtgroeit en ongeschikt wordt als leefgebied en verbindingszone voor reptielen en dagvlinders.

2.3 BESCHERMDE SOORTEN FLORA- EN FAUNAWET

2.3.1 ONDERZOEKSGBIED EN SOORTENOVERZICHT

Langs de bestaande spoorlijn en de parallelle hiervan gelegen Zuid-Willemsvaart zijn recent diverse beschermde soorten planten en dieren aangetroffen. Om een koppeling mogelijk te maken tussen de ruimtelijke ingrepen (en fasering hiervan) en de mogelijk effecten op beschermde soorten, is het totale Belvédère-gebied ingedeeld in een aantal deelgebieden (zie de kaart in onderstaande afbeelding). Deze gebieden zijn onder meer onderscheiden op basis van habitats. De spoorlijn ligt in deelgebied 11. Voor onderhavige natuurtoets zijn ook de deelgebieden 3, 9, 10 en 12 van belang, omdat deze gebieden grenzen aan de spoorlijn. Dit geldt ook voor de Groeve Klinkers – gebied ten noorden van de Belvédère-berg – (niet apart genummerd).

1	Fort Willem
2	Hoge Fronten
3	Lage fronten
4	Steilrand Zuid
5	Steilrand Noord – Groeve
6	Industrie Rondeel
7	Industrie UV
8	PDV
9	PDV – wb
10	Industrie overig
11	Spoorlijn – zuid Willemsvaart
12	Belvédère-berg
13	Boschpoort zuid
14	Trega - Limmel

Afbeelding 3 Onderscheiden deelgebieden in het Belvédère-gebied ten behoeve van de toetsing van de ruimtelijke ontwikkelingen aan beschermde natuurwaarden. Het plangebied TVM Buitenstedelijk valt binnen dit gebied.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de relevante soorten langs het spoor en de aangrenzende deelgebieden. Daarbij wordt ook per soort de beschermingscategorie Flora- en faunawet en de huidige functie van het gebied vermeld. Bij de vogels zijn alleen de broedende soorten vermeld met jaarrond beschermde nesten, zie bijlage 3 voor nadere toelichting van de regelgeving op dit vlak. De verspreiding van de relevante soorten en functies worden in dit hoofdstuk kort besproken.

Tabel 2 Vastgestelde beschermde planten en dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet en broedvogels met jaarrond beschermde nesten) langs de spoorlijn Lanaken-Maastricht en de aangrenzende deelgebieden (zie afbeelding 3 voor de begrenzing). V verblijfplaats/nest; F foerageergebied; T trekroute; X aanwezig in gebied; U uitgezet; ? niet vastgesteld, maar wel te verwachten

Soorten-groep	Soort	Status FFW	3-Lage Fronten	9-Industrie PDV -wb	10-Industrie overig	11-Spoorlijn – Z-Willemsvaart	12-Belvédèreberg	13-Boschpoort Zuid	Groeve Klinkers
Broedvogels	Buizerd	Nest / territorium							VF
vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	VF		TF	F	F	
	Laatvlieger	Tabel 3				TF			
	Meervleermuis	Tabel 3	F			TF			
	Rosse vleermuis	Tabel 3			F		F		
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F			TF			
	Watervleermuis	Tabel 3	TF			TF			
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3				V	VF		VF
	Eekhoorn	Tabel 2							X
	Steenmarter	Tabel 2		V					
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X		X	X		X	X
	Levendbarende hagedis	Tabel 2				X			
	Muurhagedis	Tabel 3	X	X	X	X			
Amfibieën	Rugstreeppad	Tabel 3	?	?	?	?	X	?	?
	Kamsalamander	Tabel 3	U						
Planten	Grote keverorchis	Tabel 2	X						
	Klein glaskruid	Tabel 2	X						
	Prachtklokje	Tabel 2				U			
	Rapunzelklokje	Tabel 2	X			X			
	Steenbreekvaren	Tabel 2	X						
	Stengelomvattend havikskruid	Tabel 2	X						
	Tongvaren	Tabel 2	X						
	Wilde marjolein	Tabel 2	X			X			

De algemene maar beschermde soorten (tabel 1 Flora- en faunawet) laten we in de toetsing buiten beschouwing, omdat hiervoor een algemene vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen. Algemene zorgplicht (artikel 2 Flora- en faunawet) geldt wel voor tabel 1 soorten, zie bijlage 3. Deze verbodsbepaling is gericht op het vermijden van het onnodig verstoren en doden van beschermde dieren en vernietigen van groeiplaatsen van beschermde planten. Het uitgangspunt hierbij is het behouden van de gunstige staat van instandhouding van de (regionale) populatie. Dit is mogelijk door een goedgekeurde gedragscode Flora- en faunawet te hanteren met richtlijnen voor inrichtingswerkzaamheden (kap van bomen, graafwerkzaamheden, etc.). Zie ook hoofdstuk 6 (Ecologisch werkprotocol (hoe)) in het document Natuurtoets en raamwerk natuur voor ruimtelijke ontwikkelingen Belvédère (ARCADIS, 15 april 2013) waar dit rapport een bijlage bij vormt. De relevante zaken zullen in deze natuurtoets op een rij worden gezet.

2.3.2 BROEDVOGELS

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Jaarrond beschermde nesten van categorie 1 t/m 4 broedvogels zijn vanwege het ontbreken van geschikte nestlocaties binnen de planlocatie van TVM uitgesloten. Dit blijkt ook uit onderzoek naar jaarrond beschermde broedvogels door ARCADIS (2012). In de aangrenzende bospercelen (ten noorden van Belvédère-berg en zuidzijde van groeve Klinkers) zijn wel nesten van categorie 1 t/m 4 soorten zoals Buizerd en Sperwer te verwachten. Indien rekening wordt gehouden met het broedseizoen bij de aanlegwerkzaamheden, kunnen effecten op de mogelijke nutsfunctie worden uitgesloten.

Overige broedvogels

Uit de provinciale karteringsgegevens (2009) blijkt verder dat langs de spoorlijn diverse bijzondere (Rode Lijst) vogelsoorten broeden zoals geelgors, grasmus, nachtegaal en braamsluiper. Dit zijn kenmerkende soorten van struwelen en ruigte.

2.3.3 VLEERMUIZEN

Foerageergebieden en migratieroutes

In en rond het Belvédère-gebied zijn foeragerende en migrerende gewone dwergvleermuizen, ruige dwergvleermuizen, laatvliegers, rosse vleermuizen, watervleermuizen, meervleermuizen en grootoorvleermuizen waargenomen. Daarbij zijn diverse vaste migratieroutes vastgesteld. De spoorlijn en Zuid-Willemsvaart vormen in dit kader één van de belangrijkste migratieroutes. Het gaat namelijk niet alleen om migrerende en foeragerende vleermuizen die een kraamkolonie hebben in het stedelijk gebied van Maastricht of in de landgoederen, maar ook om vleermuisroute van overwinterende vleermuizen in de mergelgroeves van de Sint Pietersberg en hun zomerverblijven in het noorden van Nederland. Deze trek vindt plaats in het voor- en najaar.

In bijlage 4.1 is een recent verspreidingskaart (2011/2012) opgenomen van de Gewone dwergvleermuis. Dit is de meest algemene vleermuissoort binnen het Belvédère-gebied. De kaart geeft een goed beeld van de ruimtelijke samenhang van het vleermuisleefgebied van deze soort en het belang van de spoorzone en Z-Willemsvaart binnen dit netwerk.

Verblijfplaatsen

De verblijfplaatsen (kolonies) van de waargenomen vleermuizen bevinden zich in de bebouwing in en rondom het Belvedere-gebied en de (park)bossen elders in Maastricht. Aangezien zich geen gebouwen en oude bomen bevinden binnen het plangebied van TVM, wordt dit hier buiten beschouwing gelaten.

2.3.4 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN

Das

In bijlage 4.1 is een recente verspreidingskaart opgenomen van de das. Daaruit kan worden opgemaakt dat het noordelijke deel van de spoorlijn Lanaken-Maastricht (traject tussen Belvédère-berg en de grens met België) ligt binnen het primaire leefgebied van de das. Verder zijn op twee locaties recent belopen dassenburchten (ARCADIS, 2012) aangetroffen in of nabij het spoortalud. Het gaat daarbij om relatief kleine (bij)burchten.

Het is een bekend fenomeen bij dassen dat het gebruik van burchten sterk wisselt. Er worden snel nieuwe burchten gegraven en ook weer verlaten. Het is echter duidelijk dat rondom de spoorzone diverse

burchten liggen en dat het met struweel begroeide spoortalud een geschikte locatie is voor dassen om zich te vestigen. Het verdient aanbeveling om de status en functie van de betreffende burchtlocaties te onderzoeken om vast te kunnen stellen welke mitigerende maatregelen nodig en/of mogelijk zijn om overtredingen van Flora- en faunawet te voorkomen. Dit vooruitlopend op de toetsing aan de Flora- en faunawet binnen dit rapport (zie paragraaf 4.2).

Eekhoorn

De matig beschermde Eekhoorn (tabel 2 Ffw) komt niet voor binnen het plangebied van TVM. Deze uitgesproken bossoort is wel waargenomen nabij groeve Klinkers ten noorden van spoorlijn Lanaken-Maastricht. Aangezien geen bospercelen worden gekapt in het kader van het project TVM, kan deze soort verder buiten beschouwing worden gelaten.

Steenmarter

Verder is het voorkomen van de steenmarter (tabel 2 Ffw) binnen het plangebied vastgesteld. Deze soort zal de rijkbegroeide spoortaluds gebruiken om te foerageren. De verblijfplaatsen liggen echter buiten dit plangebied (zolders van oude huizen en bedrijfsgebouwen)

Overige soorten

Binnen het plangebied zijn diverse algemeen beschermde (tabel 1 Ffw) zoogdiersoorten aangetroffen en te verwachten. Er zijn individuen, sporen en holen aangetroffen van Konijn (vooral holen buiten de hekken), Vos (burcht langs het spoor), Haas, Mol en Veldmuis. Diverse muizensoorten zijn te verwachten. Vanwege de omheining langs het spoor is Ree niet te verwachten.

2.3.5 REPTIELEN

In het Belvédère-gebied komen een aantal zwaar beschermde reptielen voor. Zo vormt het talud van de spoorlijn tussen Maastricht en Lanaken (sub)optimaal leefgebied voor de Hazelworm, Levendbarende hagedis en Muurhagedis voor (Herpetofauna van Limburg, NHGL 2009). In het kader van de reactivering van de goederenspoorlijn is een pakket van mitigatie- en compensatiemaatregelen uitgevoerd ten behoud van de populatie aan beschermde reptielen (muurhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm) op en langs het spoor. Andere populaties van muurhagedis en hazelworm zijn vastgesteld op het oude spooreplacement en de Hoge en Lage fronten. De levendbarende hagedis komt alleen (nog) voor langs het spoor. Zie bijlage 4.3 voor een gedetailleerd beeld van de verspreiding van deze reptielensoorten. Voor inzicht in de huidige aantallen en gebruik van de reptielenvoorzieningen zie het rapport 'reptielen in Maastricht voor de toekomst behouden (RAVON, 2012).

2.3.6 AMFIBIEËN

Rugstreeppad

In 2011 is door RAVON op de Belvédère-berg de Rugstreeppad waargenomen. In juni 2011 zijn door ARCADIS in de waterbuffer in de groene rand in het Lanakerveld ca. roepende 30 rugstreeppadden aangetroffen. Deze waterbuffer wordt waarschijnlijk gebruikt voor voortplanting. In 2012 is deze soort door ARCADIS vastgesteld op twee braakliggende locaties binnen het industrieterrein Bosscherveld (Belvédère-gebied). Dit is een uitgesproken pioniersoort die zeer snel kale en onbegroeide terreinen koloniseert. Bij de graaf- en grondwerkzaamheden van de tramlijn zal dus rekening moeten worden gehouden met deze soort. Binnen het plangebied van TVM zijn verder geen waarnemingen bekend van andere zwaarder beschermde amfibieënsoorten.

Overige amfibieënsoorten

De greppels onder langs het talud van de Belvédère-berg en de wateropvang in het bosperceel langs de ontsluitingsweg zijn geschikt als voortplantingswater van amfibieën. In het verleden zijn hier door ARCADIS algemeen beschermde soorten aangetroffen zoals Kleine watersalamander en Bruine kikker. Het aangrenzende bosperceel en met struiken begroeide talud langs de spoorlijn zijn optimaal geschikt (winter) landhabitat. Het met gras begroeide deel van de spoortaluds zal ook door deze algemene soorten benut worden als foerageergebied.

2.3.7 VLINDERS, LIBELLEN EN OVERIGE ONGEWERVELDEN

Vanwege het ontbreken van optimaal ontwikkeld landhabitat of geschikt voortplantingswater binnen het plangebied, zijn ter plaatse geen beschermde vlinders, libellen en overige ongewervelden te verwachten. De dichtstbijzijnde locatie waar wel beschermde vlinders zijn aangetroffen (o.a. Klaverblauwtje) is de oostelijke oever van de Zuid-Willemsvaart. Binnen het gehele Belvédère-gebied – en daarmee het plangebied van TVM – is de Wijngaardslak (tabel 1 Flora- en faunawet) een algemene soort. In het kader van deze natuurtoets is deze soort echter niet relevant.

2.3.8 HOGERE PLANTEN

Aan beide zijden van het spoor bestaat de spoorberm uit een soortenrijke graslandvegetatie met soorten als slangenkruid, Sint-Janskruid, koninginnekruid, melkdistel, akkerkool, beemdkroon, wilgenroosje, wilde reseda en heermoes. Verder van het spoor af gaat de berm plaatselijk over in een ruigere vegetatie waarin soorten als boerenwormkruid, bijvoet, distels, brandnetel en braam veeltalig voorkomen. Daarnaast zijn langs het spoor op veel plaatsen ook struweel en bomen aanwezig.

Movares (2010) en ARCADIS (2012) hebben diverse beschermde planten vastgesteld. Het gaat daarbij om de volgende matig beschermde soorten (tabel 2 Ffw): rapunzelklokje, wilde marjolein, prachtklokje (witbloemige vorm). Het prachtklokje is waarschijnlijk verwilderd en kan daarmee buiten beschouwing worden gelaten. De groeiplaatsen van wilde marjolein en rapunzelklokje liggen verspreid over het tracé, zie kaart in bijlage 4.3. Daarnaast zijn de algemeen beschermde soorten (tabel 1 Ffw) aangetroffen, namelijk grote kaardenbol en brede wespenorchis. De grote kaardenbol is algemeen langs het gehele traject. De brede wespenorchis is alleen aangetroffen ten zuidwesten van de overbrugging van het bassin.

3

Ontwikkelingen en mogelijke effecten op natuurwaarden

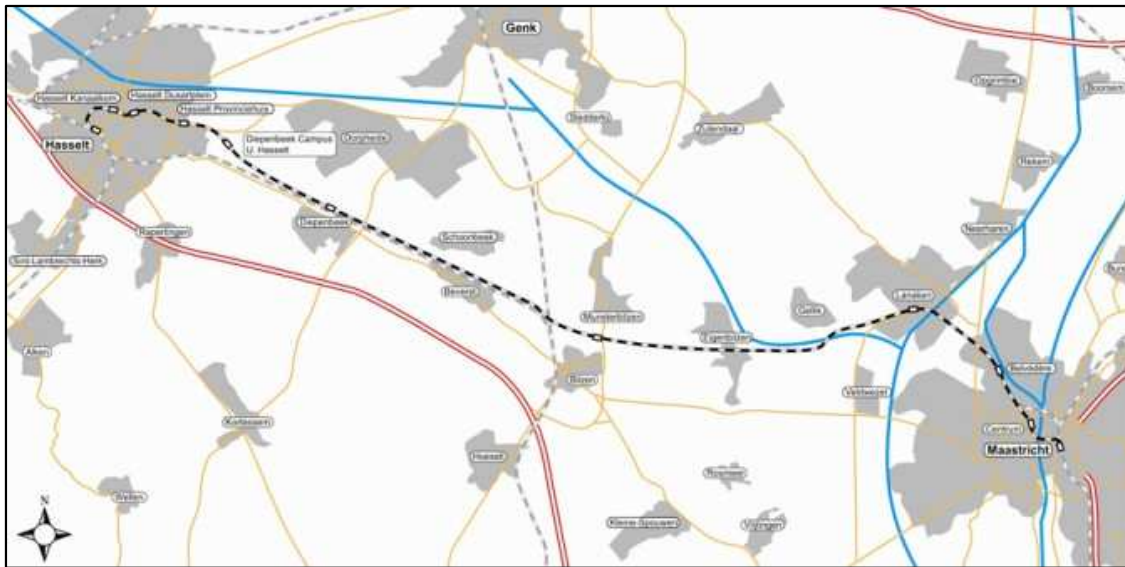
3.1 INLEIDING

In het plangebied Belvédère zal de komende jaren een aantal opgaven worden gerealiseerd. De nieuwe Noorderbrug, het realiseren van het Frontenpark, de bouw van het PDV-cluster en Tram Vlaanderen Maastricht (TVM) hebben een grote impact op de inrichting en de functie van het gebied. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van ruimtelijke ingrepen die plaatsvinden in het kader van de aanleg van de tramlijn (buitenstedelijke deel) en de mogelijke effecten op natuurwaarden. In de natuurtoets wordt dit project kortweg aangeduid als 'TVM Buitenstedelijk'. Het project TVM Buitenstedelijk behelst enerzijds rode ontwikkelingen (aanpassen van railinfrastructuur), anderzijds wordt in het project de verantwoordelijkheid genomen voor groene ontwikkelingen (groene raamwerk Belvédère-gebied). Het gaat dus zowel om negatieve als positieve ontwikkelingen ten aanzien van beschermde natuurwaarden. Het doel hierbij is dat de totale balans per beschermde soort positief is, zowel op gebiedsniveau (Belvédère-gebied) als projectniveau (TVM Buitenstedelijk).

3.2 VOorgenomen Ruimtelijke Ontwikkelingen

3.2.1 REALISATIE TRAMLIJN

Tussen de Centrale Stations van Hasselt en Maastricht wordt een elektrische tramverbinding aangelegd over een lengte van ongeveer 35 kilometer. Samen met de Vlaamse projectpartner De Lijn werken de gemeente Maastricht en de provincie Limburg aan de uitwerking van alle plannen die noodzakelijk zijn voor de aanleg. Het Nederlandse gedeelte ligt helemaal op het grondgebied van de gemeente Maastricht en bestaat uit ongeveer 5 kilometer spoor en twee haltes: Maasboulevard en Centraal Station. De tram zelf zal uiterlijk op 1 januari 2018 gaan rijden.

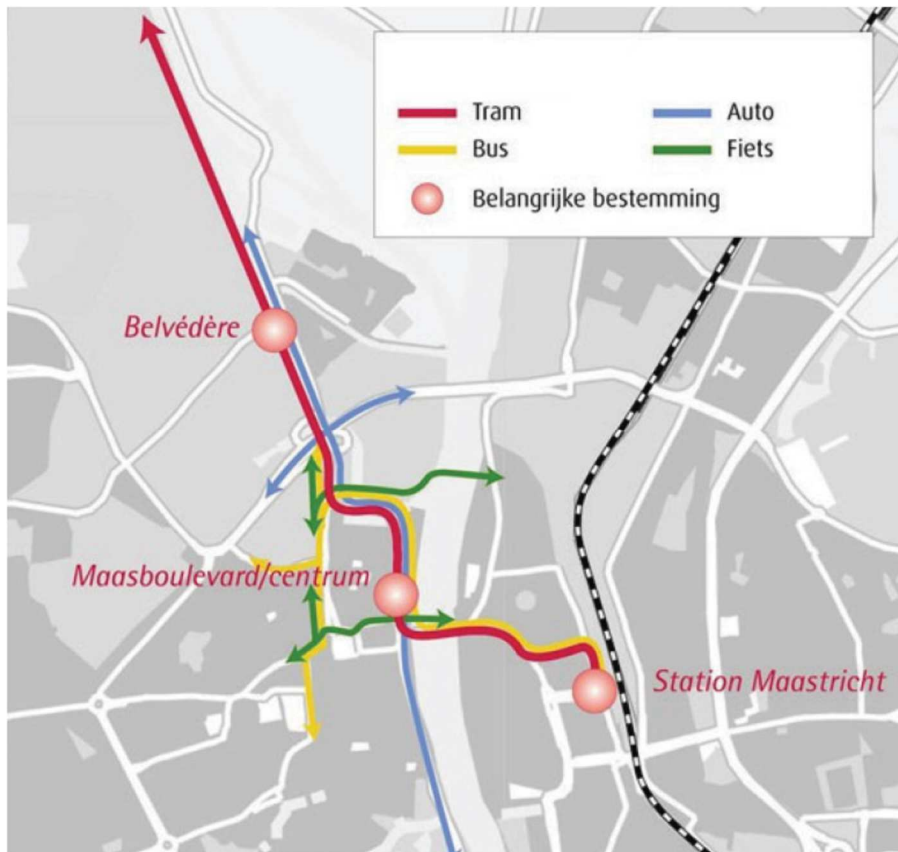

Abbeelding 4 Tracé van grensoverschrijdende tramlijn tussen Lanaken en Maastricht.

In de beginperiode rijdt de tram op werkdagen en zaterdag twee keer per uur per richting. 's Avonds en op zondagen kan dat anders zijn. Voor de toekomst wordt – bij voldoende reizigersvraag – gedacht aan een frequentie van vier keer per uur per richting. In de stad zal de tram tussen de 10 en 35 kilometer per uur rijden. Buiten de stad is de maximumsnelheid 100 kilometer per uur. Ter hoogte van het Belvédère-gebied zal de snelheid lager zijn vanwege de bocht, waarschijnlijk maximaal 80 km/u.

Vanuit België tot aan de Boschstraat is het de bedoeling de tram te laten rijden over de recent gereactiveerde goederenspoorlijn uit Lanaken. Daarbij is er voor gekozen om het bestaande spoor te gebruiken (variant 'samengebruik'). Nabij de grens wordt extra spoorinfrastructuur gerealiseerd en het spoortalud aangepast ten behoeve van de spoorveiligheid. Voor de rest kan en zal het bestaande spoortalud – met de huidige bloemrijke graslandvegetatie en reptielenvoorzieningen - intact worden gelaten in verband met de kwetsbare reptielenpopulatie. Verder is het voornemen om de bovenleiding aan de oostzijde van het spoor (op het bestaande talud) te plaatsen.

Via Boschpoort rijdt de tram onder de nieuwe Noorderbrug via de Boschstraat de binnenstad in. Vanaf dit punt moeten nieuwe rails worden aangelegd. Via de Boschstraat gaat de tram dan over de Bassinbrug naar de halte Centrum op de Maasboulevard. Daarna volgt de tram de route via de Wilhelminabrug en de Sint Maartenslaan naar het Centraal Station. Vanaf de kruising Boschstraat – Bassinbrug tot aan het Centraal Station maakt de tram richting station gebruik van een gezamenlijke tram/busbaan.

Afbeelding 5

Parallel aan de realisatie van de tramlijn zal de aanlanding van de Noorderburg in het Belvédère- gebied in noordelijke richting verschuiven. Het huidige verkeersknooppunt Noorderburg – Boschstraat zal daarmee volledig worden aangepast. De Lage Fronten en Havenkom komen daarmee vrij te liggen. Via een ecologische verbindingszone zal een koppeling worden gemaakt tussen het Frontenpark (Hoge en Lage Fronten) met de Kanaalzone (Zuid-Willemsvaart en talud van de goederrenlijn Lanaken-Maastricht), zodat het ecologisch netwerk wordt behouden en versterkt.

Afbeelding 6

Deze natuurtoets heeft alleen betrekking op de mogelijke gevolgen van aanleg en exploitatie van het buitenstedelijke deel van TVM op Nederlands grondgebied. Zie onderstaande kaart voor het onderzochte deeltraject van TVM.

Afbeelding 7 Buitenstedelijke deeltraject van TVM (rode lijn).

3.2.2 ONTWIKKELING GROENBLAUWE RAAMWERK

Het Groenblauwe raamwerk wordt alleen gerealiseerd als dit rechtstreeks volgt uit mitigatie- en compensatieverplichtingen vanuit natuurwet- en regelgeving. De voorgestelde positieve ingrepen zullen daarbij benut worden om de negatieve effecten op beschermde natuurwaarden te mitigeren of te compenseren (natuursaldering). Het uitgangspunt daarbij is dat de gunstige staat van instandhouding van beschermde soorten in het Belvédère-gebied afdoende wordt gegarandeerd door een samenhangend pakket aan mitigatiemaatregelen. Om hier handen en voeten aan te geven wordt in dit kader gebruik gemaakt van aanwezige gidssoorten met specifieke biotoeppen (muurhagedis, hazelworm, vleermuizen en das). Daarnaast worden de geplande mitigerende maatregelen gekoppeld aan concrete plannen en projecten (planologisch, financieel en juridisch). Zie bijlage 5 voor nadere uitgangspunten, keuzen en voorstel doorwerking van natuursaldering in plannen en projecten (Realisatie van het groene raamwerk Belvédère; ARCADIS, 18 oktober 2012). De realisatie van TVM is functioneel gekoppeld aan diverse mitigerende maatregelen.

Met behulp van een puntensysteem is de koppeling gelegd tussen minpunten en pluspunten voor het leefgebied van beschermde soorten als gevolg van voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen. Vanuit de Flora- en faunawet dient de totale balans voor het Belvédère-gebied tenminste neutraal en bij voorkeur positief te zijn (No Net Loss beginsel). Per plan en project zijn de ontwikkelingen kwalitatief gewaardeerd volgens onderstaand schema en uitgewerkt tot een mitigatieprogramma. Daarbij dient vermeld te worden dat alle mitigatiemaatregelen in het Belvédère-gebied die wettelijk noodzakelijk zijn om voldoende leefgebied te behouden van beschermde soorten (zie netwerk gidssoorten), gelabeld zijn aan een plan of project. Deze taakstelling is verdeeld onder de projecten op basis van de impact op natuurwaarden (expert judgement ARCADIS).

Ontwikkelingen Belvédère-gebied	Minpunten Negatief effect natuur	Pluspunten Positief effect natuur
Aanleg infra	• Barrièrewerking • Areaalverlies leefgebied • Verstoring leefgebied	• Faunapassages • Verbindingen
Herontwikkeling/ uitbreiding industrie	• Areaalverlies leefgebied • Verstoring leefgebied	N.v.t.
Versterken groene raamwerk	N.v.t.	• Extra leefgebied • Nieuwe verbindingen
Netto balans Flora- en faunawet	Geen verlies leefgebied beschermde natuurwaarden • Op gebiedsniveau (Belvédère-gebied) én • Op gidssoort niveau (en daarmee volgsoorten)	

Tabel 3 De wijze van de weging van negatieve en positieve effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op het leefgebied van beschermde diersoorten gericht op netto positief balans (No Net Loss beginsel)

Uitbreiding leefgebieden in het kader van TVM Buitenstedelijk

Het uitgangspunt is dat met de realisatie van het groenblauwe raamwerk Belvédère het leefgebied van beschermde diersoorten per saldo zal worden behouden. Voor dit doel zijn de verschillende onderdelen van het raamwerk gekoppeld aan concrete plannen en projecten in het Belvédère-gebied. Zie bijlage 5 voor nadere uitgangspunten, keuzen en voorstel doorwerking van natuursaldering in plannen en projecten (Realisatie van het groene raamwerk Belvédère; ARCADIS, 18 december 2012).

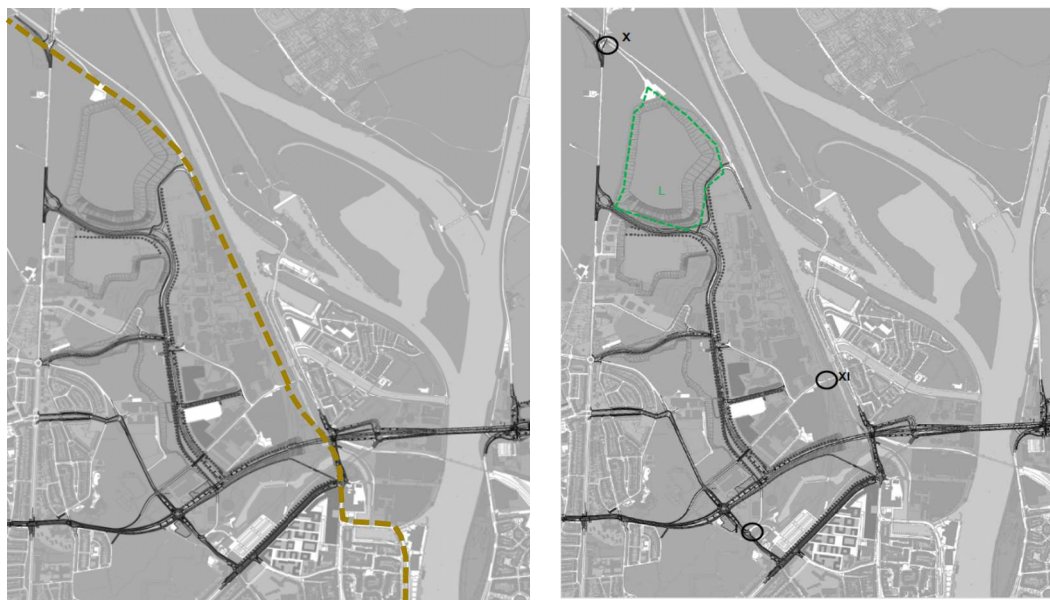
Gelet op de aanwezige soorten, biotoopeisen en aanwezige natuurdoeltypen binnen het Belvédère-gebied is er voor gekozen om het groene raamwerk via de spoorzone zowel te behouden en ontwikkelen voor bossoorten als voor kruidenrijke en stenige biotopen. Het gaat daarbij om alle gidssoorten (zie bijlage 5):

- Muurhagedis (kruidenrijke graslanden en stenige biotopen);
- Hazelworm (bos en bosrand);
- Vleermuizen (opgaande begroeiing en kruidenrijke graslanden);
- Das (kleinschalig cultuurlandschap), alleen het spoortraject tussen grens en noordzijde Belvedere-berg.

De onderstaande kaart (rechter afbeelding) geeft voor het project TVM Buitenstedelijk (linker afbeelding) de mitigerende maatregelen die nodig zijn om het groene raamwerk te behouden en/of te versterken¹. Het

¹ De gemeente onderzoekt nog of het wenselijk is om de financiering van het groene raamwerk te budgetteren en regelen via een apart groenfonds. Per deelproject wordt in dat geval naar rato een bijdrage gestort in het fonds.

gaat daarbij om maatregelen die een directe relatie hebben met de ruimtelijke ingreep, in dit geval om ontsnipperingsmaatregelen en maatregelen ten behoud van het leefgebied en versterking van het ecologisch netwerk. Tabel 4 geeft de min- en pluspunten voor de natuur als gevolg van dit specifieke project en de mitigerende maatregelen die nodig zijn om het groene raamwerk te behouden en/of versterken. Zie bijlage 5 voor nadere toelichting op de gehanteerde puntentoekenning.

Abbeelding 8 Kaarten met minpunten (links) en pluspunten (rechts) voor de natuur als gevolg van de realisatie van TVM Buitenstedelijk gericht op het behouden en/of versterken van het groene raamwerk ter behoud van het leefgebied van beschermde diersoorten.

Ontwikkelingen Belvédère-gebied	Omschrijving	Min punten	Plus punten
Aanleg infra	• Realisatie Tramlijn Vlaanderen Maastricht – binnenstedelijk (B1)	-3	
	• Realisatie Tramlijn Vlaanderen Maastricht – buitenstedelijk (B2)	-7	
	• Realisatie tramhalte en parkeerplaats Belvédère (B2)	-5	
Behoud groene raamwerk	• Faunapassage Spoorlijn - Fort Willemweg (XI)		+3
Versterken groene raamwerk	• Belvédère berg; hagen, bloemrijk grasland en stenige biotopen (L) – gedeeld		+6
	• Koppelstuk Hoge Fronten en Lage Fronten (I) – gedeeld		+3
	• Faunapassage Brusselseweg – spoorlijn (X)		+3
Netto balans		0	

Tabel 4 Overzichtstabel van de min- en pluspunten voor de natuur als gevolg van de realisatie van TVM Buitenstedelijk en de mitigerende maatregelen die nodig zijn om het groene raamwerk te behouden en/of versterken.

ARCADIS adviseert nadrukkelijk om deze financiële koppeling in dat geval los te zien van de in dit plan voorgestelde functionele koppeling (zie bijlage 5).

3.3 MOGELIJKE EFFECTEN OP NATUURWAARDEN

3.3.1 POSITIEVE ONTWIKKELINGEN NATUUR

Onderstaande tabel geeft op hoofdlijnen een overzicht van de ruimtelijke ingrepen die in het kader van dit project zullen plaatsvinden – zie ook paragraaf 3.2.2 - met een overwegend positief effect op bestaande natuurwaarden (beschermde planten en dieren). Het gaat hier om de ontwikkeling van het groenblauwe raamwerk. Om een koppeling mogelijk te maken met de Flora- en faunawet is aangegeven om welke verbodsbepalingen het gaat en of het om een tijdelijk (T) of permanent (P) effect gaat.

Tabel 5 Positieve effecten op beschermde planten en dieren in de verschillende deelgebieden binnen BP Bosscherveld Noord als gevolg van de geplande ruimtelijke ingrepen. Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect; groen = positief effect; lichtblauw = geen effect P = permanent effect; T = tijdelijk effect

Ruimtelijke ingreep	Deelgebied(en)	Onopzettelijk doden	Verstoring licht en geluid	Versnippering	Verlies leefgebied	Verlies verblijfplaatsen
Aanleg EVZ Frontenpark - kanaalzone	Industrie UV (aanlanding Noorderbrug)			P	P	
Aanleg faunapassages steilrand zuid en noord	Industrie UV (Sandersweg en nieuwe Sandersweg)			P		
Herstel leefgebied reptielen spoortalud	Spoorlijn (grens tot Boschstraat)				T/P	
Ontwikkelen bloemrijk grasland en hagen op Belvedere-berg	Belvédère-berg				P	
Aanleg koppelstuk Hoge en Lage Fronten	Lage Fronten / Hoge Fronten			P		

3.3.2 NEGATIEVE ONTWIKKELINGEN NATUUR

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de ruimtelijke ingrepen die in het Belvédère-gebied zullen plaatsvinden als gevolg van TVM, de betreffende deelgebieden en de mogelijke effecten op natuurwaarden. Het gaat hier om ontwikkelingen die zullen leiden tot aantasting van bestaande natuurwaarden. Om een koppeling mogelijk te maken met de Flora- en faunawet is aangegeven om welke verbodsbepalingen het gaat en of het om een tijdelijk (T) of permanent (P) effect gaat. Naast negatieve effecten vanuit de ruimtelijke ingreep kunnen overigens ook effecten optreden als gevolg van de exploitatie van de tramlijn (verstoring). Deze effecten worden ook getoetst in dit rapport.

Tabel 6 Negatieve effecten op beschermde planten en dieren als gevolg van de geplande ruimtelijke ingrepen in het kader van TVM Buitenstedelijk rekening houdende met de actuele verspreiding van deze soorten. Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect; groen = positief effect; lichtblauw = geen effect P = permanent effect; T = tijdelijk effect.

Ruimtelijke ingreep	Deelgebied(en)	Onopzettelijk doden	Verstoring licht en geluid	Versnippering	Verlies leefgebied	Verlies verblijfplaatsen
Verwijderen begroeiing spoortalud	Noordelijk deel van de spoorlijn (nabij de grens)	T	T		P	
Verbreding spoortalud	Noordelijk deel van de spoorlijn (nabij de grens)	T	T	P	P	
Exploitatie tramlijn	Spoorlijn (grens tot Boschstraat)	P	P	P	P	

4

Toetsing aan Flora- en faunawet

4.1 RELEVANTE EFFECTEN

De aanleg en exploitatie van TVM leidt mogelijk tot de volgende negatieve effecten op beschermde soorten en daarmee tot overtreding van de Flora- en faunawet:

- Tijdelijk en/of permanent areaalverlies leefgebied en vaste verblijfplaatsen, indien het spoortalud (lokaal) wordt verbreed. Zie paragraaf 5.2.4 en 5.2.5.
- Tijdens de aanlegwerkzaamheden kunnen ook dieren onopzettelijk worden gedood. Zie paragraaf 5.2.1.
- Mogelijke aantasting van de migratiefunctie voor diersoorten door versnippering en barrièrewerking ter hoogte van spoorbruggen. Zie paragraaf 5.2.3.
- Mogelijke verstoring van dieren door licht, geluid en trillingen indien de tram in gebruik wordt genomen en daarmee kwaliteitsverlies leefgebied. Zie paragraaf 5.2.2.

De ontwikkeling van TVM leidt mogelijk tot een geringe verandering in verkeer. Als gevolg van een verandering van wegverkeer, verandert ook de depositie door uitgestoten gassen. Het gaat hierbij om een permanente verandering van de stikstofdepositie, en daarmee mogelijk tot effecten van vermisting en verzuring op de vegetatie in de omgeving. Uit de Voortoets Natuurbeschermingswet 1998 TVM (ARCADIS, 2013) blijkt dat de aanleg van de TVM en daarmee gepaard gaande verandering in verkeer leidt tot een afname van stikstofdepositie in de omliggende Natura 2000-gebieden ten opzichte van de huidige situatie, en een verwaarloosbare verminderde afname naar de toekomst toe ($< 0,1$ mol N/ha/jaar). Negatieve effecten van vermisting en verzuring door stikstofdepositie kunnen om die reden voor beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet op voorhand worden uitgesloten.

In dit hoofdstuk worden de effecten in hoofdlijnen beschreven en getoetst aan de Flora- en faunawet. Daarbij wordt tevens aangegeven welke maatregelen mogelijk en noodzakelijk zijn om effecten te voorkomen of te mitigeren. De mitigatiemaatregelen zijn in lijn met de Gedragscode Flora- en faunawet van Bouwend Nederland en de relevante Soortenstandaarden. Zie voor de relevante wet- en regelgeving met betrekking tot de Flora- en faunawet bijlage 3. Daarbij wordt onder meer ingegaan op de verschillende verbodsbepalingen en de wijze van afweging van ruimtelijke plannen waar beschermde soorten in het geding komen.

4.2 EFFECTBEOORDELING

4.2.1 ONOPZETTELIJK DODEN (ARTIKEL 9)

Bij de volgende ruimtelijke ingrepen bestaat kans dat beschermde dieren onopzettelijk worden gedood. Daarbij wordt in dat geval artikel 9 van de Flora- en faunawet overtreden.

- Verwijderen bos(opslag) en begroeiing op het spoortalud om het uittakspoor nabij de grens te realiseren.
- Verwijderen bos(opslag) en begroeiing op het spoortalud om tramlijn Belvédère te realiseren ter hoogte van de huidige spoorbrug over Fort Willemweg.
- Aanzuigende werking van de tram op de trajecten waar de snelheid > 60 km/ uur bedraagt.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de beschermde dieren die als gevolg van ruimtelijke ingrepen in het kader van TVM Buitenstedelijk onopzettelijk kunnen worden gedood. Dit is afhankelijk van de specifieke kwetsbaarheid van soorten (in dit geval de mobiliteit om op tijd te vluchten) en de vraag of daadwerkelijk ruimtelijke ingrepen plaatsvinden binnen het actuele leefgebied van de soort.

Tabel 7 Beschermde dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet en broedvogels met jaarrond beschermde nesten) in de verschillende deelgebieden in Belvédère-gebied die als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen vanuit TVM Buitenstedelijk onopzettelijk kunnen worden gedood (overtreding artikel 9 Flora- en faunawet) indien geen mitigerende maatregelen worden getroffen.

Soorten-groep	Soort	Status FFW	3-Lage Fronten	9-Industrie PDV -wb	10-Industrie overig	11-Spoorlijn – Z-Willensvaart	12-Belvédèreberg	13-Boschpoort Zuid	Groeve Klinkers
Broedvogels	Buizerd	Nest / territorium							VF
vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	VF		TF	F	F	
	Laatvlieger	Tabel 3				TF			
	Meervleermuis	Tabel 3	F			TF			
	Rosse vleermuis	Tabel 3			F		F		
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F			TF			
	Watervleermuis	Tabel 3	TF			TF			
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3				V	VF		VF
	Eekhoorn	Tabel 2							X
	Steenmarter	Tabel 2		V					
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X		X	X		X	X
	Levendbarende hagedis	Tabel 2				X			
	Muurhagedis	Tabel 3	X	X	X	X			
Amfibieën	Rugstreeppad	Tabel 3	?	?	?	?	X	?	?
	Kamsalamander	Tabel 3	U						

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect; groen = positief effect; lichtblauw = geen effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; T trekroute; F foerageergebied

Das

Op twee plaatsen zijn in en/of nabij het spoortalud bewoonde dassenburchten aangetroffen. Indien op deze locaties ruimtelijke ingrepen gaan plaatsvinden waarbij de burcht wordt vergraven, kunnen dieren onopzettelijk worden gedood. Vanuit de Flora- en faunawet zijn overigens de burchten van de das zwaar beschermd. Alleen als er geen alternatief is en voldoende belang kan voor vernietiging van een burcht een ontheffing worden verkregen. Daarbij zal ook een verplaatsingsplan gemaakt moeten worden. Het moge duidelijk zijn dat alles in het werk gesteld moet worden om de betreffende burchtlocaties te sparen. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen wat de huidige status en functie is van deze burchten.

Ook de tram zelf kan straks leiden tot slachtoffers onder de das. De spoorlijn doorsnijdt namelijk het primaire dassenleefgebied. Dat betekent dat er dagelijks dassen over zullen steken en daarmee de kans lopen slachtoffer te worden. Zeker nu er in de huidige situatie geen of nauwelijks (goederen)treinen rijden en dus niet sprake is van gewinning. Dit effect is te mitigeren door ter hoogte van de Belvédère-berg – Groeve Klinkers een dassentunnel te realiseren met bijbehorende rasters. Het overkoepelende mitigatieplan Belvédère (groene raamwerk) houdt in dit kader rekening met de aanleg van een dassentunnel.

Amfibieën en reptielen

Het is bekend dat amfibieën en reptielen kwetsbaar zijn voor onopzettelijk doden tijdens het verwijderen van vegetatie en het bouwrijp maken van terreinen. Het gaat in dit geval om diverse zwaar beschermde soorten, namelijk Hazelworm, Levendbarende hagedis, Muurhagedis en Rugstreeppad². Voor reptielen vormt het huidige spoortalud een (sub)optimaal leefgebied. Onopzettelijk doden van deze dieren kan worden voorkomen door voorafgaand aan het verwijderen van de vegetatie en de aanlegwerkzaamheden – voor zover aan de orde – de aanwezige dieren weg te vangen en elders uit te zetten. Hiervoor is ontheffing voor de Flora- en faunawet nodig. Bij een adequaat verplaatsingsplan is voldoende zicht op de verlening van een ontheffing. In dit plan moet worden vastgelegd wanneer de werkzaamheden plaatsvinden en naar welk gebied ze worden verplaatst. Daarnaast moeten de gebieden waar werkzaamheden gaan plaatsvinden ‘afgegrensd’ worden door middel van reptielenscherm om hervestiging van dieren tegen te gaan. Dit is vooral van belang als de bouwwerkzaamheden op zich laten wachten.

Daarnaast kan door de aanzuigende werking van de tram reptielen (en met name muurhagedis) worden gedood. Deze aanzuigende werking treedt op bij een snelheid vanaf 60 km/uur. Het aanbrengen van een scherm langs de spoorlijn kan hierbij als mitigerende maatregel dienen om slachtoffers onder reptielen te voorkomen.

4.2.2 VERSTORING DOOR LICHT, GELUID EN TRILLINGEN (ARTIKEL 10)

Tijdens de aanlegwerkzaamheden en exploitatie van de tramlijn kunnen beschermde diersoorten worden verstoord door licht, geluid, trillingen en menselijke aanwezigheid. Vooral zoogdieren, vogels en reptielen zijn hier gevoelig voor. Bij verstoring van de aanwezige dieren wordt artikel 10 van de Flora- en faunawet overtreden. Vleermuizen zijn zeer gevoelig voor lichtverstoring. De das en andere grondgebonden zoogdieren zijn vooral gevoelig voor menselijke aanwezigheid in combinatie met licht en geluid. Reptielen zijn relatief gevoelig voor trillingen.

Bij de volgende ruimtelijke ingrepen bestaat kans op tijdelijke verstoring van beschermde dieren afhankelijk van de periode van de ingreep en de omvang en aard van de verstoring:

- Verwijderen bos(opslag) en begroeiing langs het spoortalud waar het spoor wordt verbreed en de bovenleiding wordt gerealiseerd. Het gaat daarbij vooral om menselijke activiteit (visuele verstoring).
- De aanlegwerkzaamheden van het uittakspoor en bovenleiding. Het gaat daarbij vooral om menselijke activiteit (visuele verstoring) en afhankelijk van het materieel en tijdstip van de dag ook verstoring door geluid, licht en trillingen.

² De Rugstreeppad is een uitgesproken pionier soort die in staat is om binnen korte tijd (tijdsbestek van dagen) een nieuw gebied te koloniseren. Zo worden ondiepe plassen en poelen (al of niet van tijdelijke aard, bijvoorbeeld na zware regen) gebruikt om voort te planten. De afgelopen jaren zijn alleen Rugstreeppadden waargenomen ter hoogte van de Belvédère-berg. Inmiddels heeft deze soort zich ook in kleine aantallen gevestigd op het industrieterrein Bosscherveld. Er zal dan ook rekening moeten worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid in het gehele plangebied.

- Door het gebruik van de tramlijn kan permanente verstoring van dieren optreden en daarmee kwaliteitsverlies van leefgebied.
 - Volgens Olink (2009) zal de toename van geluidsbelasting 0.5 dB (bij 40 km/u) tot 2.5 dB (bij 100 km/u) bedragen tijdens het passeren van een tram.
 - Bij deze tramsnelheid zullen ook bodemtrillingen optreden.
 - Lichtverstoring en visuele verstoring zal niet plaatsvinden.

Tabel 8 Beschermde dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet en broedvogels met jaarrond beschermde nesten) in de verschillende deelgebieden in Belvédère-gebied die als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen vanuit TVM Buitenstedelijk mogelijk verstoord kunnen worden licht, geluid en trillingen (overtreding artikel 10 Flora- en faunawet) indien geen mitigerende maatregelen worden getroffen.

Soorten-groep	Soort	Status FFW	3-Lage Fronten	9-Industrie PDV -wb	10-Industrie overig	11-Spoorlijn – Z-Willemsvaart	12-Belvédèreberg	13-Boschpoort Zuid	Groeve Klinkers
Broedvogels	Buizerd	Nest / territorium							VF
vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	VF		TF	F	F	
	Laatvlieger	Tabel 3				TF			
	Meervleermuis	Tabel 3	F			TF			
	Rosse vleermuis	Tabel 3			F		F		
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F			TF			
	Watervleermuis	Tabel 3	TF			TF			
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3				V	VF		VF
	Eekhoorn	Tabel 2							X
	Steenmarter	Tabel 2		V					
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X		X	X		X	X
	Levendbarende hagedis	Tabel 2				X			
	Muurhagedis	Tabel 3	X	X	X	X			
Amfibieën	Rugstreeppad	Tabel 3	?	?	?	?	X	?	?
	Kamsalamander	Tabel 3	U						

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect; groen = positief effect; lichtblauw = geen effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; T trekroute; F foerageergebied

Vleermuizen

De spoor- en kanaalzone hebben een belangrijke functie voor vleermuizen om te foerageren en te migreren. Daarbij zijn diverse soorten vastgesteld, waaronder gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en watervleermuis. De twee laatste soorten vliegen hoofdzakelijk boven de Z-willemsvaart. De overige soorten maken intensief gebruik van de begroeide spoortaluds. Het is bekend dat vleermuizen heel gevoelig zijn voor lichtverstoring en niet of nauwelijks voor andere verstoringseffecten. Gelet op de seizoensactiviteit (winterslaap) kunnen vleermuizen alleen verstoord worden in de periode eind maart tot en met november.

Er wordt in het zomerhalfjaar geen tijdelijke verlichting aangelegd cq. gebruikt ten behoeve van de aanlegwerkzaamheden van de tramlijn. Tijdelijke lichtverstoring is daarmee uit te sluiten.

Er komt ook geen permanente verlichting langs de tramlijn. Het uitgangspunt voor het stedenbouwkundige plan is om de locaties waar plaatsen waar ecologische verbindingzones en passages zijn voorzien zo donker mogelijk blijven voor migrerende vleermuizen. Daarmee wordt artikel 10 van de Flora- en faunawet niet overtreden.

Das

De das is vooral gevoelig voor menselijke verstoring en niet of nauwelijks voor licht en geluid. Op twee plaatsen zijn in en/of nabij het spoortalud bewoonde dassenburchten aangetroffen. Indien op deze locaties ruimtelijke ingrepen gaan plaatsen (bomenkap, graafwerkzaamheden), kunnen dieren worden verstoord door menselijke activiteit. Vooral de kraamperiode van de das is op dit punt kritisch. Om verstoring te voorkomen dient op een afstand van 50 meter vanaf de burcht geen verstoring plaats te vinden. Indien dit niet is te vermijden zal een ecologisch werkprotocol moeten worden gehanteerd afgestemd op de seizoensactiviteit en specifieke gevoeligheid van de das. Onder die voorwaarde kan overtreding van artikel 10 van de Flora- en faunawet worden voorkomen. Nader onderzoek zal overigens nog moeten uitwijzen wat de huidige status en functie is van deze burchten.

Reptielen

Als gevolg van de tram zullen bodemtrillingen optreden in het huidige reptielenbiotoop op en langs het spoortalud. ARCADIS onderschrijft de conclusie van RAVON (december 2012) dat het huidige (sub)optimale biotoop als gevolg van TVM wordt gedegradeerd tot een (sub)marginaal biotoop. De trillingen leiden namelijk tot verstoring van de aanwezige populatie. Daarbij is het nog de vraag of de spoorzone nog kan worden bestempeld als leefgebied. Naar verwachting blijft wel de functie als migratieroute behouden. Met het buiten gebruik nemen van de Industrieweg parallel aan de spoorlijn wordt namelijk de huidige wegberm van de Industrieweg minder verstoord, waardoor de kwaliteit van het reptielenbiotoop in deze zone toeneemt. De afstand tussen tramrails (verstoringbron) en deze wegberm is dermate groot, dat effecten van trillingen afkomstig van de tram in deze berm beperkt zullen zijn. Daarmee blijft de functionaliteit van het totale reptielenbiotoop als migratieroute behouden.

Broedvogels

In het BP Bosscherveld Noord worden de uitbreidingsmogelijkheden voor zware industrie met hoge geluidsbelasting niet verruimd. Daardoor zal de geluidsbelasting niet toenemen en wellicht in de toekomst afnemen. Dit geldt mogelijk wel voor het autoverkeer op Bosscherlaan Noord. Aangezien in dit deel van het Belvédère-gebied geen broedvogels voorkomen met jaarrond beschermde nesten, is geen sprake van kwalitatieve aantasting van territoria. Andere broedvogelsoorten zijn in dit kader niet relevant.

Voor alle broedvogels (niet genoemd in bovenstaande tabel) geldt dat verstoring binnen het broedseizoen niet is toegestaan. Door de aanlegwerkzaamheden buiten deze periode te plannen en/of het groen (struiken en bomen) buiten het broedseizoen te kappen, kunnen verstoringseffecten worden voorkomen. Anders is sprake van overtreding van – onder meer – artikel 10 van de Flora- en faunawet.

4.2.3 VERSNIPPERING VAN LEEFGEBIED (ARTIKEL 11)

Alle beschermde diersoorten zijn gevoelig voor versnippering van hun leefgebied. Het spoortalud vormt op dit moment een belangrijke ecologische verbindingzone voor onder meer vleermuizen, grondgebonden zoogdieren, reptielen en dagvlinders.

Op twee locaties zijn spoorkruisingen aanwezig, namelijk ter hoogte van huidige Fort Willemweg en Brusselseweg. Afhankelijk van de civieltechnische inrichting van deze spoorbruggen kan de passeerbaarheid voor diersoorten afnemen of zelfs tot een harde barrière leiden.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de beschermde soorten waarvan het leefgebied versnipperd kan worden als gevolg van TVM Buitenstedelijk. Het gaat daarbij alleen om soorten waarbij het leefgebied zelf ook beschermd is als onderdeel van een vaste rust- en verblijfplaats. Zonder mitigatie wordt artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden. In dit geval gaat het om vleermuizen, das en reptielen.

Tabel 9 Beschermde dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet en broedvogels met jaarrond beschermde nesten) in de verschillende deelgebieden in Belvédère-gebied die als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen vanuit TVM Buitenstedelijk het leefgebied wordt versnipperd (overtreding artikel 11 Flora- en faunawet) indien geen mitigerende maatregelen worden getroffen.

Soorten-groep	Soort	Status FFW	3-Lage Fronten	9-Industrie PDV -wb	10-Industrie overig	11-Spoorlijn – Z-Willemsvaart	12-Belvédèreberg	13-Boschpoort Zuid	Groeve Klinkers
Broedvogels	Buizerd	Nest / territorium							VF
vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	VF		TF	F	F	
	Laatvlieger	Tabel 3				TF			
	Meervleermuis	Tabel 3	F			TF			
	Rosse vleermuis	Tabel 3			F		F		
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F			TF			
	Watervleermuis	Tabel 3	TF			TF			
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3				V	VF		VF
	Eekhoorn	Tabel 2							X
	Steenmarter	Tabel 2		V					
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X		X	X		X	X
	Levendbarende hagedis	Tabel 2				X			
	Muurhagedis	Tabel 3	X	X	X	X			
Amfibieën	Rugstreeppad	Tabel 3	?	?	?	?	X	?	?
	Kamsalamander	Tabel 3	U						

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect; groen = positief effect; lichtblauw = geen effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; T trekroute; F foerageergebied

Vleermuizen

Vleermuizen gebruiken de gehele spoor- en kanaalzone om te foerageren en migreren. Zolang langs de gehele zone een doorgaand lint aanwezig is en blijft van opgaande beplanting, zal de migratie- en foerageerfunctie niet in het geding komen. Op twee locaties zijn spoorkruisingen aanwezig, namelijk ter hoogte van huidige Fort Willemweg en Brusselseweg. Eventuele civieltechnische aanpassingen aan de spoorbruggen zal de huidige passeerbaarheid voor vleermuissoorten niet verminderen. Al met al kan geconcludeerd worden dat voor vleermuizen geen versnipperingseffecten zijn te verwachten onder voorwaarde dat langs de spoor- en kanaalzone een doorgaand lint aanwezig blijft van opgaande beplanting

Das

In het noordelijk deel van het spoortracé zijn op twee plaatsen in en/of nabij het spoortalud bewoonde dassenburchten aangetroffen. Het leefgebied ligt daarbij aan weerszijden van de Brusselseweg. Voor deze soort is het belangrijk dat de Brusselseweg passeerbaar wordt gemaakt. De huidige spoorbrug zal waarschijnlijk niet gebruikt worden om te migreren. Het spoortalud wordt echter wel gebruikt bij de migratiebewegingen. De tramlijn zal niet leiden tot grotere barrièrewerking, maar geeft wel een kans om dit knelpunt op te lossen. Het overkoepelende mitigatieplan Belvédère (groene raamwerk) houdt in dit kader rekening met de aanleg van een dassentunnel.

Reptielen

De gehele spoorzone heeft de functie van leefgebied en migratieroute voor muurhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm. De huidige twee spoorbruggen zijn en blijven geschikt als passage voor deze reptielensoorten. Om de passeerbaarheid te garanderen houdt het overkoepelende mitigatieplan Belvédère (groene raamwerk) rekening met de aanleg van een smalle faunaloopbrug (bijvoorbeeld gebruik van houten heipalen als liggers).

4.2.4 VERLIES VAN LEEFGEBIED (ARTIKEL 11)

Verlies van leefgebied

Door de ontwikkelingen in het kader van TVM zal meer of minder leefgebied verloren gaan van beschermde dieren, al of niet tijdelijk van aard:

- Verwijderen bos(opslag) en begroeiing op het spoortalud om wisselstroken voor de tram te realiseren.
- Verwijderen bos(opslag) en begroeiing aan de oostzijde van het spoortalud om de bovenleiding te realiseren
- Verwijderen bos(opslag) en begroeiing op het spoortalud om tramlijn Belvédère te realiseren ter hoogte van de huidige spoorbrug over Fort Willemweg,

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de beschermde diersoorten waarvan binnen de spoorzone ruimtelijke ingrepen zijn voorzien in het kader van TVM waardoor leefgebied verloren gaat (kwantitatief verlies). Hiermee wordt artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden. Dit geldt ook als het om een tijdelijk verlies van leefgebied gaat.

Tabel 10 Beschermde dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet en broedvogels met jaarrond beschermde nesten) in de verschillende deelgebieden in Belvédère-gebied waarvan als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen vanuit TVM het leefgebied wordt aangetast (overtreding artikel 11 Flora- en faunawet) indien geen mitigerende maatregelen worden getroffen.

Soorten-groep	Soort	Status FFW	3-Lage Fronten	9-Industrie PDV -wb	10-Industrie overig	11-Spoorlijn – Z-Willemsvaart	12-Belvédèreberg	13-Boschpoort Zuid	Groeve Klinkers
Broedvogels	Buizerd	Nest / territorium							VF
vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	VF		TF	F	F	
	Laatvlieger	Tabel 3				TF			
	Meervleermuis	Tabel 3	F			TF			
	Rosse vleermuis	Tabel 3			F		F		
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F			TF			
	Watervleermuis	Tabel 3	TF						
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3				V	VF		VF
	Eekhoorn	Tabel 2							X
	Steenmarter	Tabel 2		V					
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X		X	X		X	X
	Levendbarende hagedis	Tabel 2				X			
	Muurhagedis	Tabel 3	X	X	X	X			
Amfibieën	Rugstreeppad	Tabel 3	?	?	?	?	X	?	?
	Kamsalamander	Tabel 3	U						

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect; groen = positief effect; lichtblauw = geen effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; T trekroute; F foerageergebied

Reptielen

De exacte omvang van het tijdelijke en of permanente verlies van reptielenleefgebied langs het huidige spoortalud is in dit stadium niet goed te bepalen. Het gaat hooguit om enkele procenten van het totale spoortraject. Kwalitatief verlies van leefgebied door verstoring – zoals verwacht bij reptielen als gevolg van trillingen – is reeds apart behandeld (zie paragraaf 5.2.2). ARCADIS onderschrijft de conclusie van RAVON (december 20012) dat het huidige (sub)optimale biotoop als gevolg van TVM wordt gedegrademd tot een (sub)marginaal biotoop. Daarbij is het nog de vraag of de spoorzone nog kan worden bestempeld als leefgebied.

Voor beide vormen van verlies (kwantitatief en kwalitatief) zal leefgebied gemitigeerd moeten worden. Hieronder worden in het kader van TVM de maatregelen omschreven om het verlies aan leefgebied voor reptielen te mitigeren.

- Herstel leefgebied reptielen spoortalud van grens tot Boschstraat. Er is zelfs een kans dat de huidige Industrierweg (parallel aan de spoorlijn) gaat verdwijnen ten gunste van natuur (en spoor). De functie van deze weg vervalt mogelijk als de verlengde Bosscherlaan wordt gerealiseerd.
- Ontwikkelen bloemrijk grasland, hagen en stenige biotopen op Belvédère-berg.
- Bijdrage aan het ontwikkelen van verbinding tussen Hoge en lage Fronten

Gelet op de aanwezige soorten, biotoopeisen en aanwezige natuurdoeltypen binnen het Belvédère-gebied is er voor gekozen om het groene raamwerk via de spoorzone zowel te behouden en ontwikkelen voor

bossoorten als voor kruidenrijke en stenige biotopen. Het gaat daarbij onder meer om de Muurhagedis en Hazelworm als gidssoort. Zie bijlage 5 voor het ecologische netwerk voor deze gidssoorten, de bijbehorende volgsoorten (veelal ook beschermd in het kader van Flora- en faunawet) en ecologische eisen en randvoorwaarden voor de natuurkernen, stapstenen en ecologische verbindingen.

- Binnen de uit te breiden natuurgebieden en te ontwikkelen verbindingzones dient rekening te worden gehouden met de in bijlage 5 beschreven eisen en randvoorwaarden.
- Ook dient bedacht te worden dat de mitigatie van leefgebied voorafgaand aan het verlies van leefgebied gerealiseerd moet worden.
- Daarnaast zullen voorafgaande aan de aanlegwerkzaamheden en het functievrij maken van de terreinen (boskap en dergelijke) een ecologisch werkprotocol moeten worden uitgewerkt.
- In dat kader dient ook rekening te worden gehouden met het vangen en verplaatsen van de reptielen naar alternatief leefgebied, in dit geval de Belvédère-berg.

Onder die voorwaarden kan geconcludeerd worden dat het leefgebied van beschermde reptielensoorten afdoende gemitigeerd wordt en artikel 11 niet direct wordt overtreden. Dit staat los van de vraag of het wenselijk wordt geacht door de initiatiefnemer en/of het Bevoegd gezag om hiervoor een ontheffingsprocedure in het kader van Flora- en faunawet te doorlopen.

4.2.5 VERLIES VAN VAST RUST- EN VERBLIJFPLAATSEN (ARTIKEL 11)

Bij de volgende ruimtelijke ingrepen bestaat kans dat vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten verloren gaan. Daarbij wordt in dat geval artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden.

- Verwijderen bos(opslag) en begroeiing op het spoortalud om wisselstroken voor de tram te realiseren.
- Verwijderen bos(opslag) en begroeiing op het spoortalud om tramlijn Belvédère te realiseren ter hoogte van de huidige spoorbrug over Fort Willemweg,

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de beschermde dieren waarvan vaste verblijfplaatsen zijn aangetroffen binnen het (mogelijke) ingreepgebied van het project TVM Buitenstedelijk. Het gaat in dit geval uitsluitend om de das. Er zijn geen vleermuisverblijven en jaarrond beschermde nesten van broedvogels vastgesteld binnen de spoorzone.

Tabel 11 Beschermde dieren (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet en broedvogels met jaarrond beschermde nesten) in de verschillende deelgebieden in Belvédère-gebied waarvan als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen vanuit TVM Buitenstedelijk vaste rust- en verblijfplaatsen verloren kunnen gaan (overtreding artikel 11 Flora- en faunawet) indien geen mitigerende maatregelen worden getroffen.

Soorten-groep	Soort	Status FFW	3-Lage Fronten	9-Industrie PDV -wb	10-Industrie overig	11-Spoorlijn – Z-Willemsvaart	12-Belvédèreberg	13-Boschpoort Zuid	Groeve Klinkers
Broedvogels	Buizerd	Nest / territorium			V				VF
vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	Tabel 3	F	VF		TF	F	F	
	Laatvlieger	Tabel 3				TF			
	Meervleermuis	Tabel 3	F			TF			
	Rosse vleermuis	Tabel 3			F		F		
	Ruige dwergvleermuis	Tabel 3	F			TF			
	Watervleermuis	Tabel 3	TF						
Overige zoogdieren	Das	Tabel 3				V	VF		VF
	Eekhoorn	Tabel 2							X
	Steenmarter	Tabel 2		V					
Reptielen	Hazelworm	Tabel 3	X		X	X		X	X
	Levendbarende hagedis	Tabel 2				X			
	Muurhagedis	Tabel 3	X	X	X	X			
Amfibieën	Rugstreeppad	Tabel 3	?	?	?	?	X	?	?
	Kamsalamander	Tabel 3	U						

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect; groen = positief effect; lichtblauw = geen effect

X leefgebied / groeiplaats; V verblijfplaats / kolonie / nest; T trekroute; F foerageergebied

Das

Op twee plaatsen zijn in en/of nabij het spoortalud bewoonde dassenburchten aangetroffen. Indien op deze locaties ruimtelijke ingrepen gaan plaats vinden waarbij de burcht wordt vergraven, zullen vaste verblijfplaatsen verloren gaan. Vanuit de Flora- en faunawet zijn de burchten van de das zwaar beschermd. Alleen als er geen alternatief is en voldoende belang kan voor vernietiging van een burcht een ontheffing worden verkregen. Daarbij zal ook een verplaatsingsplan gemaakt moeten worden. Het moge duidelijk zijn dat alles in het werk gesteld moet worden om de betreffende burchtlocaties te sparen. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen wat de huidige status en functie is van deze burchten.

4.2.6 VERLIES VAN GROEIPLAATSEN (ARTIKEL 8)

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de zwaarder beschermde plantensoorten (tabel 2 Flora- en faunawet) waar ruimtelijke ingrepen zijn voorzien waardoor mogelijk groeiplaatsen verloren gaan. Hiermee wordt artikel 8 van de Flora- en faunawet overtreden.

Tabel 12 Groeiplaatsen van beschermde planten (tabel 2 Flora- en faunawet) in de verschillende deelgebieden in Belvédère-gebied die mogelijk verloren gaan als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen vanuit BP Bosscherveld Noord (overtreding artikel 11 Flora- en faunawet). Mitigatie is mogelijk en noodzakelijk door de planten te verplanten naar een nieuwe geschikte groeiplaats.

Soorten-groep	Soort	Status FFW	3-Lage Fronten	9-Industrie PDV -wb	10-Industrie overig	11-Spoorlijn – Z-Willemsvaart	12-Belvédèreberg	13-Boschpoort Zuid	Groeve Klinkers
Planten	Grote keverorchis	Tabel 2	X						
	Klein glaskruid	Tabel 2	X						
	Prachtklokje	Tabel 2				U			
	Rapunzelklokje	Tabel 2	X			X			
	Steenbreekvaren	Tabel 2	X						
	Stengelomvattend havikskruid	Tabel 2	X						
	Tongvaren	Tabel 2	X						
	Wilde marjolein	Tabel 2	X			X			

Rood = negatief effect; geel = mogelijk negatief effect; groen = positief effect

X leefgebied / groeiplaats; U uitgezet

De beschermde planten (waaronder steenbreekvaren en wilde marjolein) moeten verplant worden indien bestaande groeiplaatsen niet gespaard kunnen worden. Daarvoor moet een ecologisch werkprotocol worden opgesteld conform een goedgekeurde Gedragscode Flora- en faunawet, bijvoorbeeld van Bouwend Nederland of de Vereniging Nederlandse Gemeenten. Deze gedragscode geldt als algemene ontheffing voor ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot beschermde vaatplanten van tabel 2. Voor het verplanten is dus geen ontheffing nodig voor de Flora- en faunawet.

Met betrekking tot de ‘gunstige staat van instandhouding’ van de betreffende plantensoorten dient vermeld te worden dat het groene raamwerk Belvédère onder meer voorziet in de aanleg van kruidenrijke graslanden. Daarmee ontstaan op grote schaal vestigingsmogelijkheden voor wilde marjolein en rapunzelklokje. Het ligt voor de hand om de groeiplaatsen die verloren gaan als gevolg van TVM te verplanten naar de Belvédère-berg.

4.3 MITIGERENDE MAATREGELEN

In de huidige regelgeving (lees: toetsings- en beoordelingskader) met betrekking tot de Flora- en faunawet wordt het uitgangspunt gehanteerd dat het leefgebied van beschermde diersoorten functioneel behouden moet blijven. Verder mogen individuele dieren niet gedood of verontrust worden. Daarmee kan de gunstige staat van instandhouding van de soort afdoende worden gegarandeerd. Deze soortbescherming heeft binnen de Flora- en faunawet invulling gekregen binnen de verbodsbepalingen. Het Bevoegd gezag (DR van het ministerie van EL&I) verleent geen ontheffing voor de Flora- en faunawet indien negatieve effecten in relatie tot de betreffende verbodsbepalingen afdoende worden gemitigeerd. Op dat moment is geen sprake van een wettelijke overtreding en ontbreekt de grondslag voor een ontheffing.

Omschrijving mitigerende maatregelen vanuit Flora- en faunawet (voorstel)

Hieronder worden de mitigatiemaatregelen en bijbehorende uitwerkingen omschreven die betrekking hebben op het TVM Buitenstedelijk project. De mitigatiemaatregelen zijn in lijn met de Gedragscode Flora- en faunawet van Bouwend Nederland en de relevante Soortenstandaarden.

1. Er dient een concreet ecologisch werkprotocol opgesteld en toegepast te worden conform Gedragscode Flora- en faunawet Bouwend Nederland en beschikbare Soortenstandaarden bij het verwijderen van bosopslag, begroeiing en de aanlegwerkzaamheden van de tramlijn ter voorkoming van overtreding van de verbodsbepalingen artikel 2 en 8 t/m 11 van de Flora en faunawet in relatie tot de volgende soorten(groepen): das, vleermuizen, broedvogels, hazelworm, levendbarende hagedis, muurhagedis, rugstreeppad en vaatplanten. Het gaat daarbij om specifieke maatregelen die moeten worden getroffen voorafgaand, tijdens en na afloop van bovengenoemde ruimtelijke ingrepen binnen het gehele plangebied. Zie het rapport 'natuurtoets en raamwerk natuur voor ruimtelijke ontwikkelingen Belvédère' (ARCADIS, 5 april 2013) voor concrete richtlijnen per type ingreep en soort.
2. De volgende faunapassages en ecologische verbindingen dienen gerealiseerd te worden. Zie het rapport 'Natuurtoets en raamwerk natuur voor ruimtelijke ontwikkelingen Belvédère' (ARCADIS, 5 april 2013) en de bijlage Realisatie van het groene raamwerk Belvedere (ARCADIS, 4 april 2013) voor de concrete richtlijnen voor de verschillende typen faunapassages en verbindingen. Daarbij is onder meer de 'Leidraad voor faunavoorzieningen van Rijkswaterstaat' als basis gehanteerd.
 - Het behouden en versterken van een faunapassage voor bossoorten (in ieder geval das, hazelworm en vleermuizen) en soorten van schrale biotopen (reptielen, dagvlinders) ter hoogte van de spoor kruising bij de Brusselseweg. Het gaat daarbij om de volgende maatregelen:
 - Realisatie van een faunabrug voor muurhagedis, levendbarende hagedis, hazelworm en andere grondgebonden zoogdieren. Hierbij kan gedacht worden aan het gebruik van houten heipalen.
 - Realisatie van een dassentunnel en geleidende beplanting, zowel parallel aan het spoor (ter kruising van de Brusselseweg) als ter oversteek van het spoor.
 - Behoud van een hop-over voor vleermuizen in de vorm van een boomgroep aan weerszijden van de Brusselseweg.
 - Het behouden en versterken van een faunapassage voor bossoorten (in ieder geval hazelworm en vleermuizen) en soorten van schrale biotopen (reptielen, dagvlinders) ter hoogte van de spoor kruising met de huidige Fort Willemweg. Het gaat daarbij om de volgende maatregelen:
 - Realisatie van een faunabrug voor muurhagedis, levendbarende hagedis, hazelworm en andere grondgebonden zoogdieren. Hierbij kan gedacht worden aan het gebruik van houten heipalen.
 - Realisatie van een hop-over voor vleermuizen in de vorm van een boomgroep aan weerszijden van de Fort Willemweg.
 - Behouden en zo mogelijk versterken van de ecologische verbindingszone langs het spoortalud van spoorlijn Lanaken-Maastricht (traject grens tot Boschstraat). Het gaat daarbij om een ecologische verbinding van zonnig, schraal en stenig biotoop (reptielen, dagvlinders) in combinatie met bosbiotoop (vleermuizen). Behouden van de huidige situatie vormt het uitgangspunt. Daarnaast is het wenselijk om de berm van de Industrieweg te benutten als reptielenbiotoop zodra het vrachtverkeer geen gebruik meer hoeft te maken van deze weg vanwege de aanleg van de Bosscherlaan.

3. De groeiplaatsen van beschermde plantensoorten (wilde marjolein en rapunzelklokje) worden verplant naar de Belvédère-berg. Voor de verplaatsing van beschermde planten dient een concreet ecologisch werkprotocol opgesteld en toegepast te worden conform Gedragscode Flora- en faunawet Bouwend Nederland. Zie het rapport 'Natuurtoets en raamwerk natuur voor ruimtelijke ontwikkelingen Belvédère' (ARCADIS, 5 april 2013) voor concrete richtlijnen. In het kader van bestemmingsplan Bosscherveld Noord is planologisch geregeld dat de Belvédère-berg mede een ecologische functie heeft ter mitigatie van leefgebied van beschermde diersoorten en groeiplaatsen van beschermde plantensoorten.
4. Het is bekend dat amfibieën en reptielen kwetsbaar zijn voor onopzettelijk doden tijdens het verwijderen van vegetatie en het bouwrijp maken van terreinen. Het gaat in dit geval om diverse zwaar beschermde soorten, namelijk Hazelworm, Levendbarende hagedis, Muurhagedis en Rugstreeppad. Voor reptielen vormt het huidige spoortalud een (sub)optimaal leefgebied. Onopzettelijk doden van deze dieren kan worden voorkomen door voorafgaand aan het verwijderen van de vegetatie en de aanlegwerkzaamheden – voor zover aan de orde – de aanwezige dieren weg te vangen en elders uit te zetten (aangrenzende reptielenbiotoop op het spoortalud of Belvédère-berg). Hiervoor is ontheffing voor de Flora- en faunawet nodig inclusief een verplaatsingsplan. In dit plan moet worden vastgelegd wanneer de werkzaamheden plaatsvinden en naar welk gebied ze worden verplaatst. Daarnaast moet het gebied 'afgegrensd' worden door middel van reptielenscherm om hervestiging van dieren tegen te gaan. Dit is vooral van belang als de bouwwerkzaamheden op zich laten wachten.
5. Om te voorkomen dat de aanzuigende werking van de tram leidt tot slachtoffers onder reptielen dient langs het deel van het spoortraject waar de snelheid hoger dan 60 km/uur bedraagt een scherm van ca. 70 cm hoog te worden aangebracht.
6. Op de zuidelijke en oostelijke helling van de Belvédère-berg dient schraalland en stenig biotoop te worden ontwikkeld dat optimaal voldoet aan de leefgebieds- en migratie eisen van de Muurhagedis, Levendbarende hagedis, Hazelworm, amfibieën en vaatplanten conform onderstaand ecologisch model en de eisen vanuit de gidssoort muurhagedis en hazelworm (zie bijlage 3). Het betreffende biotoop dient te worden gerealiseerd voorafgaand aan het verlies van het biotoop aan schraallanden en stenige biotopen als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen in het kader van TVM. In het kader van bestemmingsplan Bosscherveld Noord is planologisch geregeld dat de Belvédère-berg mede een ecologische functie heeft ter mitigatie van leefgebied van beschermde diersoorten en groeiplaatsen van beschermde plantensoorten.

Ecologisch model	Schraallanden en stenige biotopen
Gidssoorten	Veldparelmoervlinder en muurhagedis.
Volgsoorten	Overige dagvlinders, amfibieën (landbiotoop) en reptielen.
Natuurkern	Schrale kruidenrijke vegetaties (glanshaverhooiland, kamgrasweide, kalkgrasland, ruderaal vegetaties) al of niet met stenige biotopen (oude muren, mergelgroeves, voormalige fabrieksterreinen en spoorwegen) en ondiepe poelen.
Stapsteen	Idem, maar met een beperkte omvang (1 tot 5 ha).
Corridor / verbinding	Ononderbroken netwerk van schrale grazige vegetaties. Schrale weg- en spoorbermen kunnen voldoen mits voldoende breed (> 5 m), ecologische beheerd en voldoende schuilmogelijkheden (struiken, stenenstapels, takkenrillen).

Ecologische monitoring

Indien het verspreidingsbeeld van beschermde flora en fauna binnen de te ontwikkelen gebieden wijzigt, zal hier op moeten worden geanticipeerd in de genoemde uitwerkingsplannen. Verder zullen de initiatiefnemers ecologische monitoring moeten blijven uitvoeren, zodat de mitigatiemaatregelen zo nodig kunnen worden bijgestuurd om de ‘gunstige staat van instandhouding’ van de betreffende soorten te kunnen garanderen en wettelijke overtredingen te voorkomen. Deze monitoring zal in de plan- en aanlegfase jaarlijks uitgevoerd moeten worden gericht op de relevante soortgroepen. De focus ligt daarbij op het totale verspreidingsbeeld binnen het Belvédère-gebied, de ingreeplocaties en de locaties waar mitigatiemaatregelen zijn getroffen om het gebruik en de functionaliteit hiervan te kunnen vaststellen.

4.4 EINDOORDEEL

Op basis van het huidige inzicht in de ingreep-effect relatie met betrekking tot beschermde flora en fauna en de garantie dat mitigerende maatregelen tijdig (voorafgaand aan de ingreep) en conform een ecologisch draaiboek worden uitgevoerd, kunnen negatieve effecten op beschermde flora en fauna in de meeste gevallen afdoende worden gemitigeerd. Alleen voor het wegvangen en verplaatsen van reptielen zal een ontheffing moeten worden aangevraagd in het kader van Flora- en faunawet. Om de mitigatiemaatregelen juridisch te verankeren kan het ook wenselijk zijn om voor de overige effecten een ontheffing of een positieve beschikking (formele afwijzing waaruit wordt geconcludeerd dat overtredingen afdoende worden gemitigeerd) aan te vragen bij het Bevoegd gezag.

Voor de rest zullen de initiatiefnemers een operationeel mitigatieplan moeten uitwerken in samenhang met het stedenbouwkundige – en civieltechnische plan. Het gaat daarbij enerzijds om maatregelen binnen het plangebied TVM als het totale Belvédère-gebied (groene raamwerk). Met deze uitwerking wordt voldaan aan de wettelijke bepalingen van de Flora- en faunawet en kan desgewenst een ontheffing worden aangevraagd.

Bovengenoemde mitigatiemaatregelen gelden als randvoorwaardelijke bepaling voor het bestemmingsplan. Verder kan gesteld worden dat de ecologische functie van het spoortalud (leefgebied van diersoorten en verbindingsfunctie) binnen het bestemmingsplan TVM afdoende planologisch worden geregeld in lijn met de eisen vanuit de Flora- en faunawet.

De ontwikkeling van leefgebied op de Belvédère-berg ter mitigatie van kwaliteitsverlies van de POG en reptielenleefgebied in het kader van de Flora- en faunawet is planologisch geregeld binnen het bestemmingsplan Bosscherveld Noord. In de realisatie van het totale Groene raamwerk – dat dienst doet als mitigatieplan voor de gecombineerde ontwikkelingen in het Belvédère-gebied – is en wordt planologisch geregeld in drie bestemmingsplannen, namelijk Noorderbrug e.o., Bosscherlaan Noord en TVM.

5

Toetsing aan EHS en POG

5.1 EFFECTEN OP EHS

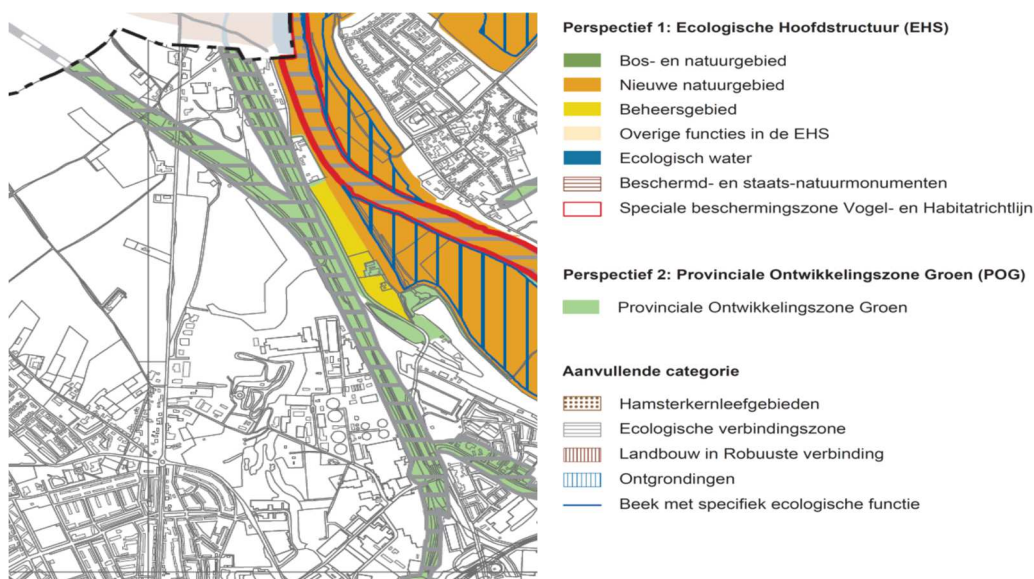
Binnen het plangebied van TVM – de spoorverbinding Lanaken-Maastricht - liggen geen natuurgebieden die behoren tot de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Er vindt daarom geen directe aantasting plaats van de Ecologische hoofdstructuur (EHS).

In de directe omgeving liggen de Hoge Fronten en Grensmaas die beide beschermd zijn in het kader van de EHS. Voor de EHS geldt echter dat mogelijke effecten als gevolg van externe werking niet van toepassing zijn conform Spelregels EHS (LNV/VROM, 2007). Op basis daarvan kunnen eventuele negatieve effecten op deze natuurgebieden – voor het geval die zouden kunnen optreden – derhalve buiten beschouwing worden gelaten.

5.2 EFFECTEN OP POG

5.2.1 INLEIDING

Binnen het plangebied is de gereactiveerde goederenspoorlijn Maastricht-Lanaken aangewezen als Provinciale Ontwikkelingszone Groen, zie onderstaande kaart. Deze groenzone heeft tevens de aanduiding gekregen van ecologische verbingszone (EVZ).

Afbeelding 9 Begrenzing Ecologische hoofdstructuur (EHS) en Provinciale Ontwikkelingszone groen (POG) in en rond het plangebied TVM Buitenstedelijk.

De aanleg en exploitatie van TVM leidt mogelijk tot de volgende negatieve effecten op de POG en de functie EVZ:

- Tijdelijk en/of permanent areaalverlies;
- Aantasting migratiefunctie diersoorten door versnippering en barrièrewerking;
- Kwaliteitsverlies door verstoring (geluid en trillingen).

5.2.2 AREAALVERLIES

Op het spoortalud is een afwisseling van de volgende natuurdoeltypen aanwezig: A5.5.2 (Glanshaverhooiland), A7.1 (Droge ruigte) en A2.1 (Doornstruweel). De indeling is op basis van de natuurdoeltypen conform het 'Handboek streefbeelden voor natuur en water in Limburg' (provincie Limburg, 2002). Bij de realisatie van TVM Buitenstedelijk kunnen de aanwezige natuurdoeltypen worden aangetast (tijdelijk effect) of verloren gaan (permanent effect).

Er is gekozen om voor de tram het bestaande goederenspoor te gebruiken (variant 'samengebruik'). De aanwezige begroeiing zal in beperkte mate worden aangetast binnen de trajectdelen waar het uittakspoor wordt gerealiseerd.

Gebieden die begrensd zijn als POG en EHS met de hoofdfunctie infrastructuur – en bijbehorende inrichting en gebruik – zijn geëxclaveerd en hebben daarmee niet de formele beschermingsstatus. In dit kader wordt de regelgeving gevolgd conform de begrenzing van Natura 2000 gebieden. Vanuit dit oogpunt kan gesteld worden dat het gehele spoorbed en wellicht ook het spoortalud feitelijk niet tot de POG behoren. Het beperkte areaalverlies vindt plaats binnen deze zone en kan daarmee ook niet worden gezien als formele aantasting van POG.

Een en ander neemt niet weg dat de doelstelling van POG – namelijk veiligstelling van de ecologische samenhang – niet in gevaar mag komen. Met onder meer de volgende maatregelen wordt de ecologische functie van de POG behouden en aantasting voorkomen:

- Behoud status van POG in de vorm van dubbelbestemming natuur in kader van bestemmingsplan Bosscherveld Noord. Daarmee de ecologische functie van de spoortaluds planologisch veiliggesteld.
- Behouden van de migratiefunctie voor reptielen, dagvlinders, vleermuizen en kleine grondgebonden zoogdieren door nieuwe barrières op te lossen (zie paragraaf 4.3). Het gaat daarbij om bestaande spoor kruisingen.
- Continueren van het huidige beheer van het spoortalud richt zich vooral op het deels verwijderen van bosopslag om te voorkomen dat het gebied teveel dichtgroeit en ongeschikt wordt als leefgebied en verbingszone voor reptielen en dagvlinders.

5.2.3 VERSNIPPERING EN BARRIÈRE WERKING

De als POG aangewezen goederenspoorlijn Maastricht-Lanaken heeft tevens de aanduiding gekregen van ecologische verbingszone (EVZ). Het spoortalud vormt op dit moment een belangrijke ecologische verbingszone voor onder meer vleermuizen, grondgebonden zoogdieren, reptielen en dagvlinders.

Op twee locaties zijn spoor kruisingen aanwezig, namelijk ter hoogte van huidige Fort Willemweg en Brusselseweg. Afhankelijk van de civieltechnische inrichting van deze spoorbruggen kan de passeerbaarheid voor diersoorten afnemen of zelfs tot een harde barrière leiden.

- Voor vleermuizen zijn geen versnipperingseffecten te verwachten onder voorwaarde dat langs de spoor- en kanaalzone een doorgaand lint aanwezig blijft van opgaande beplanting
- De tramlijn zal niet leiden tot grotere barrièrewerking, maar geeft wel een kans om dit knelpunt op te lossen ter hoogte van de Brusselseweg. Het overkoepelende mitigatieplan Belvédère (groene raamwerk) houdt in dit kader rekening met de aanleg van een dassentunnel.
- De gehele spoorzone heeft de functie van leefgebied en migratieroute voor muurhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm. De huidige twee spoorbruggen zijn en blijven geschikt als passage voor deze reptielensoorten. Om de passeerbaarheid te garanderen houdt het overkoepelende mitigatieplan Belvédère (groene raamwerk) rekening met de aanleg van een smalle faunaloopbrug.

5.2.4 VERSTORING DOOR GELUID, LICHT EN TRILLINGEN

Tijdens de aanlegwerkzaamheden en exploitatie van de tramlijn kunnen diersoorten worden verstoord door licht, geluid, trillingen en menselijke aanwezigheid. Daarmee treedt kwalitatieve aantasting op van het POG en EVZ gebied. Vooral zoogdieren, vogels en reptielen zijn hier gevoelig voor. Vleermuizen zijn zeer gevoelig voor lichtverstoring. De das en andere grondgebonden zoogdieren zijn vooral gevoelig voor menselijke aanwezigheid in combinatie met licht en geluid. Reptielen zijn relatief gevoelig voor trillingen.

Bij de volgende ruimtelijke ingrepen bestaat kans op tijdelijke verstoring van beschermde dieren afhankelijk van de periode van de ingreep en de omvang en aard van de verstoring:

- Verwijderen bos(opslag) en begroeiing langs het spoortalud waar het spoor wordt verbreed en de bovenleiding wordt gerealiseerd. Het gaat daarbij vooral om menselijke activiteit (visuele verstoring).
- De aanlegwerkzaamheden van uittakspoor en bovenleiding. Het gaat daarbij vooral om menselijke activiteit (visuele verstoring) en afhankelijk van het materieel en tijdstip van de dag ook verstoring door geluid, licht en trillingen.

Door het gebruik van de tramlijn kan permanente verstoring van dieren optreden en daarmee kwaliteitsverlies van leefgebied.

- Volgens Olink (2009) zal de toename van geluidsbelasting 0.5 dB (bij 40 km/u) tot 2.5 dB (bij 100 km/u) bedragen tijdens het passeren van een tram.
- Bij deze tramsnelheid zullen ook bodemtrillingen optreden.

Uit de effectenanalyse met betrekking tot versnippering en barrièrewerking (paragraaf 5.2.3) blijkt dat de huidige functie van ecologische verbindingzone (EVZ) behouden kan blijven binnen de plannen van TVM. Dit is ook mogelijk ondanks de verstoringseffecten op vleermuizen (licht), reptielen (trillingen) en das (menselijke aanwezigheid). Verstoring is daarmee niet debet aan de functie als EVZ.

Het is verder de vraag of het kwaliteitsverlies van de POG (en EVZ) gecompenseerd dient te worden, gelet op de dubbelbestemming spoorfunctie. Ook bij de gereactiveerde goederenspoorlijn is sprake van kwaliteitsverlies die niet gecompenseerd is. Ter mitigatie van de negatieve effecten van verlies, versnippering en verstoring van reptielenleefgebied wordt onder meer de Belvédère-berg ecologisch ingericht (hagen, stenige biotopen) in het kader van het groene raamwerk Belvédère. Dit gebied heeft binnen het bestemmingsplan Bosscherveld Noord een groenfunctie gekregen. Daarmee wordt het kwalitatieve verlies aan POG binnen het Belvédère in ruime mate gecompenseerd, voor zover dit formeel gezien noodzakelijk is.

5.3 RANDVOORWAARDEN

Om te voorkomen dat aantasting plaatsvindt van de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG) dient rekening te worden gehouden met de volgende randvoorwaarden:

- Planologisch borgen van de medefunctie van natuur binnen de bestemming verkeer voor de terreindelen die begrensd zijn als POG (betreft het gehele spoortalud; zie afbeelding). Daarbij dienen de volgende bepalingen te worden opgenomen in de bestemmingsomschrijving:
 1. Behoud leefgebied voor beschermde fauna en groeiplaats voor beschermde planten.
 2. Behoud ecologische verbindingszone op provinciaal niveau (Provinciale Ontwikkelingszone Groen) en/of gemeentelijk niveau (bestemmingsplannen Noorderbrug e.o. en Bosscherveld Noord).
- Het treffen van ontsnipperingsmaatregelen en overige maatregelen ten behoud van de ecologische verbindingszone voor reptielen, dagvlinders, vleermuizen en kleine grondgebonden zoogdieren. Zie de uitwerking van de betreffende maatregelen in het kader van Flora- en faunawet.
- Continueren van het huidige beheer van het spoortalud dat zich richt op het deels verwijderen van bosopslag om te voorkomen dat het gebied teveel dichtgroeit en ongeschikt wordt als leefgebied en verbindingszone voor reptielen en dagvlinders.
- Als gevolg van trillingen zal kwaliteitsverlies optreden van de POG (en EVZ). Dit heeft vooral betrekking op het reptielenleefgebied. Ter mitigatie van reptielenleefgebied wordt onder meer de Belvédère-berg ecologisch ingericht (hagen, stenige biotopen) in het kader van het groene raamwerk Belvédère waar het project TVM ook in participeert. Dit gebied heeft binnen het bestemmingsplan Bosscherveld Noord voor dit doel een groene bestemming met ecologische functie gekregen. Daarmee wordt het kwalitatieve verlies aan POG binnen het Belvédère in ruime mate gecompenseerd, voor zover dit formeel gezien noodzakelijk is.

5.4 EINDOORDEEL

De voorgenomen ontwikkelingen in het kader van het project TVM hebben een neutraal effect op de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG) indien rekening wordt gehouden met de gestelde randvoorwaarden, zie paragraaf 5.3. Deze gelden als randvoorwaardelijke bepaling voor het bestemmingsplan. Verder kan geconcludeerd worden dat de ecologische functie van het spoortalud (leefgebied van diersoorten en verbindingfunctie) binnen het bestemmingsplan TVM afdoende planologisch worden geregeld.

Met betrekking tot de Ecologische Hoofdstructuur is de conclusie dat geen directe aantasting plaatsvindt als gevolg van de ontwikkelingen in het kader van TVM.

Bijlage 1 Geraadpleegde bronnen

- Najaarsonderzoek vleermuizen toekomstige PDV industrieterrein Bosscherveld (ARCADIS, 19 september 2011).
- Quick scan natuurwetgeving zonnecentrale Belvédère (ARCADIS, 1 april 2011).
- Natuuronderzoek beoogde planlocatie coffeecorner Brusselseweg (ARCADIS, 4 juli 2007 en 18 maart 2011).
- Quick scan natuurwetgeving plangebied Belvédère DECL te Maastricht (CSO, 29 maart 2010).
- Website van provincie Limburg met inventarisatiegegevens broedvogels en flora uit 1995 en 2009.
[http://www.limburg.nl/Beleid/Natuur en Landschap/Natuurgegevens](http://www.limburg.nl/Beleid/Natuur_en_Landschap/Natuurgegevens).
- Herpetofauna van Limburg – Verspreiding en ecologie van amfibieën en reptielen in de periode 1980-2008 (Natuurhistorisch genootschap in Limburg (NHGL), 2009)
- Monitoring reptielen spoorlijn Maastricht-Lanaken 2008 (RAVON, januari 2009).
- Naar duurzame populaties reptielen op het te reactiveren spoortraject Maastricht-Lanaken (RAVON, juli 2007).
- Natuurtoets stedelijke ontwikkeling Lanakerveld (ARCADIS, 28 november 2006).
- Milieueffectrapport Stadsvernieuwing Belvédère Maastricht (Oranjewoud, maart 2004).
- Ecologisch veldonderzoek Lanakerveld 2003 (Taken Landschapsplanning, 2003).
- Zoogdiereninventarisatie Belvédère 2003 (VZZ, maart 2004).
- Amfibieën, reptielen en vissen in de voorgenomen stadsvernieuwing Belvédère, Maastricht (RAVON, november 2003).
- Nieuwe kansen voor de muurhagedis; een actueel beeld van de verspreiding buiten het kerngebied van de Maastrichtse Hoge Fronten (Tilmans e.a., 2003).
- Inventarisatie van territoriale vleermuizen in de Noordwest entree Belvédère in 2002 (VZZ, 9 november 2002).
- De waarde van de Lage Fronten en de spoorlijn Boschpoort als leefgebied voor de muurhagedis (Natuurbalans, 2001).

Bijlage 2 Regelgeving EHS en POG

Binnen Limburg ligt een netwerk aan natuurkerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingen die planologisch beschermd zijn. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG)³.

Planologische basisbescherming

De Nota Ruimte (Ministeries van VROM, LNV, V&W en EZ, 2006) stelt dat ruimtelijke ingrepen moeten worden getoetst op mogelijke negatieve effecten voor de aanwezige natuur- en landschapswaarden. Voor de gehele EHS geldt het 'nee, tenzij beginsel'.

Voor de POG geldt het 'ja, mits regime'. Ruimtelijke ontwikkelingen zijn hier in tegenstelling tot de EHS wel mogelijk, mits er een groene tegenprestatie tegenover staat. Anders dan bij de EHS is het hier niet noodzakelijk om het zwaarwegend maatschappelijke belang en het gebrek aan alternatieven aan te tonen. Voor de EHS geldt het toetsingskader van het Structuurschema Groene Ruimte 1995 (SGR). Dit is overgenomen in de Nota Ruimte.

Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden (2005)

Het compensatiebeginsel van het SGR is verder uitgewerkt in de Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden van de provincie Limburg (6 september 2005). De provincie is het bevoegde gezag voor het goedkeuren van compensatieplannen (waarin ook de mitigatie is meegenomen).

Directe of indirecte aantasting van bos- en natuurgebied dient waar mogelijk te worden voorkomen. De provincie geeft slechts een vergunning, verklaring van geen bezwaar of goedkeuring wanneer:

- de aantasting wordt gemitigeerd en gecompenseerd volgens een compensatieplan;
- de verantwoordelijkheden ten aanzien van de uitvoering zijn vastgelegd in een compensatieovereenkomst of vergunning;
- het compensatieplan voldoet aan de richtlijnen zoals vastgelegd in de Beleidsregel mitigatie en compensatie natuurwaarden van Limburg.

Uitgangspunt in het compensatieplan is dat geen netto verlies optreedt aan natuur-, bos- en landschapswaarden. Dit uitgangspunt geldt overigens niet alleen voor de EHS en de POG, maar ook voor:

- Natura 2000-gebieden (Natuurbeschermingswet 1998);
- gebieden die vallen onder de Boswet;
- de als bos, natuur of landschapselement bestemde gebieden in het bestemmingsplan.

Spelregels EHS

Eind 2007 hebben de Ministeries van LNV en VROM en de provincie de 'Spelregels EHS' uitgebracht. Dit is een nieuw beleidskader voor het compensatiebeginsel, de EHS-saldobenadering en het herbegeven van de EHS. De oorspronkelijke 'Uitwerking compensatiebeginsel SGR' uit 1995 is hiermee vervangen door de 'Spelregels EHS'. Relevant is dat kwalitatieve effecten zoals verstoring en verdroging alleen worden meegenomen als het gaat om rechtstreekse werking. Conform Nota ruimte geldt namelijk geen 'externe werking' voor de EHS.

³ Op 21 juni 2005 hebben de Gedeputeerde Staten het Ontwerpbesluit tot wijziging van de Ecologische Hoofdstructuur ten behoeve van de Wet ammoniak en veehouderij vastgesteld. De Provinciale Ecologische Structuur (PES) is hiermee vervangen door de EHS en POG.

Daarnaast wordt niet alleen gekeken naar actuele natuurwaarden, maar ook naar ecologische potenties. Deze natuurwaarden zijn gebaseerd op de natuurdoelen van het gebied inclusief de bijbehorende abiotische en biotische randvoorwaarden.

Externe werking

In de brief van 3 december 2004 heeft de minister van LNV, mede namens de minister van VROM, besloten om in de Nota Ruimte het 'nee, tenzij'-regime op gebieden in de nabijheid van de EHS te laten vervallen (TK 29 576, nr. 12). In een brief van 5 juni 2008 heeft de minister van LNV nogmaals aangegeven dat ingrepen buiten de EHS niet worden beoordeeld op hun effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden binnen de EHS (TK 29 576, nr. 12). In de beantwoording van een aantal vragen van de vaste Kamercommissie voor LNV in 2008 is expliciet tot uitdrukking gebracht dat dit 'Nee-tenzij' regime niet van toepassing is op ingrepen buiten de EHS die gevolgen kunnen hebben voor de EHS zelf, de zogenaamde "externe effecten" (TK 29576, nr. 52). Deze aanvullende regelgeving kan bepalend zijn voor de voorgenomen plannen binnen de Belvédère indien die buiten de EHS worden gerealiseerd.

Bijlage 3 Regelgeving Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet⁴ (2003) regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. In de Flora- en faunawet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

Verbodsbepalingen

De algemene verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

VERBODSBEPALINGEN FLORA- EN FAUNAWET

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Onder bepaalde voorwaarden is het mogelijk van de Minister van LNV vrijstelling te krijgen voor ruimtelijke ontwikkelingen. Sinds 23 februari 2005 is een nieuw vrijstellingenbesluit in werking in de vorm van een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB). Hierin zijn de beschermde soorten in vier categorieën onderverdeeld. Afhankelijk van de categorie waarin een bepaalde soort valt, is een ontheffing (of Verklaring van geen bedenkingen in het kader van de Omgevingsvergunning) noodzakelijk of kan een vrijstelling gelden. Hieronder worden de regels per categorie besproken.

⁴ De nieuwe Natuurwet is nog niet van kracht. Voor de onderhavige natuurtoets is deze regelgeving niet relevant. Er kan namelijk geen enkel recht aan worden verbonden.

Algemene soorten tabel 1

Voor een aantal algemeen voorkomende beschermde planten en dieren geldt sinds 23 februari 2005 een algemene vrijstelling van de in artikel 8 tot en met 12 genoemde verboden handelingen bij ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. De betreffende categorie soorten staan vermeld in tabel 1 van de Flora- en faunawet. De algemene zorgplicht (artikel 2) geldt wel, overigens voor alle inheemse flora en fauna.

ALGEMENE ZORGPLICHT ARTIKEL 2 FLORA- EN FAUNAWET

Artikel 2, lid 1: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten alsmede voor hun directe leefomgeving.

Artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Zwaar beschermde soorten tabel 3

Het zwaarste beschermingsregime geldt voor soorten genoemd in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor de door het ministerie van LNV per Algemene Maatregel van Bestuur (bijlage 1 AMvB artikel 75) aangewezen soorten. De betreffende categorie soorten staan vermeld in tabel 3 van de Flora- en faunawet. Ontheffing hiervoor kan alleen onder de volgende voorwaarden:

de werkzaamheden mogen het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen, én
er is geen alternatief voor de activiteit, én

de activiteit past binnen één van de in de wet genoemde belangen⁵, én

wanneer het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van onder meer ruimtelijke inrichting of ontwikkeling, moeten de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Overige soorten tabel 2

Voor deze categorie geldt een vrijstelling wanneer wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. In de overige gevallen is voor het overtreden van verbodsbepalingen een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet vereist. Het Ministerie van LNV toetst ontheffingsaanvragen aan een aantal voorwaarden. De ingreep mag geen effect hebben op de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort en verboden handelingen dienen in beginsel zoveel mogelijk te worden voorkomen. Het kan nodig zijn om mitigerende (verzachtende) en compenserende maatregelen te nemen om aan deze voorwaarden te voldoen.

Broedvogels artikel 11

Vanwege de bepalingen in de Europese Vogelrichtlijn, die overgenomen zijn in de Flora- en faunawet, geldt er voor vogels een afwijkend beschermingsregime. Uit recente uitspraken van de ABRvS blijkt dat de manier waarop in Nederland tot voor kort werd omgegaan met ontheffingen voor vogels in strijd is met de Europese Vogelrichtlijn.

⁵ Onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie, bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, volksgezondheid of openbare veiligheid, dwingende redenen van openbaar belang, voorkomen ernstige schade eigendommen, belangrijke overlast dieren, werkzaamheden bestendig beheer en onderhoud landbouw en bosbouw, bestendig gebruik, uitvoering in kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Het laatstgenoemde belang is komen te vervallen door uitspraken door RvS in de zaak Park Brederode van 13 mei 2009.

De Vogelrichtlijn staat een ontheffing alleen toe wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing is;
- er tevens sprake is van één van de volgende belangen:
 - Bescherming van flora en fauna.
 - Veiligheid van luchtverkeer.
 - Volksgezondheid en openbare veiligheid.

Dit betekent dat voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen (overtreding verbodsbepaling artikel 11 van de Flora- en faunawet) slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing kan worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen.

In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen. Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd onder artikel 11 van de algemene verbodsbepalingen, en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in onderstaande tabel.

Categorie	Type verblijfplaats broedvogel
1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop.
4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde Omgevingscheck⁶.

Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

⁶ Een deskundige dient vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.

Vleermuizen artikel 11

Ook voor vleermuizen (alle tabel 3 Flora- en faunawet) geldt dat vaste verblijfplaatsen zwaar beschermd zijn conform artikel 11. Niet alleen de vaste verblijfplaatsen (kolonies) van vleermuizen zijn beschermd in het kader van de Flora- en faunawet, maar ook de vaste vliegroutes en foerageergebieden. Voor het al dan niet overtreden van verbodsbepaling artikel 11 van de Flora- en faunawet (verbod op het beschadigen of vernielen van vaste rust- en verblijfplaatsen) moet dan ook het effect op het totale functioneren van het leefgebied worden beoordeeld in de natuurtoets.

Bijlage 4

Verspreidingskaarten relevante beschermde soorten

Bijlage 4.1 Zoogdieren

Bron: Realisatie van het groene raamwerk Belvédère (ARCADIS, 18 december 2012) en Quickscan natuurwetgeving zonnecellencentrale Belvedere (ARCADIS, 1 april 2011)

- Gewone dwergvleermuis (tabel 3 Flora- en faunawet)
- Das (tabel 3 Flora- en faunawet)

Bijlage 4.2 Reptielen

Bron: Reptielen in Maastricht voor de toekomst behouden (RAVON, 15 november 2012)

- Muurhagedis (tabel 3 Flora- en faunawet)
- Hazelworm (tabel 3 Flora- en faunawet)
- Levendbarende hagedis (tabel 2 Flora- en faunawet)

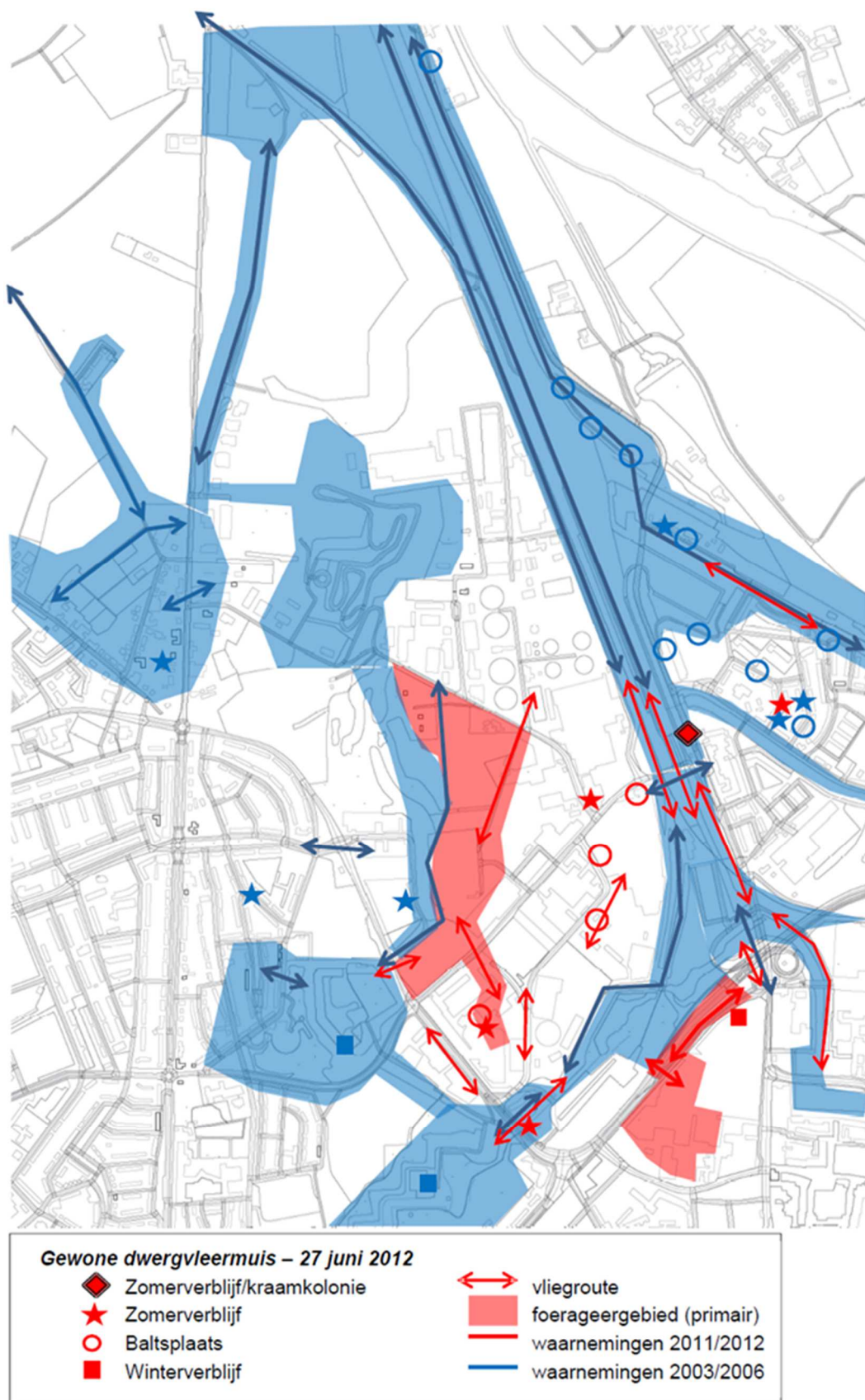
Bijlage 4.3 Hogere planten

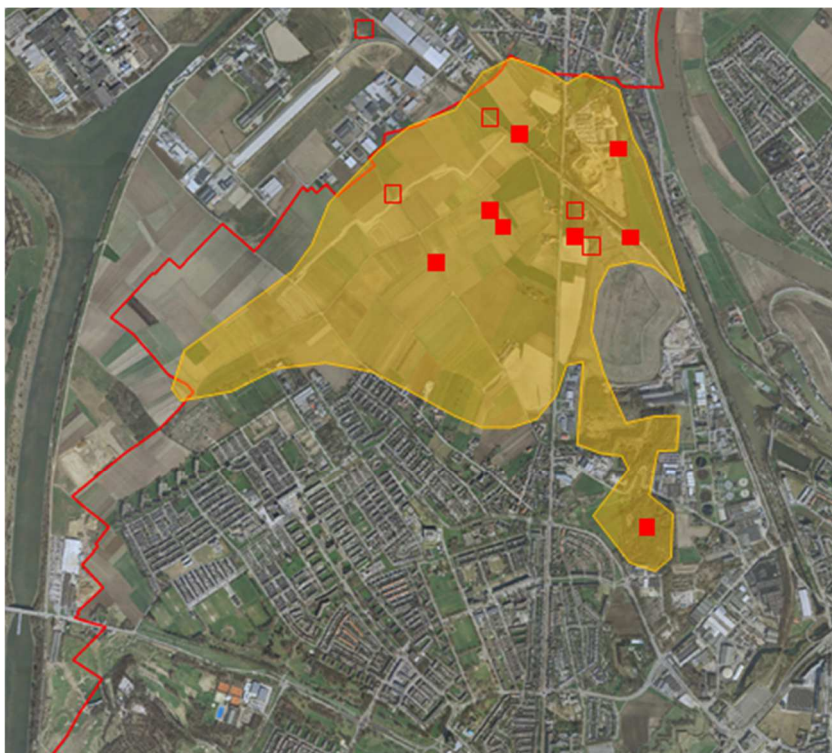
Bron: Natuurtoets TramTrein Maastricht–Lanaken (Movares, 30 september 2010)

- Rapunzelklokje (tabel 2 Flora- en faunawet)
- Wilde marjolein (tabel 2 Flora- en faunawet)

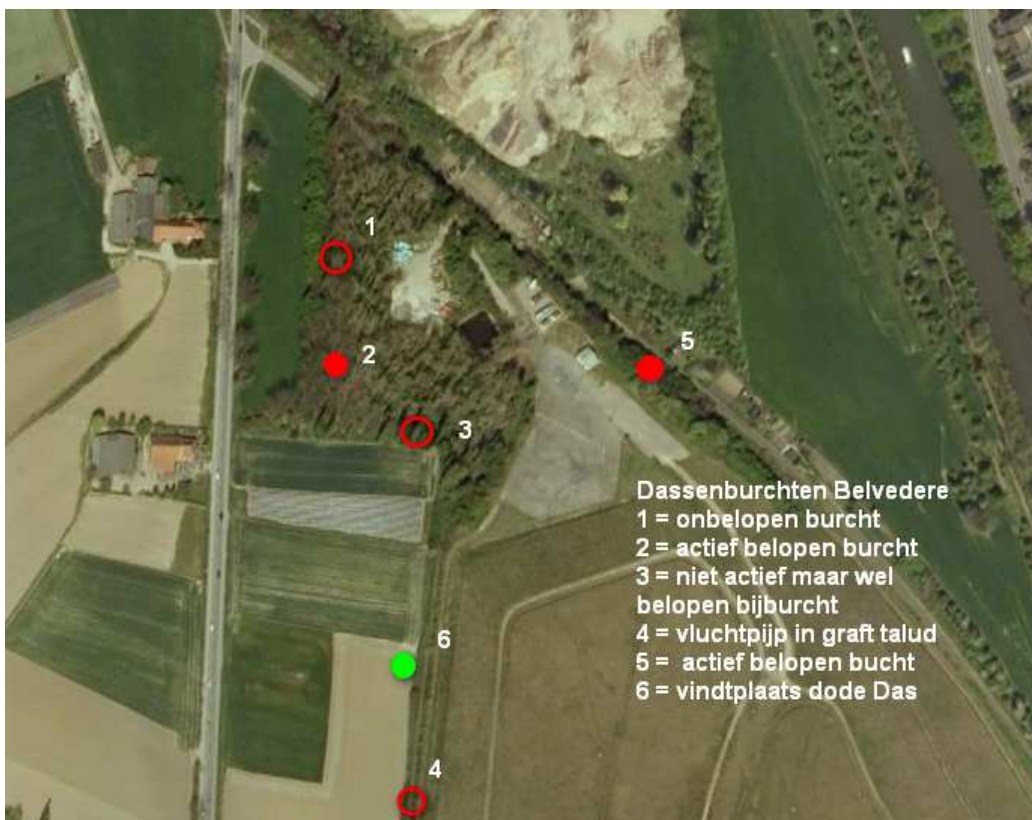
Het op de kaart vermelde Prachtklokje (tabel 2 Flora- en faunawet) is verwilderd en daarmee niet beschermd als wilde plant.

Bijlage 4.1 Zoogdieren

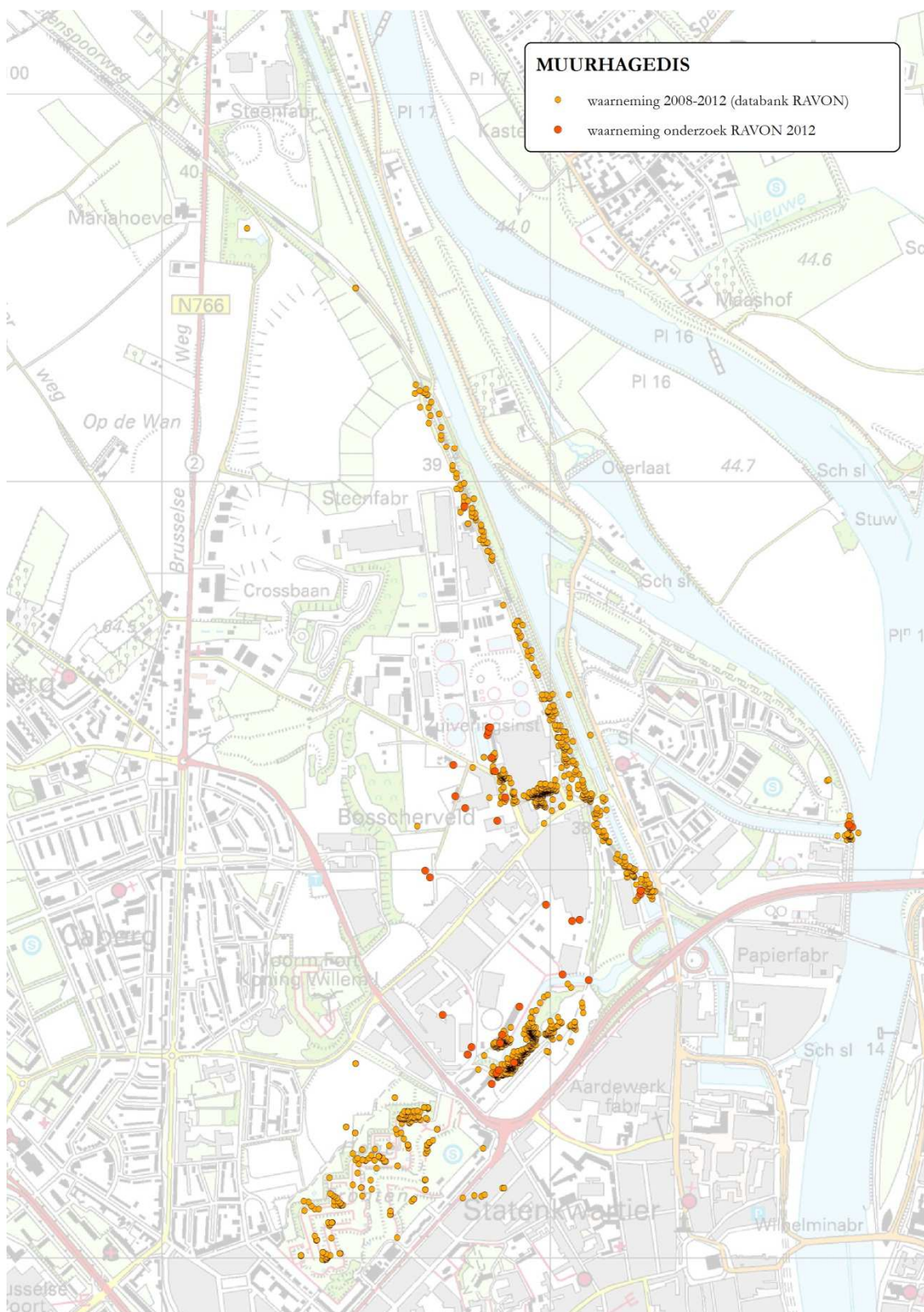

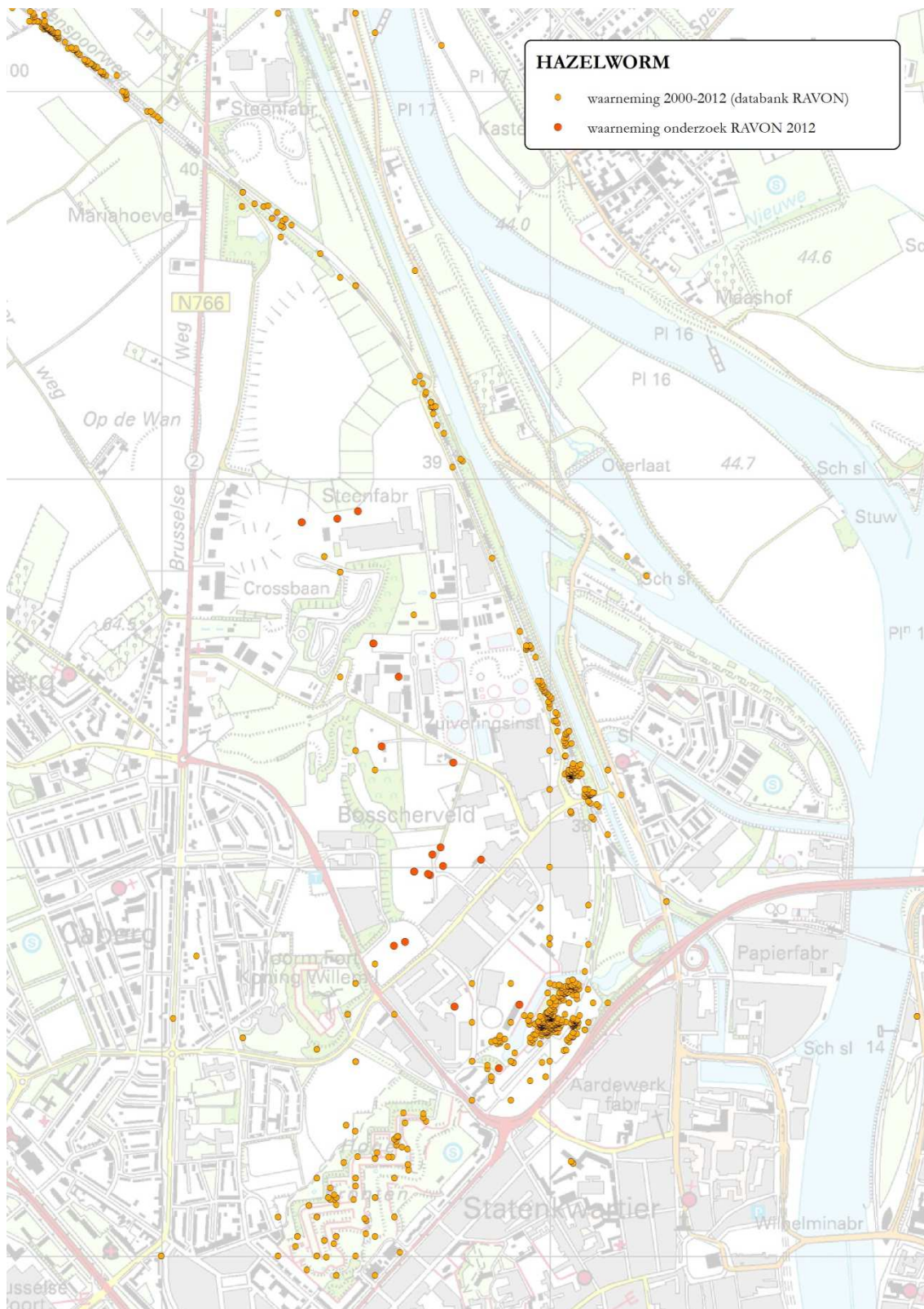

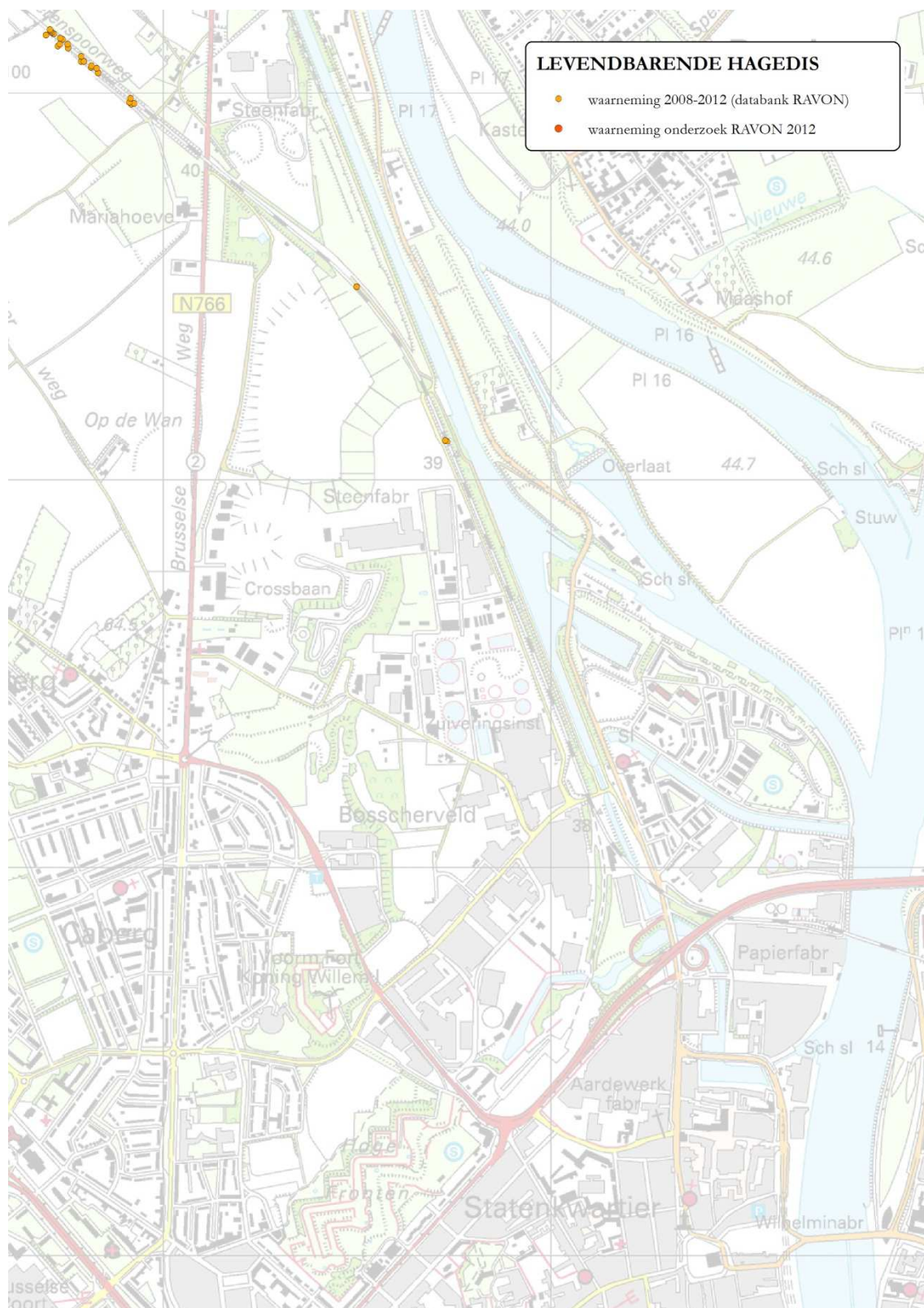
- Belopen dassenburcht
- Onbelopen dassenburcht 2011/2012
- Primair leefgebied das (vastgesteld ahv sporen)

Bijlage 4.2 Reptielen

Bijlage 4.3 Hogere planten

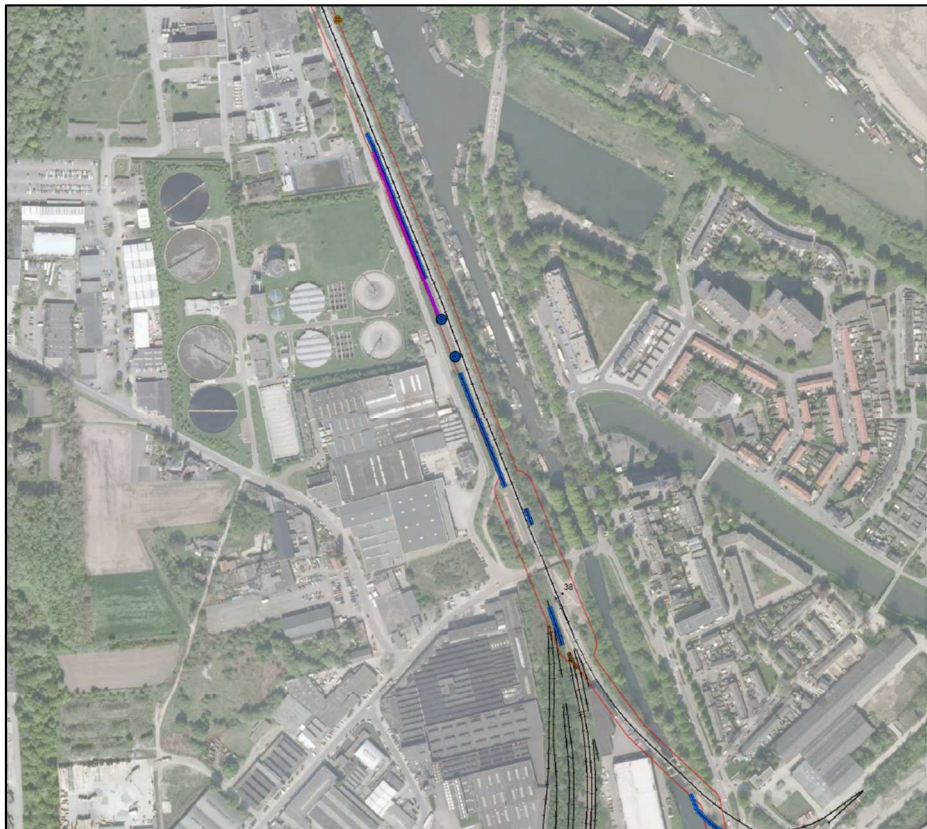
Bron: Natuurtoets TramTrein Maastricht–Lanaken (Movares, 30 september 2010)

- 0 rapunzelklokje (tabel 2)
- 5 perzikbladklokje (tabel 2)
- @ grote kaardenbol (tabel 1)
- ? brede wespenorchis (tabel 1)

- rapunzelklokje (tabel 2)
- wilde marjolein (tabel 2)
- grote kaardenbol (tabel 1)

- 0 rapunzelklokje (tabel 2)
- 5 perzikbladklokje (tabel 2)
- @ grote kaardenbol (tabel 1)
- ? brede wespenorchis (tabel 1)
- rapunzelklokje (tabel 2)
- wilde marjolein (tabel 2)
- grote kaardenbol (tabel 1)

Bijlage 5

Realisatie van het groene raamwerk Belvédère

‘Realisatie van het groene raamwerk Belvédère; Uitgangspunten, keuzen en doorwerking van natuursaldering in deelprojecten’ (ARCADIS, 4 april 2013)

**BIJLAGE C SOORTEN DIE WEL EN NIET ONDER DE WET
NATUURBESCHERMING (VANAF 2017) EN ONDER DE
FLORA- EN FAUNAWET BESCHERMD ZIJN (WAREN)**

Soorten die vroeger niet en nu wel beschermd zijn (alle onder art. 3.10 Wnb)

Insecten

Aardbeivlinder
Beekrombout
Bosbeekjuffer
Bosparemoervlinder
Bruine eikenpage
Donkere waterjuffer
Duinparemoervlinder
Gentiaanblauwtje
Gevlekte glanslibel
Gewone bronlibel
Grote paremoervlinder
Grote vos
Grote weerschijnvlinder
Hoogveenglanslibel
Kempense heidelibel
Kleine heivlinder
Kleine ijsvogelvlinder
Kommavlinder
Sleedoorpage
Speerwaterjuffer
Spiegeldikkopje
Veenbesblauwtje
Zilveren maan

Planten

Akkerboterbloem
Akkerdoornzaad
Akkerogentroost
Beklierde ogentroost
Berggamander
Blauw guichelheil
Bosboterbloem
Bosdravik
Brave hendrik
Brede wolfsmelk
Breed wollegras
Dreps
Echte gamander
Geplooid vrouwenmantel
Getande veldsla
Gevlekt zonneroosje
Glad biggenkruid
Gladde zegge
Groot spiegelklokje
Grote bosaardbei

Grote leeuwenklauw
Kalkboterbloem
Kalketrip
Karthuizeranjer
Karwijselie
Kleine ereprijs
Kleine schorseneer
Kleine wolfsmelk
Knollathyrus
Knolspirea
Korensla
Kranskarwij
Kruiptijm
Liggende ereprijs
Moerasgamander
Naakte lathyrus
Naaldenkervel
Roggelelie
Rood peperboompje
Rozenkransje
Ruw pazelzaad
Scherpkruid
Schubzegge
Smalle raai
Spits havikskruid
Steenbraam
Stijve wolfsmelk
Stofzaad
Tengere distel
Tengere veldmuur
Trosgamander
Veenbloembies
Vroege ereprijs
Wilde averuit
Wilde ridderspoor
Wilde weit
Wolfskers
Zandwolfsmelk
Zweedse kornoelje

Vissen

Kwabaal

Soorten die vroeger wel en nu niet beschermd zijn)

Insecten

Behaarde rode bosmier
Dwergblauwtje
Dwergdikkopje
Groot geaderd witje
Grote ijsvogelvinder
Heideblauwtje
Kale rode bosmier
Kalkgraslanddikkopje
Keizersmantel
Klaverblauwtje
Purperstreepparemoervlinder
Rode vuurvinder
Rouwmantel
Stronkmier
Tweekleurig hooibeestje
Vals heideblauwtje
Woudparemoervlinder
Zilvervlek
Zwartrugbosmier

Planten

Aangebrande orchis
Aapjesorchis
Aardaker
Akkerklokje
Beenbreek
Bergklokje
Bijenorchis
Blauwe zeedistel
Bleek bosvogeltje
Bosorchis
Brede orchis
Brede wespenorchis
Breed klokje
Daslook
Duitse gentiaan
Gele helmbloem
Gevlekte orchis
Gewone dotterbloem
Gewone vogelmelk
Grasklokje
Groot zeegras
Grote kaardenbol
Grote keverorchis
Grote muggenorchis

Gulden sleutelbloem
Harlekijn
Herfstschroeforchis
Herfsttijloos
Hondskruid
Jeneverbes
Klein glaskruid
Kleine keverorchis
Kleine maagdenpalm
Kleine zonnedaauw
Klokjesgentiaan
Knikkende vogelmelk
Koningsvaren
Koraalwortel
Kruisbladgentiaan
Lange ereprijs
Mannetjesorchis
Maretak
Moeraswespenorchis
Parnassia
Poppenorchis
Prachtklokje
Purperorchis
Rapunzelklokje
Rechte driehoeksvaren
Rietorchis
Ronde zonnedaauw
Rood bosvogeltje
Ruig klokje
Slanke gentiaan
Slanke sleutelbloem
Soldaatje
Spaanse ruiter
Spindotterbloem
Steenanjer
Steenbreekvaren
Stengelloze sleutelbloem
Stengelomvattend havikskruid
Stijf hardgras
Tongvaren
Valkruid
Veenmosorchis
Veldgentiaan
Veldsalie
Vleeskleurige orchis
Vogelnestje

Voorjaarsadonis
Wantsenorchis
Waterdrieblad
Weideklokje
Welriekende nachtorchis
Wilde gagel
Wilde kievitsbloem
Wilde marjolein
Wit bosvogeltje
Witte muggenorchis
Zomeradonis
Zomerklokje
Zwanebloem
Zwartsteel

Vissen

Bittervoorn
Kleine modderkruiper
Meerval
Rivierdonderpad
Rivierprik

Weekdier

Wijngaardslak

Zoogdier

Mol

BIJLAGE D HUIDIGE BESCHERMDE SOORTEN

Beschermd soorten artikel 3.5 Wnb (strikt beschermd)			
	Habitatrichtlijn, Bijlage IV	Conventie van Bern, Annex I, II	Conventie van Bonn, Annex I
Zoogdieren (overig)			
Bever	x		
Hamster	x	x	
Hazelmuis	x		
Lynx	x		
Noordse woelmuis	x		
Otter	x	x	
Wilde kat	x		
Zoogdieren (vleermuizen)			
Baardvleermuis	x	x	
Bechstein's vleermuis	x	x	
Bosvleermuis	x	x	
Brandt's vleermuis	x	x	
Dwergvleermuis	x		
Franjestaart	x	x	
Grijze grootoorvleermuis	x	x	
Grootoorvleermuis	x	x	
Grote hoefijzerneus	x	x	
Grote rosse vleermuis	x	x	
Ingekorven vleermuis	x	x	
Kleine dwergvleermuis	x		
Kleine hoefijzerneus	x	x	
Laatvlieger	x	x	
Meervleermuis	x	x	
Mopsvleermuis	x	x	
Noordse vleermuis	x	x	
Rosse vleermuis	x	x	
Ruige dwergvleermuis	x	x	
Tweekleurige vleermuis	x	x	
Vale vleermuis	x	x	
Watervleermuis	x	x	
Zoogdieren (marien)			
Bruinvis	x	x	
Bultrug		x	x
Dwergpotvis		x	
Gestreepte dolfin		x	
Gewone dolfin	x	x	
Gewone spitsdolfijn		x	

Gewone vinvis		x	x
Griend		x	
Grijze dolfin		x	
Kleine zwaardwalvis		x	
Narwal		x	
Noordse vinvis			x
Orca		x	
Potvis			x
Tuimelaar	x	x	
Walrus		x	
Witflankdolfijn	x	x	
Witsnuitdolfijn	x	x	
Amfibieën			
Boomkikker	x	x	
Geelbuikvuurpad	x	x	
Heikikker	x	x	
Kamsalamander	x	x	
Knoflookpad	x	x	
Poelkikker	x		
Rugstreeppad	x	x	
Vroedmeesterpad	x	x	
Vuursalamander	x		
Reptielen			
Gladde slang	x	x	
Muurhagedis	x	x	
Zandhagedis	x	x	
Reptielen (schildpad)			
Dikkopschildpad	x	x	x
Kemp's zeeschildpad	x	x	x
Lederschildpad	x	x	x
Soepschildpad	x	x	x
Vissen			
Houting	x		
Steur	x	x	
Vlinders			
Apollovlinder		x	
Boszandoog		x	
Donker pimpernelblauwtje	x	x	
Grote vuurvinder	x	x	
Moerasparelmoervlinder		x	
Pimpernelblauwtje	x		
Teunisbloempijlstaart		x	
Tijmblauwtje	x	x	
Zilverstreephooibeestje	x	x	
Libellen en waterjuffers			
Bronslibel	x	x	
Gaffellibel		x	
Gevlekte witsnuitlibel	x	x	
Groene glazenmaker	x	x	
Mercurwaterjuffer		x	

Noordse winterjuffer	x	x
Oostelijke witsnuitlibel	x	x
Rivierrombout	x	x
Sierlijke witsnuitlibel	x	x
Kevers		
Brede geelrandwaterroofkever	x	x
Gestreepte waterroofkever	x	x
Heldenbok	x	
Juchtleerkever	x	x
Vermiljoenkever	x	x
Insecten (overig)		
Oeveraas		x
Mollusken		
Bataafse stroommossel	x	
Platte schijfhoren	x	
Planten		
Drijvende waterweegbree	x	x
Geel schorpioenmos		x
Groenknolorchis	x	x
Kleine vlotvaren		x
Kruipend moerasscherm	x	x
Liggende raket		x
Tonghaarmuts		x
Zomerschroeforchis	x	x

Disclaimer:

Deze lijst is met zorg samengesteld, Arcadis is niet verantwoordelijk voor eventuele fouten in deze lijst.

Art. 3.10 Wnb licht beschermd
Zoogdieren (overig)
Aardmuis
Boommarter
Bosmuis
Bunzing
Damhert
Das
Dwergmuis
Dwergspitsmuis
Edelhert
Eekhoorn
Egel
Eikelmuis
Gewone bosspitsmuis
Grote bosmuis
Haas
Hermelijn
Huisspitsmuis
Konijn
Molmuis
Ondergrondse woelmuis
Ree
Rosse woelmuis
Steenmarter
Tweekleurige bosspitsmuis
Veldmuis
Veldspitsmuis
Vos
Waterspitsmuis
Wezel
Wild zwijn
Woelrat
Zoogdieren (marien)
Gewone zeehond
Grijze zeehond
Amfibieën
Alpenwatersalamander
Bruine kikker
Gewone pad
Kleine watersalamander
Meerkikker
Middelste groene kikker
Vinpootsalamander
Vuursalamander
Reptielen
Adder
Hazelworm
Levendbarende hagedis
Ringslang

Vissen
Beekdonderpad
Beekprik
Elrits
Europese rivierkreeft
Gestippelde alver
Grote modderkruiper
Kwabaal
 Vlinders
Aardbeivlinder
Bosparelmoervlinder
Bruin dikkopje
Bruine eikenpage
Donker pimpernelblauwtje ¹⁾
Duinparelmoervlinder
Gentiaanblauwtje
Groteparelmoervlinder
Grote vos
Grote vuurvlinder ¹⁾
Grote weerschijnvlinder
Iepenpage
Kleine heivlinder
Kleine ijsvogelvlinder
Kommavlinder
Pimpernelblauwtje ¹⁾
Sleedoorndpage
Spiegeldikkopje
Veenbesblauwtje
Veenbesparelmoervlinder
Veenhooibeestje
Veldparelmoervlinder
Zilveren maan
Libellen en waterjuffers
Beekrombout
Bosbeekjuffer
Donkere waterjuffer
Gevlekte glanslibel
Gewone bronlibel
Hoogveenglanslibel
Kempense heidelibel
Speerwaterjuffer
Kevers
Vliegend hert
Planten
Akkerboterbloem
Akkerdoornzaad
Akkerogentroost
Beklierde ogentroost
Berggamander
Bergnachtorchis

Blaasvaren
Blauw guichelheil
Bokkenorchis
Bosboterbloem
Bosdravik
Brave hendrik
Brede wolfsmelk
Breed wollegras
Bruinrode wespenorchis
Dennenorchis
Dreps
Echte gamander
Franjegentiaan
Geelgroene wespenorchis
Geplooid vrouwenmantel
Getande veldsla
Gevlekt zonneroosje
Glad biggenkruid
Gladde zegge
Groene nachtorchis
Groensteel
Groot spiegelklokje
Grote bosaardbei
Grote leeuwenklauw
Honingorchis
Kalkboterbloem
Kalketrip
Karthuizer anjer
Karwijselie
Kleine ereprijs
Kleine Schorseneer
Kleine wolfsmelk
Kluwenklokje
Knollathyrus
Knolspirea
Korensla
Kranskarwij
Kruiptijm
Lange zonnedauw
Liggende ereprijs
Moerasgamander
Muurbloem
Naakte lathyrus
Naaldenkervel
Pijlscheefkelk
Roggelelie
Rood peperboompje
Rozenkransje
Ruw parelzaad
Scherpkruid
Schubvaren
Schubzegge

Smalle raai
Spits havikskruid
Steenbraam
Stijve wolfsmelk
Stofzaad
Tengere distel
Tengere veldmuur
Trosgamander
Veenbloembies
Vliegenorchis
Vroege ereprijs
Wilde averuit
Wilde ridderspoor
Wilde weit
Wolfskers
Zandwolfsmelk
Zinkviooltje
Zweedse kornoelje
¹⁾ Deze soorten zijn ook EU beschermd en hadden dus niet op deze lijst mogen worden geplaatst. Vallen dus onder art 3.5

BIJLAGE E ONTHEFFING FLORA- EN FAUNAWET BELVÉDÈRE UIT 2014

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

Gemeente Maastricht
M. Pas
Postbus 1992
6201 BZ MAASTRICHT

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
ffwet@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187.toek.sg

Bijlagen
1

Bevestiging
Reg. nr. 2014-10027

Datum 3 maart 2014
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte mevrouw Pas,

Naar aanleiding van uw verzoek van 1 juli 2013 en de aanvullingen hierop van 10 oktober 2013, 23 oktober 2013, 24 oktober 2013, 1 november 2013, 13 november 2013 en 27 februari 2014, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2013/0187, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van hopen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das, gewone dwergvleermuis, hazelworm, levendbarende hagedis en de muurhagedis, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 voor wat betreft het verstoren van hopen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter, Alpenwatersalamander en de rugstreeppad.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project "Ontwikkelgebied Belvédère", gelegen in de gemeente Maastricht. Het project betreft de herontwikkeling van het gebied Belvédère. Daarnaast wordt een groenblauwe zone om het gebied ontwikkeld om bestaande natuurwaarden te versterken.

Hiervoor worden onder andere de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het slopen van bestaande bebouwing en het realiseren van nieuwbouw;
- Ontwikkeling van bedrijventerreinen en industrie;
- Het aanleggen van wegen en ecologische verbindingzones;
- Het (her)ontwikkelen van het groenblauwe raamwerk;
- De aanleg van een zonnekrachtcentrale;
- De aanleg van de tramverbinding tussen Maastricht en Vlaanderen.

Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikel 8 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de daslook (*Allium ursinum*), steenbreekvaren (*Asplenium trichomanes*), stengelomvattend havikskruid (*Hieracium amplexicaule*) en de wilde marjolein (*Origanum vulgare*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9 en 11 voor wat betreft exemplaren van de Alpenwatersalamander (*Triturus alpestris*), hazelworm (*Anguis fragilis*) en de muurhagedis (*Podarcis muralis*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de das (*Meles meles*), eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), steenmarter (*Martes foina*), steenuil (*Athene noctua*), kamsalamander (*Triturus cristatus*), levendbarende hagedis (*Lacerta vivipara*), rugstreeppad (*Bufo calamita*) en de vroedmeesterpad (*Alytes obstetricans*).

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De daslook, steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein zijn beschermde inheemse plantensoorten als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de Flora- en faunawet. De das, eekhoorn, gewone dwergvleermuis en de steenmarter zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet. De steenuil is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels is alleen ontheffing nodig indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Hieronder zal dit nader worden toegelicht. De Alpenwatersalamander, hazelworm, kamsalamander, levendbarende hagedis, muurhagedis, rugstreeppad en de vroedmeesterpad zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet. De gewone dwergvleermuis, kamsalamander, muurhagedis, rugstreeppad en de vroedmeesterpad zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. De das en de hazelworm zijn tevens opgenomen in bijlage 1, behorende bij het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten¹.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 8 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse plantensoorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Op grond van de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen, en nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

¹ Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (Stb. 2000, 525), laatstelijk gewijzigd bij Stb.2012, 615.

Voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen

Tot voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen als bedoeld in artikel 11 van de Flora- en faunawet worden locaties gerekend waarin zich kraamkolonies, paarverblijven, overwinteringsplaatsen en verblijven van groepen mannetjes bevinden, afhankelijk van de soort. Essentiële migratie- en vliegroutes en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijvoorbeeld holen, burchten) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Vogelnest

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlieders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Nesten van de steenuil vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd. Derhalve is, bij overtreding van de verbodsbepalingen, ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet met betrekking tot de vaste rust- of verblijfplaatsen van deze soort.

Afwijzing daslook

U heeft ontheffing aangevraagd voor de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor wat betreft het uitsteken en van de groeiplaats verwijderen van de daslook. Echter, uit de aanvullende stukken van 10 oktober 2013 blijkt dat de groeiplaatsen van de daslook worden ontzien. Hierdoor wordt voorkomen dat de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet overtreden worden voor wat betreft de daslook. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

Afwijzing steenuil, kamsalamander en vroedmeesterpad

U heeft ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft het beschadigen, vernielen en/of verstoren van nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenuil, kamsalamander en de vroedmeesterpad.

Echter, uit de aanvullende stukken van 10 oktober 2013 blijkt dat de steenuil, kamsalamander en vroedmeesterpad niet zijn aangetroffen in het plangebied en/of geen negatieve effecten ondervinden van de werkzaamheden. Het is niet aannemelijk dat er nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenuil, kamsalamander en de vroedmeesterpad beschadigd, vernield en/of verstoord zullen worden door de werkzaamheden. Hierdoor worden de verbodsbepalingen zoals genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet niet overtreden. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Afwijzing artikel 9 van de Flora- en faunawet

U heeft ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikel 9 van de Flora- en faunawet voor zover dit het vangen, bemachtigen en met het oog daarop opsporen van de Alpenwatersalamander, hazelworm en muurhagedis betreft. U heeft hiervoor echter geen ontheffing nodig, omdat het niet de bedoeling is deze soorten definitief aan de natuur te onttrekken, maar te verplaatsen binnen hun natuurlijke leefomgeving. Slechts als soorten niet binnen een redelijke termijn worden teruggeplaatst, heeft u ontheffing nodig van artikel 9 van de Flora- en faunawet. De zorgplicht uit artikel 2 van de Flora- en faunawet is wel van toepassing. Er worden door u maatregelen voorgesteld om de zorgplicht na te leven. Deze zijn in de ontheffing opgenomen onder 'Zorgplicht'.

Functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen eekhoorn

De verbodsbepalingen worden enkel overtreden als de door dit artikel beschermde voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen hun specifieke functie niet meer naar behoren kunnen vervullen. De functionaliteit van deze beschermde voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen gaat dan door het uitvoeren van de werkzaamheden achteruit of wordt (volledig) aangetast. De voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen kunnen hierdoor niet meer dezelfde functie aan de beschermde diersoorten bieden als voorheen. Onder bepaalde omstandigheden kan het zelfs zo zijn dat aantasting van een - op zich zelf niet beschermd - gebied deze functionaliteit van de beschermde voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats aantast en derhalve leidt tot overtreding van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet.

De eekhoorn is in het plangebied aangetroffen. De aanwezige populatie van de eekhoorn is zeer klein. Nesten van de eekhoorn zijn aangetroffen in een tuin van een woning. Aangrenzende begroeide terreindelen ten westen en ten zuiden van deze woning maken naar verwachting onderdeel uit van het leefgebied van de eekhoorn, waardoor nesten aanwezig kunnen zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de eekhoorn worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 48 en 49 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

Het primaire gebied met nestlocaties van de eekhoorn wordt niet aangetast. De eekhoorn bouwt daarnaast zelf nieuwe nestlocaties. Er zijn vaak meerdere nestlocaties in gebruik, waardoor de eekhoorn niet afhankelijk is van één specifieke nestlocatie. Bovendien worden foerageermogelijkheden versterkt door de aanplant van nootdragende struiken. De verwachting is dat voldoende functioneel leefgebied voorhanden blijft om te voorzien in nestlocaties en foerageergebied. Door de getroffen maatregelen wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet overtreden worden. Een ontheffing is dan ook niet nodig.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Conclusie eekhoorn

Dit houdt in dat het toegestaan is bovenstaande werkzaamheden zonder ontheffing uit te voeren, mits de in dit besluit genoemde maatregelen worden uitgevoerd.

Dit besluit geldt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen. Dit besluit geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in dit besluit zelf niet anders is aangegeven. U dient direct contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als beoordeeld bij dit besluit noodzakelijk zijn. Als u de maatregelen zoals genoemd in dit besluit niet uitvoert, heeft u (mogelijk) toch ontheffing van de Flora- en faunawet nodig.

Daarnaast wijs ik u erop dat als u afwijkt van de maatregelen zoals genoemd in dit besluit, zonder ontheffing of goedkeuring aan te vragen, u zeer waarschijnlijk in overtreding bent van de Flora- en faunawet. Ik kan dan door bestuursrechtelijke dwang toe te passen de strijdige situatie alsnog beëindigen. Dat kan betekenen dat een last onder dwangsom wordt opgelegd, of dat bestuursdwang wordt toegepast. Ook kunnen strafrechtelijke sancties worden opgelegd. Dit kan in uw geval betekenen dat de werkzaamheden ten behoeve van bovengenoemd project geheel of gedeeltelijk worden stilgelegd totdat weer wordt voldaan aan het bij of krachtens de Flora- en faunawet bepaalde.

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten.

Instandhouding van de soorten

Steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid, wilde marjolein

De steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein zijn in het plangebied aangetroffen. In het plangebied zijn van de steenbreekvaren een aantal waarnemingen bekend. Ook het stengelomvattend havikskruid komt voor, echter met grotere aantallen en een wijdere verspreiding dan de steenbreekvaren. In het plangebied zijn veel waarnemingen bekend van de wilde marjolein. De wilde marjolein komt onder andere voor op industrieterreinen, langs de spoorlijn en groeit veelvuldig tussen begroeiing in deelgebieden Lage Fronten en Hoge Fronten. Door de werkzaamheden kunnen groeiplaatsen van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein worden beschadigd of vernield.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 51 en 55 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Door de werkzaamheden zullen groeiplaatsen van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein worden beschadigd en vernield. De functionaliteit van de groeiplaatsen wordt dan ook niet gegarandeerd.

Waar mogelijk worden groeiplaatsen ontzien. Daar waar dit niet mogelijk is worden exemplaren van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein verplaatst. De steenbreekvaren en het stengelomvattend havikskruid kennen met name in het centrum van Maastricht een wijde verspreiding. De gunstige staat van instandhouding van de steenbreekvaren, stengelomvattend havikskruid en de wilde marjolein komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Das

De das is in het plangebied aangetroffen. Nabij de Belvédèreberg is een familieburcht aanwezig. Tevens is een burcht aanwezig in Steilrand zuid. Dit betreft een solitair levend mannetje. Binnen het plangebied zijn ook essentiële foerageergebieden en wissels vastgesteld. Deze zijn met name aanwezig in deelgebieden Steilrand noord en zuid en de Belvédèreberg. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 47 en 48 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

De werkzaamheden zullen een negatief effect hebben op de solitair levende das in Steilrand zuid. De betreffende burcht blijft behouden, maar het bestaande foerageergebied wordt versnipperd door de aanleg van Bosscherlaan-Noord en Zuid. Door de realisatie van een industrieterrein op de voormalige leemgroeve gaat foerageergebied van de das verloren. Dit geldt eveneens door realisatie van de zonnecellencentrale op de Belvédèreberg. Het foerageergebied ter hoogte van de voormalige leemgroeve maakt onderdeel uit van het primaire leefgebied van de das in de Steilrand. In beperkte mate wordt het verlies van dit foerageergebied gemitigeerd door de aanleg van bloemrijke graslanden aan weerszijden van de Steilrand. In het resterende leefgebied wordt het voedselaanbod verbeterd door de aanleg van bloemrijke graslanden, maar dit doet het verlies aan foerageergebied niet teniet. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das wordt dan ook niet gegarandeerd.

Door het realiseren van faunapassages blijven de versnipperde delen van het foerageergebied bereikbaar voor de das. De verwachting is dat de das voldoende opportunistisch is en er voldoende geschikt leefgebied beschikbaar blijft om het verlies aan leefgebied op te vangen. De gunstige staat van instandhouding van de das komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aangetroffen. Binnen het plangebied zijn 3 zomerverblijfplaatsen en 4 paarverblijven waargenomen bij de gasfabriek. Het is aannemelijk dat de verblijfplaatsen in de gasfabriek ook gebruikt worden als winterverblijfplaatsen. Het huidige groene raamwerk functioneert als foerageergebied en migratieroute voor de gewone dwergvleermuis. Aantasting van foerageergebieden en vliegroutes is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 19 tot en met 25 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Mitigatieplan vleermuizenverblijven Gasfabriek Belvédère" van 19 oktober 2012. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

De tijdelijke maatregelen zijn voldoende uitgewerkt om de functie van de paar- en zomerverblijven over te nemen, maar niet om de functie van een winterverblijf te vervullen.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

In het centrale deel van het plangebied, ter hoogte van Bosscherlaan-Zuid en PDV, Noorderbrug, gaat leefgebied van de gewone dwergvleermuis permanent verloren. Ook worden vliegroutes en het foerageergebied op diverse locaties doorsneden. Om versnippering te mitigeren worden hopovers gerealiseerd. Deze hopovers zullen in de beginfase echter minder goed functioneren, doordat de aan te planten bomen nog niet voldoende omvang hebben. Door het verlies van de winterverblijfplaats, het in mindere mate functioneren van de hopovers in de beginfase en het verlies aan foerageergebied, is de verwachting dat tijdelijk een aantasting van functionaliteit zal optreden.

Met de versterking van de huidige groenblauwe zone blijft een duurzame groenvoorziening gehandhaafd, tevens wordt uitwisseling met deelgebieden op termijn versterkt. De aantasting heeft geen betrekking op kraamkolonies of grote groepen dieren die op één plek overwinteren. De gunstige staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Steenmarter

De steenmarter is in het plangebied aangetroffen. Er zijn geen sporen of andere aanwijzingen van gebruik door de steenmarter aangetroffen in de gebouwen die gesloopt worden op het voormalige industrieterrein Bosscherveld. Wel is een verblijfplaats bekend van de steenmarter aan de Sandersweg. Deze verblijfplaats zal niet door de werkzaamheden verloren gaan. De in de omgeving aanwezige braakliggende terreinen, tuinen, groenvoorzieningen en deelgebied Steilrand zuid maken echter wel onderdeel uit van het leef- en foerageergebied van de steenmarter. Hier zullen naar verwachting ook andere dagrustplaatsen aanwezig zijn. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 54 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende.

De steenmarter maakt doorgaans gebruik van een netwerk aan verblijfplaatsen, zowel in groenvoorzieningen als in gebouwen. Het verlies van één verblijfplaats is door een opportunistische soort als de steenmarter goed op te vangen. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter wordt dan ook gegarandeerd.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Echter, ondanks deze maatregelen wordt door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter verstoord. Immers, de steenmarter wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de steenmarter derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de steenmarter wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

De gunstige staat van instandhouding van de steenmarter komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Alpenwatersalamander

De Alpenwatersalamander is in het plangebied aangetroffen. In het plangebied zijn met name waarnemingen bekend in Hoge en Lage Fronten. In Lage Fronten vindt voortplanting plaats in de vijver die daar in het verleden is aangelegd in de omgeving van de graffitimuur. Op Lage Fronten zijn mogelijke winterverblijfplaatsen van de Alpenwatersalamander aanwezig. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de Alpenwatersalamander worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 32 en 50, onder het kopje 'Reptielen', van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Er wordt een voortplantingswater aangelegd in de verbindingzone van Hoge Fronten naar het Steilrandpark in de vorm van een betonnen poel. De Alpenwatersalamander kan ook profiteren van de aanleg van mantelzoomvegetaties en struweel in het Steilrandpark. Ook is hier een opvang van regenwater voorzien, het is echter onduidelijk of dit als voortplantingswater kan fungeren. Vooraf zorgt u hiermee voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de Alpenwatersalamander.

Echter, ondanks deze maatregelen wordt door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de Alpenwatersalamander verstoord. Immers, de Alpenwatersalamander wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken.

Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de Alpenwatersalamander derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de Alpenwatersalamander wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

De gunstige staat van instandhouding van de Alpenwatersalamander komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Hazelworm

De hazelworm is in het plangebied aangetroffen. Belangrijke leefgebieden van de hazelworm bevinden zich in Hoge en Lage Fronten, Fort Willem en de Steilrand. Ook op het voormalig industrieterrein Bosscherveld zijn aanzienlijke aantallen van de hazelworm aangetroffen. De hazelworm is ook aanwezig bij spoorlijn Maastricht- Lanaken, oevers van de Zuid-Willemsvaart en emplacement Boschpoort. De hazelworm kent hierbij een diffuse verspreiding in het plangebied. De hazelworm maakt in het plangebied gebruik van bospercelen, struweel, spoor- en wegbermen, maar ook van verruigde percelen en tal van andere locaties waar de begroeiing beschutting biedt. Overwintering vindt in deze gebieden plaats in hopen, onder boomstronken, maar ook in vestingmuren of onder het grindbed. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de hazelworm worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 50 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Bij de realisatie van de aanlanding van de Noorderbrug wordt ter hoogte van het bestaande industrieterreinen secundair leefgebied van de hazelworm aangetast.

In Lage Fronten worden daarnaast door consolidatiewerkzaamheden winterverblijfplaatsen van de hazelworm aangetast. Door de aanleg van het wandelpad door Lage Fronten gaan verblijfplaatsen verloren ter hoogte van de bestaande spoorbaan. Over een deel van de spoorbaan komen stelconplaten te liggen voor het wandelpad. Tevens is sprake van aantasting van foerageergebied vanaf het infopunt tot aan de brug over klein bassin. De functionaliteit van de voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van de hazelworm wordt dan ook niet voldoende gegarandeerd.

Er worden diverse maatregelen uitgevoerd om bestaande leefgebieden te versterken of nieuw leefgebied voor de hazelworm aan te leggen zoals op Lage Fronten.

De verwachting is dat de hazelworm op korte termijn negatieve effecten zal ondervinden van het project, maar de hazelworm is bijzonder gebaat bij de faunapassages die worden aangelegd waardoor uitwisseling tussen nu geïsoleerde deelpopulaties mogelijk wordt gemaakt. Ook terreinen die nu niet of in beperkte mate worden gebruikt kunnen door de hazelworm worden bereikt. Dit versterkt de genendiversiteit van de aanwezige populaties en zorgt ervoor dat het duurzaam voortbestaan van de populatie hazelwormen in Maastricht is gegarandeerd. De gunstige staat van instandhouding van de hazelworm komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Levendbarende hagedis

De levendbarende hagedis is in het plangebied aangetroffen. De soort is uitsluitend aanwezig in de berm naast de spoorlijn Maastricht-Lanaken in de omgeving van de Belgische grens. Het lijkt hier te gaan om een zeer kleine geïsoleerde populatie. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de levendbarende hagedis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 50 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

De levendbarende hagedis heeft in de huidige situatie alleen verblijfplaatsen vlak langs het spoortracé. Het passeren van een trein kan met name in de beginfase een verstorend effect hebben op de levendbarende hagedis. Over een deel van de spoorbaan komen stelconplaten te liggen voor het wandelpad, waardoor een deel van het leefgebied verloren gaat. Tevens is sprake van aantasting van foerageergebied vanaf het infopunt tot aan de brug over klein bassin. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de levendbarende hagedis wordt dan ook niet gegarandeerd.

De verwachting is dat de levendbarende hagedis, met name in de beginfase van de ingebruikname van de tram, vluchtgedrag zal vertonen. De levendbarende hagedis leeft echter op tal van locaties in Nederland en in het buitenland langs het spoor. Het leefgebied langs het tramspoor zal na verloop van tijd weer geschikt zijn voor de levendbarende hagedis. Door het realiseren van verbindingen tussen verschillende deelgebieden binnen het plangebied kan de levendbarende hagedis bovendien gebruik gaan maken van andere gebieden. Het vegetatiebeheer in deze gebieden zal gericht zijn op reptielen. De populatie zal op deze manier kunnen groeien en minder kwetsbaar zijn.

De gunstige staat van instandhouding van de levendbarende hagedis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Muurhagedis

De muurhagedis is in het plangebied aangetroffen. Belangrijke leefgebieden van de muurhagedis bevinden zich in Hoge en Lage Fronten en spoorlijn Maastricht-Lanaken. Daarnaast is de muurhagedis in lagere aantallen aanwezig op het emplacement Boschpoort, diverse locaties op het bedrijventerrein Bosscherveld (Rubber Resources, Mondi, Thomas Regout, autosloop en de waterzuivering). Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de muurhagedis worden beschadigd, vernield en verstoord.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 50 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Behalve in Hoge Fronten, vinden in vrijwel alle leefgebieden van de muurhagedis werkzaamheden of activiteiten plaats. Ook in het primaire leefgebied Lage Fronten wordt door consolidatiewerkzaamheden van de muren het overgrote deel van de bestaande verblijfplaatsen tijdelijk buiten gebruik genomen. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de muurhagedis wordt dan ook niet gegarandeerd.

Er wordt nieuw leefgebied voor de muurhagedis gecreëerd op Lage Fronten (Ravelijn A), Fort Willem en Steilrandpark. Door consolidatie van de muren wordt voorkomen dat de muren instorten en voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de muurhagedis verloren gaan. Daarnaast geldt dat in de nieuwe situaties leefgebieden worden versterkt doordat zij met elkaar verbonden worden. Hierdoor zijn bestaande leefgebieden beter bereikbaar en kunnen ook potentiële leefgebieden worden bereikt die in de huidige situatie geïsoleerd liggen. Dit komt het duurzaam voortbestaan van de populatie van de muurhagedis in Maastricht ten goede.

De gunstige staat van instandhouding van de muurhagedis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Rugstreeppad

De rugstreeppad is in het plangebied aangetroffen. Binnen het plangebied is de rugstreeppad aangetroffen in de leemgroeve, het PDV terrein en op het terrein van de gasfabriek (grens deelgebieden Noorderbrug en Lage Fronten). Het is aannemelijk dat de soort in lage dichtheden voorkomt en lokaal in ondiepe plassen tot voortplanting kan komen. Door de werkzaamheden kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de rugstreeppad worden beschadigd, vernield en verstoord.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op de pagina's 32 en 50, onder het kopje 'Reptielen', van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Natuurtoets en Raamwerk Natuur voor Ruimtelijke Ontwikkelingen Belvédère" van 5 april 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Door vestiging van een industrieterrein op de voormalige leemgroeve verdwijnt leefgebied van de rugstreeppad. Dit geldt eveneens voor de aanleg van PDV en de sloop van de gasfabriek. De rugstreeppad is een echte pioniersoort, maar kan ook gedijen in een omgeving met laagbegroeide terreindelen met aanwezigheid van voortplantingswater en voldoende schuilmogelijkheden. Dergelijke terreindelen zijn ook voorzien binnen de groenblauwe zone, vaak samen met metselstenen muurtjes of schanskorven. Het opvangbekken voor regenwater in het Steilrandpark en de betonnen poel die gerealiseerd wordt in de verbindingzone van Fronten naar het Steilrandpark zullen potentieel voortplantingswater zijn voor de rugstreeppad. Vooraf zorgt u voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaats voor de aanwezige populatie van de rugstreeppad.

Echter, ondanks deze maatregelen wordt door het realiseren van de werkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de rugstreeppad verstoord. Immers, de rugstreeppad wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken. Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de rugstreeppad derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de rugstreeppad wel in de omgeving aanwezig blijft komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding.

De gunstige staat van instandhouding van de rugstreeppad komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Belang van de ingreep

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen: 'de bescherming van flora en fauna', 'de volksgezondheid of openbare veiligheid', 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' en 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Voor soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Habitatrichtlijn. Het door u aangevraagde belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Habitatrichtlijn. De aanvraag is daarom uitsluitend beoordeeld op grond van de belangen 'de bescherming van flora en fauna', 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' en 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'.

Een deel van het project betreft het versterken van het groenblauwe raamwerk binnen het plangebied. Binnen dit raamwerk worden bestaande natuurwaarden versterkt en worden verbindingen gerealiseerd, waardoor leefgebieden van beschermde diersoorten ontsnipperd worden. Doordat de populaties niet langer geïsoleerd zullen zijn nemen de overlevingskansen van deze populaties toe. De ontwikkelingen in het stedelijke deel van het gebied betreffen daarnaast het saneren van vervuilde bodem. De bodem is plaatselijk verontreinigd met zware metalen, PAK's en zwaardere fracties van minerale oliën. Voordat het terrein herontwikkeld kan worden wordt de bodem gesaneerd. Alle ontwikkelingen vinden plaats in het kader van de ruimtelijke plannen van de gemeente, welke vallen onder de Crisis- en herstelwet, omdat het een ontwikkeling betreft van de herstructurering van een werkgebied en de verwezenlijking van werken ten behoeve van de aanleg of wijziging van wegen. Gelet op het voorgaande en de onverminderde actualiteit van de naar voren gebrachte omstandigheden ben ik van oordeel dat de belangen 'de bescherming van flora en fauna', 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' en 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten' voldoende onderbouwd zijn om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis, hazelworm, muurhagedis en de rugstreeppad, die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, rechtvaardigen.

Andere bevredigende oplossing

Vanwege de resultaten in de diverse natuurwaardenonderzoeken van deelgebied Bosscherveld en vanwege de inpassing van het groene raamwerk (ten gunste van beschermde natuurwaarden) zijn veel bestemmingen (bedrijfsvoering, openbaar groen, wegen) binnen het plangebied gewijzigd naar natuurbestemming. Deze bestemmingswijzigingen komen voort uit de aanwezigheid van meerdere beschermde soorten planten en dieren en door de behoefte om een aangesloten netwerk te realiseren van optimaal geschikte natuurgebiedjes en stroken die met name voor reptielen geschikt gemaakt (of al zijn) dienen te worden.

De eerste ideeën voor de Noorderbrug waren om de nieuwe brug over de bestaande vestingwerken van de Lage Fronten te leggen, waarmee er een volledige schaduw zou zijn geworpen op alle beschikbare muren die nodig zijn om, in het kader van het groene raamwerk, te kunnen garanderen dat er een netwerk aan verblijfslocaties van de muurhagedis komt. Op basis van de ecologische waarden is daarvan afgezien. Daarnaast is door het gekozen brugtracé het aaneengesloten groenareaal vergroot. In het kader van de Noorderbrug is tevens gedacht om de Hoge en Lage fronten weer met elkaar te verbinden zodat onder meer de muurhagedis populaties uitwisseling vinden. Door de aanlanding van de brug verder richting het noorden te schuiven wordt meer dan afdoende ruimte gecreëerd om deze verbinding tot stand te brengen. In het groene raamwerk is dan ook voorzien in de meest maximale verbinding tussen beide gebieden. Voor de Tram (TVM) is een MER uitgevoerd waarin diverse afwegingen gemaakt zijn. Ook hierbij speelt ecologie (op basis van de aanwezigheid van diverse zwaar beschermde soorten) een van de pijlers voor het gekozen tracé. Dit heeft niet alleen te maken met het buitenstedelijke tracé, maar ook met het binnenstedelijke tracé. Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de gewone dwergvleermuis, hazelworm, muurhagedis en de rugstreeppad zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Zorgplicht

Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels

U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl. Om in te loggen heeft u uw gebruikerscode en wachtwoord nodig, voor de ondertekening een TAN-code. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
3 maart 2014

Onze referentie
aanvraagnummer
FF/75C/2013/0187

Bij het indienen van een digitaal bezwaarschrift vragen wij u naar een aantal gegevens uit deze brief. Maakt u schriftelijk bezwaar, vermeld in uw bezwaarschrift dan in ieder geval onze referentie en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt dit nummer in de rechter kantlijn in deze brief.

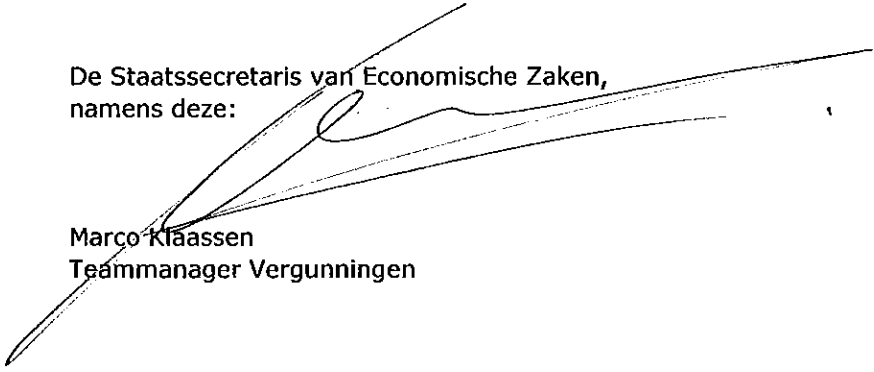
Op mijn.rvo.nl vindt u meer belangrijke informatie over het digitaal en schriftelijk indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief).

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen
Teammanager Vergunningen

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van mevrouw M. Pas
namens de gemeente Maastricht, op 1 juli 2013
en de aanvullingen hierop van 10 oktober 2013, 23 oktober 2013, 24 oktober, 1 november 2013,
13 november 2013 en 27 februari 2014,

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent de Staatssecretaris¹ van Economische Zaken hierbij aan:

Naam: Gemeente Maastricht

Adres: Mosae Forum 10

Postcode en woonplaats: 6211 DW MAASTRICHT

Ontheffing FF/75C/2013/0187 voor het tijdvak van: 3 maart 2014 tot en met 1 augustus 2018

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de steenbreekvaren (*Asplenium trichomanes*), stengelomvattend havikskruid (*Hieracium amplexicaule*) en de wilde marjolein (*Origanum vulgare*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de das (*Meles meles*), gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), hazelworm (*Anguis fragilis*), levendbarende hagedis (*Lacerta vivipara*) en de muurhagedis (*Podarcis muralis*), alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 voor wat betreft het verstoren van holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de steenmarter (*Martes foina*), Alpenwatersalamander (*Triturus alpestris*) en de rugstreeppad (*Bufo calamita*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project "Ontwikkelgebied Belvédère", in het stedelijk grensgebied gelegen aan de noordwestkant van de gemeente Maastricht, één en ander zoals is weergegeven in afbeelding 1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Generieke ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet Belvédère gebied Maastricht" van 24 juni 2013.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.

¹ Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuillevreiding tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

3. De gemeente Maastricht (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Rijksdienst voor Ondernemend Nederland indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te zenden.

Specifieke voorschriften

Planten

Verwijderen begroeiing – Wilde marjolein

7. Groeiplaatsen van de wilde marjolein op of in een directe omgeving van een werklocatie dienen te worden geïnventariseerd en gemarkeerd alvorens de werkzaamheden aanvangen.
8. De wilde marjolein dient tijdens werkzaamheden zo veel mogelijk te worden ontzien. Daar waar deze werkwijze niet mogelijk is, dient u exemplaren van de wilde marjolein zo veel mogelijk te verplaatsen en over te brengen naar geschikte groeiplaatsen in de directe omgeving. Wanneer groeiplaatsen worden aangetast die bestaan uit meer dan 20 individuen van de wilde marjolein, mag er, gezien de algemene verspreiding van de wilde marjolein in het plangebied, voor gekozen worden 50% van de aanwezige exemplaren van de wilde marjolein te verplanten en het restant als verloren te beschouwen.
9. De betreffende exemplaren dienen verplaatst te worden in de voorzomer of nazomer; buiten de (koude) winterperiode en buiten de meest warme en droge periode. Bij voorkeur dienen de betreffende exemplaren tijdens een vochtige tijdsperiode verplaatst te worden.
10. Te behouden groeiplaatsen dienen te worden afgeschermd van werkzaamheden en invloeden van werkzaamheden zoals eroderend zand en waterstagnatie.
11. Groeiplaatsen van de wilde marjolein dienen gerealiseerd en functioneel te zijn voordat grootschalige verplaatsing van planten plaatsvindt.

Sloopwerkzaamheden – Steenbreekvaren en stengelomvattend havikskruid

12. Groeiplaatsen van de steenbreekvaren en het stengelomvattend havikskruid op of in de directe omgeving van een werklocatie dienen te worden geïnventariseerd en gemarkeerd.
13. Planten van de steenbreekvaren en het stengelomvattend havikskruid dienen bij consolidatiewerkzaamheden aan muren in deelgebied Lage Fronten zo veel mogelijk te worden ontzien door voegen waarin deze groeien open te laten, zolang dit geen grote nadelige gevolgen heeft voor het duurzaam behoud van de muurconstructie op de desbetreffende locatie.
14. Bij sloopwerkzaamheden in deelgebied Noorderbrug dienen planten met hun groeiplaats (uitzagen muurdeel) te worden verwijderd en te worden verplaatst naar of ingemetseld in een geschikte locatie in de omgeving. Bij dit laatste dient een kalkhoudend mortel te worden gebruikt. Dit geldt eveneens voor consolidatiewerkzaamheden aan muren op Lage Fronten.

Zoogdieren

Das

15. U dient tijdens de kwetsbare voortplantingsperiode geen activiteiten of werkzaamheden uit te voeren binnen een straal van 20 meter vanaf de dichtstbijzijnde toegang tot een dassenburcht. Deze periode loopt van december tot en met juni. Deze periode kan eerder en later beginnen of eindigen en is afhankelijk van de lokale klimatologische en meteorologische omstandigheden voor en tijdens de werkzaamheden. Een deskundige² op het gebied van de das dient de exacte periode van voortplanting aan te geven.
16. U dient tussen zonsondergang (maar nooit later dan 19.00 uur) en zonsopgang geen activiteiten of werkzaamheden uit te voeren binnen een straal van 200 meter van de dichtstbijzijnde toegang tot de dassenburcht.
17. De bosstrook ten westen van de voormalige leemgroeve dient te worden verbreed door aanplant van bomen/struiken tot een breedte van minimaal 25m. Dit dient te worden gerealiseerd voordat werkzaamheden op de voormalige leemgroeve aanvangen.
18. U dient het optimaliseren of uitbreiden van bestaand foerageergebied bij deelgebied Steilrand Zuid en de Belvédèreberg door ontwikkeling van bloemrijk grasland, aanplant van hagen, noot- en vruchtdragende struiken, gerealiseerd te hebben alvorens bestaand foerageergebied wordt aangetast.
19. Bosscherlaan-Zuid dient aan de westzijde, ter hoogte van Steilrand Zuid, te worden voorzien van dassenrasters.
20. Dassenrasters en -tunnels dienen te worden aangelegd ter hoogte van spoorlijn – Brusselseweg, Belvédèreberg zuidwest – Bosscherlaan (Brusselseweg), Belvédèreberg zuid – Bosscherlaan (Brusselseweg). De aanleg dient te zijn gerealiseerd voordat werkzaamheden in het dassenleefgebied van het betreffende traject aanvangen en de huidige verbinding tussen leefgebieden wordt aangetast.
21. De zonnecellencentrale op de Belvédèreberg dient toegankelijk te blijven voor de das zodat dit foerageergebied nog ten dele benut kan worden.

Gewone dwergvleermuis – Bebouwing met vleermuizen

22. Panden dienen ongeschikt te worden gemaakt buiten de kwetsbare perioden. Dit betreffen de winterrustperiode en kraamperiode die respectievelijk lopen van november tot en met maart of half mei tot en met half juli. De kwetsbare perioden zijn afhankelijk van weersomstandigheden en kunnen langer dan wel korter zijn. Een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis dient de beste periode te bepalen om gebouwen ongeschikt te maken.
23. De werkzaamheden dienen bij voorkeur overdag plaats te vinden, zodat het gebruik van felle belichting gedurende de avondschemer niet voor verstoring van vleermuizen zorgt.

² Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

24. Bij aantasting van een kraam- en/of winterverblijf dienen in de directe omgeving (zo veel mogelijk binnen een straal van 100m van het oorspronkelijke verblijf) 4 alternatieve permanente voorzieningen te worden aangebracht die deze functie kunnen overnemen.
25. Ook voor de aantasting van zomer- of paarverblijven dienen permanente voorzieningen te worden aangebracht, maar hier mag ter overbrugging tijdelijk ook gewerkt worden met vleermuiskasten zoals hieronder weergegeven.
26. Permanente voorzieningen dienen een volledig actief seizoen, voorafgaand aan het jaar dat gesloopt gaat worden, gereed te zijn, zodat dieren de tijd krijgen deze nieuwe voorzieningen te ontdekken en inspecteren.
27. Voor de permanente voorzieningen zijn verschillende uitwerkingen gegeven in het voorstel van mitigerende maatregelen. De aanvrager dient in een nader uitgewerkt plan duidelijk te maken welke voorziening op welke locatie wordt gerealiseerd. In deze uitwerking dienen voorzieningen te zijn opgenomen die de functies die worden aangetast kunnen vervangen.
28. Wanneer voor het winterverblijf gekozen wordt voor de kazemat met gewelfkelder, dan dient inzichtelijk te zijn gemaakt in hoeverre deze locatie reeds functioneert als winterverblijf en of deze ook daadwerkelijk geschikt is voor deze soort. Het kan nodig zijn deze locatie nader te optimaliseren voor de gewone dwergvleermuis, maar dit is alleen toegestaan als dit niet ten koste gaat van andere vleermuissoorten.
29. De effectiviteit van vleermuisstenen als permanente vervanging van zomer- en paarverblijven is onvoldoende aangetoond. In plaats daarvan dienen per verblijfplaats permanente voorzieningen van minimaal 50 bij 80 cm te worden gecreëerd, die wat karakteristieken betreft zo veel mogelijk overeenkomen met de huidige verblijfplaatsen.
30. Bij zomer- en paarverblijven mag ter mitigatie tijdelijk gewerkt worden met vleermuiskasten. Hierbij geldt dat per aan te tasten verblijfplaats 4 kasten moeten worden opgehangen, zo veel mogelijk binnen 100m van het oorspronkelijke verblijf, op een daarvoor geschikte locatie.
31. Tussen het plaatsen van de kasten en het ongeschikt maken van de gebouwen dient minimaal 1 actief vleermuisseizoen te zitten om de dieren de kans te geven de tijdelijke kasten te vinden.

Gewone dwergvleermuis – groenvoorzieningen e.d.

32. De te doorsnijden vliegroutes dienen te worden gemitigeerd door middel van hopovers. Dit geldt voor de locaties:
 - Belvédèreberg ZW – Bosscherlaan
 - Belvédèreberg Z – Bosscherlaan
 - Steilrand N – Steilrand Z (mogelijk te vervallen)
 - Lage Fronten – Haven(kom)
33. De viaducten die de verbinding vormen tussen het Steilrandpark en Frontenpark, en tussen het Frontenpark en de spoorzone, dienen vrij te zijn van verlichting die verstorend kan werken op vleermuizen. Tevens dient begeleidende beplanting te worden aangebracht van en naar de viaducten.
34. Werkzaamheden die bestaande vliegroutes van vleermuizen aantasten en de realisatie van nieuwe verbindingen dienen zo veel mogelijk te worden uitgevoerd in de periode dat vleermuizen in winterrust zijn. Dit geldt eveneens voor werkzaamheden die foerageergebieden aantasten. De winterrustperiode loopt globaal van november tot en met maart. Deze periode is afhankelijk van weersomstandigheden en dient te zijner tijd te worden bepaald door een deskundige op het gebied van vleermuizen.
35. De huidige verbinding tussen Fort Willem en Steilrand Zuid (via zuidelijk deel bedrijventerrein Rondeel dient voor vleermuizen te worden gehandhaafd.
36. De groenvoorzieningen die worden aangeplant bij het Steilrandpark en Frontenpark dienen te worden gerealiseerd voordat primair foerageergebied van de gewone dwergvleermuis wordt aangetast.

37. Dit geldt eveneens voor de groenstructuren en de hopovers die worden gerealiseerd om de doorsnijding van bestaande vliegroutes te mitigeren.

Steenmarter

38. Bij gebruik van het pand door de steenmarter, zijn sloopactiviteiten niet toegestaan in de voortplantingsperiode die globaal loopt van maart tot en met juli. De perioden zijn afhankelijk van weersomstandigheden. Een deskundige op het gebied van de steenmarter dient de juiste periode om werkzaamheden uit te voeren te bepalen.
39. Te slopen panden met gebruik van de steenmarter kunnen ook ontoegankelijk worden gemaakt buiten de genoemde kwetsbare periode, waarna sloop op elk moment mogelijk is.
40. U dient voor de start van de sloopwerkzaamheden uit te (laten) sluiten dat de steenmarter aanwezig is in het te slopen gebouw. Indien de steenmarter aanwezig is, dient gewacht te worden met de werkzaamheden tot de steenmarter het gebouw verlaten heeft.

Reptielen en amfibieën

41. Op de volgende locaties dient leefgebied van de muurhagedis ingericht/geoptimaliseerd te worden:
- Realisatie van stapelmuurtjes op de Belvédèreberg;
 - Ontwikkeling van bloemrijk grasland ten noorden van de spoorlijn;
 - Aanleg stenig biotoop Frontenpark (Lage Fronten), zie ook hieronder onder 'Aanleg wandelpad';
 - In bestaande muren worden schuilmogelijkheden voor de muurhagedis behouden/gecreëerd en wordt een open plek in het bos gecreëerd met beschutting voor de muurhagedis bij Fort Willem;
 - Aanleg stenig biotoop over vrijwel gehele lengte Steilrandpark.
42. Op de volgende locaties dient leefgebied van de hazelworm ingericht/geoptimaliseerd te worden:
- Aanplant haag en stenig biotoop Belvédèreberg;
 - Ontwikkeling van bloemrijk grasland ten noorden van de spoorlijn;
 - Natuurontwikkeling Frontenpark met mantelzoomvegetaties en ruige grasbermen;
 - Ontwikkeling van meer openheid op Fort Willem om meer kruidenrijke vegetaties te ontwikkelen, aanleg van houtrillen en boomstammen;
 - Aanplant mantelzoomvegetatie en haagbeplanting Steilrandpark.
43. Op twee locaties in de groenblauwe zone, ter hoogte van de regenwateropvang in het Steilrandpark en de betonnen poel in de verbindingzone Frontenpark-Steilrandpark, dient optimale habitat te worden gecreëerd voor de Alpenwatersalamander en de rugstreeppad. Dit betekent de aanwezigheid van voortplantingswater met in de directe omgeving bos/struweel/hagen/ruigte en eveneens meer open habitat met mogelijkheden om te schuilen onder stenen of houtstronken en/of mogelijkheden voor graafactiviteiten.
44. Op de volgende locaties dienen verbindingen te worden gerealiseerd tussen bestaande en potentiële leefgebieden in de vorm van stenig biotoop (stapelmuurtjes, schanskorven etc.) onder viaducten op de trajecten:
- o Hoge en Lage Fronten
 - o Lage Fronten en Steilrand
 - o Lage Fronten en spoorzone
 - o Spoorlijn - Fort Willemweg (over de weg met betonbalk).
45. Voor reptielen en amfibieën dienen faunapassages te worden gerealiseerd op onderstaande trajecten. Deze bestaan grotendeels uit CAT-tunnels.
- o Hoge Fronten en Fort Willem (CAT-tunnel 1,5m breed 1m hoog)
 - o Fort Willem - Steilrand zuid (CAT-tunnel 1,5m breed 1m hoog)
 - o Steilrand Noord en Zuid (CAT-tunnel 1,5m breed 1m hoog)

- Belvédèreberg ZW – Bosscherlaan (CAT-tunnel 1,5m breed 1m hoog)
 - Belvédèreberg Z – Bosscherlaan (1,5m breed 1m hoog).
46. Nieuwe of geoptimaliseerde leefgebieden dienen gereed en functioneel te zijn voordat bestaande leefgebieden worden aangetast.
 47. Consolidatiewerkzaamheden dienen aan te vangen bij Ravelijn A.
 48. Consolidatiewerkzaamheden dienen muurhagedisvriendelijk te worden uitgevoerd, zoals dit ook in een eerder stadium op Hoge Fronten is gerealiseerd. Dit houdt in:
 - Bestaande holletjes en nissen worden zo veel mogelijk gehandhaafd;
 - U dient de huidige toegepaste voegmethode te handhaven.
 49. Pas nadat door middel van monitoring is vastgesteld dat de verplaatste groep dieren zich goed weet te handhaven in hun nieuwe leefgebied, kan een volgende traject worden opgepakt voor consolidatie.
 50. Bij het verplaatsen van groepen van de muurhagedis dient per te vrijmaken werkterrein een andere uitzetlocatie gekozen te worden, op een dusdanige wijze dat een ruimtelijke spreiding van de soort op Lage Fronten blijft gehandhaafd.
 51. Buiten de muurconstructie aanwezig geschikte habitat voor reptielen en amfibieën in de vorm van steenhopen, ruigtes, takkenhopen etcetera, dienen zo veel mogelijk intact te blijven zodat schuil- en foerageermogelijkheden blijven bestaan.
 52. De aanleg van het wandelpad dient plaats te vinden buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de muurhagedis. Deze periode loopt globaal van mei tot en met augustus en kan langer dan wel korter zijn afhankelijk van weersomstandigheden. De exacte te werken periode dient bepaald te worden door een deskundige op het gebied van de muurhagedis. Hierbij dient de minst versturende periode te worden gekozen. Dit kan per traject verschillend zijn.
 53. Aan de noordkant van de graffitimuur en het zuidelijk gelegen talud dienen aangepaste schanskorven met oude steenmaterialen uit het Belvédèregebied te worden geplaatst.
 54. Aan de bovenrand van de graffitimuur dienen over de gehele lengte, 2m van de rand, steenhopen te worden geplaatst. Tevens dient een steenhoop gerealiseerd te worden aansluitend op de schanskorf bij de noordkant van de graffitimuur. Deze steenhoop loopt vervolgens weer over naar de te behouden rails, welke geschikt leefgebied/migratieroute vormt voor reptielen.
 55. Emplacement B dient te worden opgeschoond en beheerd ten gunste van reptielen.
 56. Verspreid in het gebied dienen circa 6 steenhopen aangelegd te worden. Er dient eveneens een verbinding gelegd te worden met een steenhoop richting de Ravelijn A (aan te brengen op het huidige Mondt terrein).
 57. Naast deze zichtbare elementen dient onder de stelconplaten die het wandelpad vormen, een mengsel van verschillende grindsoorten aangebracht te worden die eveneens dienst kunnen gaan doen als verblijfslocatie voor de soorten (schuilplaats, overwintering, oversteeklocatie).
 58. Er dient een brugelement voor voetgangers over de Fort Willemweg, maar ook een element ernaast voor de reptielen als verbinding richting het noordelijk gelegen gebied, waar aansluiting komt met de bestaande leefmuren (RAVON muren).
 59. De spoorelementen die opgepakt moeten worden vanwege de aanlanding van de Noorderbrug dienen te worden verplaatst naar het huidige Borent-terrein. De aanleg ervan onder de Noorderbrug betekent ook hier een doorsteekmogelijkheid van de soort onder de brug door richting het noorden.
 60. Voor de ontwikkelingen in deelgebied PDV1 gelden de mitigerende maatregelen zoals die zijn verwoord in het advies van DLG behorende bij ontheffingsaanvraag 2013/0037a. Deze maatregelen hebben o.a. betrekking op het inrichten van een compensatiestrook en het handhaven van een deel van het bestaande leefgebied op het terrein van Thomas Regout, totdat de compensatiestrook voldoende functioneert voor de muurhagedis.

61. Hierop dient de planning, zoals weergegeven in het activiteitenplan, te worden aangepast: hierbij wordt uitgegaan van het handhaven van de tijdelijke voorzieningen tot en met 2014, terwijl de handhaving afhankelijk is van de monitoringsresultaten en blijkt dat deze strook voldoende functioneert voor de muurhagedis.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de volgende maatregelen in acht dient te nemen:

Zoogdieren

Eekhoorn

62. Kapwerkzaamheden dienen uitgevoerd te worden in de minst kwetsbare periode, buiten de voortplantingsperiode en winterperiode waarin de eekhoorn afhankelijk is van opgeslagen voedselvoorraden. Deze perioden lopen respectievelijk globaal van mei tot en met juni en december tot en met februari. De perioden zijn afhankelijk van weersomstandigheden, beschikbaar voedsel etc. Een deskundige op het gebied van de eekhoorn dient de juiste periode om werkzaamheden uit te voeren te bepalen.
63. Nesten van de eekhoorn dienen zo veel mogelijk gespaard te worden bij werkzaamheden, waarbij in ieder geval kap tot op maximaal 5 meter van boom met nest plaatsvindt en bomen om de nestboom heen blijven staan.
64. Wanneer dit niet mogelijk is, dient gewacht te worden totdat de verblijfplaats verlaten is alvorens deze te vernietigen. Dit is in incidentele gevallen toegestaan.

Gewone dwergvleermuis

65. Direct voorafgaand aan de sloop dient vastgesteld te worden dat er geen vleermuizen meer in het pand aanwezig zijn.
66. Indien er nog exemplaren van de gewone dwergvleermuis nog aanwezig zijn dienen verdere maatregelen getroffen te worden om verblijfplaats te ontmoedigen. Nadat is vastgesteld dat er geen dieren meer aanwezig zijn kan het pand worden gesloopt of verder ongeschikt worden gemaakt.
67. U dient het slopen van de panden zorgvuldig uit te voeren. Het gefaseerd strippen van de buitenzijde van het pand is hier onderdeel van.
68. Het vroegtijdig inpandig slopen van gebouwen (verwijderen asbest, leidingen, isolatie, metaal, hout etc.) dient voorkomen te worden om onvoorziene verstoring te vermijden.

Steenmarter

69. De te slopen panden dienen voorafgaand aan sloopactiviteiten te worden gecontroleerd op verblijfsactiviteiten van de steenmarter.
70. Indien deze worden aangetroffen dienen maatregelen getroffen te worden om het pand ontoegankelijk te maken voor deze soort.

Reptielen en amfibieën

71. Werklocaties met potentiële habitat voor reptielen en/of amfibieën dienen voorafgaand aan uitvoering van werkzaamheden te worden gecontroleerd op aanwezigheid van reptielen en amfibieën.
72. Bij aanwezigheid dienen dieren te worden weggevangen en verplaatst. Het werkterrein dient ontoegankelijk te worden gemaakt voor aangetroffen soorten, zodat dieren niet (opnieuw) het werkterrein betreden, waarna verschillende technieken kunnen worden toegepast om soorten af te vangen. Gevangen dieren dienen direct te worden overgeplaatst naar geschikte habitat in de directe omgeving, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.

73. Dieren dienen te worden verplaatst naar geschikt leefgebied in de omgeving waarbij uitwisseling met andere leefgebieden mogelijk is. Tevens dient gelet te worden op de draagkracht van het gebied voor de betreffende soort. Het is niet toegestaan deze draagkracht te overschrijden.
74. Aanvullend dienen dieren te worden weggevangen en andere passende maatregelen te worden getroffen wanneer dieren tijdens werkzaamheden nog aanwezig blijken te zijn.
75. Nadat met vangactiviteiten geen dieren meer worden gevangen kunnen terreinen bouwrijp worden gemaakt. Ook tijdens deze werkzaamheden dient controle plaats te vinden op eventueel nog aanwezige reptielen en amfibieën.
76. Het grootschalig vangen en verplaatsen van de muurhagedis in Lage Fronten is niet toegestaan. Consolidatiewerkzaamheden dienen gefaseerd te worden uitgevoerd. Er dient een kleinschalige werkwijze gehanteerd te worden waarbij voldoende alternatief leefgebied voor de muurhagedis in de directe omgeving aanwezig is. De werkwijze dient zodanig gekozen te worden, dat verontrusting van de muurhagedis en verstoring van verblijfplaatsen zo veel mogelijk worden geminimaliseerd. De werkwijze dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol dat voorafgaand aan de uitvoering, maar uiterlijk 31 december 2014, ter goedkeuring dient te worden voorgelegd aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
77. Het vrij maken van een stuk muur voor de muurhagedis dient uitgevoerd te worden buiten de kwetsbare winterrustperiode en buiten de kwetsbare voortplantingsperiode. Derhalve kan dit het beste worden uitgevoerd in de maanden maart/april wanneer de muurhagedis na overwintering weer actief wordt. Ook voor de Alpenwatersalamander geldt de winterrustperiode als kwetsbare periode bij consolidatiewerkzaamheden.
78. Voorafgaand aan consolidatiewerkzaamheden dient het werkterrein ontoegankelijk te worden gemaakt voor de muurhagedis. Aanwezige exemplaren van de muurhagedis dienen te worden weggevangen en verplaatst naar een voor deze soort geschikte, zongeëxponeerde muurlocatie in Lage Fronten waar reeds consolidatie is uitgevoerd. Hierdoor is geen sprake van reeds bezette territoria en hoeven de betreffende exemplaren niet in een later stadium nog eens te worden verplaatst. Tijdens deze vangactiviteiten dienen ook eventueel aanwezige exemplaren van de Alpenwatersalamander te worden afgevangen en verplaatst naar geschikt leefgebied binnen Lage Fronten, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
79. Mocht het constructietechnisch noodzakelijk zijn bestaande hopen of nissen te dichten, dan dient u dit uit te voeren wanneer de muurhagedis actief is om te voorkomen dat eventueel nog aanwezige dieren worden ingesloten.
80. Op trajecten met habitat van de muurhagedis, waar de snelheid van de tram hoger ligt dan 60 km per uur, dienen maatregelen te worden getroffen om de wegzuigende werking te voorkomen.

Monitoring

81. In deelgebieden waar werkzaamheden zullen worden uitgevoerd en mitigerende maatregelen worden getroffen of in deelgebieden waar mitigerende maatregelen worden getroffen ter verzachting van negatieve effecten elders, dienen aanwezige beschermde soorten elke 3 jaar te worden geïnventariseerd. Hierbij dient ook de effectiviteit van getroffen voorzieningen ter mitigatie van negatieve effecten op deze soorten in beeld te worden gebracht.
82. Ter goedkeuring dient 3-jaarlijks, beginnend in 2017, een rapportage van het monitoringsonderzoek naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te worden verzonden. In dit verslag dienen in ieder geval te zijn opgenomen een beschrijving van de wijze van monitoring (data en methodiek), de bevindingen van het monitoringsonderzoek (incl. ten aanzien van de resultante van het waardevrij maken van het werkgebied) en de voortgang van de algehele werkzaamheden (w.o. werkplanning).

83. Indien uit de monitoring blijkt dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn, dan dient hiertoe in overleg met relevante specialisten een nadere uitwerking ('Plan van Aanpak') plaats te vinden en dient, voor zover significant wordt afgeweken van de voorwaarden uit onderhavige ontheffing, zo spoedig mogelijk een wijzigingsvoorstel aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland ter goedkeuring te worden aangeboden. Hiertoe kan uiteraard worden afgeweken van voorgenoemde periodiek.

Beheer

84. De aanvrager dient de wijze waarop de verschillende deelgebieden in de groenblauwe zone beheerd gaan worden te omschrijven in een beheerplan. Het beheerplan dient er op toe te zien dat de habitats van de hier aangevraagde kwetsbare soorten worden behouden, geoptimaliseerd of gecreëerd – afhankelijk van het gestelde in dit advies. Hierbij dient ook aandacht te worden besteed aan het beheer van ontsnipperende voorzieningen (faunapassages, rasters, hopovers etc).

1. Het Beheerplan dient ook in te gaan op percelen buiten de groenblauwe zone met daarop een mitigatietaakstelling.
2. De aanvrager dient het betreffende beheerplan uiterlijk 31 december 2014 ter acceptatie aan de Rijksdienst van Ondernemend Nederland aan te bieden.

Overige voorschriften

85. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de verleende soorten.

86. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.

87. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

88. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

89. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 3 maart 2014

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Marco Klaassen
Teammanager Vergunningen

Meldingsformulier start werkzaamheden

Ontheffing Flora- en faunawet, artikel 75, lid 5 en lid 6, onderdeel c

Gegevens verleende ontheffing

Aanvraagnummer FF/75C/2013/0187
Project Ontwikkелgebied Belvédère
Ontheffingsperiode 3 maart 2014 tot en met 1 augustus 2018
Naam ontheffinghouder Gemeente Maastricht
Adres mevrouw M. Pas
Mosae Forum 10
Woonplaats 6211 DW MAASTRICHT

Gegevens werkzaamheden

Contactpersoon uitvoering werkzaamheden
Telefoonnummer (vast)
Telefoonnummer (mobiel)
Locatie(s) werkzaamheden
.....
.....
.....
Datum start werkzaamheden
Overzicht planning werkzaamheden
.....
.....
.....
.....
.....
.....

***Dit formulier dient zodra de aanvang van de werkzaamheden bekend is
te worden ingediend bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland!***

Retouradres

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland
Postbus 19530
2500 CM Den Haag
Fax: 070-3786139
Email : ffwet@rvo.nl

BIJLAGE F CONCEPT ONTHEFFING ONTWIKKELINGSGEBIED BELVEDERE MAASTRICHT

Besluit van Gedeputeerde Staten van Limburg

Wijziging Ontheffing Wet natuurbescherming

art. 3.5, eerste, tweede en vierde lid jo. art. 3.6, tweede lid , van de Wnb

Ontwikkelingsgebied Belvédère te Maastricht

Zaaknummer: **2017-20317320**

Kenmerk: <gemeente> d.d.<datum b.v. 17 januari 2011>.
Verzonden:

INHOUDSOPGAVE

1.	Besluit	3
1.1.	Afschriften.....	4
1.2.	Rechtsbescherming.....	4
1.3.	Inwerkingtreding	4
2.	Voorschriften	5
3.	Procedure	13
3.1.	Aanvraag	13
3.2.	Bevoegd gezag.....	13
3.3.	Vorbereidingsprocedure	14
4.	Overwegingen	15
4.1.	Omschrijving aanvraag: wijzigingen op verzoek	15
4.2.	Beoordeling wijzigingen op verzoek	17
4.3.	Ambtshalve wijzigingen	18
4.4.	Zorgplicht	18

1. Besluit

Gedeputeerde Staten van Limburg hebben op 14 juni 2017 een aanvraag ontvangen van dhr G.E.M.M. Bartholomée, directeur Belvédère WOM BV., om wijziging van voorschriften in de bij besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken op 3 maart 2014, kenmerk: FF/75c/2013/0187, aan de gemeente Maastricht verleende ontheffing op grond van artikel 75, derde lid, van de Flora- en faunawet. De aanvraag is geregistreerd onder zaaknummer 2017-203173.

Gedeputeerde Staten van Limburg besluiten, mede gelet op de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 Wnb en gelet op de overwegingen die zijn opgenomen in dit besluit, de 'gelet op artikel 75, derde lid, van de Flora- en faunawet bij besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken op 3 maart 2014 (kenmerk: FF/75C/2013/0187) aan de gemeente Maastricht verleende ontheffing' als volgt te wijzigen:

1. dat de aan de ontheffing van 3 maart 2014 (kenmerk: FF/75C/2013/0187) verbonden voorschriften 3, 20, 41, 45, 82, 83, 84, tweede lid en 89 worden gewijzigd zoals vermeld in hoofdstuk 2 van dit besluit;
2. dat de geldigheidsduur van de ontheffing van 3 maart 2014 (kenmerk: FF/75C/2013/0187) voor de schadelijke activiteiten wordt verlengd voor de periode tot en met 31 januari 2023;
3. dat de voorschriften aangaande mitigerende en compenserende maatregelen van kracht blijven totdat deze zijn gerealiseerd (ook na afloop van de onder **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** genoemde periode);
4. dat de aanvraag en de bijbehorende stukken ontvangen op 14 juni 2017 deel uitmaken van deze ontheffing, behoudens en voor zover daarvan bij dit besluit niet wordt afgeweken.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

drs. M.G.P.I. Arts
Kwartiermaker Vergunningen
Toezicht en Handhaving (VTH)

1.1. Afschriften

Dit besluit is verzonden aan:

- College van Burgemeester en wethouders van de gemeente Maastricht, Postbus 1992, 6201 BZ, MAASTRICHT.

Een afschrift van dit besluit is verzonden aan:

- Belvédère Wijkontwikkelingsmaatschappij B.V., t.a.v. dhr G.E.M.M. Bartholomé, directeur Belvédère WOM BV, Postbus 68, 6200 AB, MAASTRICHT;
- Belvédère Wijkontwikkelingsmaatschappij B.V, t.a.v. Mevr. M. Pas, Postbus 68, 6200 AB, MAASTRICHT;
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, t.a.v. M. van Beek, Team Vergunningen Natuur, Postbus 19530, 2500 CM, DEN HAAG;
- Ecolybrum Ecologisch onderzoek en advies, t.a.v. dhr. M. Coenen, Tulpstraat 15, 6002 WS, WEERT;

1.2. Rechtsbescherming

Als dit besluit uw belang rechtstreeks raakt en u het met de inhoud van dit besluit niet eens bent, kunt u bezwaar maken. U moet dan binnen zes weken na de dag waarop dit besluit is verzonden een bezwaarschrift indienen. Gedurende deze termijn liggen het besluit en de bijbehorende stukken, na telefonische afspraak via +31 43 389 76 49, ter inzage in het Gouvernement aan de Limburglaan 10 te Maastricht. Op deze procedure is de Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing.

Het bezwaarschrift dient te worden ondertekend en bevat ten minste:

- a. de naam en het adres van de indiener;
- b. de datum;
- c. een omschrijving van het besluit waartegen het beroep is gericht, en;
- d. de redenen van het bezwaar (motivering).

Het bezwaarschrift dient te worden gericht aan:

Gedeputeerde Staten van Limburg
Cluster Juridische Zaken en Inkoop, team Rechtsbescherming
Postbus 5700
6202 MA Maastricht.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar www.limburg.nl. Klik vervolgens op “e-Loket”.

Het indienen van een bezwaarschrift heeft geen schorsende werking. Als u een bezwaarschrift heeft ingediend, dan kunt u tevens een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening indienen bij de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Limburg, sector Bestuursrecht, Postbus 950, 6040 AZ Roermond.

U kunt ook digitaal een verzoek indienen bij genoemde rechtbank via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Raadpleeg de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

1.3. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking na toezending of uitreiking aan de belanghebbende(n) tot wie het besluit is gericht, onder wie begrepen de aanvrager.

Indien de voorzieningenrechter positief beslist op een verzoek tot het treffen van een voorlopige voorziening als bedoeld in artikel 8:81 van de Awb, wordt de werking van het onderhavige besluit geschorst.

2. Voorschriften

Voor onderstaande voorschriften is gebruik gemaakt van de voorschriften verbonden aan de aan de gemeente Maastricht verleende ontheffing op grond van artikel 75, derde lid, van de Flora- en faunawet bij besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken op 3 maart 2014, kenmerk: FF/75c/2013/0187. Ten opzichte van die voorschriften verbonden aan de ontheffing verleend aan de gemeente Maastricht bij besluit op 3 maart 2014 van de Staatssecretaris van Economische Zaken, kenmerk: FF/75c/2013/0187, zijn wijzigingen doorgevoerd. Hieronder zijn de vervangen voorschriften opgenomen. Voor de leesbaarheid is de nieuwe tekst onderstreept en is de verwijderde tekst verkleind tussen haakjes achter “*verwijderd*”.

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend; zie voor de “hierboven genoemde” soorten en beschreven verboden handelingen de aan de gemeente Maastricht verleende ontheffing op grond van artikel 75, derde lid, van de Flora- en faunawet bij besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken op 3 maart 2014, kenmerk: FF/75c/2013/0187.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De gemeente Maastricht (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met (*verwijderd: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland*) de provincie Limburg indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Rijksdienst voor Ondernemend Nederland te zenden.

Specifieke voorschriften

Planten

Verwijderen begroeiing - Wilde marjolein

7. Groeiplaatsen van de wilde marjolein op of in een directe omgeving van een werklocatie dienen te worden geïnventariseerd en gemarkeerd alvorens de werkzaamheden aanvangen.
8. De wilde marjolein dient tijdens werkzaamheden zo veel mogelijk te worden ontzien. Daar waar deze werkwijze niet mogelijk is, dient u exemplaren van de wilde marjolein zo veel mogelijk te verplaatsen en over te brengen naar geschikte groeiplaatsen in de directe omgeving. Wanneer groeiplaatsen worden aangetast die bestaan uit meer dan 20 individuen van de wilde marjolein, mag er, gezien de algemene verspreiding van de wilde marjolein in het plangebied, voor gekozen worden 50% van de aanwezige exemplaren van de wilde marjolein te verplanten en het restant als verloren te beschouwen.
9. De betreffende exemplaren dienen verplaatst te worden in de voorzomer of nazomer; buiten de (koude) winterperiode en buiten de meest warme en droge periode. Bij voorkeur dienen de betreffende exemplaren tijdens een vochtige tijdsperiode verplaatst te worden.
10. Te behouden groeiplaatsen dienen te worden afgeschermd van werkzaamheden en invloeden van werkzaamheden zoals eroderend zand en waterstagnatie.
11. Groeiplaatsen van de wilde marjolein dienen gerealiseerd en functioneel te zijn voordat grootschalige verplaatsing van planten plaatsvindt.

Sloopwerkzaamheden - Steenbreekvaren en stengelomvattend havikskruid

12. Groeiplaatsen van de steenbreekvaren en het stengelomvattend havikskruid op of in de directe omgeving van een werklocatie dienen te worden geïnventariseerd en gemarkeerd.
13. Planten van de steenbreekvaren en het stengelomvattend havikskruid dienen bij consolidatiewerkzaamheden aan muren in deelgebied Lage Fronten zo veel mogelijk te worden ontzien door voegen waarin deze groeien open te laten, zolang dit geen grote nadelige gevolgen heeft voor het duurzaam behoud van de muurconstructie op de desbetreffende locatie.
14. Bij sloopwerkzaamheden in deelgebied Noorderbrug dienen planten met hun groeiplaats (uitzagen muurdeel) te worden verwijderd en te worden verplaatst naar of ingemetseld in een geschikte locatie in de omgeving. Bij dit laatste dient een kalkhoudend mortel te worden gebruikt. Dit geldt eveneens voor consolidatiewerkzaamheden aan muren op Lage Fronten.

Zoogdieren

Das

15. U dient tijdens de kwetsbare voortplantingsperiode geen activiteiten of werkzaamheden uit te voeren binnen een straal van 20 meter vanaf de dichtstbijzijnde toegang tot een dassenburcht. Deze periode loopt van december tot en met juni. Deze periode kan eerder en later beginnen of eindigen en is afhankelijk van de lokale klimatologische en meteorologische omstandigheden voor en tijdens de werkzaamheden. Een deskundige op het gebied van de das dient de exacte periode van voortplanting aan te geven.

(verwijderd: 2 Het Ministerie van Economische Zaken verstaat) De provincie Limburg verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
 - op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
 - als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
 - zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
 - zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.
16. U dient tussen zonsondergang (maar nooit later dan 19.00 uur) en zonsopgang geen activiteiten of werkzaamheden uit te voeren binnen een straal van 200 meter van de dichtstbijzijnde toegang tot de dassenburcht,
 17. De bosstrook ten westen van de voormalige leemgroeve dient te worden verbreed door aanplant van bomen/struiken tot een breedte van minimaal 25m. Dit dient te worden gerealiseerd voordat werkzaamheden op de voormalige leemgroeve aanvangen.
 18. U dient het optimaliseren of uitbreiden van bestaand foerageergebied bij deelgebied Steilrand Zuid en de Belvédèreberg door ontwikkeling van bloemrijk grasland, aanplant van hagen, noot- en vruchtdragende struiken, gerealiseerd te hebben alvorens bestaand foerageergebied wordt aangetast.
 19. Bosscherlaan-Zuid dient aan de westzijde, ter hoogte van Steilrand Zuid, te worden voorzien van dassenrasters.
 20. Voor het kruisen van de Brusselseweg dient langs het spoor over de spoorbrug een veilige oversteek te worden gerealiseerd. Dassenrasters en -tunnels dienen te worden aangelegd ter hoogte van (verwijderd: spoorlijn - Brusselseweg,) Belvédèreberg zuidwest - Bosscherlaan (Brusselseweg), Belvédèreberg zuid – Bosscherlaan (Brusselseweg). De aanleg dient te zijn gerealiseerd voordat werkzaamheden in het

dassenleefgebied van het betreffende traject aanvangen en de huidige verbinding tussen leefgebieden wordt aangetast.

21. De zonnecellencentrale op de Belvédèreberg dient toegankelijk te blijven voor de das zodat dit foerageergebied nog ten dele benut kan worden.

Gewone dwergvleermuis - Bebouwing met vleermuizen

22. Panden dienen ongeschikt te worden gemaakt buiten de kwetsbare perioden. Dit betreffen de winterrustperiode en kraamperiode die respectievelijk lopen van november tot en met maart of half mei tot en met half juli. De kwetsbare perioden zijn afhankelijk van weersomstandigheden en kunnen langer dan wel korter zijn. Een deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis dient de beste periode te bepalen om gebouwen ongeschikt te maken.
23. De werkzaamheden dienen bij voorkeur overdag plaats te vinden, zodat het gebruik van felle belichting gedurende de avondschemer niet voor verstoring van vleermuizen zorgt.
24. Bij aantasting van een kraam- en/of winterverblijf dienen in de directe omgeving (zo veel mogelijk binnen een straal van 100 m van het oorspronkelijke verblijf) 4 alternatieve permanente voorzieningen te worden aangebracht die deze functie kunnen overnemen.
25. Ook voor de aantasting van zomer- of paarverblijven dienen permanente voorzieningen te worden aangebracht, maar hier mag ter overbrugging tijdelijk ook gewerkt worden met vleermuiskasten zoals hieronder weergegeven.
26. Permanente voorzieningen dienen een volledig actief seizoen, voorafgaand aan het jaar dat gesloopt gaat worden, gereed te zijn, zodat dieren de tijd krijgen deze nieuwe voorzieningen te ontdekken en inspecteren.
27. Voor de permanente voorzieningen zijn verschillende uitwerkingen gegeven in het voorstel van mitigerende maatregelen. De aanvrager dient in een nader uitgewerkt plan duidelijk te maken welke voorziening op welke locatie wordt gerealiseerd. In deze uitwerking dienen voorzieningen te zijn opgenomen die de functies die worden aangetast kunnen vervangen.
28. Wanneer voor het winterverblijf gekozen wordt voor de kazemat met gewelfkelder, dan dient inzichtelijk te zijn gemaakt in hoeverre deze locatie reeds functioneert als winterverblijf en of deze ook daadwerkelijk geschikt is voor deze soort. Het kan nodig zijn deze locatie nader te optimaliseren voor de gewone dwergvleermuis, maar dit is alleen toegestaan als dit niet ten koste gaat van andere vleermuissoorten.
29. De effectiviteit van vleermuisstenen als permanente vervanging van zomer- en paarverblijven is onvoldoende aangetoond. In plaats daarvan dienen per verblijfplaats permanente voorzieningen van minimaal 50 bij 80 cm te worden gecreëerd, die wat karakteristieken betreft zo veel mogelijk overeenkomen met de huidige verblijfplaatsen.
30. Bij zomer- en paarverblijven mag ter mitigatie tijdelijk gewerkt worden met vleermuiskasten. Hierbij geldt dat per aan te tasten verblijfplaats 4 kasten moeten worden opgehangen, zo veel mogelijk binnen 100 m van het oorspronkelijke verblijf, op een daarvoor geschikte locatie.
31. Tussen het plaatsen van de kasten en het ongeschikt maken van de gebouwen dient minimaal 1 actief vleermuisseizoen te zitten om de dieren de kans te geven de tijdelijke kasten te vinden.

Gewone dwergvleermuis - groenvoorzieningen e.d.

32. De te doorsnijden vliegroutes dienen te worden gemitigeerd door middel van hopovers. Dit geldt voor de locaties:
 - Belvédèreberg ZW Bosscherlaan
 - Belvédèreberg Z - Bosscherlaan
 - Steilrand N - Steilrand Z (mogelijk te vervallen)
 - Lage Fronten - Haven(kom)
33. De viaducten die de verbinding vormen tussen het Steilrandpark en Frontenpark, en tussen het Frontenpark en de spoorzone, dienen vrij te zijn van verlichting die verstorend kan werken op vleermuizen. Tevens dient begeleidende beplanting te worden aangebracht van en naar de viaducten.

34. Werkzaamheden die bestaande vliegroutes van vleermuizen aantasten en de realisatie van nieuwe verbindingen dienen zo veel mogelijk te worden uitgevoerd in de periode dat vleermuizen in winterrust zijn. Dit geldt eveneens voor werkzaamheden die foerageergebieden aantasten. De winterrustperiode loopt globaal van november tot en met maart. Deze periode is afhankelijk van weersomstandigheden en dient te zijner tijd te worden bepaald door een deskundige op het gebied van vleermuizen.
35. De huidige verbinding tussen Fort Willem en Steilrand Zuid (via zuidelijk deel bedrijventerrein Rondeel dient voor vleermuizen te worden gehandhaafd.
36. De groenvoorzieningen die worden aangeplant bij het Steilrandpark en Frontenpark dienen te worden gerealiseerd voordat primair foerageergebied van de gewone dwergvleermuis wordt aangetast.
37. Dit geldt eveneens voor de groenstructuren en de hopovers die worden gerealiseerd om de doorsnijding van bestaande vliegroutes te mitigeren.

Steenmarter

38. Bij gebruik van het pand door de steenmarter, zijn sloopactiviteiten niet toegestaan in de voortplantingsperiode die globaal loopt van maart tot en met juli. De perioden zijn afhankelijk van weersomstandigheden. Een deskundige op het gebied van de steenmarter dient de juiste periode om werkzaamheden uit te voeren te bepalen.
39. Te slopen panden met gebruik van de steenmarter kunnen ook ontoegankelijk worden gemaakt buiten de genoemde kwetsbare periode, waarna sloop op elk moment mogelijk is.
40. U dient voor de start van de sloopwerkzaamheden uit te (laten) sluiten dat de steenmarter aanwezig is in het te slopen gebouw. Indien de steenmarter aanwezig is, dient gewacht te worden met de werkzaamheden tot de steenmarter het gebouw verlaten heeft.

Reptielen en amfibieën

41. Op de volgende locaties dient leefgebied van de muurhagedis ingericht/geoptimaliseerd te worden:

- Realisatie van stapelmuurtjes op de Belvédèreberg;
- Ontwikkeling van bloemrijk grasland ten noorden van de spoorlijn;
- Aanleg stenig biotoop Frontenpark (Lage Fronten), zie ook hieronder onder 'Aanleg wandelpad';
- In bestaande muren worden schuilmogelijkheden voor de muurhagedis behouden/gecreëerd en
- wordt een open plek in het bos gecreëerd met beschutting voor de muurhagedis bij Fort Willem;
- de bestaande hagedissenvoorziening langs het spoor tussen de Belvédèreberg en het Frontenpark dient als verbindingszone voor de muurhagedis te worden geoptimaliseerd conform
 - het rapport 'Ducot en Ecolybrum in opdracht WOM Belvédère B.V, 6 maart 2017, Op het spoor van de muurhagedis Optimalisatie leefgebied muurhagedis tramtraject Maastricht-Hasselt, Projectnummer 16-882, Rapportnummer 16-882RP001, 17 pagina's'

en

- de twee bijbehorende kaarten 'Ducot in opdracht Gemeente Maastricht, Ontwerp leefgebied muurhagedis, Maatregelen – blad 1 en Maatregelen - blad 2, 24-02-2017, 16-882-TK001-1 en 16-882-TK001-2 '

(verwijderd: - Aanleg stenig biotoop over vrijwel gehele lengte Steilrandpark.)

42. Op de volgende locaties dient leefgebied van de hazelworm ingericht/geoptimaliseerd te worden:
 - Aanplant haag en stenig biotoop Belvédèreberg;
 - Ontwikkeling van bloemrijk grasland ten noorden van de spoorlijn;
 - Natuurontwikkeling Frontenpark met mantelzoomvegetaties en ruige grasbermen;
 - Ontwikkeling van meer openheid op Fort Willem om meer kruidenrijke vegetaties te ontwikkelen,
 - aanleg van houtrillen en boomstammen;
 - Aanplant mantelzoomvegetatie en haagbeplanting Steilrandpark.
43. Op twee locaties in de groenblauwe zone, ter hoogte van de regenwateropvang in het Steilrandpark en de betonnen poel in de verbindingszone Frontenpark-Steilrandpark, dient optimale habitat te worden gecreëerd voor de Alpenwatersalamander en de rugstreeppad. Dit betekent de aanwezigheid van voortplantingswater met in de directe omgeving bos/struweel/hagen/ruigte en eveneens meer open habitat met mogelijkheden om te schuilen onder stenen of houtstronken en/of mogelijkheden voor

graafactiviteiten.

44. Op de volgende locaties dienen verbindingen te worden gerealiseerd tussen bestaande en potentiële leefgebieden in de vorm van stenig biotoop (stapelmuurtsjes, schanskorven etc.) onder viaducten op de trajecten:
 - o Hoge en Lage Fronten
 - o Lage Fronten en Steilrand
 - o Lage Fronten en spoorzone
 - o Spoorlijn- Fort Willemweg (over de weg met betonbalk).
45. Voor reptielen en amfibieën dienen faunapassages te worden gerealiseerd op onderstaande trajecten:
 - o Hoge Fronten en Fort Willem (herpetoduct 2 m hoog, 3 m breed)
 - o Steilrand Noord en Zuid (verbinding van 0,5 m breed en 0,5 m hoog, Aco goten Sr 400 G)
 - o Belvédèreberg ZW - Bosscherlaan (verbinding van 0,5 m breed en 0,5 m hoog, Aco goten Sr 400 G)
 - o Belvédèreberg Z - Bosscherlaan (verbinding van 0,5 m breed en 0,5 m hoog, Aco goten Sr 400 G)

(verwijderd:

Deze bestaan grotendeels uit CAT-tunnels,

 - o *Hoge Fronten en Fort Willem (CAT-tunnel 1,5 m breed 1 m hoog)*
 - o *Fort Willem - Steilrand zuid (CAT-tunnel 1,5 m breed 1 m hoog)*
 - o *Steilrand Noord en Zuid (CAT-tunnel 1,5 m breed 1 m hoog)*
 - o *Belvédèreberg ZW - Bosscherlaan (CAT-tunnel 1,5 m breed 1 m hoog)*
 - o *Belvédèreberg Z - Bosscherlaan (1,5m breed 1 m hoog).)*
46. Nieuwe of geoptimaliseerde leefgebieden dienen gereed en functioneel te zijn voordat bestaande leefgebieden worden aangetast.
47. Consolidatiewerkzaamheden dienen aan te vangen bij Ravelijn A.
48. Consolidatiewerkzaamheden dienen muurhagedisvriendelijk te worden uitgevoerd, zoals dit ook in een eerder stadium op Hoge Fronten is gerealiseerd. Dit houdt in:
 - o Bestaande holletjes en nissen worden zo veel mogelijk gehandhaafd;
 - o U dient de huidige toegepaste voegmethode te handhaven.
49. Pas nadat door middel van monitoring is vastgesteld dat de verplaatste groep dieren zich goed weet te handhaven in hun nieuwe leefgebied, kan een volgende traject worden opgepakt voor consolidatie.
50. Bij het verplaatsen van groepen van de muurhagedis dient per te vrijmaken werkterrein een andere uitzetlocatie gekozen te worden, op een dusdanige wijze dat een ruimtelijke spreiding van de soort op Lage Fronten blijft gehandhaafd.
51. Buiten de muurconstructie aanwezig geschikte habitat voor reptielen en amfibieën in de vorm van steenhopen, ruigtes, takkenhopen etcetera, dienen zo veel mogelijk intact te blijven zodat schuil- en foerageermogelijkheden blijven bestaan.
52. De aanleg van het wandelpad dient plaats te vinden buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van de muurhagedis. Deze periode loopt globaal van mei tot en met augustus en kan langer dan wel korter zijn afhankelijk van weersomstandigheden. De exacte te werken periode dient bepaald te worden door een deskundige op het gebied van de muurhagedis. Hierbij dient de minst versturende periode te worden gekozen. Dit kan per traject verschillend zijn.
53. Aan de noordkant van de graffitimuur en het zuidelijk gelegen talud dienen aangepaste schanskorven met oude steenmaterialen uit het Belvédèregebied te worden geplaatst.
54. Aan de bovenrand van de graffitimuur dienen over de gehele lengte, 2m van de rand, steenhopen te worden geplaatst. Tevens dient een steenhoop gerealiseerd te worden aansluitend op de schanskorf bij de noordkant van de graffitimuur. Deze steenhoop loopt vervolgens weer over naar de te behouden rails, welke geschikt leefgebied/migratieroute vormt voor reptielen.
55. Emplacement B dient te worden opgeschoond en beheerd ten gunste van reptielen.
56. Verspreid in het gebied dienen circa 6 steenhopen aangelegd te worden. Er dient eveneens een verbinding gelegd te worden met een steenhoop richting de Ravelijn A (aan te brengen op het huidige Mondt terrein).
57. Naast deze zichtbare elementen dient onder de stelconplaten die het wandelpad vormen, een mengsel van verschillende grindsoorten aangebracht te worden die eveneens dienst kunnen gaan doen als

verblijfslocatie voorde soorten (schuilplaats, overwintering, oversteeklocatie).

58. Er dient een brugelement voor voetgangers over de Fort Willemweg, maar ook een element ernaast voor de reptielen als verbinding richting het noordelijk gelegen gebied, waar aansluiting komt met de bestaande leefmuren (RAVON muren).
59. De spoorelementen die opgepakt moeten worden vanwege de aanlanding van de Noorderbrug dienen te worden verplaatst naar het huidige Borent-terrein. De aanleg ervan onder de Noorderbrug betekent ook hier een doorsteekmogelijkheid van de soort onder de brug door richting het noorden.
60. Voor de ontwikkelingen in deelgebied PDV1 gelden de mitigerende maatregelen zoals die zijn verwoord in het advies van DLG behorende bij ontheffingsaanvraag 2013/0037a. Deze maatregelen hebben o.a. betrekking op het inrichten van een compensatiestrook en het handhaven van een deel van het bestaande leefgebied op het terrein van Thomas Regout, totdat de compensatiestrook voldoende functioneert voor de muurhagedis.
61. Hierop dient de planning, zoals weergegeven in het activiteitenplan, te worden aangepast: hierbij wordt uitgegaan van het handhaven van de tijdelijke voorzieningen tot en met 2014, terwijl de handhaving afhankelijk is van de monitoringsresultaten en blijkt dat deze strook voldoende functioneert voor de muurhagedis.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de volgende maatregelen in acht dient te nemen:

Zoogdieren

Eekhoorn

62. Kapwerkzaamheden dienen uitgevoerd te worden in de minst kwetsbare periode, buiten de voortplantingsperiode en winterperiode waarin de eekhoorn afhankelijk is van opgeslagen voedselvoorraden. Deze perioden lopen respectievelijk globaal van mei tot en met juni en december tot en met februari. De perioden zijn afhankelijk van weersomstandigheden, beschikbaar voedsel etc. Een deskundige op het gebied van de eekhoorn dient de juiste periode om werkzaamheden uit te voeren te bepalen.
63. Nesten van de eekhoorn dienen zo veel mogelijk gespaard te worden bij werkzaamheden, waarbij in ieder geval kap tot op maximaal 5 meter van boom met nest plaatsvindt en bomen om de nestboom heen blijven staan.
64. Wanneer dit niet mogelijk is, dient gewacht te worden totdat de verblijfplaats verlaten is alvorens deze te vernietigen. Dit is in incidentele gevallen toegestaan.

Gewone dwergvleermuis

65. Direct voorafgaand aan de sloop dient vastgesteld te worden dat er geen vleermuizen meer in het pand aanwezig zijn.
66. Indien er nog exemplaren van de gewone dwergvleermuis nog aanwezig zijn dienen verdere maatregelen getroffen te worden om verblijfplaats te ontmoedigen. Nadat is vastgesteld dat er geen dieren meer aanwezig zijn kan het pand worden gesloopt of verder ongeschikt worden gemaakt.
67. U dient het slopen van de panden zorgvuldig uit te voeren. Het gefaseerd strippen van de buitenzijde van het pand is hier onderdeel van.
68. Het vroegtijdig inpandig slopen van gebouwen (verwijderen asbest, leidingen, isolatie, metaal, hout etc.) dient voorkomen te worden om onvoorziene verstoring te vermijden.

Steenmarter

69. De te slopen panden dienen voorafgaand aan sloopactiviteiten te worden gecontroleerd op verblijfsactiviteiten van de steenmarter.
70. Indien deze worden aangetroffen dienen maatregelen getroffen te worden om het pand ontoegankelijk te maken voor deze soort.

Reptielen en amfibieën

71. Werklocaties met potentiële habitat voor reptielen en/of amfibieën dienen voorafgaand aan uitvoering van werkzaamheden te worden gecontroleerd op aanwezigheid van reptielen en amfibieën.
72. Bij aanwezigheid dienen dieren te worden weggevangen en verplaatst. Het werkterrein dient ontoegankelijk te worden gemaakt voor aangetroffen soorten, zodat dieren niet (opnieuw) het werkterrein betreden, waarna verschillende technieken kunnen worden toegepast om soorten af te vangen. Gevangen dieren dienen direct te worden overgeplaatst naar geschikte habitat in de directe omgeving, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
73. Dieren dienen te worden verplaatst naar geschikt leefgebied in de omgeving waarbij uitwisseling met andere leefgebieden mogelijk is. Tevens dient gelet te worden op de draagkracht van het gebied voor de betreffende soort. Het is niet toegestaan deze draagkracht te overschrijden.
74. Aanvullend dienen dieren te worden weggevangen en andere passende maatregelen te worden getroffen wanneer dieren tijdens werkzaamheden nog aanwezig blijken te zijn.
75. Nadat met vangactiviteiten geen dieren meer worden gevangen kunnen terreinen bouwrijp worden gemaakt. Ook tijdens deze werkzaamheden dient controle plaats te vinden op eventueel nog aanwezige reptielen en amfibieën.
76. Het grootschalig vangen en verplaatsen van de muurhagedis in Lage Fronten is niet toegestaan. Consolidatiewerkzaamheden dienen gefaseerd te worden uitgevoerd. Er dient een kleinschalige werkwijze gehanteerd te worden waarbij voldoende alternatief leefgebied voor de muurhagedis in de directe omgeving aanwezig is. De werkwijze dient zodanig gekozen te worden, dat verontrusting van de muurhagedis en verstoring van verblijfplaatsen zo veel mogelijk worden geminimaliseerd. De werkwijze dient te worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol dat voorafgaand aan de uitvoering, maar uiterlijk 31 december 2014, ter goedkeuring dient te worden voorgelegd aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.
77. Het vrij maken van een stuk muur voor de muurhagedis dient uitgevoerd te worden buiten de kwetsbare winterrustperiode en buiten de kwetsbare voortplantingsperiode. Derhalve kan dit het beste worden uitgevoerd in de maanden maart/april wanneer de muurhagedis na overwintering weer actief wordt. Ook voor de Alpenwatersalamander geldt de winterrustperiode als kwetsbare periode bij consolidatiewerkzaamheden.
78. Voorafgaand aan consolidatiewerkzaamheden dient het werkterrein ontoegankelijk te worden gemaakt voor de muurhagedis. Aanwezige exemplaren van de muurhagedis dienen te worden weggevangen en verplaatst naar een voor deze soort geschikte, zongeëxponeerde muurlocatie in Lage Fronten waar reeds consolidatie is uitgevoerd. Hierdoor is geen sprake van reeds bezette territoria en hoeven de betreffende exemplaren niet in een later stadium nog eens te worden verplaatst. Tijdens deze vangactiviteiten dienen ook eventueel aanwezige exemplaren van de Alpenwatersalamander te worden afgevangen en verplaatst naar geschikt leefgebied binnen Lage Fronten, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
79. Mocht het constructietechnisch noodzakelijk zijn bestaande hopen of nissen te dichten, dan dient u dit uit te voeren wanneer de muurhagedis actief is om te voorkomen dat eventueel nog aanwezige dieren worden ingesloten.
80. Op trajecten met habitat van de muurhagedis, waar de snelheid van de tram hoger ligt dan 60 km per uur, dienen maatregelen te worden getroffen om de wegzuigende werking te voorkomen.

Monitoring

81. In deelgebieden waar werkzaamheden zullen worden uitgevoerd en mitigerende maatregelen worden getroffen of in deelgebieden waar mitigerende maatregelen worden getroffen ter verzachting van negatieve effecten elders, dienen aanwezige beschermde soorten elke 3 jaar te worden geïnventariseerd. Hierbij dient ook de effectiviteit van getroffen voorzieningen ter mitigatie van negatieve effecten op deze soorten in beeld te worden gebracht.
82. Ter goedkeuring dient 3-jaarlijks, beginnend in 2017, een rapportage van het monitoringsonderzoek naar (verwijderd: de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg te worden verzonden. In dit verslag dienen in ieder geval te zijn opgenomen een beschrijving van de wijze van monitoring (data en methodiek), de bevindingen van het monitoringsonderzoek

(incl. ten aanzien van de resultante van het waardevrij maken van het werkgebied) en de voortgang van de algehele werkzaamheden (w.o. werkplanning).

83. Indien uit de monitoring blijkt dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn, dan dient hiertoe in overleg met relevante specialisten een nadere uitwerking ('Plan van Aanpak') plaats te vinden en dient, voor zover significant wordt afgeweken van de voorwaarden uit onderhavige ontheffing, zo spoedig mogelijk een wijzigingsvoorstel aan *(verwijderd: de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland)* Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg ter goedkeuring te worden aangeboden. Hiertoe kan uiteraard worden afgeweken van voorgenoemde periodiek.

Beheer

84. De aanvrager dient de wijze waarop de verschillende deelgebieden in de groenblauwe zone beheerd gaan worden te omschrijven in een beheerplan. Het beheerplan dient er op toe te zien dat de habitats van de hier aangevraagde kwetsbare soorten worden behouden, geoptimaliseerd of gecreëerd - afhankelijk van het gestelde in dit advies. Hierbij dient ook aandacht te worden besteed aan het beheer van ontsnipperende voorzieningen (faunapassages, rasters, hopovers etc.).
1. Het Beheerplan dient ook in te gaan op percelen buiten de groenblauwe zone met daarop een mitigatietaakstelling.
 2. De aanvrager dient het betreffende beheerplan uiterlijk *(verwijderd: 31 december 2014)* 1 april 2018 ter acceptatie aan *(verwijderd: de Rijksdienst van Ondernemend Nederland)* Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg aan te bieden.

Overige voorschriften

85. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de verleende soorten.
86. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
87. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
88. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
89. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is *(verwijderd: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.)* Gedeputeerde Staten van de Provincie Limburg, Postbus 5700, 6202 MA, MAASTRICHT.

3. Procedure

3.1. Aanvraag

Op 13 juni 2017, ingekomen op 14 juni 2014, heeft dhr. G.E.M.M. Bartholomée, directeur Belvédère WOM BV een verzoek ingediend om wijziging van voorschriften in de bij besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken op 3 maart 2014, kenmerk: FF/75c/2013/0187, aan de gemeente Maastricht verleende ontheffing op grond van artikel 75, derde lid, van de Flora- en faunawet.

Het verzoek betreft wijziging van

- voorschrift 41 voor een alternatieve verbinding voor de muurhagedis tussen het Frontenpark en de Belvédèreberg;
- voorschrift 20 voor het aanleggen van een veilige oversteek voor de das langs het spoor in plaats van een dassentunnel ter hoogte van de Brusselseweg;
- voorschrift 45 voor alternatieven voor faunapassages voor reptielen en amfibieën;
- voorschrift 84, tweede lid, voor verschuiving van de opleverdatum van het beheerplan naar 1 april 2018;
- de expiratedatum van de ontheffing; verlenging van 1 augustus 2018 naar 31 januari 2023.

De aanvraag is geregistreerd onder zaaknummer 2017-203173.

De aanvraag bestaat uit de volgende stukken:

- [1.] Brief d.d. 13 juni 2017, van G.E.M.M. Bartholomée, directeur WOM Belvédère B.V, aan Provincie Limburg, kenmerk: MP/20170613, Onderwerp: Wijzigingsverzoek FF/75C/2013/0187, ingekomen 14 juni 2017, ingekomen kenmerk provincie: 2017/42829, met ingevoegd aan einde brief een Tabel 'voorgestelde wijzigingen faunapassages plus motivering voorschrift 45' en een foto Aco Slood en een foto Herpetoduct, met bijgevoegd:
- [2.] Rapport: 'Ducot en Ecolybrum in opdracht WOM Belvédère B.V, 6 maart 2017, Op het spoor van de muurhagedis Optimalisatie leefgebied muurhagedis tramtraject Maastricht-Hasselt, Projectnummer 16-882, Rapportnummer 16-882RP001, rapport, 17 pagina's, 2 bijlagen' ,
- [3.] Kaart, twee delen, 'Ducot in opdracht Gemeente Maastricht, Ontwerp leefgebied muurhagedis, Maatregelen – blad 1 en Maatregelen - blad 2, 24-02-2017, 16-882-TK001-1 en 16-882-TK001-2'

Op 22 mei 2017 ontvingen wij in verband met de aanvraag:

- [4.] Brief d.d. 19 mei 2017, van M. van Beek, Team Vergunningen Natuur, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Postbus 19530, 2500 CM, Den Haag, aan Provincie Limburg, Onze referentie: 'FF/75C,2013/0187', Onderwerp: Doorsturen Wijzigingsverzoek Wet natuurbescherming, ingekomen kenmerk provincie: 2017/37232, met bijgevoegd:
 - a. Kopie van brief d.d. 07-03-2017, van G.E.M.M. Bartholomée, directeur WOM Belvédère B.V, aan Provincie Limburg, kenmerk: MP070317, Onderwerp: Wijzigingsverzoek FF/75C/2013/0187;
 - b. Rapport hiervoor genoemd onder [3.].

3.2. Bevoegd gezag

De handelingen worden in zijn geheel verricht in de provincie Limburg. Gelet op artikel 1.3 Wnb en de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 Wnb is ons college het bevoegd gezag voor het verlenen, in casu wijzigen, van de ontheffing.

3.3. Voorbereidingsprocedure

Dit besluit is voorbereid met de reguliere voorbereidingsprocedure als beschreven in titel 4.1 van de Awb. Op een aanvraag om ontheffing wordt op grond van artikel 5.1, lid 1, Wnb in beginsel binnen dertien weken na de datum van ontvangst beslist. Ingevolge artikel 5.1, lid 2, Wnb is de beslistermijn met zeven weken verlengd.

Van het besluit wordt mededeling gedaan via de internetsite van de provincie Limburg (www.limburg.nl).

4. Overwegingen

4.1. Omschrijving aanvraag: wijzigingen op verzoek

In het voorjaar van 2014 heeft de gemeente Maastricht een ontheffing ontvangen in het kader van de Flora- en faunawet voor de realisatie van het project 'Ontwikkelingsgebied Belvédère', gelegen in de gemeente Maastricht. Inmiddels wordt gewerkt aan het creëren van nieuw leefgebied voor met name de hazelworm en de muurhagedis. De eerste gebieden zijn reeds aangelegd en er is ervaring opgedaan met het creëren van nieuwe leefgebieden en verbindingzones. Soms blijken bedachte oplossingen niet goed uitvoerbaar, te conflicteren met de belangen van andere zwaar beschermde diersoorten of behoeven aanpassing vanwege onevenredige beheer inspanningen in de toekomst.

Mede in dit licht wordt concreet verzocht om:

- wijziging van voorschrift 41, laatste aandachtstreepje, waar de aanleg van een stenige biotoop wordt voorgeschreven over vrijwel de gehele lengte van het Steilrandpark in verband met de muurhagedis,
- een aanpassing van artikel 20, waar een dassentunnel/raster wordt voorgeschreven voor de Brusselseweg ter hoogte van de spoorlijn,
- aanpassing van artikel 45 in verband met faunapassages voor reptielen en amfibieën,
- aanpassing van artikel 84, lid 2, om het beheerplan per 1 april 2018 gereed te mogen hebben
- de ontheffing te verlengen tot januari 2023.

Deze verzoeken worden in navolgende paragrafen afzonderlijk nader toegelicht.

4.1.1. Wijziging voorschrift 41, laatste aandachtstreepje; andere route muurhagedis

Inmiddels is een deel van de stenige structuur voor de muurhagedis aangelegd. Aanvrager is naar aanleiding daarvan tot de conclusie gekomen dat het niet verstandig is de structuur verder door te trekken. Gebleken is namelijk dat in het gebied waar dit stenige biotoop moet worden aangelegd, hoge dichtheden hazelwormen voorkomen. Dit was eerder door de deskundige ecologen niet voorzien. Er dient veel bos gekapt te worden op en aan de voet van de heuvelrug, in het bestaande leefgebied van de hazelworm, om een bezond stenige biotoop voor de muurhagedis te creëren. Het aanleggen van een leefgebied voor de ene reptielsoort gaat hier ten koste van de andere reptielsoort. Daarnaast zal, vanwege de ligging van de steilrand, het moeilijk worden het stenige biotoop goed bezond te krijgen. Bovendien betreft het een vochtig biotoop vanwege de aanwezigheid van kwelwater wat niet optimaal is voor muurhagedissen, zeker niet in combinatie met aan te leggen overwinteringsgebieden in de stenige biotopen.

Het lijkt dan ook verstandiger om voor de verbindingzone voor de muurhagedis tussen het Frontenpark en de Belvédèreberg uit te wijken naar een alternatieve verbinding. Namelijk door de bestaande hagedissenvoorziening langs het spoor grondig te optimaliseren. Aanvrager heeft laten onderzoeken onder welke voorwaarde de bestaande stenige structuur langs het spoor, waar op dit moment lage aantallen hagedissen voorkomen, te optimaliseren is, zodat er een beter functionerende ecologische verbindingzone ontstaat tussen de Belvédèreberg en het Frontenpark. Zelfs als er ook een sneltram over het bestaande spoor gaat rijden. Aanvrager verwijst voor een inhoudelijke onderbouwing naar het bij de aanvraag gevoegde rapport van Ducot en Ecolybrum van 6 maart 2017 (zie bron [3.] genoemd in paragraaf 3.1 in dit besluit). Uit dit rapport, dat mede is opgesteld met de plaatselijk bekende muurhagedissenexpert Bert Kruijntjens, blijkt volgens aanvrager dat de zone in het talud langs het spoor zodanig te optimaliseren is dat de verbindende functie in stand blijft en verder wordt geoptimaliseerd. Aanvrager is dan ook van mening dat het voor de hagedis beter is dat de primaire verbindingzone komt te liggen in het talud langs het spoor, in plaats van de eerder geplande voorziening langs de Steilrand. Voor de hazelworm, waarvoor bezonning en droogte minder van belang zijn, zal de primaire verbindingzone wel langs de Steilrand blijven liggen. Door de optimalisatie langs het spoor ten behoeve van de muurhagedis zal echter ook de hazelworm profijt ondervinden. Het voorstel dat nu voorligt kan mogelijk nog op ondergeschikte punten worden aangepast aan het tramproject dat momenteel nog in ontwikkeling is.

4.1.2. Wijziging voorschrift 20, geen dassentunnel

Verzocht wordt om in plaats van een dassentunnel ter hoogte van de Brusselseweg aan te leggen een veilige oversteek voor de das langs het spoor te realiseren. Uit veldinspectie is volgens aanvrager namelijk gebleken dat de das de Brusselseweg ter hoogte van het spoor niet kruist. De das neemt hiervoor de spoorbrug. Aanvrager acht het daarom beter om voor de das een veilige oversteek langs het spoor te maken dan het hele gebied af te rasteren en hem te dwingen een andere route te gaan nemen met alle uitvoerings- en beheersproblemen van dien.

4.1.3. Wijziging voorschrift 45, andere faunapassages

Voorschrift 45 schrijft een aantal faunapassages voor in de vorm van CAT-tunnels met een afmeting van 1,5 meter breed en 1 meter hoog. Aanvrager geeft aan dat bij de uitwerking is gebleken dat een CAT-tunnel toch niet de voorkeur heeft omdat het functioneren ervan niet 100% duidelijk is. De overspanning die moet worden gemaakt van 1,5 meter met een lichtdoorlatend rooster in de hoofdweg, dat sterk genoeg is om vrachtverkeer te kunnen dragen en veilig genoeg vanuit verkeersveiligheidsoverwegingen, zal zo robuust moeten worden uitgevoerd dat de lichtinval zeer minimaal gaat worden. Aanvrager geeft aan dat een ecooloog in opdracht van aanvrager op zoek is gegaan naar alternatieven en heeft deze gevonden in de Aco goten Sr 400 G en een herpetoduct. De Aco goten zijn minder breed en minder diep waardoor de lichtinval beter geborgd is.

Onderstaand is uit de aanvraag de Tabel (zie bron genoemd onder [1.] in paragraaf 3.1 in de besluit) overgenomen waarin aanvrager aangeeft hoe zij met de bedoelde voorgeschreven verbindingen wenst om te gaan en wat de motivering is voor de gewenste wijziging.

Locatie	Ontheffing	Voorstel	Motivering
Hoge Fronten - Fort Willem	CAT-tunnel 1,5 m breed en 1 m hoog	herpetoduct (2 hoog, 3 breed)	Betere werking, weg moest toch opnieuw worden aangelegd
Fort Willem - Steilrand Zuid	CAT-tunnel 1,5 m breed en 1 m hoog	Niet aanleggen	Technisch zeer moeilijk vanwege kabels en leidingen die in de weg liggen. Er is daarom voor gekozen de verbinding tussen Hoge Fronten en Fort Willem te optimaliseren middels een herpetoduct.
Steilrand Noord en Zuid	CAT-tunnel 1,5 m breed en 1 m hoog	Verbinding van 0,5 m breed en 0,5 m hoog, Aco goten Sr 400 G	Afmeting aanpassen heeft te maken met verkeersveiligheid (constructie-technisch niet mogelijk op zo'n wijze zodanig dat het voldoende sterk is voor zwaar verkeer en voldoende licht toelaat). Door de overspanning te beperken kunnen de spijlen dunner worden en kan er meer licht invallen. Afzien van CAT tunnel omdat de werkzaamheid zich niet bewezen heeft.
Belvédèreberg ZW - Bosscherlaan	CAT-tunnel 1,5 m breed en 1 m hoog	Verbinding van 0,5 m breed en 0,5 m hoog, Aco goten Sr 400 G	Afmeting aanpassen heeft te maken met verkeersveiligheid (constructie-technisch niet mogelijk op zo'n wijze zodanig dat het voldoende sterk is voor zwaar verkeer en voldoende licht toelaat). Door de overspanning te beperken kunnen de spijlen dunner worden en kan er meer licht invallen. Afzien van CAT tunnel omdat de werkzaamheid zich niet bewezen heeft.
Belvédèreberg Z - Bosscherlaan	1,5 m breed en 1 m hoog	Verbinding van 0,5 m breed en 0,5 m hoog, Aco goten Sr 400 G	Afmeting aanpassen heeft te maken met verkeersveiligheid (constructie-technisch niet mogelijk op zo'n wijze zodanig dat het voldoende sterk is voor zwaar verkeer en voldoende licht toelaat). Door de overspanning te beperken kunnen de spijlen dunner worden en kan er meer licht invallen.

4.1.4. Wijziging artikel 84 tweede lid, beheerplan uiterlijk 1 april 2018

Aanvrager is druk bezig met het maken van een beheerplan. Aanvrager stelt dat het maken van een beheerplan niet goed mogelijk is als de ecologische voorzieningen nog niet zijn aangelegd. Het gaat immers om unieke voorzieningen waar in Nederland nog geen ervaring mee is. Het beheer van de gerealiseerde voorzieningen wordt op dit moment uitgevoerd daar waar nodig en in overleg met de ecologen. Aanvrager verwacht het beheerplan gereed te hebben op 1 april 2018 en verzoekt de ontheffing hierop aan te passen.

4.1.5. Verlengen geldingsduur van de ontheffing naar januari 2023

Aanvrager verzoekt de geldingsduur van de ontheffing te verlengen tot januari 2023. Aanvrager geeft aan weliswaar goed op schema te liggen bij het realiseren van de natuurvoorzieningen, maar de uitvoering van de laatste voorziening, de optimalisatie van de spoorzone langs de Industrieweg, kan pas worden opgepakt als de tramvoorzieningen aan het spoor worden getroffen. Dit is voorzien in 2021/2022.

4.1.6. Doorgestuurd verzoek RVO

Aanvrager heeft bij brief d.d. 19 mei 2017 naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) een vergelijkbaar verzoek verstuurd als onderhavig aan ons college gericht verzoek. Het verzoek gericht aan RVO is doorgestuurd naar ons college: zie bron [4.] genoemd in paragraaf 3.1 in dit besluit. De aan RVO gestuurde aanvraag voor wijziging van de ontheffing van 3 maart 2014 met kenmerk FF/75c/2013/0187 strekt inhoudelijk minder verder dan de rechtstreeks aan ons college gestuurde (onderhavige) aanvraag voor wijziging van de ontheffing; het leidt in ieder geval niet tot andere of aanvullende verzoeken voor wijziging. In die zin heeft de aan RVO verstuurd, en door RVO aan ons college doorgestuurde aanvraag geen consequenties voor dit besluit. Met onderhavig besluit wordt daarom mede tegemoet gekomen aan het door RVO aan ons college doorgestuurd verzoek. Er is daarom geen belang om op dat verzoek nogmaals separaat te besluiten.

4.2. Beoordeling wijzigingen op verzoek

Ons college kan zich vinden in de door aanvrager ingediende verzoeken, motiveringen en onderbouwingen zoals verwoord in de voorgaande paragrafen 4.1.1 tot en met 4.1.5 in dit besluit. In onderstaande paragrafen wordt op onderdelen van het verzoek afzonderlijk ingegaan.

4.2.1. Beoordeling wijziging voorschrift 41, laatste aandachtstreepje; andere route muurhagedis

Nu blijkt dat ter plaatse van de conform voorschrift 41 oorspronkelijk geplande verbindingsroute voor de muurhagedis hoge dichtheden hazelwormen voorkomen, en daarmee de ene beschermde reptielsoort ten koste dreigt te gaan van de andere, en gezien de bezonnings- en vocht-/kwel problemen op de oorspronkelijk geplande verbindingsroute, lijkt het inderdaad verstandig naar een alternatieve route uit te zien. Ons college is van mening dat de door aanvrager voorgestelde alternatieve route tussen Frontenpark en Belvédèreberg langs het bestaande spoor acceptabel is. Het geeft invulling aan het oorspronkelijk beoogde doel van het betreffend deel van voorschrift 41, namelijk een adequate functionerende ecologische verbindingszone voor de muurhagedis creëren tussen Belvédèreberg en Frontenpark. Dit mits de voorgestelde alternatieve route langs het spoor geoptimaliseerd wordt uitgevoerd conform het rapport 'Ducot en Ecolybrum in opdracht WOM Belvédère B.V, 6 maart 2017, Op het spoor van de muurhagedis Optimalisatie leefgebied muurhagedis tramtraject Maastricht-Hasselt, Projectnummer 16-882, Rapportnummer 16-882RP001, 17 pagina's'.

4.2.2. Beoordeling wijziging voorschrift 20, geen dassentunnel maar langs spoor

Nu is gebleken dat de das voor kruising van de Brusselseweg de spoorbrug neemt heeft realisatie van de nieuwe de dassentunnel bedoeld in voorschrift 20 inderdaad weinig toegevoegde waarde met het oog op het beschermen van de das in de zin van de Wnb. Een veilige oversteek langs het spoor voldoet (beter).

4.2.3. Wijziging voorschrift 45, andere faunapassages

De vanwege uitvoeringstechnische problemen voorgestelde alternatieve oplossing voor faunapassages (reptielen en amfibieën) middels een herpetoduct voldoet nu de afmetingen ruimer zijn (2 m maal 3 m versus 1,5 m maal 1 m) en bovendien de lichtinval wordt verbeterd. Ook de voorgestelde 'Aco goten Sr 400 G' voldoen als alternatief voor de CAT tunnels. Dit omdat deze goten constructie-technisch wel haalbaar/realistisch zijn, het functioneren ervan als faunapassage in de praktijk (wel) is bewezen en de goten meer lichtinval toelaten.

4.2.4. Wijziging artikel 84 tweede lid, beheerplan ingediend uiterlijk 1 april 2018

Het in te dienen beheerplan gaat er vanuit dat betreffende voorzieningen zijn aangelegd. Nu dit niet (volledig) het geval is, en de oorspronkelijk genoemde datum van 31 december 2014 reeds ruim is gepasseerd, en de nieuw voorgestelde datum haalbaar lijkt, kan worden ingestemd met de voorgestelde datum.

4.2.5. Verlengen geldingsduur van de ontheffing naar januari 2023

Het realiseren van bepaalde noodzakelijke natuurvoorzieningen blijkt pas in 2021/2022 mogelijk te zijn. Dat geldt met name voor de optimalisatie van de spoorzone langs de Industrieweg omdat dan pas de tramvoorzieningen aan het spoor worden getroffen. Gezien deze omstandigheden achten wij het redelijk en acceptabel de ontheffing te verlengen naar 31 januari 2023.

4.3. Ambtshalve wijzigingen

Op grond van artikel 9.6, eerste lid, van de Wnb geldt een ontheffing zoals verleend op grond van artikel 75, derde lid, van de Flora- en faunawet (oud) als ontheffing verleend onder de nieuwe Wnb, onder dezelfde voorschriften, beperkingen en voorwaarden. Bij invoering van de Wnb is het bevoegd gezag voor het verlenen van deze ontheffingen overgegaan van de Minister van Economische zaken naar de provincies (zie hoofdstuk 3 Wnb). In de praktijk stond de 'Rijksdienst voor Ondernemend Nederland' als onderdeel van het ministerie van EZ voor deze ontheffingverlening aan de lat. In de voorschriften in dit besluit zijn de nog van toepassing zijnde tekstverwijzingen naar 'Rijksdienst voor Ondernemend Nederland' daarom vervangen door '(Gedeputeerde Staten van) de provincie Limburg'. Zie in dit besluit de voorschriften 3, 82, 83, 84 lid 2 en 89.

4.4. Zorgplicht

Onverminderd de vrijstellingen, gedragscodes en ontheffingen dient altijd de wettelijke zorgplicht als bedoeld in artikel 1.11 Wnb voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving in acht te worden genomen. Dat houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

BIJLAGE G VELDRESULTATEN ONDERZOEK ECOLYBRIUM TMH 2017

Opdrachtgever:**Datum: 15 september 2017**

Gemeente Maastricht
Omgevingsmanager Tram Vlaanderen-Maastricht
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

Onderwerp:

Overzicht aanwezige natuurwaarden Tram Maastricht-Hasselt
(ons kenmerk: 17-204-AO)

Opgesteld door:

De heer M.J.M Coenen

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u het beknopte overzicht met betrekking tot de aanwezige natuurwaarden binnen de bestemmingsplangrens van de Tram Maastricht Hasselt (TMH).

Conform onze aanbieding d.d. 26 mei 2017, (ons kenmerk 17-204-AO), wordt hierbij invulling gegeven aan:

- ✦ Overzicht van het aanwezig zijn van (beschermde) soorten binnen en in de direct aangrenzend aan, het onderzoeksgebied TMH (zie ook bijlage 2);
- ✦ Beschrijving van de functies van het gebied voor de aangetroffen soorten (jachtgebied, leefgebied, migreergebied, foerageergebied);
- ✦ Een overzicht met x-y coördinaten (Excellfile) (bijlage 3).

Deze rapportage betreft géén effectanalyse en toetsing aan de verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming, als gevolg van de benodigde gebiedsinrichting en de daarmee samenhangende effecten vanuit ruimtelijke ingrepen.

Onderzoeksmethodiek

Het onderzoek is uitgevoerd ruim buiten de bestemmingsplangrenzen van TMH, zie bijlage 1, en heeft betrekking gehad op de volgende soortgroepen:

- ✦ vaatplanten
- ✦ broedvogels met jaarrond beschermde nesten (roofvogels en uilen)
- ✦ dagvlinders
- ✦ libellen en overige ongewervelden

Daarnaast is er vanuit een ander project (met een 100% overlappend onderzoeksgebied) onderzoek uitgevoerd (monitoring) naar de aanwezigheid van reptielen en amfibieën in het gebied. Dit onderzoek in relatie tot de eisen en voorwaarden gestart vanuit de ontheffing FF/75C/2013/0187. In dit kader is ook vleermuisonderzoek uitgevoerd naar het gebruik van het gebied door vleermuizen. Tijdens alle onderzoeksmomenten is gelet op het al of niet aanwezig zijn van grondgebonden zoogdieren en naar mogelijke functies van het gebied voor broedvogels (met of zonder jaarrond beschermde nesten).

Onderzoeksmethodiek per soortgroep, zoals beschreven in plan van aanpak d.d. 26 mei 2017

- ✚ *Vaatplanten*; Het Nederlandse tracé van de TMH en de overige gebiedsdelen binnen de bestemmingsplangrenzen zullen driemaal vlakdekkend op beschermde flora worden onderzocht. Dit zal uitgevoerd worden door een vegetatie deskundige in opdracht van Ecolybrium. Behalve wettelijk beschermde soorten zullen ook andere bijzondere soorten worden genoteerd indien aanwezig. Waarnemingen van beschermde soorten worden digitaal vastgelegd, inclusief GPS-coördinaten en een Floron-aantalsklassen, met behulp van WrnPro. De data wordt als Excel file doorgestuurd naar de gemeente Maastricht voor verdere toetsing aan de Wnb.
- ✚ *Broedvogels*; Broedvogels met jaarrond beschermde nesten zijn op het tracé zelf niet te verwachten, evenals op open plekken binnen het bestemmingsplan en de delen binnen de bebouwde kom. Om vast te stellen of er zich onverhoopt broedvogels met jaarrond beschermde nesten hebben gevestigd in de groene opgaande structuren langs het tramtraject kan volstaan worden met een rondgang langs de boomstructuren waarbij gelet wordt op mogelijke nesten.
- ✚ *Dagvlinders*; Om zicht te krijgen op de aanwezigheid van gesettelde populaties van beschermde soorten dagvlinders zal het gebied conform de methodiek Gebiedsinventarisatie dagvlinders (Vlinderstichting) onderzocht worden. Dit specifieke en tamelijk intensief en tijdrovend onderzoek wordt tijdens vier onderzoeksmomenten (3/4dag) uitgevoerd, aangezien er verschillende habitats aanwezig zijn, waar mogelijk beschermde soorten kunnen voorkomen. Eventueel aanwezige (al of niet voortplantende) dieren worden gefotografeerd en hun waarnemingen worden in iObs vastgelegd. De data wordt als Excel file aangeleverd (incl. fotomateriaal) voor verdere toetsing aan de Wnb.
- ✚ *Libellen*; Binnen de bestemmingsplangrenzen is geen sprake van de aanwezigheid van natuurlijk voortplantingswater van libellen (zoals poelen, vennen, oude meanders e.d.), uitgezonderd van een klein deel van de Zuid-Willemsvaart langs de Bosscherweg in Maastricht, waar de tram overheen rijdt (ter plekke van de voormalige Borent). Op basis van dit gegeven is het alleen zinvol om ter plekke van deze watergang onder de spoorburg te onderzoeken of hier sprake is van voortplantingswater van beschermde soorten libellen en onder water levende insecten. Dit onderzoek zal uitgevoerd worden door te letten op adulte dieren die jagen en of voortplanting hebben aan de oeverzones van de watergang. Verder worden gegevens verzameld via internetbronnen en worden contacten gelegd met bekende waarnemers uit het gebied. Zichtwaarnemingen van jagende libellen op delen van het tracé waar geen optimale voortplantingssituaties aanwezig zijn worden eveneens opgenomen in het resultaten overzicht. Er worden monsters genomen (middels een schepnet) om te zien of er larven aanwezig zijn van beschermde soorten libellen (en andere onder water levende organismen).
- ✚ *Overige soortgroepen*; Onderzoek naar strikt beschermde ongewervelden zal vooral gebeuren op basis van literatuuronderzoek, omdat de in de Wnb opgenomen beschermde soorten dermate zeldzaam zijn en zelden of nog nooit eerder in het gebied of de nabijheid van Maastricht zijn waargenomen. Extra veldinspanning hiervoor is dan ook niet benodigd.

Onderzoeksmomenten en resultaten

In tabel 1 is weergegeven wanneer de bovenvermelde onderzoeken uitgevoerd zijn. In tabel 2 is een overzicht gegeven van de aangetroffen soorten. In bijlage 2 zijn de benoemingswaardige soorten en elementen weergegeven in het onderzoeksgebied. Een foto impressie is in bijlage 1 gegeven.

Soortonderzoek	Data 2017	Opmerkingen
Vaatplanten	23 juni, 28 juli	Geen andere soorten vaatplanten aangetroffen tijdens ronde in juli
Broedvogels*	24 april, 23 mei, 23 juni	Incl. straal van circa 200m aangrenzend van onderzoeksgebied
Dagvlinders	23 mei, 23 juni, 28 juli en 2 augustus	Gehele traject is vier maal belopen. Hierbij geldt het gehele traject als vlinderlooprouten.
Libellen	28 juli	Tevens tijdens alle andere onderzoeksdata muv data in april
Vissen	28 juli	Tevens tijdens alle andere onderzoeksdata muv data in april
Amfibieën	28 juli	Tevens tijdens alle andere onderzoeksdata muv data in april
Reptielen	Mei, juni en juli 2017, zie bijlage 4 voor data	Alle beschikbare habitats incl. spoorbed is daarbij onderzocht. Er zijn geen tapijttegels uitgelegd ten einde vast te stellen door middel van statistieke berekeningen, op grond van aantal en oppervlakte gebied, welke populatiedichtheid er is van hazelworm. Het is immers bekend dat deze soort hier en in de directe nabijheid voorkomt.
Grondgeb. zoogdieren	Alle rondes	
Vleermuizen	31 juni, 16 juli, 13 september	

Tabel 1: onderzoeksmomenten per soortgroep. *Jaarrond en niet jaarrond beschermde nesten

Aangetroffen soorten 2017 binnen onderzoeksgebied (leefgebied-groeiplaats)		
Vaatplanten bijzonder en/of beschermde soorten		Overige plantensoorten
Beemdkruid	Muurhavikskruid	Akkerwinde
Bleekgele Droogbloem	Muurleeuwenbek	Boerenwormkruid
Brede of duinwespenorchis	Muurvaren	Borstelkrans
Donderkruid	Plat Beemdgras	Duifkruid
Dwergviltkruid	Rapunzelklokje	Duizendblad
Dubbelkelk	Ruig klokje	Echte kamille
Gele morgenster	Ruige anjer	Fluiterkruid
Gevlekte aronskelk	Slangenkruid	Gewone berenklauw
Gewone bermzegge	Spiesleeuwenbek	Groot biggenkruid
Groot kaasjeskruid	Stalkaars	Grote brandnetel
Grote kaardebol	Wilde Marjolein	Hennepnetel
Japanse duizendknoop	Wilde Reseda	Kleine klappros
Kandelaartje	Zwarte Toorts	Paardenbloem spec.
Klein Glaskruid		Reukgras
Kleine bevernel	Grote Leeuwenklauw (circa 380m afstand hart spoor)	Ridderzuring
Kleine leeuwenbek		Rood guichelheil
Kleine maagdenpalm		Schapenzuring
Kleine pimpinel		Steenraket
Stengelomvattend Havikskruid		Wilde pastinaak
Broedvogels		Broedvogels (binnen straal 200m)
Braamsluiper	Putter	Ekster
Groenling	Roodborst	Gierzwaluw (in aangrenzende woonwijken)
Houtduif	Turkse tortel	Grote bonte specht
Koolmees	Vink	Huismus (in aangrenzende woonwijken)
Merel	Winterkoning	
Pimpelmees	Zanglijster	
Dagvlinders		Nachtvlinders (bijzondere soorten)
Atalanta	Kaasjeskruidkoppje (pop. Belvédèreberg)	Grote boomspanner (rustend op boom)
Boomblauwtje	Klein koolwitje	Spaanse vlag (foeragerend)
Bont zandoogje	Klein geaderd witje	

Citroenvlinder	Kleine vos		
Dagpauwoog	Koevinkje		
Dambordje (zwerver in juni)	Koninginnepage (foeragerend)		
Distelvlinder	Oranje zandoogje		
Icarusblauwtje	Zwartsprietdikkopje (foeragerend)		
Gehakkelde aurelia			
Libellen*	Waterjuffers**	Reptielen	
Oeverlibel (jagend)	Azuurwaterjuffer (jagend)	Hazelworm (leefgebied)	
Paardenbijter (jagend)	Lantaarntje (jagend)	Levendbarende hagedis (leefgebied)	
Grote keizerlibel (jagend)	Variabele waterjuffer (jagend)	Muurhagedis (leefgebied) *V	
Steenrode heidelibel (jagend)	Vuurjuffer (jagend)		
	Weidebeekjuffer (jagend)		
Vissen (Bassin)	Amfibieën (Bassin en spoortalud)		
Baars	Alpenwatersalamander (talud spoor)		
Blankvoorn	Bruine kikker (talud spoor)		
Graskarper	Gewone pad (talud spoor)		
Ruisvoorn	Groene kikker (complex) (Bassin)		
Snoek	Kleine watersalamander (talud spoor)		
Tiendoonig stekelbaarsje			
Vetje			
Zeelt			
Grondgebonden zoogdieren		Sporen van grondgeb. zoogdieren	
Bosmuis	Konijn	Vos, leefgebied op Belvédèreberg	
Bosspitsmuis	Rosse woelmuis		
Das: burchten nabijheid. Loopverbinding vanuit burcht naar Zouwdal: Via het spoorbed. Loopt aan weerszijden van het spoor. Geen dassenwissel via de Brusselseweg.	Veldmuis		
Egel			
Vleermuizen (batdetector onderzoek en literatuurstudie)			
Begroeiing langs spoor		Begroeiing langs Zuid-Willemsvaart	
Jachtgebied	Vliegroute	Jachtgebied	Vliegroute
Gewone dwergvleermuis	Gewone dwergvleermuis	Gewone dwergvleermuis	Baardvleermuis***
Laatvlieger		Grootoorvleermuis (spec.)	Gewone dwergvleermuis
		Watervleermuis	Franjestaart***
			Meervleermuis***
			Watervleermuis
Overige bijzondere soorten langs spoor			
Blauwvlugelsprinkhaan			
Slangenkruidbij			

Tabel 2: Aangetroffen soorten tijdens de onderzoeken in 2017, zie ook bijlage 3 voor coördinaten en specificaties.

Toelichting tabel 2:

- ✚ Bij * en **: Er zijn slechts enkele larven aangetroffen van libellen en waterjuffers in de bemonsterde sliblaag (circa 30meter lengte) van de onderwaterbodem van 'Het Bassin'. Aangezien er geen beschermde soorten zijn aangetroffen en gezien de grote hoeveelheid aan roofvis is het aanwezig zijn van populaties van dergelijke soorten ook niet te verwachten. Er zijn in het verleden wel waarnemingen verricht van zwaar beschermde soorten libellen, maar

deze hebben naar alle waarschijnlijkheid betrekking op zwervende dieren uit populaties uit een bredere omgeving (zoals bijvoorbeeld de waarnemingen van de Sierlijke witsnuitlibel langs de Steilrand in Maastricht, welke sinds enkele jaren een grote populatie heeft in de ENCI groeve).

- ✚ Bij ***: uit bekende literatuurgegevens en op basis van habitatgeschiktheid kan worden opgemaakt dat deze soorten vanuit hun zomerverblijven gebruik maken van de opgaande vegetatie structuren langs de Zuid Willemsvaart om bij hun overwinteringsgebieden te geraken (zoals diverse winterverblijven in vestingwerken, maar ook de aanwezige grottenstelsel ten zuidwesten van Maastricht en de grottenstelsels gelegen in België gelegen langs het Prins Albertkanaal (en de grotten bij Zichen-Zussen-Bolder).
- ✚ Bij *V: een uitgebreid rapport van de aanwezigheid van reptielen (m.u.v. Hazelworm) is in bijlage 5 bijgesloten.

Uit een aanvullende literatuurstudie (middels verspreidingsatlassen, waarneming.nl (NDF)) blijkt dat er in de directe nabijheid (binnen een straal van 200m) van het beoogde tramtraject geen andere beschermde soorten voorkomen.

Discussie

Uitgevoerd onderzoek en afwijkingen (foutendiscussie op grond van ecologisch inzicht)

- ✚ **Vaatplanten:** Op grond van de aanwezige habitats en de lage verwachtingswaarde ten aanzien van het daadwerkelijk aanwezig zijn van beschermde soorten (Conform de Wet Natuurbescherming), is afgeweken van driemaal vlakdekkend onderzoek. Er is, in afwijking, tweemaal vlakdekkend onderzoek uitgevoerd, omdat de huidige beschermde soorten dermate zeldzaam zijn en daarnaast nagenoeg uitsluitend voorkomen in beschermde natuurgebieden (Natura2000). Afgaande op de lijst van beschermde soorten in relatie tot het aanwezig habitat en op basis van de kennis van verspreiding van de soorten door de deskundige die het veldonderzoek voor vaatplanten heeft uitgevoerd, is alleen het aanwezig zijn van smalle raai in potentie mogelijk op grond van aanwezig habitat op de oude restanten van aanwezige spoordelen. Deze liggen op een enkele plek langs het in de jaren 80 en 90 gereviseerde spoor (de huidige verspreiding van de soort is echter beperkt tot spoortraject in de nabijheid van Wahlwiller. Bron; waarneming.nl, 2014 t/m 2017). Opgemerkt dient te worden dat het onderzoekstraject vanuit dit onderzoek en vanuit de monitoringstaak (onthefing FF/75C/2013/0187) meermaals is onderzocht op aanwezigheid van beschermde soorten (alle soortgroepen) en dat het daarmee afdoende aantoonbaar is gemaakt dat het voorkomen van huidige beschermde vaatplanten niet voorkomen. In het aangrenzende Zouwdal is op circa 380m afstand ten zuidwesten in een greppel langs een voetpad/fietspad één exemplaar van de beschermde Grote leeuwenklauw aangetroffen in 2017 (bron: waarneming.nl), deze waarneming is eveneens in bijlage 2 opgenomen. In de toekomst kan verspreiding door het gebied plaatsvinden en de vondst is dan ook als positief te zien, echter zal de soort zich, gezien de habitateisen, niet snel langs of op het spoorbed tot groei komen. Wellicht dat de stroken die voor andere ecologische doeleinden en doelsoorten worden gebruikt en als zodanig beheerd worden in de toekomst potentiële groeiplekken kunnen vormen voor deze soort.
- ✚ **Broedvogels;** Om vast te stellen of er broedvogels met jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in de opgaande begroeiing zijn deze structuren langs het tramtraject meermaals onderzocht. Dit in afwijking met de voorgestelde éénmalige onderzoeksrondte. Reden

hiervoor is enerzijds om met zekerheid het aanwezig zijn van vroeg-broedende soorten, maar ook laat-broedende soorten uit te sluiten. Soorten die vroeg broeden (bijvoorbeeld Steenuil) en soorten die laat broeden (bijvoorbeeld Boomvalk) kunnen met eenmalig onderzoek snel gemist worden. Vandaar dat er meer onderzoek is uitgevoerd dan gepland. Ondanks deze extra inspanning zijn deze soorten niet in het onderzoeksgebied aangetoond. Daarnaast is ter plekke van de opgaande begroeiing, in het kader van de beoogde bomenkap, eerder al gerapporteerd dat er geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen zijn en dat daarmee effecten niet optreden (rapportage: Ecolyrium, kenmerk 17-204-BI, d.d. 2 augustus 2017).

Uit historische data (2010-2017) is gebleken dat er in het verleden op circa 200 meter afstand ten oosten van de onderzoekslocatie en ten oosten van de Zuid-Willemsvaart (in het gebied tussen de Zuid-Willemsvaart en het stroomdalgebied van de Maas) een territorium is vastgesteld van Steenuilen (in 2016). Deze waarneming is, ondanks dat er in 2017 geen positieve waarnemingen (geluiden of zicht) verricht zijn tijdens het onderhavige onderzoek, op bijlage 2 opgenomen.

Voorts is er verder richting Oud-Caberg (in 2015) melding gemaakt van een broedpaartje Steenuilen rond een erf van een boerderij aan de Lanakenweg (afstand >500m van het tracé TMH).

Voorts zijn er geen waarnemingen bekend de afgelopen jaren van het aanwezig zijn van broedvogelnesten die jaarrond beschermd zijn.

Huismussen en gierzwaluwen zijn met name in de verstedelijkte delen van Maastricht aangetroffen. Deze soorten zijn sterk gebonden aan de bebouwing aldaar. Gezien de onderzoeksstraal van 200m zijn de soorten voor de volledigheid genoemd in tabel 2.

- ✚ *Dagvlinders en libellen*; De dichtstbijzijnde populaties van beschermde soorten dagvlinders en libellen zijn aangetroffen in het gebied rondom de Sint Pietersberg (met name rondom en op het terrein van de ENCI groeve). Dit aanvullende onderzoek heeft dit beeld dan ook niet veranderd.
- ✚ *Grondgebonden zoogdieren*; De aanwezigheid van dassen in het gebied is meermaals (4 dagdelen) onderzocht. Hierbij zijn alle in het verleden aangetroffen (bij)burchten gezocht in het gebied. Gebleken is echter dat zeker 2 locaties waar eerder (bij)burchten zijn gevonden niet meer bewoond zijn door de soort. De burchtlocaties (één aan de noordzijde in het begroeide talud van het spoor in de omgeving van de Kantoorweg, grenzend aan agrarische percelen en de andere locatie in een graft tussen de akkers van het Zouwdal, zie ook Soortmanagementplan Das (Arcadis 2015)) zijn in het geheel verdwenen. Welke oorzaak hier ten grondslag ligt is onbekend. De (bij)burcht die wel aangetroffen is (zie bijlage 2) bleek geheel onbelopen en onderkomen, maar kan in de toekomst weer in gebruik genomen worden (is dus niet verdwenen). Onderzoek naar het gebruik van wissels is uitgevoerd door sporenonderzoek (loopsporen). Hieruit is in elk geval vastgesteld dat de soort de Brusselseweg niet meer oversteekt (geen wissels aangetroffen binnen en buiten de actieve periodes door de grasvegetatie die dit anders doen vermoeden, zie ook bijlage 1). Wel is vastgesteld (door vondst van pootafdrukken en zeer recentelijk graafsporen langs het spoor (d.d. 15 augustus 2017) dat de soort het spoortracé gebruikt. De vervallen burchten zijn voor de volledigheid wel opgenomen in bijlage 2.
- ✚ *Vleermuizen*; Er is met behulp van Batdetectors onderzoek uitgevoerd naar de functies van het onderzoeksgebied voor vleermuizen. Daarbij is ook gericht onderzoek uitgevoerd ter

plekke van de Zuid-Willemsvaart als mogelijke vliegroute functie, vandaar dat de vliegroute langs de Zuid-Willemsvaart doorgetrokken is naar het noorden.

Dit is gedaan om positieve waarnemingen te krijgen van het aanwezig zijn van en het gebruik ervan door enkele soorten vleermuizen (o.a. watervleermuis) gedurende de nachtelijke perioden.

- ✚ *Ongewervelden*; Onderzoek naar andere strikt beschermde ongewervelden is ook uitgevoerd en aangevuld aan de hand van literatuuronderzoek, omdat de in de Wnb opgenomen beschermde soorten dermate zeldzaam zijn en zelden of nog niet eerder in het gebied of de nabijheid van Maastricht zijn waargenomen.
Tijdens de onderzoeksmomenten is wel gelet op eventuele aanwezigheid. Het aanwezig zijn van het vliegend hert, een soort die in de nabijheid van de onderzoekslocatie waargenomen is, heeft in elk geval geen populaties ter plekke omdat het aanwezige biotoop (oud zomereikenbos) geheel ongeschikt is.
- ✚ *Reptielen*; Er zijn in totaal 16 mandagen onderzoek verricht op en langs het spoor (ochtend, middag, avond en nacht). Hiervan zijn de ochtenden en middagen optimaal voor het onderzoek naar reptielen. De uitgevoerde veldonderzoeken zijn zo gepland dat de weersomstandigheden ideaal waren voor onderzoek naar alle soortgroepen (droog, wind 0-2 Bft en bij goeie temperaturen (niet hoger dan 23°C) en niet bij benauwde weersomstandigheden). De trend in populatiedichtheden van levendbarende hagedissen laat reeds jaren een negatieve trend zijn op heel veel plekken in Nederland, helaas ook zo voor het onderzoeksgebied alhier (Bron: Ravon). De geleverde onderzoeksinspanning geeft hierin wél een adequaat beeld van het voorkomen van deze soort en andere reptielen op het spoor. Expliciet onderzoek naar het voorkomen van hazelwormen door plaatjesonderzoek (waarbij tapijttegels gebruikt worden om dieren beschutting te bieden) is niet uitgevoerd, omdat het bekend is uit eerder onderzoek en door uitzetting van de soort conform de vigerende ontheffing, dat de soort er in grote getalen voorkomt.
- ✚ *Amfibieën*; Het aanwezig zijn van amfibieën beperkt zich in hoofdzaak tot de begroeide spoorhellingen, waar dieren overwinteringsplekken vinden. Op diverse plekken in deze begroeiing zijn waarnemingen verricht van de in tabel 2 opgenomen soorten. Omdat deze soorten zeer mobiel zijn dient aangenomen te worden bij de toetsing dat de met bomen en struiken begroeide taluddelen als leefgebied (overwintering) dienst doen.
- ✚ Onderzoek op bedrijfsterreinen (zoals de waterzuivering en diverse andere bedrijfsterreinen) die binnen de onderzoeksgrenzen vallen zijn niet specifiek onderzocht. Dit leidt echter niet tot een gebrek aan inzicht aan het voorkomen van soorten, omdat optimale habitats op dergelijke terreinen niet aanwezig zijn en zeker niet te verwachten zijn (met betrekking tot vaatplanten, libellen, vlinders, grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, amfibieën, levendbarende hagedis en broedvogels). Muurhagedis en hazelworm zijn niet geheel uit te sluiten van dergelijke terreinen, maar dit heeft te maken dat de dieren in Maastricht (in vergelijking met andere delen in Nederland) tamelijk wijd verspreid voorkomen.
- ✚ Tot slot is het gebied te karakteriseren als een ecologisch waardevol gebied met potenties voor de toekomst. Door herinrichting en met adequaat beheer kunnen hier in de toekomst hele bijzondere natuurwaarden verder ontwikkelen.

Met deze korte uiteenzetting van de onderzoeksresultaten hoopt Ecolybrium Ecologisch onderzoek & Advies u van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,

Ecolybrium Ecologisch onderzoek & Advies

Bijlage 1 Foto impressie

Foto 1: Dambordje (23 juni 2017) (Foto: I. Ramaekers)

Foto 2: Rapunzelklokjes groeien vrijwel overal langs het traject (Foto: M. Coenen)

Foto 3: Duijkruid groeit op enkele plekken uitbundig en in redelijke aantallen (Foto: M. Coenen)

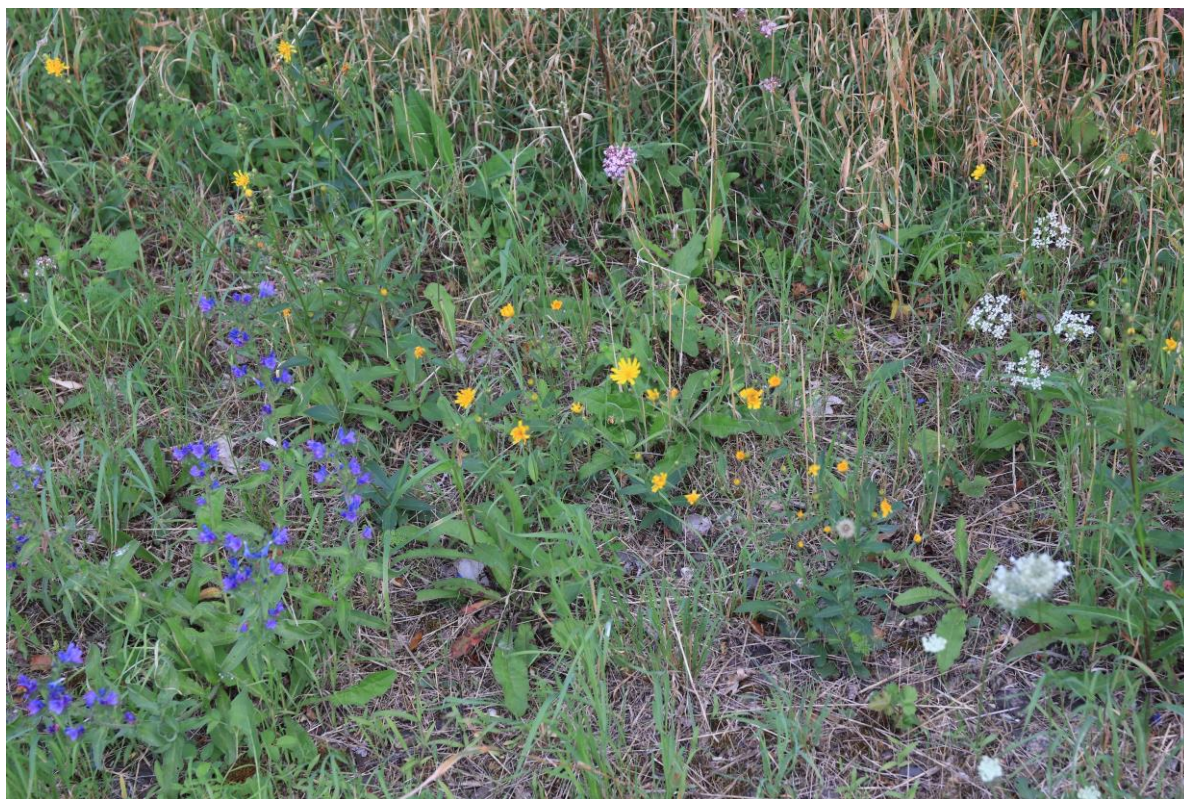

Foto 4: Op diverse plekken bestaat de vegetatie met name uit bloeiende vaatplanten, zonder veel doormenging van verstikkende grassen (Foto M. Coenen)

Foto 5: Beeld vanaf de spoorbrug over het Bassin richting zuiden (centrum), met daarboven de nieuwe Noorderbrug. Vleermuizen, zo blijkt uit het onderzoek, vliegen onder het brugelement van het spoor én de nieuwe Noorderbrug, omdat dit geheel onverlicht is.

Foto 6: Beeld op het spoorbruggetje over de Brusselseweg. De das loopt aan weerszijden van het spoor van en naar de burchtlocatie en het Zouwdal (foerageergebied) en de groeve van Klinkers (oostkant spoor).

Foto 7: Hazelworm (Foto: M. Coenen)

Foto 8: Muurhagedis op een van de houtstapels langs het spoor (Foto: M. Coenen)

Foto 8: Graafsporen van das. Aangetroffen op 15 augustus 2017

Bijlage 2 Benoemenswaardige soorten

Bijlage 3 Excel file waargenomen soorten

Bijlage 4 Beknopte rapportage reptielenonderzoek

Inventarisatie muurhagedissen spoorlijn Maastricht-Lanaken juli-half augustus 2017 (B. Kruyntjens)

Resultaten

Er zijn vanaf begin juli tot half augustus 2017 diverse telrondes geweest op het spoor van km-paal 37,7 (spoorwegovergang Bosscherweg) t/m km-paal 39,6.

Van km-paal 39,6 tot km-paal 40,6 (40,6 is de Nederlands-Belgische grens) komen geen muurhagedissen voor. Wel is er een keer een levendbarende hagedis op het spoor gezien 50 m vóór de spoorbrug over de Brusselseweg.

De meest succesvolle telrondes waren op de onderstaande data:

Soortonderzoek	Data 2017	Opmerkingen	
Reptielen	13 juli, 29 juli, 30 juli, 31 juli, 13 augustus	De rondes van 30 en 31 juli betreffen één telronde die halverwege de telling afgebroken is vanwege neerslag	
Resultaten	Adulten	Subadulten	Juvenielen
13 juli	59	1	1
29 juli	64	-	8
30 en 31 juli	70	4	8
13 augustus	86	2	26

De muurhagedissen zitten op alle aangelegde stapelmuren tot aan de Brusselseweg. De muur ten noorden van de van de Brusselseweg (muur 17) zitten geen muurhagedissen evenals muur 24, een oude bakstenen muur aan de Industrieweg.

Ook zitten er op bijna alle houtstapels van km-paal 37,7 tot km-paal 39,6 muurhagedissen. Ook komen ze voor op het spoor vanaf de brug over de Zuid-Willemsvaart nabij km-paal 37,7 tot aan km-paal 39,6 (omgeving Bosscherweg).

BIJLAGE H RESULTATEN BOMENINMETING ECOLYBRIUM

Opdrachtgever:

Datum: 2 augustus 2017

Gemeente Maastricht
t.a.v. mevrouw A. Savelberg-Ortmans
Omgevingsmanager Tram Vlaanderen-Maastricht
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

Onderwerp:

Uiteenzetting ingemeten te kappen bomen TMH en beoordeling aanwezig zijn beschermde soorten ter plekke van de te kappen bomen
(ons kenmerk: 17-204-BI)

Opgesteld door:

De heer M.J.M Coenen

Geachte mevrouw Savelberg,

Hierbij ontvangt u van ons de rapportage inzake het uitgevoerde onderzoek ten behoeve van de voorgenomen bomenkap langs een aantal locaties (zie afbeelding 1 tot en met 4) langs de toekomstige tramverbinding Maastricht-Hasselt (TMH), een en ander conform onze aanbieding d.d. 10 mei 2017.

Deze rapportage is tweeledig:

- ✚ Enerzijds wordt beschreven of en zo ja er beschermde plant- en diersoorten voorkomen in de te kappen begroeide delen van het toekomstige spoortraject, en
- ✚ Anderzijds worden de maatvoeringen en boomsoorten opgesomd (in tabelvorm) van de te kappen bomen. Het betreft hier bomen in het binnenstedelijke gebied (gecultiveerde bomen die door de gemeente zijn ingemeten) en bomen in het buitenstedelijke gebied, die door de jaren heen op de spoortaluds gegroeid zijn (wildgroei).

Allereerst wordt er ingegaan op de aanwezige beschermde plant- en diersoorten op en langs de beoogde tramverbinding Maastricht- Hasselt.

Onderzoeksmethodiek

Beschermde soorten

Er is gekeken of er in de te kappen bomen nesten aanwezig zijn van vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, bijvoorbeeld Sperwer. Tevens is gekeken of er boomholtes aanwezig zijn in de te kappen bomen die geschikt kunnen zijn voor vleermuizen als vaste rust- en verblijfplaatsen. Verder is bekeken of er andere beschermde soorten voorkomen (ook middels literatuurstudie). Voorts is gezocht naar groeiplekken van beschermde en/of bijzondere planten op en rond de kaplocaties, die met de daadwerkelijk ingreep hun groeiplaats kunnen verliezen of sterk verstoord kunnen worden. Indien dergelijke soorten aanwezig zijn, zijn deze in tabel 1 vermeld.

Te kappen bomen

Langs het traject van de TMH groeien diverse soorten bomen in allerlei maten. De bomen die binnenstedelijk groeien zijn door de gemeente Maastricht kadastraal ingemeten en via de gemeente zijn deze gegevens aangeleverd. De bomen die buitenstedelijk én langs de taluds van het bestaande goederenspoor (Maastricht-Lanaken) staan zijn grotendeels niet kadastraal ingemeten door de gemeente. Het gaat hier dan ook voornamelijk om een spontane aanwas van bomen door de loop der jaren.

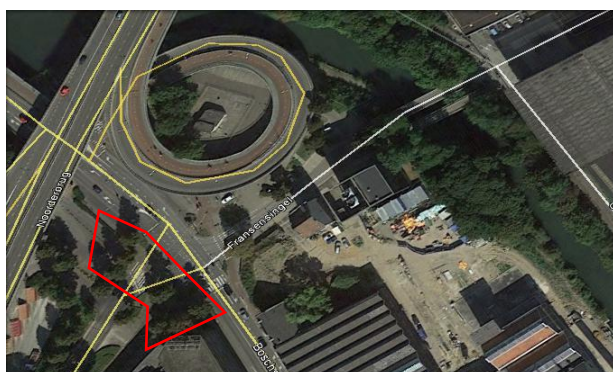
Er is van deze laatste situatie per boom de maatvoering genomen op circa 1.30 boven maaiveld en genoteerd om welke boomsoort het gaat. De resultaten hiervan zijn in tabel 3 opgenomen. De meting is uitgevoerd met behulp van een meetlint.

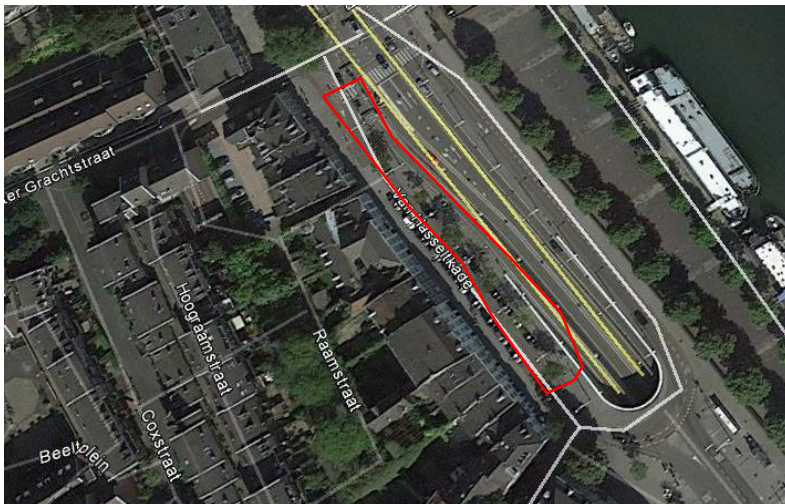
Afbeelding 1: Kaplocatie talud oostzijde TMH traject

Afbeelding 2: Kaplocatie Bosscherweg ter plekke van Bassin

Afbeelding 3: Kaplocatie Bosscherweg/Franssensensingel

Afbeelding 4: Kaplocatie van Hasseltkade/ Maasboulevard

Onderzoeksresultaten en effecten op beschermde soorten

Jaarrond beschermde nesten van broedvogels

Er zijn in de te kappen bomen nergens nestlocaties aangetroffen van broedvogels die toebehoren aan soorten waarvan nesten jaarrond beschermd zijn. Nesten van zwarte kraaien, die vaak door soorten als sperwer, boomvalk en ransuilen gebruikt worden als broedplek (en die zodoende wél jaarrond beschermd zijn), zijn niet aangetroffen.

Effecten op beschermde nesten van broedvogels treden niet op. Het treffen van maatregelen vanuit de wet natuurbescherming zijn niet nodig.

Overige broedvogels (nestbescherming alléén tijdens broedseizoen)

In de bosschages langs het spoor (kaplocatie 1 en 2) broeden gedurende de broedperiode diverse soorten vogels. Het betreft hier algemeen voorkomende soorten zoals koolmees, vink, roodborst, merel, zanglijster, winterkoning, houtduif, Turkse tortel en dergelijke.

Effecten op broedvogels treden op, in die zin dat ze broedbiotoop verliezen. Maatregelen in het kader van de Wet Natuurbescherming zijn noodzakelijk (zie tabel 2) en hebben betrekking op het tijdstip van uitvoeren van de kapwerkzaamheden. Met betrekking tot het verlies aan broedbiotoop zijn geen verdere maatregelen benodigd omdat de gunstige staat van instandhouding van de aanwezige avifauna niet in het geding komt. Ook omdat er inde directe nabijheid voldoende broedbiotoop aanwezig blijft, en dat dit in de toekomst (al of niet door aanplant) weer terug kan komen.

Reptielen

Langs het spoortraject komen drie soorten reptielen voor: muurhagedis, levendbarende hagedis en hazelworm.

Hazelwormen maken hierbij veelvuldig gebruik van de dekking die de dicht begroeide bosschages biedt. De soort gebruikt de begroeide helling gedurende het hele jaar.

Muurhagedis komen niet voor in de te kappen delen. Eerdere onderzoeken van Ravon en recentelijk verspreidingsonderzoek en het lopende monitoringsonderzoek (nog lopend in 2017) wijzen dit uit. De nog resterende individuen van de levendbarende hagedis komen alleen nog voor in een klein gebied aan de rand van het westelijke spoortalud, waar geen kapwerkzaamheden zijn.

Effecten op reptielen treden met zekerheid op. Maatregelen in het kader van de Wet Natuurbescherming zijn dan ook noodzakelijk, zie tabel 2. Dit heeft alleen betrekking op hazelworm, omdat muurhagedissen niet aanwezig zijn op de kaplocaties. Levendbarende hagedis komen alleen voor aan de westkant van het spoor, waar geen kapwerkzaamheden plaatsvinden.

Amfibieën

De strooisellaag van de bosschages vormen geschikt landhabitat voor diverse soorten amfibieën, met name voor overwintering. Voortplantingswater is niet aanwezig in de te kappen stroken.

Effecten op amfibieën treden op door de kapwerkzaamheden. Maatregelen in het kader van de Wet natuurbescherming zijn dan ook noodzakelijk, zie tabel 2.

Vissen

Er zijn geen wateren aanwezig in de te kappen bosschages en bomen. Vissen komen daarmee dan ook niet voor ter plekke van de te kappen locaties.

Effecten op beschermde vissen treden niet op. Het treffen van maatregelen vanuit de wet natuurbescherming zijn niet nodig.

Libellen

Aangezien er geen wateren aanwezig zijn in de te kappen stroken is het voorkomen van voortplantingsgebied van libellen uitgesloten. De opgaande begroeiing vormt echter wel jachtgebied voor libellen. Aanwezigheid van beschermde soorten gedurende het vliegseizoen is niet uit te sluiten, echter dient te worden opgemerkt dat het jachtgebied van dergelijke soorten niet beschermd is en dat er meer dan afdoende alternatieve jachtgebieden aanwezig zijn in de wijde omgeving.

Effecten op beschermde libellen treden niet op. Het treffen van maatregelen vanuit de wet natuurbescherming zijn niet nodig.

Dagvlinders

De te kappen bosschages en bomen vormen geen leefgebied/voortplantingsgebied voor beschermde soorten dagvlinders. Gedurende het vliegseizoen kunnen dagvlinders langs het spoor vliegen op zoek naar voedsel. Echter een directe binding met de te kappen bomen is er niet.

Effecten op beschermde vlinders treden niet op. Het treffen van maatregelen vanuit de wet natuurbescherming zijn niet nodig.

Grondgebonden zoogdieren

Ter plekke van de kaplocaties 1 en 2 komen diverse algemeen voorkomende soorten grondgebonden zoogdieren voor zoals diverse muizensoorten en egel. De locaties 1 en 2 kunnen daarnaast foerageergebied zijn voor soorten als vos.

Effecten op grondgebonden zoogdieren kunnen optreden. Het treffen van maatregelen vanuit de wet natuurbescherming zijn daarmee nodig. Het heeft hier alleen betrekking op de wijze en tijdstip van uitvoering, zie tabel 2.

Dassen

In de directe nabijheid is het voorkomen van dassen bekend. Op circa 350-400 meter afstand van kaplocatie 1 liggen burchten en het is bekend door eerder en recentelijk onderzoek (onder meer;

Ecolybrium, 2017) dat dassen vanaf de Belvédèreberg het spoor gebruiken als migratieroute (van oost naar west en vice versa). Ter plekke van de te kappen bosstrook langs het spoortalud zijn geen burchten aanwezig in de taludhelling.

Effecten op dassen zijn niet geheel uit te sluiten, maar kunnen geheel voorkomen worden door het treffen van maatregelen. Dit heeft ook hier alleen betrekking op de wijze van uitvoering. Directe aantasting van burchtlocaties treedt niet op.

Vleermuizen

Hoogopgaande begroeiing (kaplocaties 1 en 2) vormen geschikte jachtgebieden voor vleermuizen. Daarnaast kunnen deze onderdeel zijn van vliegroutes van vleermuizen. Het betreft hier echter geen primaire jachtgebieden, maar deze locaties maken onderdeel uit van een netwerk van al of niet aaneengesloten jachtgebieden.

Kaplocatie 2 betreft een taludbeplanting langs het Bassin. Dit bassin vormt een vliegroute voor diverse soorten vleermuizen en is met name in het najaar van groot belang voor vleermuizen die hun winterverblijven opzoeken die in de directe omgeving aanwezig zijn (kazemat A, Kazematten Hoge Fronten, Fort Willem). De kap van de bomen daar leiden echter niet tot het ongeschikt raken van de vliegroute, omdat de bomen tamelijk dicht tegen de Bosscherweg groeien tegen de brug en omdat de vleermuizen vooral onder de brug en langs de oeverrand van het Bassin vliegen omdat dit deel onverlicht is. Het ontstaan van een opening van circa 15 meter breed in de opgaande begroeiing vormt voor vleermuizen geen belemmering die zodoende leidt tot het ongeschikt raken van de vliegroute.

De bomen op kaplocatie 3 en 4 vormen voor vleermuizen geen belangrijke elementen in hun leefgebied, omdat de bomen ofwel slecht ontwikkeld zijn, ofwel dermate verlicht zijn en geïsoleerd groeien ten opzichte van andere hoogopgaande groenelementen.

Er vind een zeer minimale aantasting van foerageergebied plaats van vleermuizen, die echter niet leiden tot negatieve effecten gedurende hun actieve periode. Er is en blijft in de directe omgeving meer dan afdoende geschikt foerageergebied aanwezig. Effecten op vliegroutes van vleermuizen treden niet op. Maatregelen in het kader van de Wet Natuurbescherming zijn wel noodzakelijk, maar deze hebben betrekking op de uitvoeringsperiode van de kapwerkzaamheden.

Beschermde en bijzondere vaatplanten

Er groeien langs de kaplocaties géén beschermde vaatplanten.

Effecten op beschermde vaatplanten zijn daarmee uitgesloten.

Bijzondere vaatplanten (die middels oude wetgeving wél beschermd waren) zijn wel aanwezig op de kaplocaties (met name kaplocatie 1). Het betreft hier soorten als rapunzelklokje en wilde marjolein. Van deze soorten komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding, omdat er aan de westzijde van het spoortraject op open kruidenrijke plekken, waar geen kapwerkzaamheden nodig zijn, tientallen tot honderden planten groeien.

Effecten op bijzondere vaatplanten, rapunzelklokje en wilde marjolein, treden niet op. De gunstige staat van instandhouding is gewaarborgd door de grote mate van aanwezigheid ervan in de directe omgeving van het spoortraject. Het treffen van maatregelen zijn daarmee niet noodzakelijk.

In tabel 1 zijn de aanwezige en te verwachten soorten en effecten hierop weergegeven. Er is eveneens aangegeven of er maatregelen nodig zijn in het kader van de Wet Natuurbescherming die voorkomen dat er overtredingen van verbodsbepalingen optreden. Welke maatregelen er nodig zijn, worden in tabel 2 beschreven.

Aangetroffen/ te verwachten soorten	Effecten	Maatregelen nodig ter voorkoming overtredingen Wnb
Broedvogels (jaarrond beschermde nesten)	Geen effecten	Nee.
Broedvogels (niet jaarrond beschermde nesten)	Vernietiging broedbiotoop Verstoring broedende vogels	Ja: zie tabel 3.
Reptielen Hazelworm Muurhagedis Levendbarende hagedis	Vernietiging en verstoring leefgebied Geen effecten Geen effecten	Ja: zie tabel 3. Nee. Nee.
Amfibieën	Vernietiging landhabitat	Ja: zie tabel 3.
Vissen	Geen effecten	Nee.
Libellen	Geen effecten	Nee.
Dagvlinders	Geen effecten	Nee.
Grondgebonden zoogdieren Algemeen voorkomende soorten Das	Verstoring en vernietiging leefgebied Verstoring leefgebied	Ja: zie tabel 3. Ja: zie tabel 3.
Vleermuizen	Verstoring en vernietiging jachtgebied	Ja: zie tabel 3.
Vaatplanten Beschermden soorten Bijzondere soorten (rapunzelklokje, wilde marjolein)	Geen effecten Vernietiging groeiplaatsen	Nee. Nee.

Tabel 1: Aanwezigheid van en effecten op (beschermde) soorten en noodzaak tot treffen van maatregelen

In tabel 2 zijn de maatregelen opgesomd per soortgroep die overtredingen van verbodsbepalingen van de Wet Natuurbescherming voorkomen.

Aangetroffen/ te verwachten soorten	Effecten	Maatregelen	Resteffect: ontheffing Wnb
Broedvogels (niet jaarrond beschermde nesten)	Vernietiging Verstoring	Kap buiten broedseizoen, herplant struiken en bomen (indien mogelijk)	Nee.
Hazelworm	Vernietiging en verstoring	Afrasteren kaplocatie 1 en 2. Afvangen en verplaatsen dieren. Werkzaamheden uitvoeren in vrijstellingsperiode (juli t/m augustus); na afvangen.	Nee.
Amfibieën	Vernietiging landhabitat	Dieren worden mee afgevangen als gevolg van de noodzaak voor wegvangen hazelwormen	Nee.
Grondgebonden zoogdieren Algemeen voorkomende soorten Das	Verstoring en vernietiging Verstoring	Werkzaamheden uitvoeren in de minst kwetsbare periode Kapwerkzaamheden alleen overdag uitvoeren	Nee. Nee.
Vleermuizen	Verstoring en vernietiging	Werkzaamheden uitvoeren in minst kwetsbare periode en overdag (augustus t/m maart)	Nee.

Tabel 2: Te treffen maatregelen voor kapwerkzaamheden

Uiteenzetting ingemeten te kappen bomen TMH en beoordeling aanwezig zijn beschermde soorten ter plekke van de te kappen bomen
(ons kenmerk: 17-204-BI)

Gegevens bomen ten behoeve van kapvergunning

In tabel 3 zijn de gegevens van de aanwezige bomen weergegeven per kaplocatie, afbeelding 1 tot en met 4.

Kaplocatie	Boomsoorten (Nederlandse en Latijnse naam)	Stamdiameter
1: Spontaan ontwikkelde bosschages aan oost- en westzijde spoortraject		
<i>Struikgewas: Meidoorn, liguster, geoorde wilg, jonge zomereiken (tot 2 meter), jonge wilde krik (tot 3 meter), Hazelaar, braamstruweel, gewone vlier</i>		
Oostzijde spoor	Gewone es (<i>Fraxinus excelsior</i>) (tweestammig)	26 cm 38 cm
	Gewone es (<i>Fraxinus excelsior</i>)	48 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	27 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	18 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	17 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>) 6 stuks	14 cm 21 cm 22 cm 12 cm 16 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>) (tweestammig)	38 cm 33 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	31 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>) (9-stammig)	23 cm 21 cm 21 cm 18 cm 17 cm 10 cm 10 cm 7 cm 7 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	68 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	47 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>) 15 stuks	41 cm 38 cm 34 cm 14 cm 11 cm 9 cm 33 cm 12 cm 43 cm 12 cm 31 cm 8 cm 9 cm 12 cm 13 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>) (3-stammig)	14 cm 11 cm 13 cm
	Geoorde wilg (<i>Salix aurita</i>)	57 cm

Uiteenzetting ingemeten te kappen bomen TMH en beoordeling aanwezig zijn beschermde soorten ter plekke van de te kappen bomen
(ons kenmerk: 17-204-BI)

	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	53 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	28 cm
	Schietwilg (<i>Salix alba</i>)	48 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>) 5 stuks	32 cm 28 cm 9 cm 33 cm 32 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	38 cm
	Schietwilg (<i>Salix alba</i>) (4-stammig)	15 cm 38 cm 38 cm 36 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>) (3-stammig)	56 cm 48 cm 42 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	88 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	56 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>) (2-stammig)	41 cm 41 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	33 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>) (3-stammig)	33 cm 43 cm 32 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>) (5-stammig)	52 cm 41 cm 40 cm 51 cm 40 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	52 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	36 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	43 cm
Westzijde spoor	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>) (3 stuks)	17 cm 31 cm 42 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	23 cm
	Zoete kers (<i>Prunus avium</i>)	41 cm
	Boswilg (<i>Salix caprea</i>)	38 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	38 cm
2: Spontaan ontstane taludbeplanting langs Bassin		
Noordzijde afrit Noorderbrug/ talud Bassin	Acacia (<i>Robinia pseudoacacia</i>) 12 stuks	11 cm t/m 38 cm
Noordzijde bassin	Gewone es (<i>Fraxinus excelsior</i>)	9 cm
	Gewone es (<i>Fraxinus excelsior</i>)	19 cm
	Gewone es (<i>Fraxinus excelsior</i>)	14 cm
	Gewone es (<i>Fraxinus excelsior</i>)	14 cm
	Gewone es (<i>Fraxinus excelsior</i>)	24 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	21 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	28 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	14 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	20 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	30 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	38 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	18 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	20 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	22 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	23 cm

Uiteenzetting ingemeten te kappen bomen TMH en beoordeling aanwezig zijn beschermde soorten ter plekke van de te kappen bomen
(ons kenmerk: 17-204-BI)

	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	28 cm
	Plataan (<i>Platanus acerifolia</i>)	34 cm
	Zomerlinde (<i>Tilia x europaea</i>)	24 cm
	Zomerlinde (<i>Tilia x europaea</i>)	18 cm
	Haagbeuk (<i>Carpinus betulus</i>)	18 cm
	Haagbeuk (<i>Carpinus betulus</i>)	21 cm
	Haagbeuk (<i>Carpinus betulus</i>)	14 cm
Zuidzijde bassin	Gewone es (<i>Fraxinus excelsior</i>)	38 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	18 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	32 cm
	Acacia (dood) (<i>Robinia pseudoacacia</i>)	Nvt.
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	42 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	28 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	27 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	16 cm
	Zomereik (<i>Quercus robur</i>)	14 cm
3: Bosscherweg/Franssensingel. Gecultiveerde stadsbomen die kadastraal door gemeente ingemeten zijn.	Hollandse linde (<i>Tilia x europaea</i>)	30 cm
	Hollandse linde (<i>Tilia x europaea</i>)	30 cm
	Koningslinde (<i>Tilia x europaea</i> 'Koningslinde')	30 cm
	Koningslinde (<i>Tilia x europaea</i> 'Koningslinde')	25 cm
4: Van Hasseltkade/Maasboulevard. Gecultiveerde stadsbomen die kadastraal door gemeente ingemeten zijn.	Valse christusdoorn (<i>Gleditsia triacanthos</i>)	13 cm
	Valse christusdoorn (<i>Gleditsia triacanthos</i>)	13 cm
	Valse christusdoorn (<i>Gleditsia triacanthos</i>)	13 cm
	Valse christusdoorn (<i>Gleditsia triacanthos</i>)	13 cm
	Valse christusdoorn (<i>Gleditsia triacanthos</i>)	13 cm

Tabel 3: Gegevens te kappen bomen

Conclusies en Advies

- ✚ Op basis van het onderzoek dient geconcludeerd te worden dat er met de voorgenomen kapwerkzaamheden effecten optreden ten aanzien van een aantal soorten. Hiervoor zijn maatregelen noodzakelijk om deze effecten te voorkomen. Deze zijn in tabel 2 opgenomen.
- ✚ De belangrijkste maatregel voorafgaande aan de kapwerkzaamheden betreft het uitrasteren en afvangen van de kaplocaties 1 en 2. Dit dient ten behoeve van de aanwezigheid van hazelwormen te gebeuren.
- ✚ Nader soortgericht onderzoek, of het aanvragen van een ontheffing Wnb is in dit projectkader niet noodzakelijk.
- ✚ De werkzaamheden dienen zoveel mogelijk uitgevoerd te worden conform de maatregelen zoals opgenomen in tabel 2.

Met dit schrijven hoopt Ecolybrium U van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,
Martijn Coenen

Bijlage 1 Foto impressie kaplocaties

Foto 1: Zicht op kaplocatie 1 (foto richting zuiden)

Foto 2: Zicht op kaplocatie 2 (Bosscherweg) (foto richting noorden)

Uiteenzetting ingemeten te kappen bomen TMH en beoordeling aanwezig zijn beschermde soorten ter plekke van de te kappen bomen
(ons kenmerk: 17-204-BI)

Foto 3: kaplocatie Bosscherweg/Franssensingel (foto richting noorden)

Uiteenzetting ingemeten te kappen bomen TMH en beoordeling aanwezig zijn beschermde soorten
ter plekke van de te kappen bomen
(ons kenmerk: 17-204-BI)

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 1632
6201 BP Maastricht
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com

Projectnummer: C05058.000292.0424

Onze referentie: 079386208 D